

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 657.37:006.44(043)

COJOCARU (BĂRBIERU) ANA-CAROLINA

**ANALIZA DE SENZITIVITATE A FACTORILOR
DETERMINANȚI ÎN CREȘTEREA CALITĂȚII RAPORTĂRII
INTEGRATE**

522.02 CONTABILITATE; AUDIT; ANALIZĂ ECONOMICĂ

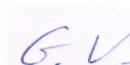
Teză de doctor în economie

Conducător științific:

MIHAILA Svetlana,
doctor în științe economice,
conferențiar universitar

Conducător științific în cotutelă:

GROSU Veronica,
doctor în științe economice,
profesor universitar

Autor:

CHIȘINĂU, 2026

© COJOCARU (BĂRBIERU), ANA-CAROLINA, 2026

CUPRINS

ADNOTARE	5
ANNOTATION.....	6
АННОТАЦИЯ	7
LISTA TABELELOR	8
LISTA FIGURILOR.....	10
ABREVIERI	11
INTRODUCERE	13
1. FUNDAMENTE TEORETICO-CONCEPTUALE ALE RAPORTĂRII INTEGRATE	23
1.1. Incursiuni evolutive privind tranziția raportării corporative către raportare integrată prin prisma convergenței dintre performanța financiară și cea durabilă.....	23
1.2. Orientări și principii ale cadrului de raportare integrată în configurarea raportului integrat.....	30
1.3. Abordări conceptuale și critice privind raportarea integrată și evaluarea beneficiilor și limitelor asociate	46
1.4. Concluzii la capitolul 1	54
2. CARTOGRAFIEREA PRINCIPALELOR DIRECȚII DE CERCETARE ÎN STADIUL ACTUAL AL CUNOAȘTERII CU PRIVIRE LA CONCEPTUL DE RAPORTARE INTEGRATĂ ȘI CALITATEA ACESTEIA.....	56
2.1. Delimitarea rețelelor tematice și a direcțiilor de cercetare privind raportarea integrată prin aplicarea metodelor bibliometrice	56
2.2. Explorarea tendințelor de cercetare și a conexiunilor tematice asociate calității raportării integrate.....	68
2.3. Meta-analiza cercetărilor empirice privind principalii factori determinanți ai calității raportării integrate.....	76
2.4. Concluzii la capitolul 2.....	82
3. PRACTICI DE RESPONSABILITATE SOCIAL-CORPORATIVĂ ȘI INFLUENȚA FACTORILOR ESG ASUPRA RAPORTĂRII ENTITĂȚILOR DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA	84
3.1. Actualitatea pilonilor ESG în contextul îmbunătățirii calității raportării CSR prin consolidarea transparenței și a implicării în acțiuni de responsabilitate corporativă	84
3.2. Modelarea conexiunilor dintre dimensiunile ESG și calitatea rapoartelor CSR la nivelul entităților din Republica Moldova și România	91
3.3. Evaluarea impactului indicatorilor ESG asupra calității rapoartelor CSR în context sectorial	105
3.4. Concluzii la capitolul 3	113
4. MODELE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A RELEVANȚEI RAPORTĂRII INTEGRATE PRIN IDENTIFICAREA FACTORILOR DETERMINANȚI AI CALITĂȚII.....	116
4.1. Implicațiile factorilor de ordin financiar, de mediu, de guvernanță, macroeconomici și culturali în asigurarea calității raportării integrate	116

4.2. Fundamentarea și modelarea econometrică a sensibilității calității rapoartelor integrate la variația indicatorilor financiari, de mediu și de guvernare.....	130
4.3. Contribuția indicatorilor macroeconomici și culturali în îmbunătățirea conținutului rapoartelor integrate.....	152
4.4. Concluzii la capitolul 4.....	157
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	160
BIBLIOGRAFIE	167
ANEXE	211
Anexa 1. Compararea cadrelor utilizate în procesul de structurare și întocmire a rapoartelor integrate.....	212
Anexa 2. Explicarea etapizată a evoluției raportării corporative de la abordarea financiară la abordarea integrată	213
Anexa 3. Sinteza definițiilor raportării integrate	215
Anexa 4. Diagrama fluxului analizei bibliometrice realizate prin intermediul Bibliometrix.....	217
Anexa 5. Date generale privind bazele de date extrase de pe platformele Web of Science și Scopus.....	218
Anexa 6. Sumar al răspunsurilor la chestionar	219
Anexa 7. Corelații Pearson pentru modelul econometric general, modelul pentru România și modelul pentru Republica Moldova	225
Anexa 8. Corelații Pearson pentru modelele sectoriale.....	226
Anexa 9. Sistemul de scoring pentru aprecierea calității rapoartelor integrate	227
Anexa 10. Corelații Pearson pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate	230
Anexa 11. Corelații Pearson pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate.....	231
Anexa 12. Corelații Pearson pentru modelul de guvernare al calității rapoartelor integrate	232
Anexa 13. Corelații Pearson pentru modelul financiar, de mediu și de guvernare al calității rapoartelor integrate.....	233
Anexa 14. Corelații Pearson pentru modelul general al calității rapoartelor integrate.....	234
Anexa 15. Acte de implementare	235
Anexa 16. Premieri în cadrul Saloanelor de invenție	239
Anexa 17. Diplome de merit și de apreciere	240
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	241
CURRICULUM VITAE	242

ADNOTARE

la teza pentru obținerea gradului de doctor în științe economice

„Analiza de sensibilitate a factorilor determinanți în creșterea calității raportării integrate”

COJOCARU (BĂRBIERU) Ana-Carolina, Chișinău, 2026

Specialitatea: 522.02 – Contabilitate; audit; analiză economică

Structura tezei: adnotare, introducere, patru capitole, concluzii și recomandări, bibliografie (374), 166 pagini text de bază, 39 tabele, 28 figuri și 17 anexe. Rezultatele studiului sunt publicate în 22 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: raportare integrată, responsabilitate socială corporativă (CSR), dezvoltare durabilă, crearea de valoare, părți interesate, ESG, comunicare corporativă, guvernanta corporativă, calitatea raportării integrate, factori determinanți, avantaj competitiv.

Domeniul de studiu: contabilitate.

Scopul cercetării constă în determinarea și cuantificarea impactului exercitat de diverși factori (financiari, de mediu, de guvernanta, macroeconomici, culturali) asupra calității raportării integrate la nivelul entităților din Europa, dar și evidențierea influenței pilonilor ESG în îmbunătățirea rapoartelor CSR în cadrul entităților din Republica Moldova și România. Cercetarea vizează nu doar structurarea factorilor în funcție de impactul acestora, ci și evidențierea sensibilității rapoartelor la modificarea acestora, oferind entităților și cercetătorilor un cadru analitic relevant pentru aplicare.

Obiectivele cercetării: evidențierea evoluției și gruparea pe decade a etapelor de dezvoltare a conceptului de raportare integrată; prezentarea și explicarea elementelor de conținut a CRI, dar și delimitarea actualizărilor ultimei versiuni a cadrului; fundamentarea teoretică a conceptului de raportare integrată prin sinteza definițiilor autorilor din domeniu și furnizarea unei definiții proprii a raportării integrate; studierea nivelului de dezvoltare și a tendințelor în domeniul raportării integrate și calității acestora la nivel internațional, prin aplicarea analizei bibliometrice; sinteza rezultatelor empirice prezentate în literatura de specialitate privind impactul factorilor determinanți asupra calității raportării integrate prin realizarea unui studiu meta-analitic al lucrărilor; evaluarea practicilor CSR și analiza impactului indicatorilor ESG clasici și extinși asupra calității raportării CSR în cadrul entităților din România și Republica Moldova; modelarea comportamentului componentelor ESG în corelație cu calitatea raportării CSR, la nivel sectorial, prin dezvoltarea unor modele explicative; identificarea și testarea efectului modelator a principalilor factori de influență asupra calității raportării integrate, la nivelul entităților europene; formularea unor recomandări de perfecționare a transparenței și relevanței informațiilor raportate prin ajustarea factorilor determinanți identificați.

Noutatea și originalitatea științifică constă în delimitarea modelelor econometrice de ajustare a calității rapoartelor CSR prin implementarea unor practici ESG în cadrul entităților, dar și evidențierea acestora în rapoartele anuale prezentate. În același timp, pe lângă indicatorii financiari, de mediu și economici, calitatea raportării integrate a fost analizată prin prisma impactului pe care îl pot exercita factorii macroeconomici și culturali asupra variației calității informațiilor publicate în rapoartele integrate.

Problema științifică importantă ce a fost soluționată este extinderea cunoștințelor și prezentarea beneficiilor raportării integrate către entitățile din Republica Moldova. În plus, au fost elaborate modele specifice ce pot sprijini entitățile în procesul de raportare integrată, astfel încât să fie obținute rapoarte de înaltă calitate.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă este subliniată de aportul substanțial informativ pe care îl are teza prin descrierea cadrului teoretic al raportării integrate, concomitent cu prezentarea elementelor de influență ce delimitează nivelul calității rapoartelor integrate și a rapoartelor CSR, astfel ajustând eficiența comunicărilor corporative la nivelul entităților din Republica Moldova și România.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele obținute în urma cercetării realizate pot fi implementate de către entitățile din Republica Moldova și România pentru a dezvolta rapoarte integrate de calitate, care să ajute la îmbunătățirea comunicării cu părțile interesate, dar și la creșterea performanței pe termen scurt, mediu și lung a entităților. Mai mult ca atât, rezultatele prezentate, în contextul întreprinderilor din Republica Moldova, au un rol informativ deosebit, întrucât în spațiul nostru sunt foarte puține informații privind conceptul și procesul de raportare integrată. Astfel, multiple entități din Republica Moldova deja au aflat și însușit fundamentele raportării integrate, dar și au ajustat elementele de impact ce pot favoriza creșterea calității comunicării corporative. Printre entitățile care au implementat recomandările tezei se numără: BC Victoriabank SA, Efes Vitanta Moldova Brewery SA, Zernoff Beverages SRL, Art Flame SRL.

ANNOTATION

for the PhD thesis in Economic Sciences

„Sensitivity analysis of the determinant factors in increasing the quality of integrated reporting”

COJOCARU (BĂRBIERU) Ana-Carolina, Chisinau, 2026

Specialty: 522.02 – Accounting; Audit; Economic Analysis

Thesis structure: abstract, introduction, four chapters, conclusions and recommendations, bibliography (374 sources), 166 pages of main text, 39 tables, 28 figures, and 17 annexes. The study results are published in 22 scientific papers.

Keywords: integrated reporting, corporate social responsibility (CSR), sustainable development, value creation, stakeholders, ESG, corporate communication, corporate governance, quality of integrated reporting, determinant factors, competitive advantage.

Field of study: accounting.

The purpose of the research is to determine and quantify the impact exerted by various factors (financial, environmental, governance, macroeconomic, and cultural) on the quality of integrated reporting at the level of European entities, as well as to highlight the influence of ESG pillars in enhancing the quality of CSR reports within entities operating in the Republic of Moldova and Romania.

Research objectives: to highlight the evolution and decade-based grouping of the developmental stages of the integrated reporting concept; to present and explain the content elements of the International Integrated Reporting Framework, as well as to delimit the updates introduced in its latest version; to theoretically substantiate the concept of integrated reporting through the synthesis of definitions provided by scholars in the field and to formulate an original definition of integrated reporting; to examine the level of development and research trends in the field of integrated reporting and its quality at the international level by applying bibliometric analysis; to synthesize empirical findings from the literature regarding the impact of determinant factors on integrated reporting quality through a meta-analytical study; to evaluate CSR practices and analyze the impact of classical and extended ESG indicators on CSR reporting quality within entities from Romania and the Republic of Moldova; to model the behavior of ESG components in correlation with CSR reporting quality at sectoral level through the development of explanatory models; to identify and test the moderating effect of the main influencing factors on the quality of integrated reporting at the level of European entities; to formulate recommendations aimed at improving the transparency and relevance of reported information through the adjustment of the identified determinant factors.

Scientific novelty and originality consist in the delimitation of econometric models for adjusting the quality of CSR reports through the implementation of ESG practices within companies, as well as their disclosure in annual reports. At the same time, in addition to financial, environmental, and economic indicators, the quality of integrated reporting was analyzed through the lens of the impact that macroeconomic and cultural factors may exert on the variation of the quality of information published in integrated reports.

The important scientific problem solved is the expansion of knowledge and presentation of the benefits of integrated reporting to entities from the Republic of Moldova. In addition, specific models were developed to support companies in the integrated reporting process, in order to obtain high-quality reports.

The theoretical significance and applicative value are highlighted by the substantial informational contribution of the thesis, through the description of the theoretical framework of integrated reporting, along with the presentation of influencing elements that define the quality level of integrated reports and CSR reports, thereby enhancing the efficiency of corporate communications in companies from the Republic of Moldova and Romania.

Implementation of scientific results. The results obtained in the research can be implemented by entities from the Republic of Moldova and Romania in order to develop high-quality integrated reports, which will contribute to improving communication with stakeholders, as well as increasing the short-, medium-, and long-term performance of entities. Moreover, the results presented, in the context of companies from the Republic of Moldova, have a particularly informative role, since in our region there is very little information regarding the concept and process of integrated reporting. Thus, multiple companies in the Republic of Moldova have already learned and assimilated the fundamentals of integrated reporting and have also adjusted the influencing elements that can foster the improvement of corporate communication quality. Among the companies that have implemented the recommendations of the thesis are: BC Victoriabank SA, Efes Vitanta Moldova Brewery SA, Zernoff Beverages SRL, Art Flame SRL.

АННОТАЦИЯ

к диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук

«Анализ чувствительности детерминантных факторов в повышении качества интегрированной отчетности» КОЖОКАРУ (БЭРБИЕРУ) Ана-Каролина, Кишинев, 2026

Специальность: 522.02 – Бухгалтерский учет; аудит; экономический анализ

Структура диссертации: аннотация, введение, четыре главы, выводы и рекомендации, библиография (374 источников), 166 страниц основного текста, 39 таблицы, 28 рисунка и 17 приложений. Результаты исследования опубликованы в 22 научной работе.

Ключевые слова: интегрированная отчетность, корпоративная социальная ответственность (CSR), устойчивое развитие, создание ценности, заинтересованные стороны, ESG, корпоративные коммуникации, корпоративное управление, качество интегрированной отчетности, детерминантные факторы, конкурентное преимущество.

Область исследования: бухгалтерский учет.

Цель исследования заключается в определении и количественной оценке воздействия различных факторов (финансовых, экологических, управленческих, макроэкономических, культурных) на качество интегрированной отчетности на уровне организаций Европы, а также в выявлении влияния ESG-показателей на повышение качества CSR-отчетов в организациях Республики Молдова и Румынии.

Задачи исследования: выявление эволюции и группировка по десятилетиям этапов развития концепции интегрированной отчетности; представление и разъяснение элементов содержания Международной рамочной основы интегрированной отчетности, а также определение изменений последней версии данной Рамочной основы; теоретическое обоснование концепции интегрированной отчетности посредством синтеза определений, представленных в научной литературе, и формулирование собственного определения интегрированной отчетности; исследование уровня развития и тенденций в области интегрированной отчетности и ее качества на международном уровне с применением библиометрического анализа; обобщение эмпирических результатов, представленных в научной литературе, относительно влияния детерминирующих факторов на качество интегрированной отчетности посредством проведения метааналитического исследования; оценка практик CSR и анализ влияния классических и расширенных ESG-индикаторов на качество CSR-отчетности в организациях Румынии и Республики Молдова; моделирование поведения компонентов ESG во взаимосвязи с качеством CSR-отчетности на отраслевом уровне посредством разработки объяснительных моделей; выявление и тестирование модераторного эффекта основных факторов влияния на качество интегрированной отчетности на уровне европейских организаций; формулирование рекомендаций по совершенствованию прозрачности и релевантности раскрываемой информации путем корректировки выявленных детерминирующих факторов.

Научная новизна и оригинальность состоят в разработке эконометрических моделей корректировки качества отчетов CSR путем внедрения практик ESG в компаниях, а также в их отражении в годовых отчетах. При этом, помимо финансовых, экологических и экономических показателей, качество интегрированной отчетности было проанализировано через призму влияния макроэкономических и культурных факторов на изменение качества информации, публикуемой в интегрированных отчетах.

Важная научная проблема, решенная в диссертации, заключается в расширении знаний и представлении преимуществ интегрированной отчетности для компаний Республики Молдова. Кроме того, были разработаны специальные модели, которые могут поддержать компании в процессе интегрированной отчетности с целью получения отчетов высокого качества.

Теоретическая значимость и прикладная ценность подчеркиваются существенным информационным вкладом диссертации через описание теоретических основ интегрированной отчетности, а также представление факторов влияния, определяющих уровень качества интегрированных и CSR-отчетов, что позволяет повысить эффективность корпоративных коммуникаций в компаниях Республики Молдова и Румынии.

Внедрение научных результатов. Полученные в ходе исследования результаты могут быть внедрены организациями Республики Молдова и Румынии для разработки качественных интегрированных отчетов, которые будут способствовать улучшению коммуникации с заинтересованными сторонами, а также повышению эффективности деятельности организаций в краткосрочной, среднесрочной и долгосрочной перспективе. Более того, в контексте компаний Республики Молдова представленные результаты имеют особую информационную ценность, так как в нашем регионе существует крайне ограниченное количество информации о концепции и процессе интегрированной отчетности. Таким образом, многие компании Республики Молдова уже ознакомились и усвоили основы интегрированной отчетности, а также скорректировали факторы влияния, способствующие повышению качества корпоративных коммуникаций. Среди компаний, внедривших рекомендации диссертации, числятся: BC Victoriabank SA, Efes Vitanta Moldova Brewery SA, Zernoff Beverages SRL, Art Flame SRL.

LISTA TABELELOR

Tabelul 1.1. Date statistice privind implementarea raportării integrate în entitățile din Europa..	27
Tabelul 1.2. Prezentarea succintă a etapelor în evoluția raportării corporative de la abordarea financiară la abordarea integrată.....	29
Tabelul 1.3. Sinteza definițiilor raportării integrate	48
Tabelul 2.1. Cercetări științifice de referință în domeniul raportării integrate	61
Tabelul 2.2. Sinteza principalelor cercetări științifice în domeniul calității raportării integrate	72
Tabelul 2.3. Date generale despre lucrările științifice incluse în eșantionul de cercetare pentru realizarea meta-analizei	76
Tabelul 2.4. Rezultatele meta-analizei privind factorii determinanți în creșterea calității raportării integrate	79
Tabelul 3.1. Date generale privind entitățile incluse în eșantionul de cercetare	93
Tabelul 3.2. Definirea variabilelor independente în analiza calității raportării CSR	94
Tabelul 3.3. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul econometric general, modelul pentru România și modelul pentru Republica Moldova.....	96
Tabelul 3.4. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul econometric general, modelul pentru România și modelul pentru Republica Moldova	97
Tabelul 3.5. Coeficienții regresiei liniare multiple pentru modelul econometric general, modelul pentru România și modelul pentru Republica Moldova.....	98
Tabelul 3.6. Statistici descriptive ale reziduurilor modelului general și a modelelor pentru România și Republica Moldova	103
Tabelul 3.7. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelele sectoriale	107
Tabelul 3.8. Rezultatele testului ANOVA pentru modelele sectoriale.....	107
Tabelul 3.9. Coeficienții regresiei liniare multiple pentru modelele sectoriale.....	108
Tabelul 3.10. Statistici descriptive ale reziduurilor modelelor sectoriale	113
Tabelul 4.1. Distribuția eșantionului privind rapoartele integrate analizate pe țări.....	130
Tabelul 4.2. Descrierea variabilelor independente analizate în testarea modelelor privind calitatea raportării integrate	131
Tabelul 4.3. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate.....	133
Tabelul 4.4. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate	134
Tabelul 4.5. Coeficienți regresiei liniare multiple pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate	134
Tabelul 4.6. Statistici descriptive ale reziduurilor pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate	137
Tabelul 4.7. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate.....	139
Tabelul 4.8. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate	140
Tabelul 4.9. Coeficienți regresiei liniare multiple pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate	140

Tabelul 4.10. Statistici descriptive ale reziduurilor pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate	141
Tabelul 4.11. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul de guvernare al calității rapoartelor integrate.....	144
Tabelul 4.12. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul de guvernare al calității rapoartelor integrate	144
Tabelul 4.13. Coeficienți regresiei liniare multiple pentru modelul de guvernare al calității rapoartelor integrate.....	144
Tabelul 4.14. Statistici descriptive ale reziduurilor modelului de guvernare al calității rapoartelor integrate	147
Tabelul 4.15. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul financiar, de mediu și de guvernare al calității rapoartelor integrate	149
Tabelul 4.16. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul financiar, de mediu și de guvernare al calității rapoartelor integrate.....	149
Tabelul 4.17. Coeficienți regresiei liniare multiple pentru modelul financiar, de mediu și de guvernare al calității rapoartelor integrate	150
Tabelul 4.18. Statistici descriptive ale reziduurilor modelului financiar, de mediu și de guvernare al calității rapoartelor integrate.....	151
Tabelul 4.19. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul general al calității rapoartelor integrate.....	153
Tabelul 4.20. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul general al calității rapoartelor integrate	154
Tabelul 4.21. Coeficienții regresiei liniare multiple pentru modelul general al calității rapoartelor integrate	154
Tabelul 4.22. Statistici descriptive ale reziduurilor modelului general al calității rapoartelor integrate	156

LISTA FIGURILOR

Fig. 1.1. Categoriile de utilizatori ai raportului integrat.....	31
Fig. 1.2. Reprezentarea conectivității în gândirea integrată	34
Fig. 1.3. Procesul de creare, păstrare și erodare a valorii în cadrul raportării integrate.....	37
Fig. 1.4. Elemente de conținut ale raportului integrat	37
Fig. 1.5. Principiile directoare în întocmirea raportului integrat.....	43
Fig. 1.6. Părțile interesate implicate în procesul de stabilire a limitelor de raportare	45
Fig. 1.7. Conceptul de raportare integrată	51
Fig. 1.8. Beneficiile asociate implementării raportării integrate în comunicarea cu părțile interesate	52
Fig. 2.1. Productivitatea științifică și numărul citărilor medii anuale ale cercetărilor privind raportarea integrată	58
Fig. 2.2. Diagrama cu trei câmpuri (țară – autor – cuvânt-cheie) ale cercetărilor privind raportarea integrată	58
Fig. 2.3. Productivitatea anuală a autorilor și impactul acestora asupra dezvoltării raportării integrate	59
Fig. 2.4. Productivitatea anuală a universităților și contribuția țărilor la dezvoltarea raportării integrate	60
Fig. 2.5. Clusterul cuvintelor-cheie privind cercetarea raportării integrate	66
Fig. 2.6. Rețeaua de co-apariție a cuvintelor-cheie privind cercetarea raportării integrate	66
Fig. 2.7. Evoluția tematică a cercetărilor privind raportarea integrată.....	67
Fig. 2.8. Productivitatea științifică și numărul citărilor medii anuale ale cercetărilor privind calitatea raportării integrate	69
Fig. 2.9. Diagrama cu trei câmpuri (țară – autor – cuvânt-cheie) ale cercetărilor privind calitatea raportării integrate	70
Fig. 2.10. Productivitatea anuală a autorilor și impactul acestora asupra dezvoltării calității raportării integrate	70
Fig. 2.11. Harta tematică privind cercetarea calității rapoartelor integrate	71
Fig. 3.1. Structura procesului de cercetare aplicată în studiul raportării CSR	92
Fig. 3.2. Informații generale privind profilul respondenților	94
Fig. 3.3. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul general, modelul pentru România și Republica Moldova	104
Fig. 4.1. Structura procesului de cercetare a calității rapoartelor integrate	117
Fig. 4.2. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate	138
Fig. 4.3. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate.....	142
Fig. 4.4. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul de guvernare al calității rapoartelor integrate	148
Fig. 4.5. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul financiar, de mediu și de guvernare al calității rapoartelor integrate	152
Fig. 4.6. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul general al calității rapoartelor integrate.....	157

ABREVIERI

AA1000S	AccountAbility 1000 Series Standards (Standardele din seria AccountAbility 1000)
A4S	Accounting for Sustainability (Contabilitatea pentru Sustenabilitate)
CCPI	Climate Change Performance Index (Indicele Performanței privind Schimbările Climatice)
CDP	Carbon Disclosure Project (Proiectul de Dezvăluire a Emisiilor de Carbon)
CERES	Coalition for Environmentally Responsible Economies (Coaliția pentru Principiile Economiei Responsabile de Mediu)
CRI	Integrated Reporting Framework (Cadrul de Raportare Integrată)
CSR	Corporate Social Responsibility (Responsabilitate Socială Corporativă)
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive (Directiva Europeană în ceea ce privește Raportarea privind Durabilitatea de către Întreprinderi)
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme (Sistemul comunitar de management de mediu și audit)
EPI	Environmental Performance Index (Indicele Performanței de Mediu)
ERP	Entreprise Resource Planning (Planificarea resurselor companiei)
ESG	Environmental, Social, Governance (Dezvoltare socială, de mediu și guvernare)
ESRS	European Sustainability Reporting Standards (Standardele Europene de Raportare privind Durabilitatea)
EY	Ernst & Young
GRI	Global Reporting Initiative (Inițiativa Globală pentru Raportare)
IASB	International Accounting Standards Board (Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate)
IFRS	International Financial Reporting Standards (Standardele Internaționale de Raportare Financiară)
IIRC	International Integrated Reporting Council (Consiliul Internațional de Raportare Integrată)
ISSB	International Sustainability Standards Board (Consiliul pentru Standarde Internaționale de Sustenabilitate)
JSE	Johannesburg Stock Exchange (Bursa de valori din Johannesburg)
KPI	Key Performance Indicators (Indicatori-cheie de performanță)
KPMG	Klynveld Peat Marwick Goerdeler
NFRD	Non-Financial Reporting Directive (Directiva privind Raportarea Nefinanciară)
ODD	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
ONG	Organizație non-guvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PIB	Produs Intern Brut
PRI	Principles for Responsible Investment (Principiile pentru Investiții Responsabile)
PwC	PricewaterhouseCoopers
ROA	Rentabilitatea activelor
ROE	Rentabilitatea capitalului propriu

SASB	Sustainability Accounting Standards Board (Consiliul pentru Standardele de Contabilitate în Domeniul Sustenabilității)
SUA	Statele Unite ale Americii
TBL	Tripple Bottom Line
TCFD	Task Force on Climate-related Financial Disclosures (Grupul operativ pentru raportarea informațiilor financiare legate de schimbările climatice)
UNEP	United Nations Environment Programme (Programul Națiunilor Unite pentru Mediu)
UNGC	United Nations Global Compact (Pactul Global al Națiunilor Unite)
VRF	Value Reporting Foundation (Fundația pentru Raportarea Valorii)
WEF	World Economic Forum (Forumul Economic Mondial)

INTRODUCERE

Actualitatea temei de cercetare și importanța problemei abordate. Pe parcursul anilor, raportarea corporativă a trecut prin numeroase transformări, astfel încât să corespundă provocărilor legate de dezvoltarea durabilă și de interconectivitatea economică. Dacă până acum scopul raportării corporative era de a oferi informații despre performanța financiară a entităților, în prezent investitorii și părțile interesate nu se pot pronunța asupra performanței entității dacă nu sunt prezentate și informații despre performanța nefinanciară. Pornind de la existența acestei necesități a izvorât noua formă de raportare denumită raportare integrată, care reunește ceea ce anterior se raporta separat.

În contextul realităților economice actuale caracterizate de volatilitate și incertitudine, calitatea comunicărilor corporative a devenit o oportunitate de a consolida încrederea și de a asigura continuitatea în raporturile dintre entități și părțile interesate. În acest sens, raportarea nu mai poate fi percepută exclusiv în termeni financiari, ci presupune o viziune holistică privind parcursul entităților în crearea valorii pe termen scurt, mediu și lung. Raportarea integrată se manifestă ca o cerință pertinentă, capabilă să elimine barierele legate de conectivitatea performanțelor financiare, sociale și de mediu, prezentându-le într-o manieră coerentă și relevantă în scopul luării unor decizii strategice informate.

Adoptarea raportării integrate nu reprezintă doar o reacție la cerințele pieței, ci o reflecție a unei perspective moderne de guvernanță, în care transparența și dezvoltarea durabilă sunt identificate ca puncte de referință în orientarea strategică a entităților. În virtutea acestui considerent, analiza de senzitivitate a factorilor determinanți ai calității raportării integrate se dovedește a fi un mijloc valoros nu doar în procesul de cercetare, ci și pentru formularea de strategii și politici de dezvoltare durabilă.

Raportarea corporativă este într-o etapă de redefinire conceptuală și funcțională, fiind influențată de cerințele tot mai complexe ale părților interesate și a exigențelor privind transparența în procesul de creare a valorii pe termen scurt, mediu și lung. Pe acest fundal, raportarea integrată a devenit un instrument strategic prin care organizațiile își comunică viziunea, performanțele și perspectivele, într-un mod coerent și accesibil utilizatorilor, însă, nu doar adoptarea acesteia, ci mai ales înțelegerea factorilor privind calitatea raportării integrate, contribuie la relevanța informației prezentate.

Motivația alegerii temei se fundamentează pe nevoia de a oferi claritate entităților nu doar în înțelegerea raportării integrate ca concept, ci și în identificarea și analiza factorilor esențiali care îi determină calitatea. Într-un mediu economic instabil, caracterizat de crize, conflicte geopolitice,

schimbări climatice, digitalizare accelerată și dezvoltarea inteligenței artificiale, capacitatea entităților de a construi o imagine transparentă, completă și orientată în viitor devine o oportunitate reflectată prin avantaj competitiv. Așadar, analiza de senzitivitate a factorilor calității raportării integrate reprezintă o etapă firească în eficientizarea procesului decizional și în remodelarea strategiilor de raportare durabilă.

Importanța temei este determinată de actualitatea și aplicabilitatea raportării integrate, având în vedere atenția deosebită ce se acordă, la nivel global, problemelor de raportare holistică, dar și de integrare a dimensiunilor de dezvoltare de mediu, socială și de guvernanță (ESG) în evaluarea performanței corporative. În contextul modificărilor cadrului normativ, reprezentat de Directiva Europeană în ceea ce privește Raportarea privind Durabilitatea de către Întreprinderi (CSRD), Standardele Europene de Raportare privind Durabilitatea (ESRS) și Standardele de Sustenabilitate din componența Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), capacitatea entităților de a asigura o comunicare clară și consecventă depinde, în mare măsură, de înțelegerea factorilor ce pot îmbunătăți nivelul calității rapoartelor. Astfel, cercetarea realizată se aliniază tendințelor moderne, având o contribuție analitică substanțială, cu utilitate pentru sectorul privat și pentru mediul academic.

Datorită globalizării, entitățile sunt într-o continuă competiție cu concurenții, nu doar la nivel local, ci și global. Condițiile pieței contemporane influențează întreprinderile să găsească metode de diferențiere, dar și de creștere a legitimității și încrederii părților interesate, raportarea integrată devenind un instrument potrivit pentru a demonstra angajamentul corporativ în problemele de dezvoltare durabilă.

Descrierea situației în domeniu și identificarea problemelor cercetării. Problematika adoptării și implementării raportării integrate în cadrul entităților prezintă o direcție de interes în literatura de specialitate ce se extinde din deceniul precedent până la momentul actual, dat fiind necesitatea de adaptare a întreprinderilor la noile cerințe de responsabilitate socială corporativă, dar și în contextual dezvoltării durabile. Odată cu publicarea Cadrului de Raportare Integrată (CRI), cercetătorii au inițiat studii ample pentru a evidenția metodologia de aplicare a raportării integrate, precum și factorii ce tind să aibă impact asupra calității informațiilor prezentate în acest tip de rapoarte.

Până acum, în literatura de specialitate au fost abordate mai multe direcții de cercetare, cum ar fi: nivelul de acceptare și adoptare a raportării integrate, critici și aprecieri ale CRI, rolul structurii de guvernanță asupra calității raportării integrate, impactul implementării raportării integrate în eficientizarea comunicării cu părțile interesate și în creșterea performanței entităților, dar și factorii ce influențează îmbunătățirea informațiilor publicate în rapoartele integrate. Numeroși autori au studiat diverse direcții de cercetare în domeniul raportării integrate, în *Republica Moldova* evidențiindu-se

autorii Grigoroș L., Lazari L., Mihaila S., în *România*, autorii Grosu V., Ionescu-Feleagă L., Socoliuc M., Sofian I., Tiron-Tudor A., iar la *nivel internațional* cercetătorii Dumay J., De Villiers C., Eccles R., Krzus M., Maroun W., Raimo N., Vitolla F.

Chiar dacă se atestă o creștere a numărului de lucrări științifice privind factorii determinanți ai calității raportării integrate, există limitări asociate cu cercetările publicate, majoritatea studiilor abordând o analiză izolată a potențialilor factori, cum ar fi performanța financiară, caracteristicile consiliului de administrație și a comitetului de audit, fără a propune modele ce ar explora într-o manieră holistică elementele de impact. În plus, analiza de senzitivitate a factorilor este mai puțin aplicată, deși este o metodă relevantă de a clasifica factorii după importanța acestora.

În contextul presiunii tot mai mari a părților interesate, a reglementărilor tot mai stricte și a necesității de adaptare a entităților la modele de afaceri ce vizează dezvoltarea durabilă, cercetarea senzitivității factorilor determinanți ai calității raportării integrate devine o direcție imperativă pentru asigurarea transparenței și încrederii în comunicarea corporativă.

Problemele științifice importante soluționate în teză privesc identificarea și testarea factorilor determinanți care influențează calitatea raportării integrate și rapoartelor de responsabilitate socială corporativă (CSR), precum și evaluarea intensității și sensului impactului acestora prin analiza de senzitivitate. Prin cercetarea realizată au fost depistate variabile interne și externe ce pot afecta transparența și relevanța informațiilor prezentate în rapoartele integrate, dar și credibilitatea acestora în percepția părților interesate. În același timp, au fost dezvoltate modele empirice menite să ajute entitățile în optimizarea procesului de raportare integrată, punând bazele unor practici eficiente de evaluare și îmbunătățire continuă a calității informațiilor comunicate părților interesate.

Scopul cercetării constă în determinarea și cuantificarea impactului exercitat de diverși factori (financiari, de mediu, de guvernare, macroeconomici, culturali) asupra calității raportării integrate la nivelul entităților din Europa, dar și evidențierea influenței pilonilor ESG în îmbunătățirea rapoartelor CSR în cadrul entităților din Republica Moldova și România. Cercetarea vizează nu doar structurarea factorilor în funcție de impactul acestora, ci și evidențierea senzitivității rapoartelor la modificarea acestora, oferind entităților și cercetătorilor un cadru analitic relevant pentru aplicare.

În vederea atingerii scopului cercetării, au fost definite următoarele **obiective de cercetare**:

- ✓ evidențierea evoluției și gruparea pe decade a etapelor de dezvoltare a conceptului de raportare integrată;
- ✓ prezentarea și explicarea elementelor de conținut a CRI, dar și delimitarea actualizărilor ultimei versiuni a cadrului;

- ✓ fundamentarea teoretică a conceptului de raportare integrată prin sinteza definițiilor autorilor din domeniu și furnizarea unei definiții proprii a raportării integrate;
- ✓ studierea nivelului de dezvoltare și a tendințelor în domeniul raportării integrate și calității acestora la nivel internațional, prin aplicarea analizei bibliometrice;
- ✓ sinteza rezultatelor empirice prezentate în literatura de specialitate privind impactul factorilor determinanți asupra calității raportării integrate prin realizarea unui studiu meta-analitic al lucrărilor;
- ✓ evaluarea practicilor CSR și analiza impactului indicatorilor ESG clasici și extinși asupra calității raportării CSR în cadrul entităților din România și Republica Moldova;
- ✓ modelarea comportamentului componentelor ESG în corelație cu calitatea raportării CSR, la nivel sectorial, prin dezvoltarea unor modele explicative;
- ✓ identificarea și testarea efectului modelator a principalilor factori de influență asupra calității raportării integrate, la nivelul entităților europene;
- ✓ formularea unor recomandări de perfecționare a transparenței și relevanței informațiilor raportate prin ajustarea factorilor determinanți identificați.

Metodologia de cercetare. Pentru a îndeplini obiectivele și scopul propus, au fost aplicate atât metode calitative, cât și metode cantitative de cercetare. Astfel, demersul științific debutează cu o analiză exploratorie a literaturii de specialitate privind evoluția raportării integrate, dar și a conținutului CRI, implicând și metoda comparativă aplicată diverselor viziuni exprimate de autorii din domeniu. În același timp, a fost realizată o sinteză teoretică a definiției și conceptului de raportare integrată, concomitent cu evidențierea beneficiilor și criticilor la care a fost supusă raportarea integrată pe parcursul anilor.

Analiza bibliometrică realizată a implicat explorarea noțiunilor „raportare integrată” și „calitatea rapoartelor integrate”, pentru a contura tendințele de cercetare în domeniul raportării integrate. În scopul formării bazelor de date, au fost concatenate și excluse valorile dublate a fișierelor extrase de pe platformele Web of Science și Scopus, procedeu realizat prin intermediul R Studio. Analiza bibliometrică a fost realizată prin intermediul extensiei Bibliometrix, a R Studio, oferind o sinteză cantitativă a literaturii de specialitate. Totodată, pentru a concentra rezultatele empirice ale lucrărilor ce au explorat factorii calității raportării integrate, s-a recurs la meta-analiza de tipul propus de Hunter, Schmidt și Jackson. Metoda selectată a permis sistematizarea rezultatelor obținute de numeroase studii empirice, găsind, astfel, consensul în varietatea de concluzii publicate.

Pentru a explora nivelul cunoașterii și aplicării rapoartelor CSR, dar și influența factorilor ESG asupra calității acestora, a fost aplicată metoda cantitativă, datele fiind colectate prin

intermediul chestionarului distribuit către entități din România și Republica Moldova. Distribuirea chestionarului a fost realizată prin intermediul emailului, LinkedIn și Facebook, reușind să fie colectate 303 răspunsuri. Pentru a asigura o completare rapidă și eficientă a chestionarului acesta a fost elaborat cu ajutorul Google Forms, aceasta fiind o platformă user-friendly. Metodele statistice de cercetare, reprezentate de modelele de regresie liniară multiplă, au fost aplicate prin intermediul SPSS versiunea 26, astfel testând 6 modele atribuite creșterii calității raportării CSR.

De asemenea, cercetarea practică a implicat colectarea datelor din rapoartele integrate ale entităților Europene, publicate pe platforma Corporate Register, dar și întocmirea unui model de scoring al calității rapoartelor integrate, în conformitate cu prevederile CRI. Ulterior aprecierii calității rapoartelor integrate, dar și indicării valorilor indicatorilor macroeconomici, de mediu și culturali, datele au fost interpretate statistic, în vederea testării celor 5 modele de regresie liniară multiplă.

Ipoteza de cercetare este conturată ținând cont de premisa că variația factorilor interni și externi ai entităților (economici, sociali, de mediu și de guvernanta) acționează asupra calității raportării integrate, stimulând creșterea sau diminuarea acesteia. Prin analiza de senzitivitate a acestor factori determinanți se va evidenția magnitudinea și direcția impactului fiecărui factor, confirmând că performanța durabilă și transparența entităților tind să îmbunătățească calitatea raportării integrate.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute se manifestă prin dezvoltarea unei abordări teoretico-metodologice integrate de analiză a factorilor determinanți ce influențează calitatea rapoartelor CSR și a celor integrate, prin aplicarea metodelor de analiză de senzitivitate asupra variabilelor economice, sociale, de mediu și instituționale. Mai mult, cercetarea vizează o cercetare complexă a raportării CSR, aliniată specificului economiilor din Republica Moldova și România, propunând modele empirice de estimare a calității raportării în corelație cu performanța durabilă a entităților. *Elementele inovatoare* ale tezei sunt:

- ✓ fundamentarea teoretică a cadrului conceptual al raportării integrate, prin analiza și compararea definițiilor, principiilor și funcțiilor acesteia, și formularea unei accepțiuni proprii asupra raportării integrate ca instrument de comunicare strategică și creare de valoare durabilă;
- ✓ proiectarea modelelor econometrice pentru ajustarea calității rapoartelor CSR din perspectiva performanței dimensiunilor ESG a entităților din Republica Moldova și România, dar și pe domenii de activitate;

- ✓ elaborarea unui model de scoring aplicabil în practica entităților și a părților interesate, adaptat prevederilor CRI, menit să optimizeze și să standardizeze procesul de evaluare a calității rapoartelor integrate, sporind comparabilitatea în rândul acestora;
- ✓ dezvoltarea unei metodologii empirice de analiză de sensibilitate aplicabilă factorilor determinanți ai calității raportării integrate pentru cuantificarea impactului și semnificației acestora;
- ✓ elaborarea și testarea modelelor econometrice multifactoriale, grupate pe dimensiuni financiare, de mediu, de guvernare și macroeconomice, ce influențează variația calității raportării integrate la nivelul entităților europene;
- ✓ contribuția la extinderea bazei empirice și metodologice în domeniul raportării integrate, prin integrarea factorilor de natură financiară, de mediu, de guvernare și macroeconomică într-un model unificat de analiză.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Analiza conceptuală și teoretică, precum și demersurile metodologice privind modelele de îmbunătățire a calității rapoartelor CSR și a rapoartelor integrate, dezvoltate în cadrul tezei, contribuie semnificativ atât la consolidarea cadrului teoretic, cât și la fundamentarea unor măsuri relevante în context practic. *Relevanța teoretică a tezei* este evidențiată de cercetările dezvoltate în cadrul acesteia, concretizate în următoarele aspecte:

- ✓ conturarea etapelor definitorii ale evoluției conceptuale a raportării integrate, prin evidențierea modului în care dimensiunile de durabilitate și responsabilitate corporativă au redefinit paradigma tradițională a raportării corporative;
- ✓ delimitarea și aprofundarea cadrului teoretic al raportării integrate, prin analiza elementelor structurale și funcționale care susțin coerența și relevanța informațiilor raportate;
- ✓ dezvoltarea teoretică a conceptului de gândire integrată, prin explicarea rolului acestuia în conectarea performanței financiare cu factorii nefinanciari și cu procesul decizional strategic;
- ✓ sistematizarea conceptelor fundamentale și a elementelor de conținut ale raportului integrat, contribuind la o înțelegerea structurii informaționale a acestui tip de raportare;
- ✓ analiza principiilor directoare ale raportării integrate, în corelație cu abordările autorilor din domeniul de cercetare;
- ✓ fundamentarea dimensiunilor conceptuale ale raportării integrate prin integrarea perspectivelor teoretice dezvoltate în cercetarea științifică de specialitate;
- ✓ realizarea unei sinteze critice privind beneficiile, provocările și limitele adoptării raportării integrate, din perspectiva viziunilor enunțate de cercetătorii științifici;

- ✓ consolidarea cadrului teoretic al cercetării prin utilizarea analizei bibliometrice ca instrument de cartografiere a stadiului actual al cunoașterii în domeniul raportării integrate;
- ✓ identificarea și interpretarea tendințelor majore de cercetare asociate raportării integrate, evidențiind direcțiile dominante și ariile insuficient explorate;
- ✓ investigarea conexiunilor tematice dintre raportarea integrată și problematica calității informației raportate, contribuind la aprofundarea și nuanțarea cadrului conceptual al cercetării;
- ✓ integrarea rezultatelor meta-analizei privind factorii determinanți ai calității raportării integrate, ca bază teoretică pentru dezvoltări ulterioare în plan metodologic și empiric.

Valoarea aplicativă a cercetării este confirmată prin:

- ✓ facilitarea procesului de luare a deciziilor investiționale, întrucât entitățile cu o performanță superioară în domeniul ESG tind să ofere informații mai detaliate și transparente, orientând atenția investitorilor către întreprinderi responsabile și etice.
- ✓ sprijinirea decidenților politici și a organismelor de reglementare în procesul de consolidare a dimensiunilor de guvernanță, prin promovarea politicilor anticorupție, a eticii și transparenței, precum și prin armonizarea cadrului legislativ național cu standardele internaționale.
- ✓ oferirea de instrumente analitice pentru organizațiile non-guvernamentale (ONG) și organizații civice, care pot utiliza rezultatele sectoriale pentru a solicita creșterea transparenței în sectoarele economice mai puțin deschise raportării performanțelor ESG.
- ✓ creșterea gradului de conștientizare a angajaților privind principiile ESG, facilitând comunicarea internă și îmbunătățirea condițiilor de muncă, a politicilor anti-discriminare și a beneficiilor oferite de entități.
- ✓ posibilitatea ajustării factorilor determinanți ai calității raportării integrate de către conducerea entităților, prin consolidarea auditului intern și apelarea la servicii de audit extern (Big 4), în scopul sporirii transparenței și acurateței informațiilor raportate.
- ✓ îmbunătățirea proceselor de raportare integrată, prin aplicarea concluziilor privind nivelul optim de detaliere al informațiilor, respectând principiul conciziei și relevanței în comunicarea performanței corporative.
- ✓ monitorizarea și optimizarea rentabilității entităților, în vederea asigurării resurselor necesare elaborării unor rapoarte integrate de calitate ridicată.
- ✓ perfecționarea politicilor macroeconomice și a strategiilor de dezvoltare durabilă, în contextul constatării influenței pozitive a produsului intern brut pe cap de locuitor (PIB) asupra calității raportării integrate.

- ✓ orientarea investitorilor și a partenerilor de afaceri către entități transparente, responsabile și cu risc reputațional redus, prin identificarea factorilor determinanți ai calității raportării.
- ✓ consolidarea relațiilor dintre entități și comunitate, prin îmbunătățirea comunicării corporative și creșterea vizibilității impactului social și de mediu al activității întreprinderilor.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere au la bază scopul și obiectivele tezei, vizând evidențierea evoluției și gruparea pe decade a etapelor de dezvoltare a conceptului de raportare integrată; prezentarea și explicarea elementelor de conținut a CRI, dar și delimitarea actualizărilor ultimei versiuni a cadrului; fundamentarea teoretică a conceptului de raportare integrată prin sinteza definițiilor autorilor din domeniu și furnizarea unei definiții proprii a raportării integrate; studierea nivelului de dezvoltare și a tendințelor în domeniul raportării integrate și calității acestora la nivel internațional, prin aplicarea analizei bibliometrice; sinteza rezultatelor empirice prezentate în literatura de specialitate privind impactul factorilor determinanți asupra calității raportării integrate prin realizarea unui studiu meta-analitic al lucrărilor; evaluarea practicilor CSR și analiza impactului indicatorilor ESG clasici și extinși asupra calității raportării CSR în cadrul entităților din România și Republica Moldova; modelarea comportamentului componentelor ESG în corelație cu calitatea raportării CSR, la nivel sectorial, prin dezvoltarea unor modele explicative; identificarea și testarea efectului modelator a principalilor factori de influență asupra calității raportării integrate, la nivelul entităților europene; formularea unor recomandări de perfecționare a transparenței și relevanței informațiilor raportate prin ajustarea factorilor determinanți identificați.

Implementarea rezultatelor științifice. Concluziile și rezultatele cercetării au fost aplicate în practică în cadrul mai multor entități autohtone, confirmând aplicabilitatea și relevanța modelelor propuse: BC Victoriabank SA, Efes Vitanta Moldova Brewery SA, Zernoff Beverages SRL și Art Flame SRL ([Anexa 15](#)).

Aprobarea rezultatelor lucrării. Rezultatele cercetărilor științifice realizate au fost prezentate și discutate în cadrul a 10 conferințe naționale și internaționale, printre care 3 conferințe (IBIMA 2021, SICB 2023, SICB 2025) *indexate în baza de date Web of Science și Scopus*, astfel obținând recunoașterea și validarea cercetărilor efectuate. În același timp, activitatea științifică desfășurată a fost apreciată la nivel național și internațional prin premiarea în cadrul Saloanelor de creativitate și inovație, precum: European Exhibition of Creativity and Innovation „Euroinvent”, Iași, România, 2024, *Premiul II și Medalia de Argint* ([Anexa 16](#)); European Exhibition of Creativity and Innovation „Euroinvent”, Iași, România, 2025, *Premiul II și Medalia de Argint* ([Anexa 16](#)); Expoziția Internațională de Inovație și Transfer Tehnologic Excellent IDEA, Chișinău, Republica Moldova, 2024, *Premiul I și Medalia de Aur* ([Anexa 16](#)); *Certificat de înregistrare a obiectelor dreptului de*

autor și drepturilor conexe AGEPI seria O nr. 7235 din 24.02.2022. Performanțele științifice au fost recunoscute prin acordarea Bursei de Excelență a Guvernului Republicii Moldova pentru anul 2023 ([Anexa 17](#)).

Publicații privind tema tezei. În urma cercetărilor realizate, a rezultat un număr total de 22 de lucrări publicate, printre care: 1 monografie colectivă la editura Universității Wrocław, Polonia; 4 articole științifice indexate în baza de date Web of Science și Scopus (Elsevier); 5 articole în reviste științifice din alte baze de date recunoscute de către ANACEC indexate în B.D.I; 4 lucrări în reviste incluse în Registrul Național al revistelor de specialitate; 2 lucrări prezentate în cadrul conferințelor și altor evenimente științifice incluse în alte baze de date recunoscute de către ANACEC; 5 articole în manifestările științifice înregistrate în Registrul materialelor publicate în urma manifestărilor științifice organizate în R. Moldova; 1 certificat de înregistrare a obiectelor dreptului de autor și drepturilor conexe, eliberat de AGEPI. Astfel, volumul total al lucrărilor constituie 9,77 coli de autor.

Volumul și structura tezei. Teza cuprinde: adnotare, introducere, patru capitole, concluzii și recomandări, bibliografie (374), 166 pagini text de bază, 39 tabele, 28 figuri și 17 anexe.

Secțiunea **Introducere** vizează prezentarea scopului și obiectivelor de cercetare aplicate în vederea soluționării problemei de cercetare evidențiate, concomitent cu accentuarea relevanței și importanței temei de cercetare, în contextul practicilor și tendințelor actuale din domeniu.

În **capitolul 1 „Fundamente teoretico-conceptuale ale raportării integrate”** a acestei teze este prezentată fundamentarea teoretică și metodologică a raportării integrate, concomitent cu delimitarea aspectelor evolutive a acesteia de la raportarea financiară clasică către un model centrat pe durabilitate și responsabilitate corporativă. Totodată, au fost explorate principalele componente ce formează CRI, precum gândirea integrată, conceptele fundamentale, elementele de conținut și principiile directoare ce stau la baza acestui tip de raportare pe fondul normelor actuale. În același timp, capitolul sistematizează și sintetizează perspectivele cercetătorilor privind definirea conceptului de raportare integrată, evidențiind și fundamentele critice ale raportării integrate. Prin acest demers de cercetare se oferă o viziune comprehensivă asupra beneficiilor și provocărilor întâmpinate în procesul de implementare a informațiilor financiare și nefinanciare în evaluarea performanței și a riscului organizațional, dar și o accepțiune proprie asupra conceptului și definiției raportării integrate.

Prin aplicarea metodelor bibliometrice și meta-analitice, în **capitolul 2 „Cartografierea principalelor direcții de cercetare în stadiul actual al cunoașterii cu privire la conceptul de raportare integrată și calitatea acesteia”** este realizată o analiză detaliată a nivelului de cunoaștere în domeniul raportării integrate și a calității acesteia la nivel global, delimitând astfel

tendențele internaționale în cercetarea și evoluția interesului pentru raportarea integrată, precum și factorii asociați calității acesteia. Mai mult decât atât, meta-analiza efectuată a permis identificarea factorilor determinanți ai calității raportării integrate, prin sintetizarea rezultatelor empirice obținute în literatura de specialitate.

Întrucât raportarea CSR a fost identificată ca un predecesor al raportării integrate ce a modelat dezvoltarea CRI, **capitolul 3 „Practici de responsabilitate social-corporativă și influența factorilor ESG asupra raportării entităților din România și Republica Moldova”** a investigat aplicabilitatea CSR și influența ESG în contextul entităților din România și Republica Moldova. Astfel, au fost testate ipotezele, considerate relevante, prin modele explicative la nivel general, național și sectorial, reliefând contribuția dimensiunilor ESG clasice și extinse asupra calității raportării CSR.

În **capitolul 4 „Modele de îmbunătățire a relevanței raportării integrate prin identificarea factorilor determinanți ai calității”** a fost analizată creșterea calității rapoartelor integrate din perspectiva ajustării factorilor determinanți ai acesteia. În acest context, au fost propuse 5 modele de cercetare, printre care trei modele specifice componentelor financiare, de mediu și de guvernare, un model ce integrează cele trei dimensiuni ca unități de ansamblu, precum și un model general, care vizează factori macroeconomici și culturali, oferind astfel o viziune complexă și îmbunătățită asupra factorilor ce au impact asupra calității raportării integrate. Drept sinteză a cercetărilor efectuate, secțiunea concluziilor evidențiază utilitatea și inovația rezultatelor obținute, atât pentru mediul academic, cât și pentru entități.

Concluziile generale și recomandările oferă o totalizare a rezultatelor cercetării, prin sublinierea contribuției, limitelor și direcțiilor viitoare de cercetare. În această secțiune sunt consolidate argumentele teoretice și practice privind creșterea calității rapoartelor CSR și a rapoartelor integrate prin luarea în considerare a factorilor determinanți rezultați din analiza de senzitivitate. Datele obținute prezentate contribuie la îmbunătățirea și perfecționarea practicilor de raportare CSR și raportare integrată, favorizând astfel comunicarea eficientă între entități și părțile interesate.

Cuvinte-cheie: raportare integrată, cadru de raportare integrată (CRI), gândire integrată, sustenabilitate, CSR, dezvoltare durabilă, durabilitate, calitatea raportării integrate, factori determinanți, Consiliul Internațional de Raportare Integrată (IIRC), transparență, crearea de valoare, părți interesate, ESG, comunicare corporativă, Global Reporting Initiative (GRI), analiză bibliometrică, raportare nefinanciară, conformitate, raportarea privind durabilitatea, indicatori de performanță, guvernarea corporativă, strategie corporativă, calitatea informațiilor, riscuri și oportunități, impact social și de mediu, reputație corporativă, avantaj competitiv, reglementări internaționale, impactul raportării integrate.

1. FUNDAMENTE TEORETICO-CONCEPTUALE ALE RAPORTĂRII INTEGRATE

Raportarea rezultatelor obținute este o practică obligatorie pentru fiecare entitate, fiind o modalitate de a comunica cu mediul extern. În ultimii ani, raportarea a fost supusă unor schimbări considerabile, entitățile căutând soluții pentru a fi mai aproape față de părțile interesate și pentru a-și spori credibilitatea. Este un fapt cert că raportarea tradițională nu mai poate face față solicitărilor complexe ale utilizatorilor [206, p.247], astfel au apărut diferite tipuri de rapoarte care să răspundă acestor nevoi informaționale. În acest context, raportarea integrată reprezintă soluția optimă pentru prezentarea rezultatelor entităților dintr-o perspectivă holistică, reunind informații financiare și nefinanciare într-o formă structurată, care reflectă parcursul creării de valoare pe diverse intervale de timp. Deși raportarea integrată a debutat de mai bine de un deceniu, procesul de dezvoltare este în plină desfășurare, iar cercetarea în acest domeniu este esențială, având în vedere că entitățile au nevoie de un cadru de raportare adaptat cerințelor actuale.

Scopul capitolului constă în dezvoltarea unei înțelegeri aprofundate a raportării integrate, prin analiza evoluției, conceptualizarea și evidențierea beneficiilor și limitelor raportării integrate, subliniind astfel relevanța și impactul acestui tip de raportare în contextul actual al comunicării organizaționale. În vederea realizării scopului delimitat, a fost stabilit un set de *obiective* spre îndeplinire: delimitarea cronologică a etapelor definitorii ce au influențat evoluția raportării către abordarea integrată; prezentarea și interpretarea elementelor de conținut ale CRI; sinteza conceptului de raportare integrată prin gruparea viziunilor autorilor în definirea raportării integrate; identificarea și contextualizarea oportunităților și limitărilor asociate raportării integrate.

Contribuția acestui capitol constă în formularea unei definiții revizuite a gândirii și raportării integrate, prin totalizarea perspectivelor autorilor din domeniu, dar și prin expunerea ideilor proprii, în vederea creării unei explicații ample a raportării integrate. În același timp, se propune o prezentare structurată a conceptului de raportare integrată pentru a contura caracterul holistic și multidimensional al acestuia.

1.1. Incursiuni evolutive privind tranziția raportării corporative către raportare integrată prin prisma convergenței dintre performanța financiară și cea durabilă

Privind retrospectiv, putem observa cum exploatarea resurselor naturale fără discernământ a avut consecințe devastatoare asupra mediului și societății. Pornind de la ideea eronată și egoistă conform căreia bogățiile Pământului sunt inepuizabile și exclusiv ale noastre, societatea se confruntă cu o realitate sumbră, reprezentată de epuizarea și degradarea unor resurse esențiale, adesea fără

posibilitatea regenerării acestora [279, p.2]. Această lipsă de responsabilitate a fost dublată de o ignoranță colectivă față de impactul pe termen lung asupra ecosistemelor și sănătății populației.

În decursul decadelor, absența unor reglementări clare privind CSR a favorizat o serie de activități industriale care au cauzat daune ireversibile. În anul 1970, în zona Love Canal din Niagara Falls, Statele Unite ale Americii (SUA), a fost descoperit un dezastru ecologic major. Întreprinderea Hooker Chemical Company a depozitat în secret, în anii 1940-1950, aproximativ 21.000 de tone de deșeuri toxice, care au provocat creșterea alarmantă a cazurilor de leucemie, apariția unor malformații congenitale și contaminarea severă a pânzei freatice, afectând sănătatea populației și a mediul înconjurător pe termen lung [271, p.315]. În aceeași perioadă, deja pe continentul european, în orașul Seveso din Italia, a avut loc accidentul de la fabrica Hoffmann-La Roche, care a generat propagarea unui nor de dioxină toxică, stând la baza intoxicării colective și, pe termen lung, cauzând apariția bolilor oncologice la persoanele afectate [328]. La scurt timp, în anul 1978, s-a produs o deversare masivă a petrolului în regiunea Bretania, Franța, datorată naufragiului navei întreprinderii americane Amoco. În anul 1984, în Bhopal, India, s-a produs accidentul industrial la uzina întreprinderii americane Union Carbide, în urma căruia s-au eliberat în atmosferă 45 de tone de derivat gazos de cianură, soldat cu moartea a mai mult de 15000 de persoane, și peste 500000 de oameni afectați. Tragediile enumerate, răspândite pe mai multe continente, sunt doar câteva dintre numeroasele dezastre ce au avut impact covârșitor asupra mediului și au determinat descinderea discuțiilor despre măsurile ce pot fi implementate pentru a responsabiliza entitățile, astfel încât activitatea lor să nu prejudicieze mediul înconjurător. În consecință, datorită accentuării problemelor de mediu, rapoartele clasice încep să fie însoțite de rapoarte sociale.

O primă tentativă de a dezbate dezvoltarea durabilă la nivel mondial a avut loc la Stockholm, în cadrul Conferinței privind Mediul Uman din anul 1972, unde s-au reunit reprezentanții a 113 state. Finalitatea conferinței a rezultat în publicarea Planului de Acțiune cu 109 recomandări privind problemele de mediu, dar și adoptarea Declarației de la Stockholm care a întrunit 26 de principii generale ale durabilității. Declarația de la Stockholm a reiterat importanța protecției mediului înconjurător de către fiecare individ, comunitate sau organizație, indiferent de nivel, pentru a asigura viitorul celorlalte generații [365].

Pe parcursul anilor 1980-1990 conceptul de CSR este tot mai des abordat, entitățile furnizând informații mai detaliate despre activitatea lor în raport cu problemele sociale, de mediu și în relație cu angajații, însă aceste dezvăluiri sunt incluse într-un raport separat de raportul financiar anual. În această perioadă CSR este dezvoltată din perspectiva eticii în afaceri, apartenenței corporative, performanței sociale corporative și teoriei părților interesate [28].

În urma procesului inițiat la Conferința de la Stockholm, din anul 1987, a fost publicat raportul „*Our common future*”, cunoscut sub denumirea de „*Raportul Brundtland*”, elaborat de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare. Publicația a formulat o primă definiție a durabilității, care presupune „*dezvoltarea ce satisface nevoile prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi*” [366]. Definiția inițială a dezvoltării durabile se concentra în principal pe sustenabilitatea mediului, însă, de-a lungul timpului, conceptul a evoluat, abordând diverse perspective și redirecționând accentul către dimensiunile sociale și de mediu ale dezvoltării durabile, reducând treptat importanța aspectelor economice.

O tentativă de a crea un cadru pentru evaluarea performanței comunitare a entităților a fost întreprinsă în anul 1989 de Coaliția pentru Principiile Economilor Responsabile de Mediu (CERES). Deja în anul 1997, prin combinarea CERES și a Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP), a fost format GRI, inițiativă ce a dezvoltat cadrul pentru raportarea privind durabilitatea, cu includerea metricilor și metodelor de măsurare a indicatorilor specifici cuantificării performanței dezvoltării durabile. Grație acțiunilor realizate de GRI, raportarea privind durabilitatea a câștigat popularitate și aprobarea părților interesate. Cu puțin timp înaintea formării GRI, autorul John Elkington a introdus conceptul de Tripple Bottom Line (TBL), care se bazează pe cei trei P: Profit – Persoane – Planetă. Prin introducerea acestui concept s-a făcut apel la necesitatea prezentării nu doar a performanței financiare a entităților, dar și a impactului pe care activitatea acestora o poate avea asupra mediului și societății [119].

Pe valul popularizării durabilității, în anul 2004, Prințul de Wales, Charles, înființează proiectul Accounting for Sustainability (A4S), cu misiunea de a transforma practicile financiare și contabile, astfel încât acestea să integreze aspectele de mediu și cele sociale, pentru asigurarea dezvoltării durabile și generarea unei valori durabile în timp. Proiectul A4S se fundamentează pe trei piloni esențiali ai dezvoltării durabile: sociali, de mediu și economici [256, p.7]. Deși proiectul nu a avut un mare succes, acesta a pus bazele ideii de „*raportare conectată*” [45, p.65]. În scurt timp, Organizația Națiunilor Unite (ONU) a elaborat Principiile pentru Investiții Responsabile (PRI) prin care investitorii își ghidează alegerile investiționale în funcție de fundamentele ESG. Inițiativa PRI urmărește susținerea dezvoltării unor piețe durabile și stimularea investițiilor care contribuie la societăți prospere, incluzive și aliniate cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), prin eliminarea barierelor, educarea investitorilor și susținerea acțiunilor responsabile [142].

Anul 2010 a fost unul ce a marcat dezvoltarea raportării integrate, A4S și GRI convocând experți din domeniu pentru crearea IIRC. Totodată, cercetătorii Robert G. Eccles și Michael P. Krzus au publicat cartea sa „*One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*”, care a explicat necesitatea prezentării informațiilor financiare și nefinanciare într-un singur raport [113].

Ideile și conceptele prezentate în această carte au influențat substanțial dezvoltarea CRI propus de IIRC ulterior. În anul 2011, IIRC a publicat documentul *„Către raportarea integrată – Comunicarea valorii în secolul 21”* prin care se explicau fundamentele raportării integrate, precum și viziunea experților implicați în dezvoltarea CRI [176]. Publicarea acestei comunicări a marcat inițierea discuțiilor și dezbaterilor ce au influențat crearea CRI prezentat în anul 2013. În faza premergătoare lansării oficiale a CRI, a fost testat primul prototip în cadrul programului-pilot ce a demarat în anul 2012. În program au fost implicate numeroase întreprinderi de talie internațională, precum AkzoNobel, Coca-Cola, Microsoft Corporation, Volvo Group, dar și entități de audit, experți contabili și reprezentanți ai părților interesate.

Pe 20 iunie 2012 a avut loc Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă în orașul Rio, Brazilia, ce a întrunit reprezentanți a peste 100 de state, în agenda cărora a fost abordarea provocărilor dezvoltării durabile și estimarea progresului de la prima conferință din 1992. Conferința Rio+20 a servit drept catalizator pentru formularea ODD [210, p.3], propuse în contextul adoptării Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, în septembrie 2015. Transformarea începe odată cu implementarea ODD, însă succesul acesteia depinde de adaptarea ambițiilor globale la realitățile și prioritățile naționale, de angajamentul guvernelor față de aceste obiective și de mobilizarea agenților schimbării pentru a asigura progresul durabil [362, p.92].

Adoptarea ODD a reprezentat o etapă importantă în redefinirea responsabilităților și obiectivelor organizațiilor la nivel global, însă îndeplinirea acestor obiective necesită orientări care să faciliteze monitorizarea progresului și alinierea strategiilor organizaționale cu prioritățile globale. În acest context, lansarea CRI, pe 9 decembrie 2013, de către IIRC, a marcat o nouă etapă în dezvoltarea raportării corporative. Conform IIRC, raportarea integrată este definită ca *„o comunicare concisă despre modul în care strategia, guvernanta, performanța și perspectivele unei organizații, în contextul mediului extern al acesteia, conduc la crearea, păstrarea sau erodarea valorii pe termen scurt, mediu și lung”* [180, p.11]. Publicarea CRI a oferit entităților un set util de îndrumări ce au sprijinit procedura de implementare a proceselor conexe raportării integrate, câștigând treptat interesul și aprecierea a numeroase întreprinderi.

Conform informațiilor extrase de pe site-ul Corporate Register, prezentate în tabelul 1.1, se poate observa evoluția adoptării raportării integrate în cadrul întreprinderilor din Europa. De la publicarea CRI se atestă o creștere graduală a popularității acestui tip de raportare, fiind un indiciu că întreprinderile tind să raporteze mai multe informații despre activitatea acestora [53], astfel încât părțile interesate să aibă o imagine holistică asupra performanței entităților.

Tabelul 1.1. Date statistice privind implementarea raportării integrate în entitățile din Europa

Țara	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Total
<i>Albania</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	3
<i>Andorra</i>	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	6
<i>Austria</i>	2	2	2	2	2	4	3	4	2	2	0	25
<i>Belgia</i>	0	0	1	3	3	3	4	8	11	18	15	66
<i>Bulgaria</i>	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	3
<i>Croația</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
<i>Danemarca</i>	0	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	11
<i>Elveția</i>	0	1	1	3	2	4	6	7	10	12	9	55
<i>Finlanda</i>	0	1	2	4	5	8	10	9	10	17	18	84
<i>Franța</i>	2	2	10	20	21	35	49	62	68	67	57	393
<i>Germania</i>	2	4	4	6	6	5	5	4	2	4	4	46
<i>Grecia</i>	1	1	2	2	2	4	6	6	3	4	4	35
<i>Irlanda</i>	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	7
<i>Italia</i>	4	10	11	21	18	22	25	31	37	38	30	247
<i>Luxemburg</i>	0	0	1	1	2	2	2	2	3	4	5	22
<i>Malta</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
<i>Marea Britanie</i>	6	7	10	10	12	15	18	17	14	12	15	136
<i>Norvegia</i>	0	0	0	1	3	3	5	7	8	11	9	47
<i>Olanda</i>	3	13	20	30	29	42	47	57	59	62	64	426
<i>Polonia</i>	2	3	5	8	7	9	10	12	12	11	7	86
<i>Portugalia</i>	0	1	1	3	4	8	10	10	11	16	11	75
<i>Rusia</i>	5	6	11	9	13	12	9	8	8	5	3	89
<i>Slovenia</i>	0	0	0	1	2	1	1	0	1	1	1	8
<i>Spania</i>	11	17	22	31	37	38	34	31	29	30	24	304
<i>Suedia</i>	1	2	4	2	13	14	14	14	18	17	16	115
<i>Ucraina</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2
<i>Ungaria</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	1	5
Total	40	72	110	160	185	234	262	295	314	337	299	2308

Sursa: elaborat de autor în baza informațiilor prezentate în Corporate Register

Deși s-au înregistrat unele progrese, acestea nu pot fi catalogate drept un succes, deoarece raportarea integrată continuă să fie percepută ca o practică complicată și insuficient înțeleasă de către multe întreprinderi. În țările în curs de dezvoltare, printre care se numără și Republica Moldova, procesul de adoptare a raportării integrate este încetinit din cauza resurselor reduse, lipsei solicitărilor din partea utilizatorilor de rapoarte și dezinformarea în privința raportării integrate [21, p.18]. Mai mult, adoptarea raportării integrate este influențată și de natura și dimensiunea entității, caracterul voluntar al raportării și lipsa culturii în acest sens [147, p.11].

Este de menționat că dintre cadrele de raportare incluse în filtrul site-ului Corporate Register (Consiliul pentru Standardele de Contabilitate în Domeniul Sustenabilității (SASB), Grupul operativ pentru raportarea informațiilor financiare legate de schimbările climatice (TCFD), GRI, Pactul Global al Națiunilor Unite (UNGC), IIRC, Forumul Economic Mondial (WEF), Standardele din seria AccountAbility 1000 (AA1000AS), GRI și IIRC sunt cadrele cel mai des

menționate în rapoartele publicate, fiind aplicate și în combinație, ceea ce se poate explica prin interferența cadrului IIRC și a indicatorilor furnizați în ghidul GRI. Autorii Matuszczyk I. și Rymkiewicz B. au propus integrarea și armonizarea cadrelor GRI și IIRC, datorită caracterului complementar pe care îl au acestea [237]. Deși ambele cadre au fost constituite pentru sprijini entitățile în abordarea transparentă și responsabilă în ceea ce privește raportarea, acestea se diferențiază prin structura și obiectivele lor, dar și prin orientarea către grupurile de părți interesate, unele studii făcând apel la orientarea rapoartelor integrate mai mult către investitori [373].

În general, cadrele GRI și IIRC se diferențiază prin obiectivele rapoartelor reglementate ([Anexa 1](#)). Dacă rapoartele prezentate în conformitate cu prevederile CRI se axează pe dezvăluirea procesului de creare a valorii, standardele GRI se concentrează pe prezentarea informațiilor privind CSR, reflectând în raport impactul economic, social și de mediu al entității [175]. Pe de altă parte, însă, unele principii sunt similare, cum ar fi comparabilitatea, claritatea sau concizia. Astfel, calitatea ambelor tipuri de rapoarte poate fi evaluată în baza unor metrici asemănători. În ceea ce privește structura raportului, rapoartele conform GRI conțin mai puține secțiuni, însă conținutul, în general, este asemănător [237].

În anul 2019, IIRC a inițiat procesul de revizuire a cadrului emis în 2013 pentru a aduce îmbunătățiri și pentru a alinia cadrul cu standardele actualizate. În scurt timp, IIRC a anunțat intenția de a fuziona cu SASB, pentru a forma Value Reporting Foundation (VRF). Pe 19 ianuarie 2021, IIRC publică versiunea finală actualizată a CRI, în anexele noului cadru, în comparație cu cadrul publicat în anul 2013, făcându-se referire la nivelul de conformitate a raportului integrat cu cadrul, prin evidențierea elementelor obligatorii ale unui raport. Completarea cadrului cu aceste detalii este un răspuns la critica din partea mediului academic și practicienilor privind lipsa unor indicatori ai calității raportului prezentat [275, p.491]. Totodată, a fost rectificată explicația conceptului de creare a valorii pentru a include și scenariile când valoarea se păstrează sau se erodează.

Din 1 iulie 2022, VRF se consolidează sub fundația IFRS, Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB) și Consiliul pentru Standarde Internaționale de Sustenabilitate (ISSB) având responsabilitatea în continuare de CRI. Fuzionarea a avut rolul de a asigura viitorul raportării integrate și motivarea progresului în dezvoltările privind durabilitatea către părțile interesate [94]. Utilizarea CRI este încurajată de către ambele consilii, IASB și ISSB, aceștia evidențiind posibilitatea de aplicare a cadrului împreună cu standardele de prezentare a informațiilor cu privire la durabilitate IFRS S1 și IFRS S2. În viziunea autorilor Cojocaru A. și Mihaila S., „integrarea standardelor IFRS S1 și S2 în cadrul deja existent asigură o viziune holistică asupra performanței corporative, cuprinzând nu doar rezultatele financiare, ci și aspecte nefinanciare,

precum factorii ESG” [68]. Atât IASB, cât și ISSB colaborează pentru a încorpora principiile de raportare integrată în definirea standardelor, promovând o abordare coerentă a raportării financiare și privind durabilitatea.

Prin totalizarea etapelor parcurse, se constată că raportarea corporativă a evoluat semnificativ de-a lungul timpului, adaptându-se în mod constant transformărilor din mediul economic, normativ și social. Astfel, de la o abordare îngustă a performanței financiare, raportarea a atins valențe integrate, ținând cont de aspecte ce se extind dincolo de obținerea profitului, incluzând dimensiuni esențiale precum impactul asupra mediului, responsabilitatea socială, guvernanța corporativă și crearea de valoare pe termen lung pentru toate părțile interesate. Tabelul 1.2 prezintă evoluția cronologică pe decade a raportării corporative, delimitând caracterul perioadei menționate și tipul de raportare practicat de către entități.

Tabelul 1.2. Prezentarea succintă a etapelor în evoluția raportării corporative de la abordarea financiară la abordarea integrată

Etapa, perioada	Descrierea perioadei	Tipul de raportare
<i>Etapa I (până în anii 1970)</i>	Neglijența industrială	Raportare financiară tradițională
<i>Etapa II (1970-1980)</i>	Conștientizarea impactului ecologic	Raportare financiară tradițională
<i>Etapa III (1980 - 1990)</i>	Geneza conceptului de dezvoltare durabilă	Raportare financiară tradițională și comunicări voluntare privind mediul
<i>Etapa IV (1990 - 2000)</i>	Structurarea și standardizarea responsabilității corporative	Raportare financiară tradițională și raportare de mediu/CSR voluntară și izolată
<i>Etapa V (2000-2010)</i>	Incorporarea principiilor de durabilitate în planificarea strategică	Raportare financiară tradițională, raportare privind durabilitatea și raportare CSR
<i>Etapa VI (2010-2020)</i>	Dezvoltarea conceptuală și implementarea practică a raportării integrate	Raportarea integrată și raportarea privind durabilitatea
<i>Etapa VII (2020 până în prezent)</i>	Raportare integrată consolidată și standardizată	Raportarea cu tendință de reglementare și standardizare globală
<i>Tendințe de viitor (post 2025)</i>	Consolidarea raportării integrate în era digitalizării și inteligenței artificiale	Raportare integrată digitală

Sursa: elaborat de autor în baza informațiilor studiate

Analizând literatura de specialitate, au fost delimitate 7 etape în dezvoltarea raportării către viziunea integrată a acesteia ([Anexa 2](#)). Astfel, entitățile au parcurs un șir de transformări în ceea ce privește practicile de raportare, prin reconsiderarea principiilor în baza cărora își desfășurau activitatea. Metamorfoza raportării pe parcursul anilor, reflectată în tabelul 1.2, este un răspuns la evenimentele economice, sociale și ecologice ce au marcat tranziția de la comunicările exclusiv financiare către o abordare holistică și orientată strategic. Aceste transformări nu s-au produs brusc, ci au survenit gradual ca rezultat al presiunilor tot mai mari din partea părților interesate.

Fiecare etapă a dezvoltării raportării corporative a fost caracterizată de o extindere a scopului și conținutului comunicărilor, astfel încât acestea să fie aliniate cu tendințele din domeniul standardizării globale. În acest context, raportarea integrată nu este doar o inovație în raportare, ci și o schimbare de paradigmă care evidențiază conștientizarea importanței aspectelor ESG în crearea de valoare pe termen lung, într-un mod transparent, responsabil și durabil.

Inevitabil, în viitor, profesioniștii contabili vor trebui să se reconcilieze cu tendințele din domeniul inteligenței artificiale, adaptându-se noilor tehnologii de colectare, analiză și raportare a datelor privind performanța financiară și nefinanciară. La aceeași concluzie a ajuns și autoarea Lazari L., considerând că *„tehnologiile inteligenței artificiale vor intra încet în entități, necesitând treptat mai multe cunoștințe și expertiză din partea contabililor”* [207]. Studiile recente confirmă deja aplicarea pe scară largă a instrumentelor bazate pe inteligență artificială, în cadrul entităților din România, fiind abordate în principal metode de eficientizare a vizualizării datelor și de automatizare a generării informațiilor [67]. Astfel, decada anilor 2020-2030, cu siguranță va fi una marcată de revoluționarea practicilor de raportare prin integrarea tehnologiilor bazate pe inteligență artificială, având în vedere accelerarea semnificativă a dezvoltării acestui domeniu din ultimii ani.

1.2. Orientări și principii ale cadrului de raportare integrată în configurarea raportului integrat

Mediul de afaceri s-a schimbat mult pe parcursul anilor. Dacă în secolul XX întreprinderile tindeau spre o expansiune internațională, cu accent pe maximizarea profiturilor și reducerea costurilor, atunci în secolul XXI entitățile au înțeles că mai există o dimensiune a activității lor care influențează atât rezultatele, cât și mediul în general. Această conștientizare a importanței CSR, într-un mediu marcat de digitalizare accelerată, schimbări climatice și globalizare complexă, a fost o premisă pentru schimbarea culturii corporative, în care s-a difuzat gândirea integrată. Astfel, pentru luarea deciziilor echilibrate, entitățile au recurs la tratarea resurselor și rezultatelor într-o corelație care să permită formarea unei viziuni ample asupra activității organizaționale.

După înființarea Consiliului Internațional de Raportare Integrată, timp de 3 ani un grup format din experți în domeniul standardizării, reprezentanți ai mediului de afaceri, cercetători științifici, instituții financiare și organizații internaționale au colaborat pentru a dezvolta un cadru care să reflecte esența creării de valoare în entități. CRI propus încurajează schimbarea gândirii și perspectivei întreprinderilor, pentru a reflecta în mod eficient circuitul de capitaluri în lanțul valoric al organizației.

Până a ajunge la versiunea actuală a CRI, IIRC a lansat Programul Pilot IIRC pentru a obține de la participanți informații utile în dezvoltarea unui cadru cu aplicabilitate largă. Colectând

aceste date, precum și comentariile primite privind publicația „*Towards Integrated Reporting – Communicating Value in the 21st Century*” [176], au fost create premisele necesare pentru prezentarea, în noiembrie 2012, a prototipului CRI, succedată de publicarea Proiectului de Consultare al Cadrului pentru a colecta ultimul feedback înainte de publicarea versiunii finale în decembrie 2013.

CRI stabilește principiile directoare, elementele de conținut și conceptele de care se ține cont în prezentarea rapoartelor integrate către părțile interesate [48, p.7]. Identificarea și înțelegerea nevoilor utilizatorilor este un aspect fundamental pentru a prezenta un raport integrat informativ și relevant, care să consolideze și să îmbunătățească relațiile cu părțile interesate.

Fig. 1.1. Categoriile de utilizatori ai raportului integrat

Sursa: elaborat de autor în baza CRI [180]

Figura 1.1 delimitează principalele categorii de utilizatori ai raportului integrat, subliniind diversitatea acestora, dar și necesitatea entităților raportoare să se adapteze solicitărilor variate ale acestor categorii de părți interesate. În conformitate cu glosarul CRI, părțile interesate sunt „*acele grupuri sau persoane cu privire la care se poate preconiza în mod rezonabil că vor fi afectate semnificativ de activitățile de afaceri, ieșirile sau rezultatele unei organizații ori cu privire la ale căror acțiuni se poate preconiza în mod rezonabil că vor afecta semnificativ capacitatea organizației de a crea valoare în timp*” [180, p.53].

Gestionarea corectă și eficientă a relațiilor cu toate grupurile de părți interesate poate genera avantaje competitive pentru entități, cum ar fi echilibrul financiar și crearea de valoare pe termen scurt, mediu și lung, prin culegerea resurselor și informațiilor relevante din aceste relații [353, p.1]. Adoptând raportarea integrată, întreprinderile se conformează așteptărilor părților integrate, prin prezentarea unei abordări durabile, încurajate de concepte precum CSR [87, p.3984]. Interesul și impactul părților interesate poate fi divers, în dependență de categoria de utilizatori [6, p.7]. Astfel, dacă partenerii de afaceri sunt orientați spre informații financiare, clienții, pe de altă parte, se focalizează pe date care formează o imagine despre reputația entității.

Identificarea și prioritizarea corectă a necesităților informaționale financiare și nefinanciare constituie fundamentul consolidării relațiilor cu părțile interesate, întrucât neglijarea acestora poate conduce la elaborarea unor rapoarte integrate centrate predominant pe propriile percepții asupra creării de valoare, fără a reflecta pe deplin așteptările grupurilor interesate [253, p.246]. În acest sens, este important ca entitățile să înțeleagă scopul raportării integrate, care este de a îmbunătăți informațiile pentru furnizorii de capital, promovând o raportare cuprinzătoare care evidențiază factorii ce influențează capacitatea întreprinderii de a crea valoare, explică interacțiunile dintre cele șase categorii de capital (financiar, fabricat, intelectual, uman, social și natural), susținând gândirea și deciziile integrate pentru a promova crearea de valoare pe termen scurt, mediu și lung [180, p.2]. Mai mult, prevederile cadrului pot fi adaptate în vederea alinierii la structura instituțiilor publice și organizațiilor non-guvernamentale [3]. Flexibilitatea cadrului este demonstrată și prin lipsa obligativității includerii tuturor tipurilor de capital specificate, variind în funcție de natura și particularitățile fiecărei entități [179, p.20].

În august 2022, CRI a suferit unele modificări de natură organizațională, devenind parte componentă a fundației IFRS, IASB și ISSB având responsabilitatea de a integra, îmbunătăți și dezvolta standardele privind raportarea integrată, astfel încât să se stimuleze adoptarea continuă de către entități a CRI [179, p.1]. Deși viitorul raportării integrate a devenit incert datorită șirului de schimbări structurale din ultimii ani, cercetătorii consideră că raportarea integrată rezonază cu evoluțiile din contabilitatea managerială și raportarea privind durabilitatea, promovând prin „gândirea integrată” luarea deciziilor organizaționale orientate spre crearea de valoare durabilă [94].

Potrivit CRI, gândirea integrată presupune examinarea în mod sistematic de către entități a conexiunilor între structurile sale operaționale și funcționale, în corelație cu tipurile de capital pe care le consumă sau asupra cărora exercită un impact [180, p.53]. Datorită ambiguității noțiunii de gândire integrată, IIRC s-a străduit să aducă mai multă claritate prin definirea gândirii integrate ca „*abordare de management multi-capital care permite organizațiilor să își atingă scopul în beneficiul părților interesate cheie în timp*” [177, p.5]. Totuși, conform perspectivei analizei bibliometrice realizate de Bărbieru A., conceptul de gândire integrată este în proces de dezvoltare, fiind analizat în corelație cu raportarea privind durabilitatea, schimbările climatice, teoria legitimității și dezvoltarea durabilă, în general [72].

În viziunea dr. Osborn J., Director Relații Contabile în cadrul VRF, gândirea integrată este „*o filozofie de management care unifică componentele constitutive ale unei organizații și concentrează întreaga organizație asupra creării de valoare pentru întreprindere și pentru principalele părți interesate*” [263], fiind evidențiată necesitatea unei abordări holistice în

management, care să integreze toate aspectele operaționale în vederea optimizării rezultatelor. O accepțiune similară au și cercetătorii Baboukardos D., Mangena M. și Isola A., definind gândirea integrată ca „o abordare sistematică încorporată în operațiunile unei companii atunci când compania demonstrează înțelegerea conectivității și interdependențelor strategiei, guvernării, performanței și perspectivelor sale în contextul mediului său extern de operare” [18, p.3].

În opinia cercetătorilor De Villiers C. și Dimes R., gândirea integrată se manifestă ca „o formă de management, încurajând o viziune mai largă asupra părților interesate și a scopului organizațional” [94, p.854], extinzând perspectiva managerială, care nu doar îmbunătățește performanța internă, dar și relația cu părțile interesate, redefinind astfel scopul organizațional într-o manieră mai responsabilă și incluzivă. Totodată, gândirea integrată este percepută ca „managementul sistematic al tuturor formelor de capital corporativ cu scopul de a oferi profitabilitate durabilă” [197, p.59]. O orientare ce cuprinde gestionarea eficientă și conștientă a resurselor, având în vedere nu doar profitabilitatea, ci și durabilitatea entităților, managementului superior fiind responsabil de a aborda în mod eficient conflictele dintre eficacitatea organizațională și un cadru care ține cont de bunăstarea comunității în general [258, p.229].

Analiza bazei de date Web of Science relevă că, dintr-un total de 254 de lucrări care tratează subiectul gândirii integrate, doar 12 aparțin cercetătorilor din Republica Moldova și România, ceea ce reflectă caracterul relativ nou al acestui concept în literatura științifică regională. Mai mult decât atât, doar 2 autori au reușit să formuleze o proprie perspectivă asupra definiției gândirii integrate, fiind clar că există o lacună în înțelegerea acestui concept. Ivaniuc A. și Cosmulese G. consideră că „gândirea integrată presupune o interconectare a celor șase tipuri de capitaluri, și anume: capitalul uman, intelectual, financiar, fabricat, natural, social și de relație, care împreună fiind creează un întreg ce va oferi părților interesate toate informațiile de care au nevoie pentru a investi înțelept” [186, p.166]. Pe de altă parte, cercetătorii Radu O. și Dragomir V. percep gândirea integrată ca un „proces generativ, rezultatele căruia sunt expuse într-un raport integrat” [287, p.2]. Astfel, în **accepțiunea proprie** se poate sintetiza că **gândirea integrată este un proces infiltrat în activitățile operaționale în cadrul căruia sunt implicate toate tipurile de capital ale entității, iar finalitatea acestui proces se prezintă sub forma unui raport integrat.**

În ceea ce privește principiile gândirii integrate, în anul 2022, VRF a emis versiunea revizuită a acestora, și anume: scop, cultură, riscuri și oportunități, guvernanta, strategie și performanță [356, p.3]. Natura interconectată a acestor principii oferă o abordare cuprinzătoare a filozofiei de conducere și de management, servind ca punct de referință pentru entități în evaluarea măsurii în care gândirea integrată este implementată și în identificarea direcțiilor care necesită îmbunătățire.

Adaptarea acestor principii poate îmbunătăți procesele decizionale prin gestionarea compromisurilor implicate în alocarea resurselor pentru crearea și conservarea durabilă a valorii.

Implementarea gândirii integrate facilitează interacțiunea cu părțile interesate, prin înțelegerea mai profundă a nevoilor și cerințelor specifice ale acestora. Gândirea integrată promovează comunicarea transparentă și alianțele de cooperare pentru a genera valoare, a îmbunătăți conexiunile cu părțile interesate și a cultiva o abordare strategică a circularității integrate [97]. În același timp, prin recunoașterea și gestionarea eficientă a capitalurilor și interdependențelor dintre acestea, entitățile pot identifica și analiza compensările necesare pentru a maximiza valoarea pe termen lung. Întrucât întreprinderile tind să-și păstreze caracterul relevant și competitiv, adaptabilitatea modelului de afaceri și strategia organizației în contextul unui mediu extern dinamic sunt esențiale pentru a asigura reziliența.

Gândirea integrată are potențialul de a revoluționa practicile de raportare în entități, deoarece, odată aplicată în procesele operaționale, facilitează crearea și prezentarea raportului integrat, care prezintă evaluarea performanței în raport cu capitalurile utilizate, oferind o imagine clară a eficacității întreprinderii în procesul de creare a valorii. Pentru a automatiza procesul de analiză, luare a deciziilor și raportare, este nevoie ca gândirea integrată să fie incorporată în activitățile interdependente din cadrul entităților prezentate în figura 1.2.

Fig. 1.2. Reprezentarea conectivității în gândirea integrată

Sursa: elaborat de autor în baza CRI [180, p.3]

Gândirea integrată necesită ca contabilii certificați să se angajeze într-o abordare holistică, operând în cadre interconectate, acest lucru fiind un obstacol nu tocmai neglijabil, deoarece necesită o trecere către o gândire pe laterală pentru a înlocui logica liniară susținută anterior [367, p.6]. O altă barieră în implementarea gândirii integrate de către entități sunt costurile conexe destul de ridicate, dar și beneficiile care, deocamdată, sunt dificil de sesizat [346, p.296].

În raportul „*Integrated thinking & Strategy – State of play report*” emis de IIRC în 2020, se conturează trei categorii de obstacole interne ce obstrucționează implementarea gândirii integrate, cum ar fi [177, p.18]:

- ✓ *bariere strategice* - lipsa unei conduceri eficiente combinată cu lacune în dezvoltarea și executarea strategiilor;
- ✓ *bariere organizaționale* - reticență față de abaterea de la teoriile economice convenționale care și-au modelat deciziile strategice pe perioade lungi;
- ✓ *bariere analitice* – sisteme de colectare, analiză și interpretare a datelor inadecvate pentru măsurarea aspectelor legate de gândirea integrată.

Cercetarea realizată de Malafronte I. și Pereira J., a identificat câteva obstacole practice ale implementării gândirii integrate, printre care se numără lipsa unui cadru de măsurare standardizat, variabilitatea în aplicare, dificultăți în comparabilitatea pe termen lung și necesitatea de reorganizare profundă a proceselor în entitate [224]. Pe lângă cele menționate anterior, gândirea integrată este percepută de cercetători ca un concept idealist care intră în conflict cu cultura organizațională existentă și nu facilitează dezvoltarea unei culturi organizaționale noi, fiind privită ca un factor care contribuie la rezistența la schimbare, mai degrabă decât ca un catalizator al schimbării, indicând faptul că îmbrățișarea unei mentalități standardizate în întreaga entitate poate constrânge diversitatea și creativitatea indivizilor [108].

Pe de altă parte, autorii Dimes R. și Villiers C. consideră că adoptarea gândirii integrate poate îmbunătăți comunicarea, colaborarea și procesul de luare a deciziilor, atât în cadrul întreprinderii, cât și în relație cu părțile interesate, însă aceste beneficii fiind atinse doar în cazul în care sistemele tradiționale de gestionare a entității sunt adaptate în concordanță cu obiectivele integrate [99]. Mai mult, implementarea gândirii integrate redefinește modul în care organizațiile răspund la provocările economice, sociale și de mediu prin soluții adaptabile și sustenabile [115]. Astfel, gândirea integrată se manifestă ca o metodă de ajustare a proceselor interne în vederea creării de valoare pe termen scurt, mediu și lung, deși abordarea acesteia poate fi conectată cu un parcurs îndelungat, și adesea, dificil.

Odată ce gândirea integrată este înțeleasă și implementată corect în strategiile de management al entităților, este important să fie explorată esența conceptelor fundamentale ce guvernează raportarea integrată, dar și elementele de conținut specifice care facilitează comunicarea clară, concisă și relevantă a informațiilor către părțile interesate. Aceste componente asigură coerența, relevanța și calitatea informațiilor comunicate, întrucât înțelegerea și aplicarea acestora pune la dispoziția entităților un raport integrat în conformitate cu prevederile cadrului.

CRI definește trei concepte fundamentale: crearea, păstrarea sau erodarea valorii pentru organizație și alte părți, capitalurile și procesul prin care se creează, se păstrează sau se erodează valoarea. Conform CRI, crearea, păstrarea sau erodarea valorii reprezintă *„procesul care are ca rezultat majorări, reduceri sau transformări ale capitalurilor generate de activitățile de afaceri și*

ieșirile organizației” [180, p.54]. Procesul de creare a valorii poate fi abordat din două perspective: pe de o parte, generarea de valoare economică pentru organizație, iar pe de altă parte, crearea de beneficii pentru părțile interesate. Crearea de valoare pentru organizație și investitori este reflecția tipului tradițional de rezultate raportate de către întreprinderi [321, p.247-260], pe când crearea de valoare pentru celelalte părți interesate reprezintă suplimentul care delimitează raportarea integrată de celelalte forme de raportare. Părțile interesate pot fi reprezentate de angajații entității, societatea, clienții, etc. De obicei, angajații percep crearea de valoare ca numărul de locuri de muncă create, valoarea remunerațiilor și a beneficiilor oferite, pentru clienți valoarea este reflectată prin produsele și serviciile create, însă valoarea creată, din punct de vedere al aspectelor nefinanciare, poate fi interpretată și prin activități de training și dezvoltare a angajaților [201], precum și practici sustenabile în procesul de producție.

Cel de-al doilea concept fundamental descris în CRI sunt capitalurile, care *„reprezintă stocuri de valoare care sunt augmentate, reduse sau transformate prin intermediul activităților și ieșirilor organizației”* [180, p.18]. Tipurile de capital al căror flux și rol pot fi discutate într-un raport integrat sunt capitalul financiar, fabricat, intelectual, uman, social și de relații și natural.

CRI nu enunță obligativitatea prezentării tuturor formelor de capital, dacă acestea nu sunt relevante în cadrul procesului de creare a valorii sau dacă nu sunt aplicabile domeniul de activitate al entității. După cum menționează autorul Porritt J., este recomandată analiza capitaluri dintr-o perspectivă interconectată [278], însă poate fi abordată și o analiză separată a acestora pentru a înțelege în detaliu procesul de creare a valorii pe un tip de capital, cum ar fi creanțele, care joacă un rol semnificativ în stabilitatea financiară și performanța entității [192]. În aceeași ordine de idei, cercetătorii Grosu V. et al. subliniază că gradul de intangibilitate reflectă existența unor resurse valoroase care nu sunt captate de contabilitatea tradițională, dar care contribuie semnificativ la potențialul de creștere al organizației [12], viziune ce se aliniază cu prevederile CRI privind capitalurile nefinanciare, cum ar fi cele intelectuale, umane sau relaționale.

Procesul de creare, păstrare și erodare a valorii este cel de-al treilea concept fundamental în sistemul de raportare integrată. Conform figurii 1.3, se poate observa că modelul de afaceri este elementul central al entităților, care cuprinde cele șase tipuri de capitaluri ca intrări, ce parcurg etapa activităților de afaceri și se transformă în ieșiri. Ieșirile și activitățile de afaceri au drept consecință niște rezultate pozitive sau negative, pe termen scurt, mediu și lung, care influențează creșterea, păstrarea sau diminuarea capitalurilor.

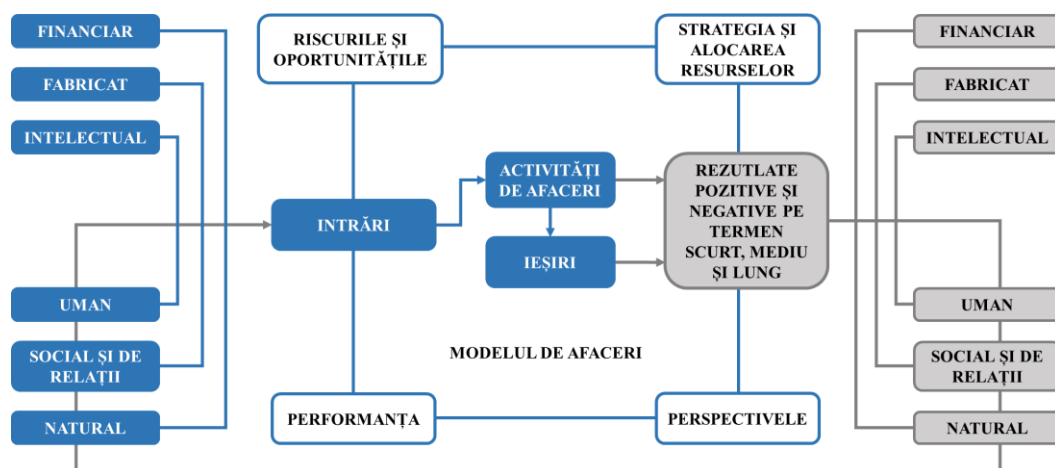

Fig. 1.3. Procesul de creare, păstrare și erodare a valorii în cadrul raportării integrate

Sursa: elaborat de autor în baza CRI [180, p.22]

Transformarea valorii trebuie corelată cu o evaluare constantă a factorilor externi, având în vedere că organizațiile pot fi expuse atât la riscuri, cât și la oportunități cu potențial de influență asupra activității desfășurate [158]. Drept răspuns, entitățile trebuie să dezvolte o strategie organizațională care să poată manevra riscurile și oportunitățile în folosul întreprinderii. Strategia trebuie să fie stabilită în conformitate și cu performanțele obținute, acestea fiind calculate în baza unor sisteme de evaluare și monitorizare a indicatorilor. Toate aceste elemente vor construi o punte pentru determinarea perspectivelor întreprinderii și pentru revizuirea și îmbunătățirea componentelor acesteia.

Conceptele fundamentale ale raportării integrate au stat la baza dezvoltării unei structuri recomandate a raportului integrat, IIRC delimitând opt elemente de conținut specifice. Noțiunea „*elemente de conținut*”, în contextul raportării integrate, se referă la blocurile de informații raportate părților interesate, care prezintă o imagine holistică a performanței entității și a procesului de creare și păstrare a valorii [189, p.45]. Figura 1.4 prezintă elementele structurale ale raportului integrat, pe care entitățile trebuie să le analizeze și să le aplice în conformitate cu cerințele prevăzute de CRI.

Fig. 1.4. Elemente de conținut ale raportului integrat

Sursa: elaborat în baza CRI [180, p.38]

Prin conectarea elementelor de conținut, un raport integrat poate construi povestea unei întreprinderi, pornind de la o descriere a modelului de afaceri, continuând cu factorii externi și interni care influențează procesul de creare, păstrare și erodare a valorii [48]. Raportul integrat trebuie să specifice în mod obligatoriu *scopul, misiunea și viziunea entității*, concomitent cu prezentarea informațiilor privind *mediul extern*, care include: mediul concurențial și poziționarea pe piață, poziția din cadrul lanțului valoric, dar și factorii care afectează mediul extern și răspunsul întreprinderii la acești factori. Prezentarea acestor informații are potențialul de a influența pozitiv relevanța valorii informațiilor corporative [188, p.87]. În același timp, este important să se descrie cultura, etica și valorile ce guvernează entitatea, structura organizațională, activitățile și piețele principale, și informațiile cantitative ce pot forma o imagine de ansamblu asupra performanței generale [180, p.38].

Descrierea cuprinzătoare a mediului extern de afaceri, pe de altă parte, poate să stimuleze interesul părților interesate, generând efecte pozitive asupra performanței entității [156]. Mai mult, cunoașterea și analiza mediului extern facilitează estimarea riscurilor și oportunităților, accentuând interconectivitatea elementelor de conținut [247]. După rezultatele unor cercetări, această secțiune a rapoartelor integrate înregistrează un grad mai mare de conformitate cu CRI, decât celelalte elemente de conținut [273, p.11], ceea ce denotă că entitățile au reușit să înțeleagă și să interpreteze corect solicitările cadrului.

În compartimentul ce vizează *guvernanța corporativă* trebuie să fie prezentată structura conducerii întreprinderii, demonstrând diversitatea și aptitudinile persoanelor ce fac parte din cadrul administrativ. Structura guvernanței corporative are influență asupra dezvoltării strategiilor dintr-o perspectivă holistică, astfel fiind integrate diversele dimensiuni ale procesului de creare a valorii [84]. De asemenea, e necesar să se raporteze acțiunile întreprinse de conducerea entității în scopul monitorizării direcției strategice și gestionării riscurilor. În viziunea autorului, Maroun W., activitățile de gestionare și monitorizare nu trebuie să fie limitate doar la aspecte financiare, dar să includă interdependențele dintre cele șase tipuri de capital menționate în cadru [230, p.589].

În aceeași secțiune se încadrează datele privind procesele implicate pentru luarea deciziilor strategice și pentru monitorizarea culturii organizaționale. Consiliul de administrației are responsabilitatea de a asigura o monitorizare strictă a proceselor de instruire și conștientizare a problemelor de impact, implementarea unor proceduri de sesizare a încălcărilor, precum și evaluarea nivelului culturii corporative, conturând astfel viziunea de leadership [310, p.123]. Pe lângă asta, entitățile ar trebui să abordeze implicarea conducerii în susținerea și promovarea inovației, dar și stimulentele și remunerarea care sunt acordate și dacă acestea sunt relaționate cu crearea de valoare pe termen scurt, mediu și lung [180, p.40]. Dezvăluirea informațiilor privind

remunerarea primită de către membrii consiliului de administrație este relevantă în contextul prezentării alinierii acesteia cu performanța întreprinderii. Nu mai puțin important este includerea declarației persoanei responsabile cu guvernanta prin care se va asigura integritatea raportului integrat, dar și măsura în care raportul integrat este în conformitate cu prevederile CRI [180, p.14]. Includerea acestei declarații este considerată de unii autori ca un factor ce influențează calitatea raportului prezentat, prin evidențierea rolului membrilor consiliului de administrație în elaborarea acestuia [308].

Un alt element de bază al raportului integrat este *descrierea modelului de afaceri* al entității, care include intrările, activitățile de afaceri, rezultatele și ieșirile. În acest scop este necesară explicarea coerentă și logică a componentelor modelului de afaceri și a relevanței acestora pentru întreaga întreprindere. Pentru a prezenta informația privind modelul de afaceri într-o manieră conformă cerințelor părților interesate, se recomandă utilizarea unor elemente vizuale sub formă de grafice care să ajute la înțelegerea modelului de afaceri [180, p.41-42]. Precum au evidențiat cercetătorii Simnett R. și Huggins A., entitățile testează diferite metode de a prezenta modelul său de afaceri, pentru ca informațiile despre capitaluri să fie concise și relevante [318, p.38]. Modelul de afaceri trebuie să descrie într-o manieră cuprinzătoare întreprinderea, prezentând-o ca pe o poveste, care să descrie în numere și grafice procesul de activitate [26], pentru ca părțile interesate vizualizând și citind datele să-și poată construi un tablou complet despre entitatea analizată.

Un model de afaceri bine definit oferă un cadru util pentru identificarea și evaluarea *riscurilor și oportunităților* care pot influența capacitatea unei organizații de a genera valoare pe termen scurt, mediu și lung. Informațiile prezentate în secțiunea „*Riscuri și oportunități*” trebuie să fie susținute de indicatori cheie de performanță și măsuri cuantificabile, împreună cu prezentarea strategiilor de remunerare și a perspectivelor întreprinderii [290]. Acestea trebuie clasificate în dependență de sursa lor, internă, externă sau combinată, evaluând probabilitatea apariției și impactul potențial asupra activității întreprinderii. Însă toate aceste date au doar un caracter teoretic dacă nu sunt aplicate măsurile necesare pentru gestionarea și minimizarea potențialelor riscuri și, paralel, valorificarea oportunităților [180, p.44].

Gestionarea riscurilor și oportunităților este un element important în atingerea performanței prognozate, evaluarea și managementul corect al riscurilor și oportunităților având potențialul de a reduce influența factorilor negativi și valorificarea factorilor pozitivi [204, p.243]. Unii autori consideră că raportarea riscurilor poate ajuta entitățile să-și îmbunătățească imaginea [305, p.65], însă dezvăluirea informațiilor despre oportunitățile viitoare, poate fi o provocare pentru acestea întrucât poate fi subiect al confidențialității datelor [327, p.163].

Înțelegerea contextului intern și extern al riscurilor și perspectivelor asociate activității întreprinderii servește drept bază pentru definirea priorităților strategice și alocarea resurselor către direcții cu un potențial mai mare de impact. Prin urmare, un raport integrat ar trebui să evidențieze *obiectivele strategice* ale entității pe termen scurt, mediu și lung, să descrie strategiile actuale și viitoare menite să conducă la realizarea acestor obiective, precum și să detalieze modul în care sunt alocate resursele necesare pentru implementarea acestora. Obiectivele strategice trebuie să fie stabilite luând în considerare aspectele materiale și nemateriale, fiind adaptate și așteptărilor fiecărui grup de utilizatori de date [281, p.922]. Totodată, raportul integrat trebuie să detalieze modul în care organizația își măsoară performanțele în raport cu obiectivele stabilite pe termen scurt, mediu și lung, subliniind corelațiile dintre strategie, planurile de alocare a resurselor și informațiile furnizate prin celelalte componente ale raportului.

Cercetătorii Stubbs W. și Higgins C., consideră că raportarea integrată oferă întreprinderilor oportunitatea de a regândi și extinde domeniul informațiilor asociate cu atingerea obiectivelor strategice pe termen lung [329]. În acest sens, raportarea integrată susține entitățile în conștientizarea situației actuale și direcției viitoare pentru crearea de valoare pe termen lung. Mai mult, secțiunea „*Strategia și alocarea resurselor*” subliniază factorii care diferențiază întreprinderea de concurenți, oferindu-i un avantaj competitiv [180, p.44,45]. În corelație cu această idee expusă în CRI, autorii Vitolla F., Marrone A. și Raimo N., susțin că strategia bazată pe gândirea integrată transformă durabilitatea dintr-un mijloc operațional într-un element central al managementului, devenind astfel o sursă esențială de avantaj competitiv prin integrarea dimensiunilor financiare, sociale și de mediu [350].

Deciziile strategice și de utilizare a resurselor au o reflecție directă *asupra performanței entității*, acesta fiind următorul element important ce trebuie abordat într-un raport integrat prin care se evidențiază măsura în care întreprinderea și-a îndeplinit obiectivele strategice stabilite pentru perioada raportată, precum și rezultatele obținute reflectate în efectele asupra celor 6 tipuri de capital în cadrul lanțului valoric. Indicatorii cantitativi privind obiectivele, riscurile și oportunitățile, trebuie să fie însoțiți de explicații privind implicațiile, metodele și ipotezele aplicate pentru cuantificarea lor. Însă, după cum menționează Caraiani C., „*cea mai mare dificultate în extinderea raportării financiare către raportarea de sustenabilitate constă în atribuirea unor valori financiare indicatorilor de performanță economică, de mediu și socială*” [54, p.4996]. În acest sens, prevederile GRI sunt cele care vin în ajutor pentru a oferi indicatori cheie de performanță ce pot fi aplicați de entități în raportarea integrată [149]. Indicatorii cantitativi trebuie însoțiți și de informații calitative, care explică metodele de evaluare și ipotezele de bază, dar și cauzele deviațiilor de la obiective, tendințe sau standarde [180, p.50]. Aceștia trebuie să fie prezentați în corelație cu

obiectivele și prognozele de-a lungul unor perioade succesive, ex-ante și ex-post, pentru a fi accesibilă estimarea tendințelor, chiar dacă acestea sunt favorabile sau nefavorabile.

Entitățile ar trebui să prezinte o comparație în dinamică a performanțelor înregistrate [180, p.45,46], fiind recomandată ajustarea indicatorilor în conformitate cu domeniul de activitate sau localizarea, astfel încât să fie reflectate în mod adecvat rezultatele obținute. Performanța întreprinderii este măsurată și prin nivelul în care s-au dezvoltat relațiile cu părțile interesate și mijloacele prin care entitatea a răspuns nevoilor și intereselor legitime ale acestora. Astfel, un element esențial în gestionarea relațiilor cu părțile interesate îl reprezintă informațiile financiare și nefinanciare dezvoltate, care pot fi utilizate pentru a obține sprijinul și aprobarea acestora față de strategia corporativă, evitând în același timp eventualele obiecții [261].

Provocările și incertitudinile care pot apărea pe parcursul aplicării strategiei corporative sunt multiple și este esențial să fie prezentate în raportul integrat, concomitent cu investigarea posibilelor influențe asupra performanței generale a întreprinderii și a modelului de afaceri. În secțiunea „*Perspective*” se abordează implicațiile mediului extern, pe termen scurt, mediu și lung, în contextul afacerii, dar și nivelul de pregătire în situația unor provocări și incertitudini critice [180, p.47,48]. Autorii Eccles R. și Serafeim G., consideră că entitățile sunt reticente în prezentarea informațiilor despre perspectivele acestora, întrucât datele sunt subiective și incerte, fapt ce face dificilă raportarea [111]. Această părere este susținută și de rezultatele cercetării autorilor Stent W. și Dowler T., care au identificat lipsa informațiilor raportate în privința incertitudinilor legate de perspectivele viitoare [326]. În acest context, este importantă implicarea cercetătorilor pentru a dezvolta această temă de cercetare și pentru a aduce claritate întreprinderilor în ceea ce privește raportarea perspectivelor pentru a diminua dificultățile întâmpinate.

Cel din urmă element al unui raport integrat în conformitate cu CRI, este blocul de informații „*Baza de prezentare*” care include un sumar al procesului prin care se stabilește pragul de semnificație, o descriere a limitelor de raportare și a modului în care acestea au fost determinate [180, p.47,48]. Această secțiune include, totodată, o sinteză a cadrului general și a metodologiilor aplicate în procesul de evaluare și cuantificare a aspectelor relevante ce vizează activitatea și performanța entității.

Este important ca raportul integrat să fie identificabil și să ocupe o poziție bine conturată în cadrul strategiei de comunicare, diferențiindu-se de celelalte tipuri de comunicări corporative. Spre deosebire de alte rapoarte, raportul integrat conectează informațiile din mai multe tipuri de comunicări pentru a diminua potențiala confuzie a părților interesate în legătură cu diversitatea tipurilor de rapoarte prezentate de întreprinderi [346, p.278]. Această diferențiere se va distinge și

prin conectivitatea informațiilor financiare și nefinanciare, demonstrând concomitent circuitul diferitor tipuri de capitaluri în procesul de crearea, păstrare sau erodare a valorii.

Raportul integrat este destul de flexibil, fiind posibilă adaptarea formei acestuia conform profilului entității și reglementărilor impuse, cu condiția ca aceste modificări să nu prejudicieze claritatea și concizia raportului. În lucrarea autorilor Arora M., Lodhia S. și Stone G., s-a constatat că respondenții consideră raportarea integrată mai puțin restrictivă, fiind compatibilă pentru mai multe sectoare și existând posibilitatea de a pune accent pe indicatorii relevanți în prezentarea performanței [16, p.30]. Conținutul raportului integrat poate avea și o formă interactivă, datorită adăugării hyperlinkurilor către surse externe, care vor facilita înțelegerea informațiilor prezentate, dar și va direcționa părțile interesate către surse mai detaliate de date. Această idee este susținută de către mai mulți autori care consideră hyperlink-urile și codurile QR o alternativă eficientă pentru a conecta conținutul raportului cu informații adiționale, în scopul îmbunătățirii comprehensiunii informațiilor din raportului integrat [339, 275].

Pe lângă elementele de conținut de care trebuie să se ghideze responsabilii de raportare, CRI descrie principiile raportării integrate, care oferă îndrumări pentru elaborarea, structurarea și prezentarea informațiilor, într-un mod coerent și relevant. Acestea contribuie nu doar la elaborarea rapoartelor, ci și la clarificarea proceselor decizionale și a mecanismelor prin care organizațiile generează valoare durabilă. Principiile actuale au fost supuse unei testări, cu o durată de trei ani, de către participanții Programului Pilot al IIRC, pentru a asigura actualitatea acestora pentru entități și părțile interesate. Conform autorilor Tiron-Tudor A., Opreșor T. și Zanellato G., principiile directoare reprezintă „*valorile cheie care stau la baza pregătirii unui raport integrat, oferind îndrumări cu privire la modul în care ar trebui să fie prezentate informațiile*” [340, p.162]. Aceste principii nu funcționează în izolare, ci se aliniază și completează alte cadre de raportare existente. Astfel, chiar dacă există anumite suprapuneri între ele și alte standarde, acest fapt „*este văzut ca o parte normală a procesului de dezvoltare, având ca scop completarea eficientă a sistemelor de raportare existente*” [340].

Respectarea principiilor directoare constituie o provocare pentru entități, fapt confirmat de Wild S. și van Staden C., care au testat conformitatea rapoartelor cu prevederile privind principiile directoare din CRI [363]. Pentru ca raportarea integrată să fie eficient implementată, trebuie să aibă loc un proces de internalizare prin care se vor adapta viziunile, opiniile și principiile raportării integrate, ca concepte intrinseci ale întreprinderii [52, p.73]. Conform autorilor Mio C., Marco F. și Pauluzzo R. principiile directoare dacă sunt integrate eficient în sistemele interne de control managerial, acestea pot avea o influență pozitivă asupra proceselor manageriale [244]. Astfel, în cercetarea autorilor Arguelles, M., Balatbat, M. și Green, W., a fost identificată o asociere pozitivă

între rapoartele aliniate principiilor CRI și valoarea de piață crescută a capitalurilor proprii [15]. În cazul în care entitățile nu integrează corect principiile raportării integrate, rapoartele prezentate ar putea fi mai puțin relevante în contextul procesului decizional.

Figura 1.5 prezintă principiile esențiale pe care trebuie să le respecte cei implicați în redactarea rapoartelor integrate, astfel încât acestea să fie conforme cerințelor stabilite. CRI este unul bazat pe principii și promovat pentru „a crea un echilibru corespunzător între flexibilitate și prescriere, care să recunoască ampla variabilitate a circumstanțelor individuale ale diferitelor organizații, permițând însă un nivel de comparabilitate suficient între organizații pentru a îndeplini nevoile de informații relevante” [180, p.11].

Fig. 1.5. Principiile directoare în întocmirea raportului integrat

Sursa: elaborat de autor în baza CRI [180]

Întrucât raportarea tradițională a fost criticată pentru orientarea predominantă asupra datelor istorice [243], raportarea integrată a depășit aceste limitări prin prezentarea informațiilor despre *strategiile organizaționale și orientarea spre viitor*. Este important ca entitățile să-și cunoască direcția strategică, dar și să aibă capacitatea de a aprecia impactul direcției urmate asupra procesului de creare a valorii pe termen scurt, mediu și lung. Prin urmare, raportul integrat ar trebui să includă o prezentare a riscurilor, oportunităților și conexiunilor relevante care pot afecta sau influența deja modelul de afaceri, precum și poziția în cadrul pieței. În același timp, CRI prevede că raportul trebuie să conțină „*perspectivele conducătorilor cu privire la influența performanțelor anterioare asupra rezultatelor viitoare, atingând un echilibru între diverse interese și termene și delimitând modul în care experiențele trecute informează stabilirea viitoarelor priorități strategice*” [180, p.25]. Autorii Green W. și Cheng M., consideră că standardele actuale și CRI nu oferă suficiente orientări cu privire la abordarea focalizării strategice și rolul acesteia în evaluarea pragului de semnificație [152]. Cercetând factorii determinanți a informațiilor raportate despre orientarea spre viitor, Kunc M., Giorgino M. și Barnabè, F. au identificat că entitățile prezintă mai

multe date calitative, decât cantitative despre focusul strategic viitor, evidențiind astfel existența unei lacune ce trebuie de abordat în scopul eficientizării procesului de raportare integrată [200].

Principiul *conectivității informațiilor* este despre a prezenta informații detaliate privind „interconexiunea dintre componentele de conținut, aspectele istorice, actuale și perspective, diferite forme de capital, date financiare și nefinanciare, informații cantitative și calitative, date supravegheate de conducere și consiliul de administrație, împreună cu informațiile dezvăluite extern, aliniind aceste dimensiuni cu celelalte informații și dezvăluri externe ale companiei” [180, p.26], care în complexitatea lor pot afecta capacitatea entităților de a crea valoare. Dacă principiile precum pragul de semnificație, fiabilitatea și exhaustivitatea sunt principii regăsite și în conținutul rapoartelor privind durabilitatea, principiul conectivității informațiilor este unul specific raportării integrate. În ceea ce privește scorul de conformitate cu acest principiu, un nivel înalt al conectivității este asociat rapoartelor mai lungi și mai complexe, prezentate, preponderent, de întreprinderile mari, iar un nivel mai scăzut al conectivității este corelat cu întreprinderi mai mici, care prezintă rapoarte mai succinte [301, p.1163].

De multe ori, entitățile nu abordează pe deplin importanța și necesitățile părților interesate în rapoartele sale. În acest sens, raportarea integrată prevede descrierea naturii și calității *relațiilor cu părțile interesate*, precum și prezentarea răspunsului la nevoile acestora. Feedback-ul părților interesate, pe de altă parte, înlesnește înțelegerea percepțiilor acestora, astfel entitățile pot contura tendințele emergente. Acestea pot „să-și dezvolte și evalueze strategia, să gestioneze riscurile și să implementeze activități strategice și responsabile” [180, p.28]. Autorul Bădițoiu B., în urma cercetării realizate, a concluzionat că conținutul și calitatea informațiilor despre părțile interesate ale eșantionului studiat nu sunt corelate cu lungimea sau formatul rapoartelor integrate [24, p.57]. Astfel, este important să fie prezentate cele mai relevante informații despre interacțiunile cu părțile interesate pentru a nu distrage focusul de la punctele importante de abordat.

În întocmirea raportului integrat este necesar să se stabilească *pragul de semnificație* care presupune „identificarea aspectelor relevante în funcție de impactul lor asupra creării de valoare, evaluarea importanței acestora prin efectele cunoscute sau potențiale, prioritizarea lor pe baza importanței relative, determinarea informațiilor care vor fi divulgate despre aceste aspecte semnificative, și stabilirea limitei de raportare” [180, p.29]. Unii autori au conchis că aplicarea principiului pragului de semnificație în elaborarea modelului de afaceri poate avea un impact pozitiv asupra calității dezvăluirilor despre strategia organizațională către părțile interesate [203].

Definirea limitelor de raportare pentru un raport integrat se realizează în baza riscurilor, oportunităților și rezultatelor ce pot fi asociate părților interesate și care pot avea o influență asupra capacității entității de a crea valoare (figura 1.6).

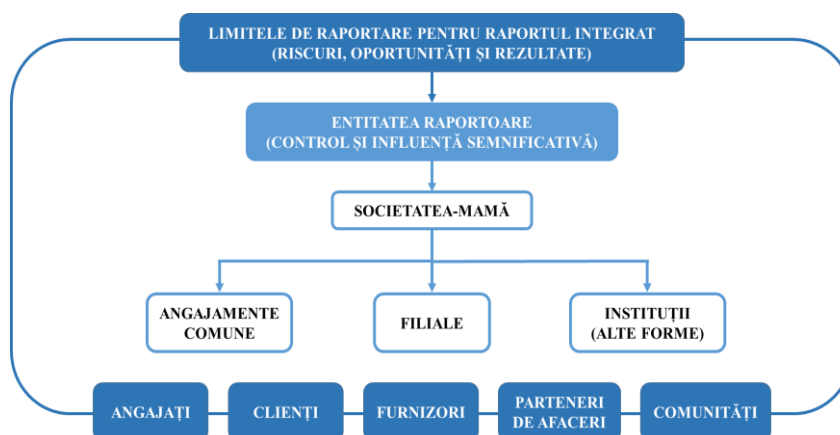

Fig. 1.6. Părțile interesate implicate în procesul de stabilire a limitelor de raportare

Sursa: elaborat de autor în baza CRI [180]

Entitatea stabilește care dintre informațiile filialelor și instituțiilor conexe sunt necesare pentru întocmirea raportului anual. Cu toate acestea, acest principiu nu poate fi aplicat cu scopul excluderii informațiilor negative pentru a prezenta doar rezultatele pozitive [330]. În comparație cu formele tradiționale de raportare, principiului pragului de semnificație depășește viziunea îngustă și restrânsă a rapoartelor financiare [116, p.23]. Mai mult, principiul pragului de semnificație nu poate funcționa izolat, ci trebuie să fie sprijinit de alte principii și procese interconectate, cum ar fi implicarea părților interesate [14, p.2229].

În mai multe cercetări realizate, autorii evidențiază că lungimea raportului nu are un impact semnificativ în îmbunătățirea calității raportului, întrucât *concizia* este un principiu de care trebuie să țină cont entitățile. Însă, întreprinderilor le este dificil să se alinieze la principiul conciziei, fiind un drum lung până la optimizarea informației prezentate, pentru ca aceasta să fie cât mai clară și concisă pentru toate părțile interesate [338, p.258]. În acest sens, entitățile trebuie să urmeze prevederile cadrului, care menționează că „*raportul integrat trebuie să fie concis, aplicând procesul de stabilire a pragului de semnificație, urmând o structură logică cu referințe încrucișate pentru a limita repetițiile, conținând referințe la detalii suplimentare sau surse externe, exprimând clar conceptele în cât mai puține cuvinte, folosind un limbaj simplu în loc de jargon tehnic și evitând informații generice nespecifice organizației*” [180, p.33]. Astfel, elaborarea unui raport integrat concis poate aduce beneficii în relație cu investitorii, concizia raportului fiind asociată cu o lichiditate mai mare a acțiunilor [50, p.80]. În același timp, entitățile cu o performanță financiară mai bună tind să prezinte rapoarte mai scurte, inteligibile și echilibrate [239], ceea ce conturează că întreprinderile care dispun de un buget mai mare vor tinde să investească în perfecționarea practicilor de raportare integrată.

Rapoartele integrate trebuie „*să prezinte echilibrat toate aspectele semnificative, pozitive și negative, fără erori semnificative, asigurând exhaustivitatea, evaluarea raportului*

cost/beneficiu, evidențiind avantajul competitiv și incluzând informații prospective” [180, p.34]. Studiile de specialitate subliniază importanța acordării unei atenții sporite îmbunătățirii calității raportării integrate, cu precădere în ceea ce privește *fiabilitatea și exhaustivitatea datelor* prezentate, și mai puțin să se orienteze spre extinderea conținutului și complexității raportului [275, p.504]. Utilizarea unui limbaj complex în formularea raportului integrat poate prejudicia lizibilitatea acestuia, astfel ar trebui să fie abordat un limbaj accesibil pentru toate părțile interesate [106, p.25]. În acest sens, este important ca responsabilii pentru elaborarea raportului integrat să analizeze cerințele părților interesate pentru a constitui un raport de valoare.

O problemă care încă nu a fost exclusă la capitolul raportare integrată este *consecvența și comparabilitatea* acestora. CRI solicită entităților să reflecte informațiile consecvente în timp și să faciliteze comparabilitatea între rapoarte [180, p.36], însă îndeplinirea acestui obiectiv devine dificilă pentru acestea. Întrucât CRI este unul bazat pe principii, principiul comparabilității are un scor scăzut, față de rapoartele privind durabilitatea, care sunt reglementate de ghidurile GRI [222]. Libertatea pe care o oferă cadrul de raportare, adesea este cauza unei abordări parțiale a principiilor fundamentale [346]. Însă, această libertate poate fi privită și din punct de vedere al adaptabilității sporite pentru diferite tipuri de entități, fapt ce ar fi problematic pentru un cadru cu o abordare bazată pe reguli.

Astfel, se poate conchide că întocmirea unui raport integrat este un proces complex ce poate fi lansat prin implementarea gândirii integrate în procesele de management, iar pentru a-l face calitativ și relevant pentru părțile interesate, acesta trebuie să urmeze principiile CRI și să conțină elementele structurale menționate. Deși CRI are un caracter voluntar, urmărirea prevederilor acestuia asigură alinierea cât mai apropiată de cerințele de calitate și poate crește comparabilitatea rapoartelor integrate prezentate de către entități.

1.3. Abordări conceptuale și critice privind raportarea integrată și evaluarea beneficiilor și limitelor asociate

În ziua de azi, activitatea întreprinderilor este marcată de necesitatea implementării unor strategii în concordanță cu standardele europene și internaționale. În acest context, raportarea integrată, ca instrument al transparenței și durabilității organizaționale are o influență semnificativă asupra procesului decizional prin prezentarea conexiunilor dintre performanța financiară și nefinanciară. În același timp, transformările actuale majore ale raportării integrate stimulează colaborarea între factorii decizionali și mediul de afaceri pentru a răspunde cerințelor generate de globalizare, tranziția către o economie sustenabilă, progresul rapid în domeniul inteligenței artificiale și instabilitate geopolitică. Implementarea inteligenței artificiale, de

exemplu, este percepută ca o modalitate de a îmbunătăți și eficientiza procesul de raportare integrată, evitând, în același timp, erorile de tip uman care pot avea loc în analiza și cuantificarea datelor privind performanța ESG [76].

Analiza fundamentelor teoretice care definesc raportarea integrată, și, implicit, contribuția acesteia la furnizarea unei imagini de ansamblu asupra performanței organizaționale este un pas indispensabil pentru a oferi un cadru teoretic privind tema de cercetare. Procesul de cercetare constă în explorarea definițiilor formulate de diverși cercetători și identificarea pilonilor cheie pe care se bazează autorii în înțelegerea raportării integrate. Pentru a susține această idee este important să fie incluse principalele definiții și perspective oferite de literatura de specialitate, subliniind contribuțiile și diferențele de abordare.

Definiția raportării integrate a fost formulată de diverse instituții și de numeroși autori, sensul și aplicabilitatea termenului ajustându-se de-a lungul timpului pentru a se adapta dinamicii mediului economic și social aflat în permanentă transformare. În general, conceptul de raportare este unul complex, axat pe conectivitatea informațiilor financiare și nefinanciare, din perspectiva generării de valoare pe termen scurt, mediu și lung. Astfel, nu există un consens în definirea raportării integrate care să cuprindă și să detalieze toate perspectivele conceptului de raportare integrată. Definiția de bază a raportării integrate a fost formulată de către Consiliul Internațional de Raportare Integrată, fiind publicată în CRI. În viziunea experților și profesioniștilor care au propus acest tip de raportare, un raport integrat este *„o comunicare concisă despre modul în care strategia, guvernanta, performanța și perspectivele unei organizații, în contextul mediului extern al acesteia, conduc la crearea, păstrarea sau erodarea valorii pe termen scurt, mediu și lung”* [180]. Autorii Kunc M., Giorgino M. și Barnabè F. consideră că rapoartele integrate *„ar trebui să reprezinte toate datele care ar putea fi utile pentru a anticipa capacitatea organizației de a crea valoare pe termen mediu și lung, incluzând aici atât informații calitative privind riscurile și oportunitățile care afectează activitățile organizației, cât și informații cantitative privind situația actuală și previziunile viitoare care condiționează performanța țintită”* [200, p.826].

În contextul diversității definițiilor raportării integrate, având în vedere transformările raportării integrate de-a lungul timpului, tabelul 1.3 și [anexa 3](#), sintetizează definițiile autorilor, prin evidențierea variabilității conceptuale a raportării integrate, similitudinilor și diferențelor dintre viziuni, contribuind la o înțelegere mai profundă a acestui concept. Deși există diferențe terminologice, autorii converg în unele opinii, ceea ce a ajutat la gruparea definițiilor în câteva grupuri, în dependență de viziunile enunțate de către cercetători. Prezența în literatura de specialitate a unor percepții diverse asupra definiției raportării integrate este un indiciu privind lipsa unui consens, dar și deficiențele cadrului actual de raportare, care nu a adaptat explicația

raportării integrate odată cu evoluțiile din acest domeniu. Pe de altă parte, acest exercițiu de identificare a definiției oportune este o modalitate de a dezvolta dezbaterile, iar pe această cale de a promova interesul privind conceptul de raportare integrată.

Tabelul 1.3. Sinteza definițiilor raportării integrate

Nr. d/o	Autorii	Orientarea teoretică după definiții	Sinteza autorului
1.	Eccles R., Krzus M. și Tapscott D. [113]	Raportarea integrată ca proces	<i>Deși toți autorii grupați percep raportarea integrată ca un proces, fiecare dintre ei a inclus în definiții o abordare proprie. Astfel, Eccles, Krzus și Tapscott au menționat componentele ESG ca informații ce sunt prezentate într-un raport integrat. IIRC a evidențiat că acest proces este bazat pe gândire integrată, pe când da Costa Marques l-a identificat ca un proces de management și control. Autorul Yüksel contribuie cu o viziune interesantă, precizând că raportarea integrată este un proces de transfer a informațiilor despre capitaluri din interior spre exterior. Cercetătorul Botez, spre deosebire de ceilalți, definește raportarea integrată ca un set de procese și activități.</i>
2.	International Integrated Reporting Council [179]		
3.	Botez D. [37]		
4.	Busco C. et al. [48]		
5.	Maniora J. [227, p. 756]		
6.	Yüksel F. [371, p. 473]		
7.	da Costa Marques M. [90, p. 4322]		
1.	Vitolla F. și Raimo N. [349]	Raportarea integrată ca instrument	<i>Autorii ce definesc raportarea integrată ca instrument, formulează și o idee comună despre comunicarea problemelor și performanței durabile în cadrul raportului, excepție cercetătorii Vitolla și Raimo care menționează doar prezența informațiilor financiare și nefinanciare.</i>
2.	Busco C. și Sofra E. [46, p. 200]		
3.	Hassani H., Unger S. și Entezarian M. [161, p. 6]		
4.	Rahmansyah A., Mulyany R. și Geumpana T. [291, p. 269]		
1.	Dr. Markus Kreher, Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG) [178]	Raportarea integrată ca îmbinare a diferitor tipuri de rapoarte	<i>Cercetătorii explică raportarea integrată ca o formă de raportare ce întrunește raportul financiar obișnuit cu diferite tipuri de rapoarte, cum ar fi raportul privind durabilitatea, raportul de management al riscurilor, raportul de guvernanta, etc. Pe lângă această accepțiune comună, Churet și Eccles consideră că acest tip de comunicare este destinat investitorilor, iar autorul Randa subliniază utilitatea decizională pe care o are raportarea integrată.</i>
2.	Fifka M. [132, p. 56]		
3.	Churet C. și Eccles R. [66, p. 56]		
4.	Yıldırım G., Kocamış T. și Türüdüoğlu F. [368]		
6.	Randa I. [297]		
1.	Jeyaretnam T. și Niblock-Siddle K. [191]	Raportarea integrată ca îmbinare a informațiilor financiare și nefinanciare	<i>Cercetătorii descriu raportarea integrată ca un raport cuprinzător, ce reunește aspecte financiare și nefinanciare pentru a evidenția integral performanța organizațională. Autorii Mitrovic, Jurcic și Trifunovic evidențiază rolul informațiilor financiare și nefinanciare în reflectarea integrării dezvoltării durabile în activitățile entității. Yucemoz, pe de altă parte, include în definiția raportării integrate mențiuni despre creșterea transparenței și îmbunătățirea relațiilor cu părțile interesate.</i>
2.	Mitrovic R., Jurcic A. și Trifunovic D. [245, p. 55]		
3.	Salloomi R. și Yahya A. [307, p. 616]		
4.	Yucemoz M. [370]		

Sursa: elaborat de autor

Conform sintezei opiniilor din literatura de specialitate, se poate conchide că raportarea integrată nu are o definiție universal acceptată, unele definiții fiind concise, iar altele fiind mai ample și dezvoltând diferite abordări ale acestui concept. Variația definițiilor se explică prin elementul central pe care se pune accent, cum ar fi: „raportarea integrată ca proces”, „raportarea integrată ca instrument”, „raportarea integrată ca îmbinare a diferitor tipuri de rapoarte” și „raportarea integrată ca îmbinare a informațiilor financiare și nefinanciare”.

Din perspectiva *procesului*, raportarea integrată este privită ca un mecanism sistematic care ajută organizațiile să îmbine informațiile ESG în structura rapoartelor lor anuale. Eccles R., Krzus M. și Tapscott D. și IIRC evidențiază faptul că acest proces presupune o gândire integrată, care permite entităților să comunice mai clar modul în care creează valoare în timp [113]. Centrarea atenției pe crearea de valoare este susținută și de definiția cercetătorilor Busco C., Frigo M. L., Quattrone P. și Riccaboni A., care subliniază rolul raportării integrate în comunicarea acestor rezultate [48].

În viziunea cercetătorului Maniora J., un aspect important în procesul de raportare este legat de integrarea normelor etice, indicând faptul că implementarea raportării integrate presupune nu doar aplicarea unor măsuri tehnice, ci și adoptarea unor schimbări de natură culturală și managerială în interiorul entității [227, p.756]. Autorul Yüksel F. extinde aceste perspective, evidențiind importanța transferului valorii create asupra capitalurilor financiare și intelectuale, demonstrând că raportarea integrată joacă un rol semnificativ în comunicarea strategică [371, p.473].

Cercetătorul Da Costa Marques M. oferă o viziune contemporană, definind raportarea integrată ca un proces de management și control care nu doar organizează informațiile, dar le și integrează într-o structură coerentă pentru a facilita luarea deciziilor strategice [90, p.4322]. Prin urmare, raportarea integrată ca proces este un element esențial în alinierea strategiilor organizațiilor cu provocările globale și cerințele părților interesate.

Din perspectiva unui *instrument*, raportarea integrată este definită ca un mijloc inovator și eficient pentru transmiterea informațiilor organizaționale. Vitolla F. și Raimo N., subliniază acest aspect, considerând raportarea integrată drept un instrument capabil să includă informații financiare și nefinanciare, permițând formarea unei imagini holistice asupra performanței organizațiilor [349]. Cercetătorii Busco C. și Sofra E., converg cu această opinie, afirmând că raportarea integrată contribuie la dezvoltarea unei mai bune conștientizări asupra relației dintre procesul de creare a valorii și problemele de durabilitate [46, p.200].

Pe de altă parte, cercetătorii Hassani H., Unger S. și Entezarian M., consideră raportarea integrată drept un instrument nu doar pentru comunicarea externă, ci și pentru transmiterea internă a informațiilor, favorizând o integrare mai eficientă a principiilor ESG în cadrul strategiei organizaționale [161, p.6]. Rahmansyah A., Mulyany R. și Geumpana T., adaugă faptul că raportarea integrată permite ilustrări clare ale performanței durabile, alinindu-se valorilor și obiectivelor de bază ale entității [291, p.269]. Astfel, raportarea integrată ca instrument se conturează ca un mijloc de a transforma percepțiile privind comunicarea performanței organizaționale și a deciziilor strategice.

O altă perspectivă relevantă este cea care consideră raportarea integrată ca o *convergență a diferitor tipuri de rapoarte*. Markus Kreher de la KPMG subliniază că acest concept combină raportarea financiară tradițională cu elemente de raportare nefinanciară, cum ar fi raportarea privind durabilitatea sau cea a managementului riscurilor [178], oferind o imagine completă și coerentă asupra performanței entităților. În viziunea autorilor Fifka M. și Churet C. și Eccles R., îmbinarea informațiilor sociale și de mediu într-un singur raport, poate reduce redundanța și facilitează accesul investitorilor la informații esențiale [66, 132]. Similar, Yıldırım G., Kocamış T. și Türüdüoğlu F., consideră că raportarea integrată contribuie la prezentarea obiectivelor strategice pe termen scurt, mediu și lung, fapt ce îi conferă o relevanță deosebită în procesul de planificare strategică a întreprinderii [368]. Astfel, raportarea integrată simplifică procesele de raportare, oferind totodată o platformă unificatoare pentru diverse tipuri de informații relevante.

Un alt aspect important este *îmbinarea informațiilor financiare și nefinanciare*, care asigură o perspectivă holistică asupra rezultatelor obținute de către entități pe parcursul activității acestora pentru o perioadă determinată de timp. Cercetătorii Jeyaretnam T. și Niblock-Siddle K. descriu raportarea integrată ca pe o modalitate de a oferi o perspectivă cuprinzătoare asupra rezultatelor obținute, incluzând aspecte financiare și nefinanciare precum performanța ESG [191]. În același timp, Mitrovic R., Jurcic A. și Trifunovic D., evidențiază faptul că raportarea integrată îmbină aceste două tipuri de informații pentru a demonstra cum organizațiile integrează dezvoltarea durabilă în operațiunile lor [245, p.55]. Pe lângă asta, Salomi K. și Hamid Y, și Yucemoz M., afirmă că această combinație contribuie la sporirea transparenței, a creării de valoare și a relațiilor cu părțile interesate, fiind esențială pentru procesele decizionale moderne [370, 307]. Mai mult, cercetătorii Bîrcă A., Grigoriu L. și Mihai O., fac apel la dezvoltarea activă a contabilității strategice și a responsabilității sociale, care unificate, ar corela informațiile financiare și nefinanciare [33]. În acest sens este evidențiată importanța raportării integrate în reducerea distanței dintre performanța financiară și impactul nefinanciar, oferind o imagine unitară a performanței corporative.

În urma analizei și grupării celor mai importante viziuni în ceea ce privește explicarea noțiunii de raportare integrată, se propune o definiție care integrează elementele omise în CRI, dar evidențiate parțial în literatura de specialitate. În opinia autorului, ***raportarea integrată este un proces de management și control bazat pe gândire integrată, care are ca rezultat raportarea periodică a modului în care strategia, guvernanta, performanța și perspectivele unei organizații contribuie la crearea, conservarea și diminuarea valorii pe termen scurt, mediu și lung, prin comunicarea informațiilor despre capitaluri și aspectele ESG***. Mai mult, pentru a extinde baza conceptuală și teoretică a cercetării a fost prezentată structura conceptului de raportare integrată (figura 1.7), care se

prezintă ca o sinteză a ceea ce reprezintă raportarea integrată, ce procese implică, dar și care sunt ieșirile tangibile și intangibile în urma raportării.

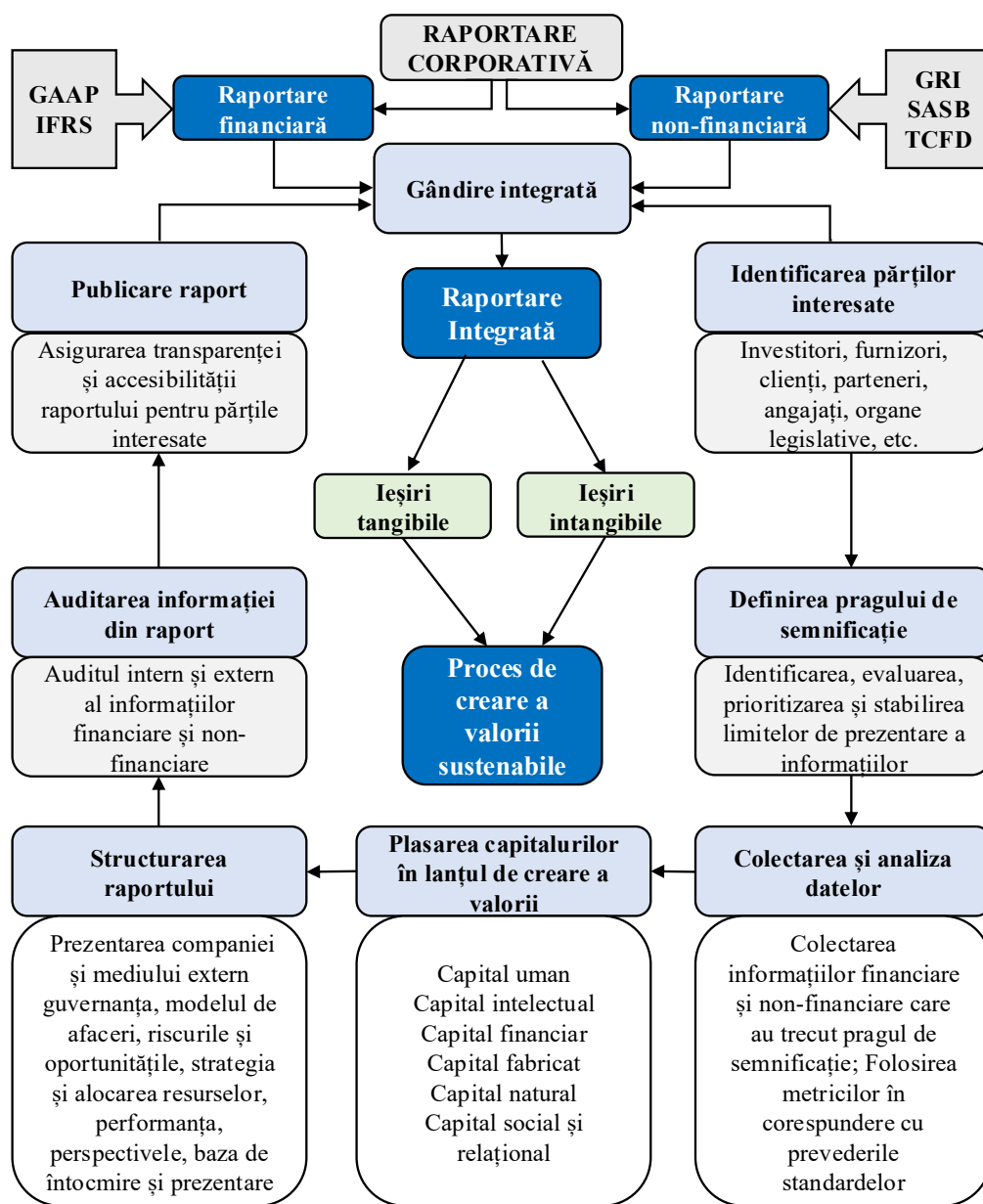

Fig. 1.7. Conceptul de raportare integrată

Sursa: elaborat de autor

Dezvoltarea raportării integrate a fost marcată pe parcursul anilor atât de opinii critice, cât și apreciative. Părerile autorilor ce s-au preocupat de cercetarea raportării integrate s-au divizat pe două direcții, și anume, raportarea integrată ca un avantaj competitiv și generator de profit, și cea de-a doua direcție unde raportării integrate nu i se atribuie potențial transformator, fiind accentuată necesitatea dezvoltării acesteia pentru a obține o formă de raportare elaborată [262, p.223]. Deși există atât avantaje, cât și dezavantaje, autorii totuși sunt mai inclinați în direcția accentuării avantajelor raportării integrate [117].

În viziunea lui Eccles R. și Saltzman D., raportarea integrată poate implica beneficii atât interne, cât și externe [110]. Beneficiile interne asociate pot fi reflectate prin îmbunătățirea proceselor decizionale și alinierea mai clară a strategiei organizaționale cu obiectivele de dezvoltare durabilă. Pe de altă parte, beneficiile externe se pot manifesta prin creșterea transparenței și a încrederii investitorilor, consolidând astfel relațiile cu părțile interesate. În acest sens, aplicarea IFRS 15 poate susține transparența veniturilor generate din relațiile cu clienții, reflectând o prezentare fidelă a fluxurilor de venit [78]. În viziunea autorilor Carmo C. et al. raportarea integrată în comparație cu raportarea tradițională, oferă informații mai detaliate furnizorilor de capital, sporind reputația și susținând abordarea vizionară a entității [55, p.17].

Reducerea asimetriei informaționale prin intermediul raportării integrate nu doar că îmbunătățește fiabilitatea entității, dar creează și un cadru mai favorabil pentru luarea unor decizii investiționale informate [10]. Raportarea integrată poate facilita alinierea obiectivelor financiare și nefinanciare ale întreprinderii, generând o mai bună conectare cu așteptările părților interesate și sporind competitivitatea pe termen lung. Cercetătorii Cojocaru A., Mihaila S. și Grosu V. evidențiază multiplele avantaje ale raportării integrate în comunicarea raportării integrate [80], ilustrate în figura 1.8.

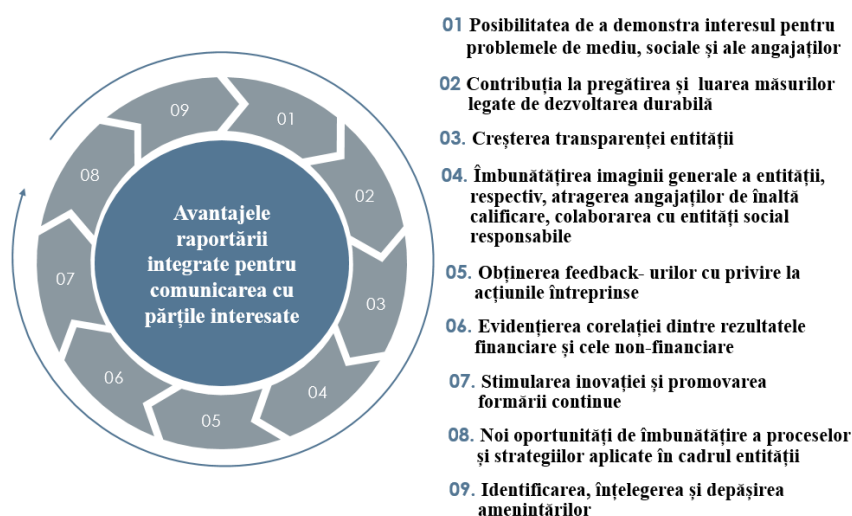

Fig. 1.8. Beneficiile asociate implementării raportării integrate în comunicarea cu părțile interesate

Sursa: elaborat de autor după Cojocaru A., Mihaila S. și Grosu V. [80]

Un aspect important care este explicat în rapoartele integrate și nu se abordează în raportarea tradițională sunt capitalurile în cadrul procesului de creare de valoare, ceea ce constituie un avantaj substanțial [270], întrucât permite o perspectivă mai amplă asupra resurselor utilizate de o organizație, precum și a contribuției acestora la obținerea unei valori sustenabile pe termen scurt, mediu și lung. Însă această abordare capitalistă a fost interpretată de alți autori ca un dezavantaj, fiind de părerea că nu există argumente rezonabile care să demonstreze influența

raportării integrate asupra reducerii impactului negativ al corporațiilor asupra societății și mediului [133, 337]. În acest sens există o preocupare reală că raportarea integrată nu va reuși să soluționeze problemele legate de durabilitate, ci se va concentra exclusiv pe satisfacerea intereselor investitorilor și pe maximizarea valorii financiare.

Conectivitatea informațiilor din rapoartele integrate oferă o imagine completă a efectelor reciproce dintre indicatorii financiari și nefinanciari. Conform studiului autorilor Eccles R. și Armbruster K., această transparență și claritate a rezultatelor ar putea facilita procesele de management, dar și o gestionare mai eficientă a riscurilor și perspectivelor entității [112]. Totuși, CRI nu impune un set prestabilit de indicatori de performanță și nici metode specifice de evaluare aplicabile în estimarea acestora. Din această perspectivă, pentru un profesionist contabil, tranziția către raportarea integrată ar fi complicată, deoarece nu există un ghid general acceptat care să ofere sprijin în acest sens. Chiar și pentru procesul de audit, lipsa standardizării universale a informațiilor prezentate în rapoartele integrate este o provocare [150, p.3].

Procesul de elaborare a unui raport corporativ presupune adesea un consum considerabil de timp și o implicare activă a celor responsabili, întrucât este greu „*să analizezi și să procesezi date privind capitalul intelectual, uman și relațional în scopul întocmirii unui raport*” [238, p.4]. Autorii asociază raportarea integrată cu costuri înalte de implementare, necesitatea depunerii unui efort sporit, dar și nevoia de a apela la serviciile auditorilor externi, fapt ce poate pune o presiune simțitoare asupra entității [44, p.236]. Din experiența întreprinderilor se conturează costurile crescute ale sporirii transparenței rapoartelor corporative, indiferent de cadrul de raportare urmat [10]. În același timp, pot exista constrângeri asociate implementării raportării integrate, în special în economiile emergente unde resursele și cultura organizațională pot reprezenta bariere semnificative în calea adoptării raportării integrate [25].

Chiar dacă provocările legate de elaborarea rapoartelor integrate, inclusiv costurile ridicate, timpul și efortul necesar, sunt semnificative, beneficiile pe termen lung înclină balanța spre adoptarea raportării integrate. Există câteva teorii care explică decizia entităților de a adopta raportarea integrată, și anume: teoria agenției, teoria administrării, teoria instituțională și teoria legitimității [69]. Astfel, întreprinderile sunt impulsionate de dorința de a-și consolida reputația, de a se adapta reglementărilor și bunelor practici de raportare, dar și de a-și reduce costurile și de a-și maximiza profitul. Raportarea integrată permite entităților să adopte o perspectivă holistică asupra performanței lor, să identifice oportunități de îmbunătățire și să dezvolte relații mai solide cu părțile interesate. Mai mult, prin sporirea transparenței și alinierea obiectivelor strategice cu principiile durabilității, întreprinderile pot câștiga încrederea investitorilor și a societății, consolidându-și astfel poziția competitivă. Prin urmare, raportarea integrată acționează nu doar ca

un canal de transmitere a informației, dar și ca un catalizator pentru transformarea organizațională și crearea de valoare sustenabilă.

1.4. Concluzii la capitolul 1

Raportarea integrată, fiind un concept relativ nou pentru entitățile din Republica Moldova și România, reprezintă o adevărată provocare din perspectiva înțelegerii și implementării în practică datorită caracterului voluntar pe care îl are. Capitolul 1 a urmărit fundamentarea înțelegerii conceptului de raportare integrată, prin analiza evoluției, conceptualizarea și evidențierea beneficiilor și limitelor raportării integrate. Astfel, în baza cercetării științifice realizate în capitolul 1 se pot evidenția următoarele concluzii:

1. Analizând evenimentele majore care au influențat evoluția raportării corporative către raportarea integrată, s-a constatat că există șapte etape evolutive, de la neglijența industrială a entităților la etapa în care se definește consolidarea raportării integrate. Delimitarea pe decade a fost realizată în concordanță cu transformarea raportării, ceea ce a permis evidențierea celor mai practicate tipuri de rapoarte pe parcursul anilor. Urmărind această tranziție, se conchide că decada anilor 2020-2030 va fi caracterizată de consolidarea raportării integrate în era digitalizării și inteligenței artificiale, ca urmare a accelerării transformării digitale.

2. În vederea asigurării comprehensivității versiunii actualizate a CRI, au fost discutate cele mai relevante componente ale acestuia, de la gândirea integrată, la principiile care guvernează întocmirea comunicărilor integrate. În acest context, înrădăcinarea gândirii integrate ca filosofie de management extinde perspectiva clasică în domeniul raportării spre o viziune holistică a creării de valoare în întreprinderi. Astfel, în accepțiunea proprie *gândirea integrată este un proces infiltrat în activitățile operaționale în cadrul căruia sunt implicate toate tipurile de capital ale entității, iar finalitatea acestui proces se prezintă sub forma unui raport integrat.*

3. Totodată, explorarea elementelor de conținut a demonstrat că raportul integrat nu este doar un mijloc de a prezenta informația, ci și o succintă istorie ce unește printr-un fir roșu modelul de afaceri, riscurile și oportunitățile, conducerea entității, strategia și performanța, reflectând atât rezultatele obținute, cât și perspectivele de viitor.

4. Explorarea viziunilor autorilor exprimate în literatura de specialitate privind conceptul și definiția raportării integrate a permis gruparea perspectivelor cercetătorilor pe patru direcții, astfel, raportarea integrată este percepută ca: *proces, instrument, îmbinare a diferitor tipuri de rapoarte și combinarea a informațiilor financiare și nefinanciare.*

5. Cumularea și clasificarea abordărilor autorilor a permis formularea unei accepțiuni proprii asupra definiției raportării integrate, fiind propusă o explicație exhaustivă care să surprindă atât

dimensiunea informațională, cât și funcția strategică a acestei forme de raportare în contextul actual al durabilității corporative. *În opinia autorului, raportarea integrată este un proces de management și control bazat pe gândire integrată, care are ca rezultat raportarea periodică a modului în care strategia, guvernanta, performanța și perspectivele unei organizații contribuie la crearea, conservarea și diminuarea valorii pe termen scurt, mediu și lung, prin comunicarea informațiilor despre capitaluri și aspectele ESG.*

6. Pentru a extinde baza conceptuală și teoretică a cercetării a fost propusă structura conceptului de raportare integrată, care se prezintă ca o sinteză a ceea ce reprezintă raportarea integrată, de unde izvorăște, ce procese implică, dar și care sunt ieșirile tangibile și intangibile în urma raportării.

7. În urma cercetării constatărilor autorilor în privința beneficiilor și preocupărilor legate de dezvoltarea și adoptarea raportării integrate, s-a determinat că există cercetători ce consideră implementarea raportării integrate dificilă din perspectiva consumului de timp, costurilor înalte de implementare, resurselor limitate și lipsa persoanelor calificate în domeniu. Pe de altă parte, beneficiile raportării integrate sunt cele care înclină balanța, autorii evidențiind îmbunătățirea proceselor decizionale, alinierea cu obiectivele de dezvoltare durabilă, creșterea transparenței, sporirea reputației și reducerea asimetriei informaționale.

În lumina acestor considerații, raportarea integrată se conturează nu doar ca o nouă paradigmă în comunicarea corporativă, ci ca un instrument esențial de reconectare strategică între performanță, responsabilitate și valoare sustenabilă, adaptabil dinamicii și complexității mediului de afaceri contemporan.

2. CARTOGRAFIEREA PRINCIPALELOR DIRECȚII DE CERCETARE ÎN STADIUL ACTUAL AL CUNOAȘTERII CU PRIVIRE LA CONCEPTUL DE RAPORTARE INTEGRATĂ ȘI CALITATEA ACESTEIA

Numărul cercetărilor științifice din domeniul raportării integrate crește de la un an la altul, dinamică ce susține încrederea că dezvoltarea și evoluția globală nu se oprește și oamenii de știință mai au multe de spus. Analiza bibliometrică oferă posibilitatea de a evalua impactul științific al lucrărilor, cuantificarea performanței instituționale și individuale, gruparea și sistematizarea lucrărilor după diferite criterii, dar și mai important, favorizează identificarea tendințelor și a domeniilor emergente, analiza bibliometrică având puterea de a dezvălui subiectele care au nevoie de o atenție sporită și de cercetare adițională, precum și ariile noi de cercetare care ar putea să le dezvolte cercetătorii [2, p.259]. Un alt aspect important ce motivează cercetătorii să aleagă analiza bibliometrică este nivelul înalt de obiectivitate pe care îl prezintă în comparație cu revizuirea obișnuită a literaturii, care poate implica unele interpretări subiective [211, p.356].

Prin întocmirea acestui capitol *se urmărește* prezentarea situației actuale a studiilor din domeniul raportării integrate, precum și a calității raportării integrate, dar și prognozarea tendințelor și direcțiilor viitoare de cercetare, care vor servi drept fundament pentru explorarea ulterioară a acestei arii de interes. Pentru atingerea scopului propus al cercetării, au fost definite următoarele *obiective specifice*, menite să fundamenteze demersul științific și să structureze direcțiile de analiză:

- ✓ explorarea exhaustivă a studiilor privind raportarea integrată prin aplicarea analizei bibliometrice și identificarea tendințelor de cercetare;
- ✓ revizuirea viziunilor cercetătorilor asupra factorilor de influență a calității raportării dintr-o perspectivă bibliometrică;
- ✓ concentrarea rezultatelor empirice privind factorii determinanți ai calității raportării integrate prin metoda meta-analizei;
- ✓ întocmirea considerațiilor concludente în conformitate cu rezultatele obținute.

2.1. Delimitarea rețelelor tematice și a direcțiilor de cercetare privind raportarea integrată prin aplicarea metodelor bibliometrice

Datorită accesului simplificat la bazele de date cotate, precum Web of Science și Scopus, majoritatea autorilor din mediul academic optează pentru descărcarea repozițiilor de date de pe aceste platforme, care și-au demonstrat performanța și credibilitatea în timp. Deși unii autori recurg la o analiză comparativă a informațiilor bibliometrice descărcate, în cadrul prezentei cercetări s-a

optat pentru compilarea bazelor de date, prin eliminarea publicațiilor duplicate, pentru a obține o viziune holistică asupra cercetărilor privind subiectele investigate. Procedura de unificare și filtrare a duplicatelor a fost realizată utilizând funcțiile software-ului de analiză bibliometrică Bibliometrix. Același software, însă recurgând la extensia Biblioshiny, a fost utilizat pentru cartografierea și vizualizarea rezultatelor analizei bibliometrice, ceea ce a facilitat sinteza perspectivelor și tendințelor privind raportarea integrată și calitatea raportării integrate.

Pentru a contura structura procesului de cercetare a fost realizat un flow chart ([Anexa 4](#)) aplicabil analizelor bibliometrice prezentate. Parcurgerea tuturor etapelor fluxului analizei bibliometrice a cercetărilor privind raportarea integrată și calitatea raportării integrate asigură un rezultat relevant și obiectiv asupra nivelului de cercetare a acestor teme. Limitările analizei bibliometrice se reduc la lipsa unui instrument de măsurare a calității publicațiilor cercetate, însă acest aspect poate fi compensat prin utilizarea unor criterii suplimentare de evaluare, cum ar fi impactul citărilor.

Cercetarea a fost realizată printr-o căutare sistematică în principalele baze de date academice, Web of Science și Scopus, cu scopul identificării studiilor privind raportarea integrată și calitatea raportării integrate ([Anexa 5](#)). Căutarea a fost realizată prin indicarea criteriilor pentru fiecare eșantion, iar prin unificarea rezultatelor și eliminarea duplicatelor cu ajutorul Bibliometrix (pachet pentru limbajul de programare statistică R), au fost obținute seturi finale de publicații, care au servit drept bază pentru analiza ulterioară.

În ceea ce privește raportarea integrată, au fost identificate 1833 de lucrări, evidențiind interesul academic consistent pentru acest domeniu în continuă dezvoltare. Pe de altă parte, calitatea raportării integrate, fiind un subiect mai recent și mai puțin explorat, a fost abordată în doar 66 de lucrări, publicate în perioada 2014-2024.

Analiza fluctuației productivității științifice de-a lungul anilor în corelație cu numărul citărilor medii anuale oferă perspective importante asupra impactului și relevanței cercetărilor în domeniul raportării integrate. Pe parcursul anilor 2020-2024 se observă o creștere fluctuantă a numărului de articole publicate anual (figura 2.1). Numărul cercetărilor a crescut semnificativ începând cu anul 2017 și până în 2023, excepție făcând anul 2021, atunci când au fost publicate 152 de cercetări. Creșterea productivității autorilor poate fi atribuită unei ascensiuni generale a interesului și a activității de cercetare în domeniul raportării integrate, care devine un subiect greu de neglijat în contextul cerințelor tot mai complexe de raportare corporativă [241].

Făcând apel la numărul citărilor medii anuale, poate fi evidențiat anul 2010, în acest an fiind publicate lucrările care au reușit să atragă interesul mediului academic (figura 2.1). Deși în acest an au fost prezentate doar 5 studii, ele au avut cel mai mare impact mediu anual în comparație

cu rezultatele celorlalți ani. Odată cu creșterea numărului de publicații, citările medii anuale au scăzut, menținând un ritm relativ constant până în anul curent.

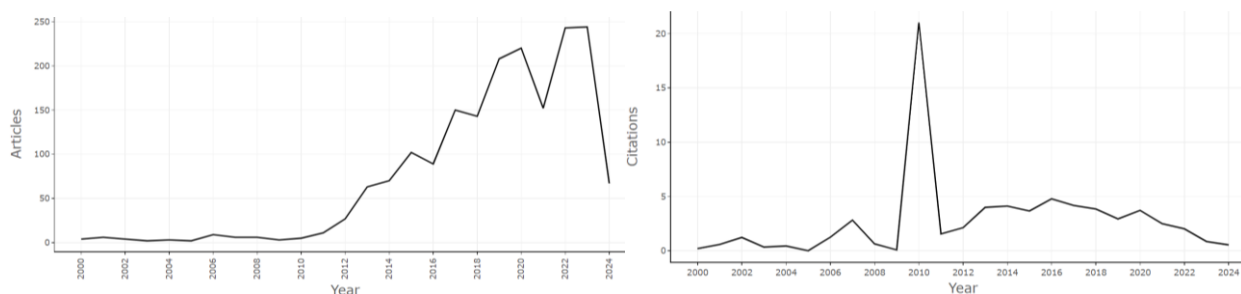

Fig. 2.1. Productivitatea științifică și numărul citărilor medii anuale ale cercetărilor privind raportarea integrată

Sursa: elaborat de autor în Bibliometrix (Biblioshiny)

Diagrama de tip Sankey din figura 2.2 prezintă conexiunile dintre țările de origine a autorilor, autorii și cuvintele cheie utilizate în cercetările publicate. Diagrama cu trei câmpuri vizualizează corelațiile dintre aceste trei dimensiuni, oferind posibilitatea formării unei viziuni de ansamblu asupra cercetării în domeniul raportării integrate.

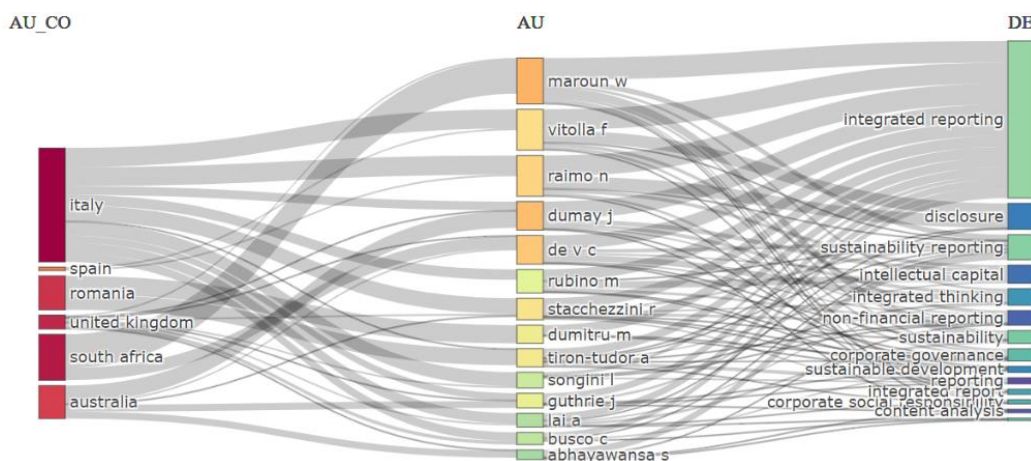

Fig. 2.2. Diagrama cu trei câmpuri (țară – autor – cuvânt-cheie) ale cercetărilor privind raportarea integrată

Sursa: elaborat de autor în Bibliometrix (Biblioshiny)

Conform analizei, autorii din Italia sunt cei mai implicați în cercetarea raportării integrate, fiind reprezentată de 131 de cercetători. Printre cei mai activi autori italieni se numără Nicola Raimo, Filippo Vitolla, Michele Rubino și Riccardo Stacchezzini. Multe dintre studiile publicate au fost realizate în co-autorat, abordând în cercetările lor conceptele de gândire integrată, capital intelectual, raportare privind durabilitatea, etc.

Africa de Sud, fiind prima țară care a introdus obligativitatea raportării integrate, este reprezentată de 53 de autori, interesați în special de CSR și analiza de conținut a rapoartelor integrate. În același top se clasează și România cu 39 de cercetători, Tiron-Tudor A. și Dumitru M.

fiind autorii ce au analizat raportarea integrată din perspectiva dezvoltării durabile și a guvernantei corporative a entităților. Majoritatea autorilor și-au direcționat atenția spre cercetarea raportării integrate prin prisma raportării privind durabilitatea, capitalului intelectual și a gândirii integrate, fiind subiecte de interes pe care autorii le identifică ca importante în analiza raportării integrate.

Informațiile prezentate în figura 2.3 privind productivitatea autorilor în domeniul raportării integrate oferă o perspectivă clară asupra contribuțiilor cercetătorilor în timp, subliniind numărul de publicații realizate de aceștia, cât și scorul citărilor acumulate pe parcursul anilor. În același timp, figura de mai jos reflectă impactul autorilor din punct de vedere al h-indexului obținut în urma activității de cercetare.

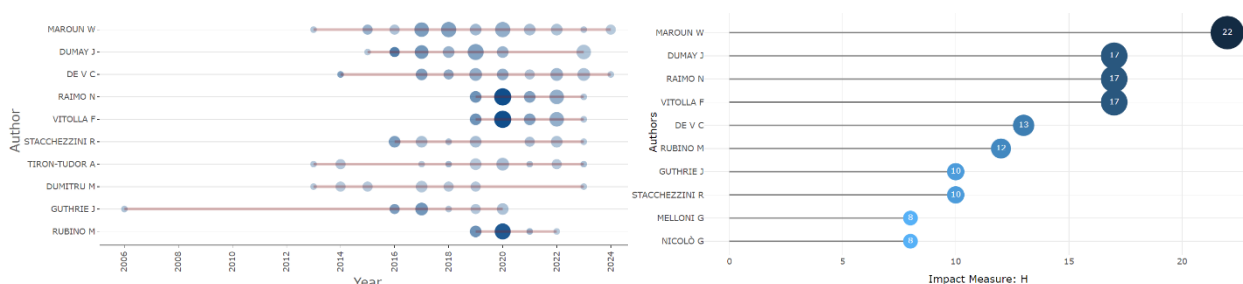

Fig. 2.3. Productivitatea anuală a autorilor și impactul acestora asupra dezvoltării raportării integrate

Sursa: elaborat de autor în Bibliometrix (Biblioshiny)

Autorul Warren M. se distinge atât prin productivitatea sa, cât și prin h-indexul de 22, ceea ce înseamnă că a publicat cel puțin 22 de lucrări, citate de cel puțin 22 de ori fiecare. Cele mai multe articole în domeniul raportării integrate au fost prezentate pe parcursul anilor 2017-2020, atunci când a reușit să obțină și cele mai multe citări pe an. Lucrarea „*Integrated reporting in South Africa in 2012: Perspectives from South African institutional investors*” a obținut cea mai bună performanță, fiind citată de 186 de ori până în anul curent. Este primul studiu care examinează opiniile investitorilor și analiștilor cu privire la rapoartele integrate sud-africane, oferind o perspectivă valoroasă pentru practicienii ce urmăresc îmbunătățirea calității rapoartelor integrate [17].

Cercetătorului australian Dumay J. a reușit să publice pe parcursul anilor 2015-2023, 28 de articole cu referire la raportarea integrată, atingând un scor al h-indexului de 17. Cea mai relevantă lucrare a autorului „*Integrated Reporting: A Structured Literature Review*”, citată de 464 de ori, a contribuit semnificativ la literatura de specialitate privind raportarea integrată prin oferirea unei analize critice și structurale a cercetărilor existente. Astfel, s-a depistat că deși există un interes crescând în cercetarea raportării integrate, majoritatea studiilor sunt normative și nu empirice, însă acestea sunt necesare pentru a înțelege mai bine practicile și impactul raportării integrate pentru entități și societate în general [109]. Încă un autor ce s-a evidențiat prin activitatea sa în domeniul raportării integrate

este de Villiers C., publicând 24 de rezultatele ale studiilor. Studiul „*Integrated Reporting: Insights, gaps and an agenda for future research*”, citat de 509 de ori, subliniază importanța unei abordări integrate în raportarea corporativă, fapt ce ar putea conduce la practici mai sustenabile și la o mai bună înțelegere a impactului entităților asupra mediului și societății [96]. Agenda de cercetare propusă de autori a furnizat un cadru comprehensiv pentru viitoarele studii, contribuind la dezvoltarea teoriei și practicii raportării integrate.

Printre autorii români ce au avut contribuții semnificative pentru evoluția cercetării privind raportarea integrată sunt Tiron-Tudor A. și Dumitru M., cu 16 și respectiv, 13 articole publicate. Dintre cele 29 de studii, articolul „*Ensuring More Sustainable Reporting in Europe Using Non-Financial Disclosure—De Facto and De Jure Evidence*” a obținut performanța cea mai bună, fiind citat în 138 lucrări. Acesta oferă o analiză detaliată a conformității marilor întreprinderi europene cu ghidul 2017/C 215/01, evidențiind domeniile în care entitățile excelează și cele care necesită îmbunătățiri. Lucrarea propune recomandări pentru creșterea calității informațiilor nefinanciare, sugerând ajustări ale cadrelor de raportare existente pentru a se alinia mai bine cu cerințele directivei europene [226].

Productivitatea universităților în domeniul raportării integrate a evoluat semnificativ de-a lungul timpului (figura 2.4). Academia de Studii Economice din București, începând cu anul 2012 până în anul curent, este caracterizată de o creștere treptată a numărului de articole publicate, reflectând un interes și o implicare tot mai mare în cercetarea privind raportarea integrată.

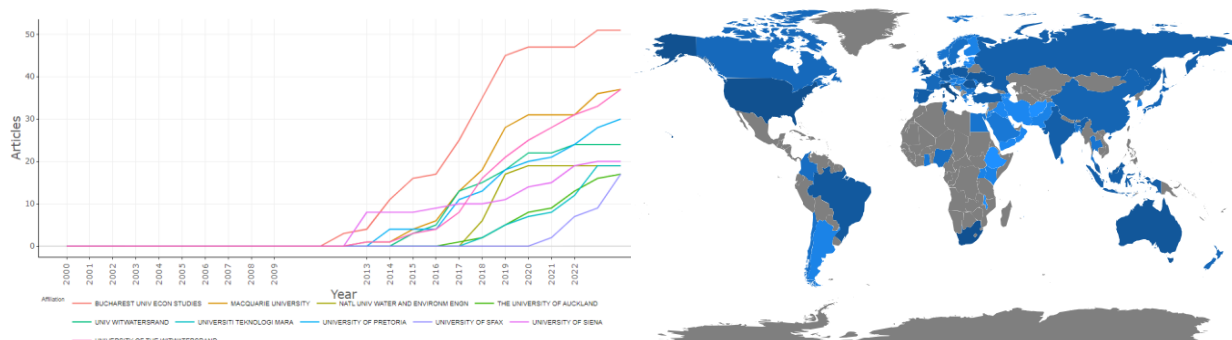

Fig. 2.4. Productivitatea anuală a universităților și contribuția țărilor la dezvoltarea raportării integrate

Sursa: elaborat de autor în Bibliometrix (Biblioshiny)

Această tendință de creștere se aliniază cu evoluțiile globale a raportării integrate și cu importanța tot mai mare acordată transparenței și sustenabilității în raportarea corporativă. În anul 2024 reprezentanții Academiei de Studii Economice din București au reușit să publice 51 de articole, fiind scrise de autori notorii din domeniu precum Dumitru M., Ionescu-Feleagă L. și Calu D. Alte două universități care au avut o performanță remarcabilă în dinamică sunt Universitatea Macquarie din Sydney și Universitatea din Witwatersrand, cu câte 37 de articole publicate în anul 2024.

Ambele universități au debutat în anul 2013 cu câte o lucrare privind raportarea integrată, iar din acest an numărul articolelor doar a crescut. Cercetătorii cei mai activi ai acestor universități sunt Maroun W., Cerbone D., Dumay J., Guthrie J. și Tweedie D.

Dacă se iau în considerare rezultatele per țară, Italia se evidențiază printr-o activitate de cercetare intensă, prezentând 275 de studii, rezultat ce poate fi atribuit conștientizării importanței sustenabilității și raportării integrate în contextul situației globale actuale. SUA, cu 218 lucrări, se clasează pe locul 2, demonstrând un interes în creștere pentru raportarea integrată și sustenabilitate, influențat de cerințele părților interesate și standardele globale. Deși economia americană este predominant orientată spre piață, există o conștientizare crescândă a importanței transparenței corporative. Africa de Sud se situează pe poziția a treia, cu 205 publicații, confirmând rolul său de pionier în implementarea raportării integrate la nivel internațional. România înregistrează un rezultat de 141 de studii, performanță ce poate fi explicată prin necesitatea adaptării la inițiativele europene și standardelor internaționale de raportare nefinanciară.

În urma cercetării productivității autorilor și a performanței publicațiilor din domeniul raportării integrate, a fost realizată o selecție a celor mai citate articole din domeniul raportării integrate, ce au o contribuție semnificativă în evoluția conceptului de raportare integrată, dar și în dezvoltarea acestuia din perspectivă practică (tabelul 2.1). Pentru a menține relevanța și calitatea subiectului cercetat tabelul 2.1. nu a fost transferat în anexe.

Tabelul 2.1. Cercetări științifice de referință în domeniul raportării integrate

Autorii	Fenomen studiat	Scop	Rezultate/Efecte
<i>Hahn R. și Kühnen M. [155]</i>	Raportarea privind durabilitatea și factorii determinanți ai adoptării și calității acesteia	Identificarea factorilor determinanți ai adoptării și calității raportării privind durabilitatea cercetați în literatura de specialitate	Dimensiunea entității, vizibilitatea și afilierea sectorială sunt factori asociați unor rezultate relevante în cercetări. Atitudinile și cultura managerială sunt factori insuficient studiați.
<i>De Villiers C. Rinaldi L. și Unerman J. [96]</i>	Stadiul actual de cercetare și dezvoltare a raportării integrate	Sinteza perspectivelor din cercetările privind raportarea integrată și propunerea agendei pentru cercetări viitoare	Dezvoltarea rapidă a raportării integrate și primele tentative de aplicare în practică prezintă provocări teoretice și empirice din cauza ambiguității conceptului de raportare integrată.
<i>Dumay J. et al. [109]</i>	Aprecierea și critica retoricii și practicii raportării integrate	Formularea perspectivelor asupra dezvoltării cercetării în domeniul raportării integrate și critica cercetărilor realizate	Majoritatea studiilor privind raportarea integrată sunt normative, concentrându-se pe avantajele teoretice. Se conturează necesitatea cercetării aplicate pentru a critica și valida practicile de raportare integrată și oportunități pentru armonizarea internațională a raportării integrate.
<i>Frias-Aceituno J.,</i>	Raportarea integrată și	Determinarea influenței caracteristicilor Consiliu-	Oportunitățile de creștere, dimensiunea entității și a consiliului de administrație,

Autorii	Fenomen studiat	Scop	Rezultate/Efecte
<i>Rodriguez-Ariza L. și Garcia-Sanchez I. [135]</i>	influența caracteris-ticilor Consiliului de Administrație	lui de Administrație asupra gradului de integrare a informațiilor prezentate de principalele multinaționale nefinanciare	împreună cu diversitatea de gen, sunt factorii cei mai importanți în diseminarea integrată a informațiilor. Efectele identificate au fost confirmate pentru modelele de guvernare corporativă anglo-saxon, germanic și latin.
<i>Flower J. [133]</i>	Eșecul raportării integrate	Analiza istoricului și evoluției IIRC dintr-o perspectivă critică	IIRC a neglijat obiectivul de a oferi un cadru de raportare aliniat cu principiile de sustenabilitate, fiind influențat de profesioniști în contabilitate și multinaționale. Se presupune că propunerile IIRC vor avea un impact redus asupra practicii raportării corporative, din cauza lipsei lor de forță.
<i>Jensen J. și Berg N. [190]</i>	Caracteristicile entităților ce prezintă rapoarte integrate	Identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre entitățile care utilizează raportarea tradițională privind durabilitatea și cele ce prezintă rapoarte integrate	Legile de protecție a investitorilor și a angajaților, intensitatea coordonării pieței și concentrarea proprietății, nivelul de dezvoltare economică, de mediu și socială, gradul de responsabilitate corporativă națională și sistemul de valori al țării de origine sunt factori care descriu entitățile ce prezintă rapoarte integrate.
<i>Adams C. [5]</i>	Potențialul raportării integrate	Confirmarea sau infirmarea opiniilor expuse de John Flower în lucrarea „The International Integrated Reporting Council: A story of failure”	Raportarea integrată poate revoluționa modul în care entitățile percep valoarea, concentrându-se pe termen lung și pe crearea de valoare pentru toți actorii relevanți. Sunt identificate direcții pentru cercetări viitoare, inclusiv analiza proceselor de comunicare și integrarea gândirii sistemice.
<i>Dumay J. [107]</i>	Raportarea integrată și capitalul intelectual	Cercetarea viitorului raportării capitalului intelectual și evidențierea diferenței dintre raportare și dezvoltare	Viitorul capitalului intelectual ar trebui să se concentreze mai mult pe dezvoltarea informațiilor esențiale în mod oportun și mai puțin pe raportările periodice care nu influențează prețul acțiunilor sau deciziile investitorilor
<i>Stubbs W. și Higgins C. [330]</i>	Practicile și mecanis-mele de raportare integrată	Investigarea mecanismelor interne aplicate de primii adoptatori ai raportării integrate în Australia pentru a gestiona procesul de raportare și de a explora dacă raportarea integrată stimulează mecanisme inovatoare de dezvoltare	Entitățile care prezintă rapoarte integrate își schimbă procesele și structurile, sau cel puțin planifică aceste modificări, însă adoptarea raportării integrate nu a stimulat inovații și schimbări radicale în mecanismele de dezvoltare.
<i>Frias-Aceituno J., Rodriguez-Ariza L. și Garcia-Sanchez I. [136]</i>	Factori determinanți în adoptarea raportării integrate prin prisma a patru teorii de	Examinarea factorilor interni și externi care influențează întocmirea rapoartelor integrate de către entități, concomitent cu testarea ipotezelor derivate din mai multe	Dimensiunea și profitabilitatea entității, împreună cu conformitatea cu prevederile GRI au un efect pozitiv asupra probabilității de a produce rapoarte integrate. Se constată o relație negativă între concentrarea industriei și probabilitatea prezentării unui raport integrat. Oportunitățile de creștere a

Autorii	Fenomen studiat	Scop	Rezultate/Efecte
	dezvăluire a informațiilor	cadre teoretice, inclusiv teoria agenției, teoria semnalizării, teoria costurilor politice și teoria costurilor de proprietate, pentru a înțelege ce motivează entitățile să adopte practicile de raportare integrată.	afacerilor și industria nu sunt semnificative în acest sens.
<i>Barth M. et al. [23]</i>	Calitatea raportării integrate în asociere cu valoarea entității	Determinarea corelației dintre valoarea entității și calitatea raportării integrate, mai exact modul în care calitatea raportării integrate influențează lichiditatea, costul capitalului și fluxurile de numerar viitoare așteptate	Se constată că rapoartele ingrate de calitate sunt asociate pozitiv cu o lichiditate îmbunătățită și cu fluxurile de numerar viitoare așteptate, susținând atât piața de capital, cât și canalele de efecte reale. Cu toate acestea, nu au fost depistate dovezi semnificative care să susțină ipoteza ca rapoartele integrate de calitate ar fi asociate cu o reducere a costului capitalului
<i>Brown J. și Dillard J. [43]</i>	Aprecierea și critica raportării integrate	Evaluarea critică a raportării integrate, pentru a stimula dialogul despre cum standardele de contabilitate și raportare pot sprijini sau împiedica susținerea afacerilor	Raportarea integrată conform IIRC este criticată pentru abordarea limitată și ideologic închisă, conformând mai degrabă decât stimulând reflecția critică. Autorii sugerează deschiderea către perspective socio-politice diverse și contabilitate dialogică, pentru a facilita discuții critice și tranziții către practici de afaceri mai durabile.
<i>Zhou S., Simnett R. și Green W. [374]</i>	Impactul raportării integrate asupra pieței de capital	Cercetarea empirică a conformității cu CRI, pentru a analiza dacă aceasta aduce beneficii entităților prin îmbunătățirea mediului informațional, conducând la previziuni mai precise din partea analiștilor și la reducerea costului capitalului propriu.	Un nivel mai înalt de conformitate cu CRI se asociază prognoză mai fiabile și, într-o măsură mai mică, cu o dispersie redusă a prognozei. În plus, rapoartele integrate mai bine aliniate pot duce la un cost al capitalului propriu mai scăzut, susținând impactul raportării integrate în îmbunătățirea transparenței corporative și reducerea asimetriei informaționale.
<i>Frias-Aceituno J., Rodriguez-Ariza L. și Garcia-Sanchez I. [137]</i>	Influența sistemului juridic în dezvoltarea raportării integrate	Aprecierea influenței unuia dintre cei mai importanți factori instituționali și anume, sistemul juridic, asupra dezvoltării rapoartelor integrate	Entitățile localizate în țările de drept civil, unde indicii de lege și ordine sunt mari, sunt mai predispuse să creeze și să publice o gamă largă de rapoarte integrate, facilitând astfel procesul decizional al acționarilor.
<i>Bernardi C. și Stark A. [29]</i>	Impactul raportării integrate asupra acurateței prognozelor analiștilor	Evaluarea influenței implementării raportării integrate obligatorii în Africa de Sud asupra dezvoltărilor ESG prin îmbunătățirea acurateței prognozelor analiștilor.	Implementarea raportării integrate obligatorii în Africa de Sud este asociată cu o acuratețe îmbunătățită a prognozelor analiștilor, mai ales atunci când există niveluri mai ridicate de dezvăluiri de mediu și, într-o măsură mai mică, de guvernanță. Descoperirile susțin ideea că raportarea integrată sporește relevanța dezvăluirilor ESG, ajutând analiștii

Autorii	Fenomen studiat	Scop	Rezultate/Efecte
			să înțeleagă mai bine performanța financiară viitoare a entităților.
<i>García-Sánchez I., Rodríguez-Ariza L. și Frías-Aceituno J. [141]</i>	Influența sistemelor culturale naționale asupra adoptării raportării integrate	Examinarea relației dintre valorile culturale naționale, reprezentate de dimensiunile culturale ale lui Hofstede, și probabilitatea ca entitățile să publice rapoarte integrate	Entități din societățile cu orientare colectivă și feministă sunt mai predispuse să adopte raportarea integrată. Pe de altă parte, trăsăturile culturale precum distanța de putere, orientarea pe termen lung și toleranța la incertitudine au avut efecte mai puțin semnificative asupra practicilor de raportare integrată.
<i>Beattie V. și Smith S. [26]</i>	Integrarea capitalului intelectual, crearea de valoare și modelele de afaceri în raportarea corporativă	Evidențierea și dezbateră conexiunilor dintre literatura privind capitalul intelectual, crearea de valoare și modelele de afaceri	Modelul de afaceri oferă un cadru holistic pentru raportarea corporativă, integrând capitalul intelectual și crearea de valoare. Aceasta abordare susține raportarea integrată și subliniază că modelul de afaceri ar trebui să ghideze dezvoltarea capitalului intelectual, evidențiind legătura cu managementul strategic pentru a îmbunătăți practicile de raportare.
<i>Lee K. și Yeo G. [209]</i>	Asocierea dintre raportarea integrată și evaluarea entităților	Analiza asocierii dintre variațiile transversale ale dezvoltărilor de raportare integrată și evaluarea entităților în perioada de după implementarea raportării integrate	Evaluarea entităților este pozitiv asociată cu dezvoltările de raportare integrată, indicând că beneficiile raportării depășesc costurile. Această asociere este mai puternică în întreprinderile cu complexitate organizațională ridicată, îmbunătățind mediul informațional. De asemenea, raportarea integrată atenuează asimetria informațională în entitățile cu nevoi mari de finanțare externă și este legată de performanțe superioare pe piața bursieră și contabilă.
<i>Higgins C., Stubbs W. și Love T. [166]</i>	Rolul managerilor în instituționalizarea raportării integrate	Explorarea modului în care managerii entităților australiene care au adoptat timpuriu raportarea integrată contribuie la instituționalizarea acesteia	Experiența managerilor este dominată de două narațiuni principale: raportarea integrată ca povestire și ca îndeplinire a așteptărilor. Aceste narațiuni, construite simultan, creează intrigi contrastante privind evenimentele, responsabilitățile și personajele, rezolvate prin trei „inter-narațiuni” care atenuează tensiunile, sugerând că timpul, strategia entității și implicarea prin comunicare pot rezolva problemele.
<i>De Villiers C., Venter E. și Hsiao P. [95]</i>	Influența raportării integrate asupra creării de valoare, comunicării strategiei și interacțiunii cu capitalul financiar și nefinanciar	Analiza contextului, provocărilor și oportunităților de cercetare viitoare privind raportarea integrată, cu accent pe problemele de măsurare și design al cercetării, care influențează evaluarea eficacității acesteia	Raportarea integrată are potențialul de a îmbunătăți comunicarea privind crearea de valoare, ducând la o aliniere strategică mai bună și o raportare mai cuprinzătoare. Totuși, rămân provocări în ceea ce privește măsurarea calității raportării integrate și asigurarea comparabilității între rapoarte.

Sursa: elaborat de autor

Interesul mediului academic a fost dobândit odată cu publicarea CRI, mai mulți autori punându-și întrebarea despre reușita sau eșecul raportării integrate. Cercetătorii De Villiers C., Rinaldi L. și Unerman J. analizând raportarea integrată de la lansarea acesteia, au conchis că aplicarea în practică de către entități va fi încetinită datorită ambiguității conceptului de raportare integrată și unor aspecte teoretice neexplicate [96]. Cercetătorul Flower J. a fost și mai critic în privința raportării integrate, considerând că IIRC nu a oferit un cadru în concordanță cu principiile de sustenabilitate, fiind axat mai mult pe crearea de valoare pentru organizație decât pentru părțile interesate [133]. La această etapă, raportării integrate nu i se atribuie speranțe de răspândire largă în rândul întreprinderilor.

Ca răspuns la criticile formulate, Adams C. răspunde prin infirmarea concluziilor formulate de Flower J., acesta fiind de părerea că raportarea integrată se poate axa pe furnizarea informațiilor despre crearea de valoare pe termen lung pentru toate părțile interesate [5]. În acest sens, este importantă analiza proceselor de comunicare și modalitatea de răspândire a gândirii integrate. Autorii Dumay J. et al. fac apel la necesitatea unor cercetări aplicative și armonizarea internațională a raportării integrate, întrucât studiile efectuate au avut o tentă, în principal, teoretică [109]. Luând în considerare necesitatea unor abordări practice ale aplicării raportării integrate, cercetătorii au continuat studiile pe direcția dezvoltării bunelor practici în domeniu prin intensificarea cercetărilor în vederea determinării factorilor ce pot influența creșterea calității rapoartelor integrate. Mai mult, tendințele studiilor recente se conturează în jurul comparării cadrelor de raportare aplicabile, dar și integrarea prevederilor legislative noi privind dezvoltarea durabilă a entităților în contextul raportării integrate.

Clusterele ilustrate în harta de cuplare prezintă o imagine complexă a direcțiilor și a interesului cercetătorilor în domeniul raportării integrate (figura 2.5). Clusterele sunt grupate în dependență de centralitatea, impactul și frecvența acestora:

- ✓ Cluster roșu – Impact redus (3,73); Centralitate medie (0,37); Frecvență înaltă (95);
- ✓ Cluster verde – Impact mediu (3,32); Centralitate redusă (0,41); Frecvență redusă (65);
- ✓ Cluster albastru – Impact înalt (3,88); Centralitate înaltă (0,42); Frecvență înaltă (90).

Clusterul cu cea mai bună performanță este format dintr-un grup important de teme: „*sustainability*” cu un nivel de încredere de 94,7% și „*integrated thinking*” cu 43,5%. Astfel, se poate sublinia existența unei asocieri puternice între raportarea integrată și sustenabilitate, confirmând faptul că dezvoltarea durabilă este o componentă esențială a procesului de raportare integrată, întrucât doar entitățile cu o abordare durabilă pot crea premisele necesare unei bune practici de raportare integrată. În același timp, conceptul de gândire integrată este un element fundamental în cercetarea raportării integrate, deoarece promovează o abordare holistică și

strategică în procesul de raportare, asigurând că toate aspectele relevante sunt luate în considerare în procesul de întocmire și prezentare a raportului integrat [231].

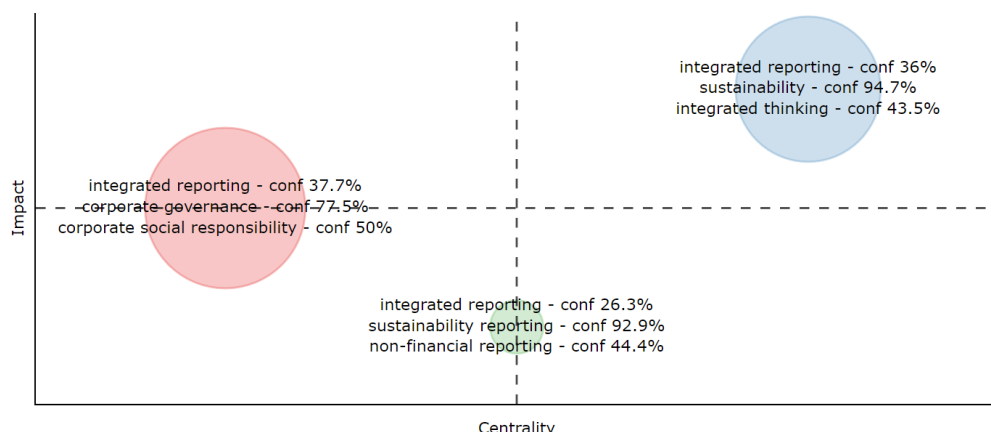

Fig. 2.5. Clusterul cuvintelor-cheie privind cercetarea raportării integrate

Sursa: elaborat de autor în Bibliometrix (Biblioshiny)

Clusterul roșu reprezentat de cuvintele cheie „corporate governance” cu un nivel de încredere de 77.5% și „corporate social responsibility” cu un nivel de încredere de 50% ocupă o poziție mediană pe hartă, reflectând faptul că subiectele sunt bine integrate și recunoscute în literatura de specialitate, însă cu o influență redusă, considerând scorul impactului acestui cluster. Pe de altă parte, clusterul reprezentat de cuvintele cheie „sustainability reporting” și „non-financial reporting”, cu nivel de încredere de 92,9% și, respectiv, 44,4% sunt în cea mai puțin avantajoasă poziție pe hartă, demonstrând un impact mediu și o centralitate redusă, ceea ce semnifică o atenție mai redusă a cercetătorilor către aceste direcții de cercetare abordate în corelație.

Figura 2.6 prezintă rețeaua de co-apariție a cuvintelor cheie în activitatea de cercetare a raportării integrate, oferind o reprezentare clusterizată a modului în care diverse concepte și termeni sunt interconectați și se influențează reciproc în cadrul literaturii de specialitate.

Fig. 2.6. Rețeaua de co-apariție a cuvintelor-cheie privind cercetarea raportării integrate

Sursa: elaborat de autor în Bibliometrix (Biblioshiny)

În centrul acestei rețele se află termenii „sustainability” și „sustainability reporting”, care sugerează importanța de necontestat a dezvoltării durabile în cercetările privind raportarea

integrată. În mod particular, termenul de sustenabilitate formează un nod semnificativ, indicând faptul că acest concept nu este doar frecvent menționat, dar și studiat în corelație cu alte teme relevante, precum „*corporate social responsibility*”, „*integrated thinking*” și „*accountability*”. Astfel, articolele privind raportarea integrată sunt adesea însoțite de analize asupra CSR, dezvoltării durabile și gândirii integrate, subliniind tendința globală în care entitățile sunt din ce în ce mai încurajate să adopte practici de raportare care reflectă pe deplin performanțele lor ESG.

Termenii „*corporate governance*”, „*disclosure*” și „*value creation*” formează o rețea de corelații strânsă, fiind elementele esențiale pentru crearea rapoartelor integrate. Guvernanța corporativă reprezintă punctul central în această rețea, având un caracter obligatoriu pentru orice raport integrat prezentat în conformitate cu prevederile CRI. De asemenea, este de remarcat prezența conceptelor teoretice precum „*legitimacy theory*”, „*stakeholder theory*” și „*institutional theory*” care demonstrează interesul autorilor în cercetarea raportării integrate prin prisma diferitor teorii, astfel identificând posibili factori determinanți ai adoptării și calității raportării integrate. În rețeaua nodurilor corelate cu raportarea privind durabilitatea sunt prezenți agenții de reglementare a raportării integrate, cum ar fi IIRC și GRI. În acest sens, se poate de concluzionat că organele ce emit standarde pentru orientarea practicilor de raportare integrată sunt de interes și pentru mediul academic, care analizează atât convergențele, cât și divergențele dintre diferite cadre de raportare integrată, concomitent cu supravegherea noilor reglementări din domeniu.

În figura 2.7 este reprezentată analiza evolutivă a subiectelor abordate în cercetările privind raportarea integrată pe două intervale de timp: până în 2019 și din 2020 până în prezent.

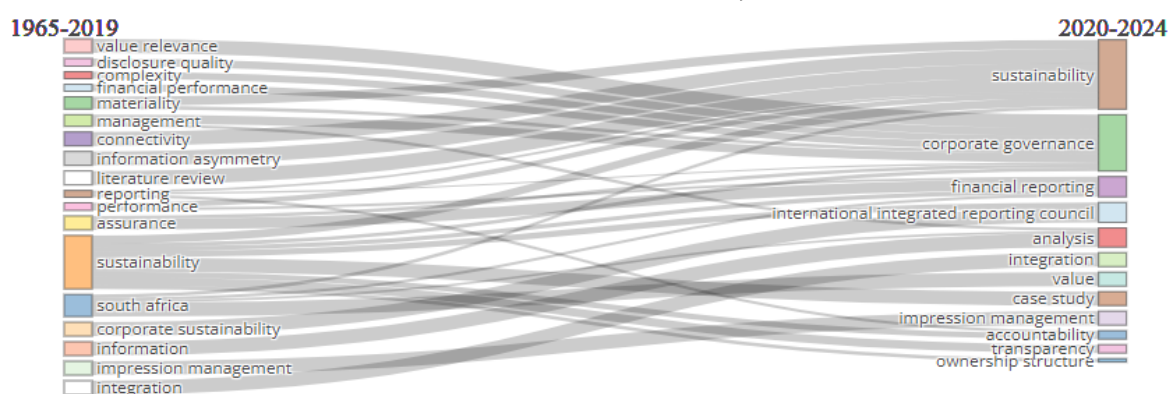

Fig. 2.7. Evoluția tematică a cercetărilor privind raportarea integrată

Sursa: elaborat de autor în Bibliometrix (Biblioshiny)

Evoluția tematică surprinde natura dinamică a activității de cercetare, evidențiind transformarea și continuitatea temelor de cercetare privind raportarea integrată pe parcursul anilor. Așadar, până în anul 2019, articolele în domeniul raportării integrate au fost caracterizate în principal de teme precum dezvoltarea durabilă, relevanța valorii, conectivitatea, calitatea raportării, performanța financiară, etc. În această etapă, cercetătorii s-au concentrat pe înțelegerea

complexității performanței financiare, a calității raportării și a practicilor financiare și manageriale în contextul raportării integrate. Pe lângă asta s-a acordat o atenție deosebită conceptelor precum conectivitatea, asimetria informațională și revizuirea literaturii, marcând începutul dezvoltării raportării integrate din punct de vedere teoretic. În lista temelor principale în primul interval de timp, se evidențiază și Africa de Sud, ca o focalizare regională a raportării integrate, Africa de Sud fiind pionerul în rândul țărilor ce au instituit obligativitatea prezentării rapoartelor integrate [86].

Focalizarea tematică a evoluat considerabil odată cu tranziția către perioada anilor 2020-2024. Trecerea de la conceptele financiare și manageriale de bază la o abordare mai integrată și axată pe durabilitate reflectă prioritățile în schimbare în procesul de cercetare a raportării integrate. Dezvoltarea durabilă devine un pol central și autonom, indicând o consolidare a sustenabilității ca dimensiune strategică a guvernancei corporative, nu doar ca extensie a raportării. Mai mult, apariția unor teme precum analiza, studiile de caz și integrarea evidențiază orientarea metodologică și aplicativă, în etapa actuală conturându-se o abordare integrativă, în care valoarea este analizată în contextul guvernancei, al transparenței și al responsabilității corporative.

2.2. Explorarea tendințelor de cercetare și a conexiunilor tematice asociate calității raportării integrate

Raportarea integrată continuă să fie privită ca o modalitate mai puțin cunoscută de prezentare a rezultatelor obținute. Problema principală în acest sens este reticența entităților în ceea ce privește asumarea unui nivel sporit de transparență și integrarea informațiilor financiare cu cele nefinanciare într-o manieră coerentă și strategică, în condițiile în care acest demers implică ajustări organizaționale, costuri suplimentare de implementare și o schimbare a culturii manageriale orientate tradițional spre performanța financiară pe termen scurt. Mai mult, raportarea integrată este asociată cu un concept teoretic, care nu a fost pe deplin dezvăluit din perspectivă practică. În acest context, este necesar să fie oferite informații concrete despre evaluarea calității rapoartelor integrate, dar și cum această calitate poate fi crescută pentru a maximiza beneficiile.

Interesul pentru studiul calității raportării integrate debutează în anul 2014, odată cu publicarea cercetării „*Integrated reporting, quality of management and financial performance*” a autorilor Churet C. și Eccles R. [66]. Apariția acestei cercetări și dezvoltarea în general a raportării integrate a impulsat publicarea tot mai multor articole cu o creștere constantă până în anul 2020. În medie, până în 2024, rata anuală de creștere a constituit 24,57% (figura 2.8), ceea ce poate fi considerat un rezultat semnificativ în ceea ce privește consolidarea interesului pentru cercetarea calității raportării integrate.

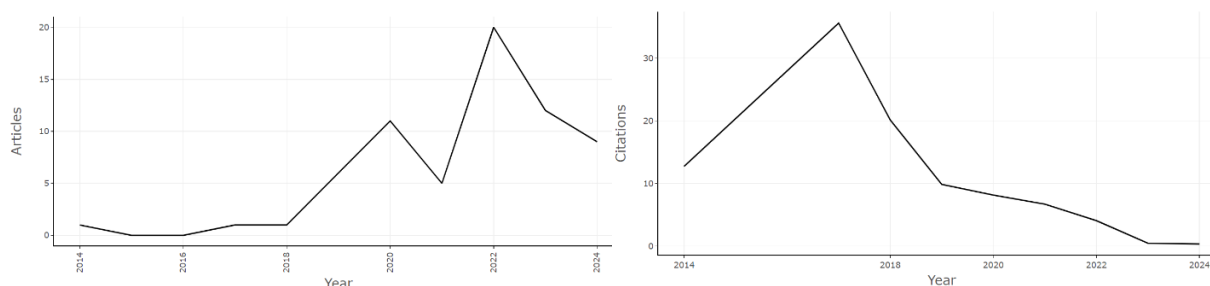

Fig. 2.8. Productivitatea științifică și numărul citărilor medii anuale ale cercetărilor privind calitatea raportării integrate

Sursa: elaborat de autor în Bibliometrix (Biblioshiny)

Conform informațiilor ilustrate în figura 2.8, în anul 2022, s-a înregistrat numărul maximal de cercetări până în prezent. După această perioadă de intensificare, s-a constatat o ușoară scădere a publicațiilor, fapt ce s-ar putea explica prin dificultatea estimării calității raportării integrate, dar și a numărului limitat de entități care au implementat acest tip de raportare. În acest sens, lucrarea autorilor Pistoni A., Songini L. și Bavagnoli F. a încercat să depășească această barieră prin propunerea unui model de scoring pentru aprecierea calității raportării integrate [275], care a fost preluat în mai multe articole publicate ulterior.

Din punct de vedere al citărilor obținute, cercetările din anii 2014 și 2018 au obținut un scor mare al citărilor medii per articol, media finală fiind de 140 și, respectiv 141 de citări. Cele mai multe citări medii pe an au fost înregistrate în anul 2017, cu 285 de citări ale unicului articol publicat, cu titlul „*The economic consequences associated with integrated report quality: Capital market and real effects*”. Autorii Barth M. et al. prin cercetarea sa au reuși să capteze atenția altor cercetători prin confirmarea ideii că calitatea raportării integrate este asociată cu lichiditatea și fluxurile de numerar viitoare mai mari [23].

Diagrama cu trei câmpuri, ilustrată în figura 2.9, cartografiază legăturile dintre țări, autori și cuvinte-cheie ale celor 66 de articole incluse în eșantion. Italia domină ca sursă de producție științifică în domeniul calității raportării integrate, autori precum Raimo N., Vittolla F., Rubino M. și mulți alții reprezentând-o.

Autorii italieni au analizat calitatea raportării integrate din perspectiva a două teorii: teoria agenției și teoria părților interesate, dar și prin prisma potențialii factori determinanți ai calității, cum ar fi caracteristicile consiliului de administrație, a comitetului de audit și a guvernantei corporative [294]. În cercetările efectuate, autorii indică frecvent drept cuvânt cheie Africa de Sud, considerând relevantă experiența entităților dintr-o țară ce impune obligativitatea raportării integrate pentru obținerea unor rezultate de impact. Pe de altă parte, autorii din Tunisia și Malaesia au analizat

calitatea raportării integrate luând în considerare teoria legitimității, testând impactul guvernănelor corporative și a consiliului de administrație în rândul întreprinderilor din Malaesia [284].

Fig. 2.9. Diagrama cu trei câmpuri (țară – autor – cuvânt-cheie) ale cercetărilor privind calitatea raportării integrate

Analiza productivității și impactului autorilor este un aspect important în analiza bibliometrică, întrucât astfel se poate determina contribuția și implicarea autorilor în domeniul de studiu cercetat (figura 2.10).

Fig. 2.10. Productivitatea anuală a autorilor și impactul acestora asupra dezvoltării calității raportării integrate

Autorii Raimo N., Vitolla A. și Rubino M. au un parcurs similar, majoritatea cercetărilor acestora fiind realizate în colaborare. Primele studii au vizat influențele părților interesate și a dimensiunilor culturale ale lui Hostfedea asupra calității raportării integrate, punând baza dezvoltării subiectului, dar și generând multe discuții și controverse [295]. În anul 2020, cercetătorii Raimo N., Vitolla A. și Rubino M. își extind aria de studiu, dezbătând astfel de teme precum, factorii calității raportării integrate în instituțiile financiare, influența caracteristicilor consiliului de administrație și impactul raportării integrate asupra costului capitalului propriu. Prin publicarea acestor articole, autorii au reușit să convingă publicul că raportarea integrată nu este doar o practică de conformare, ci și o strategie de maximizare a valorii pentru acționari. Mai mult,

eforturile care aceștia le-au depus au oferit un sprijin pentru instituțiile financiare în optimizarea proceselor de raportare integrată cu scopul îmbunătățirii acestora [354].

Grupul de autori Pistoni A., Songini L. și Bavagnoli F. sunt și ei într-o colaborare strânsă, publicând în co-autorat astfel de lucrări, precum „*Integrated reporting quality: an empirical analysis*”, „*Integrated reporting quality: an analysis of key determinants*” și „*The determinants of integrated report quality: Evidences from an empirical analysis*”. Prin propunerea unui model de scoring după care se poate evalua un raport integrat, autorii au oferit cercetătorilor și practicienilor un ghid concret care a adus claritate într-un aspect ce nu era cuantificabil [275].

Figura 2.11 prezintă harta tematică a cercetărilor științifice ce abordează calitatea raportării integrate, utilizând axele dezvoltării și relevanței pentru a clasifica temele în cele patru cadrane. În cadrul ce cuprinde temele-motor, se numără „*disclosure*”, „*sustainability reporting*”, „*corporate reporting*”, „*corporate governance*”, „*board of directors*” și „*agency theory*”, acestea fiind teme esențiale și adesea studiate în contextul calității raportării integrate, reflectând fundamentele teoretice și practicile de guvernanță corporativă care susțin raportarea de înaltă calitate. Printre temele de bază sunt „*stakeholder theory*”, „*legitimacy theory*”, „*content analysis*”, „*South Africa*”, „*disclosure quality*” și „*IIRC*”.

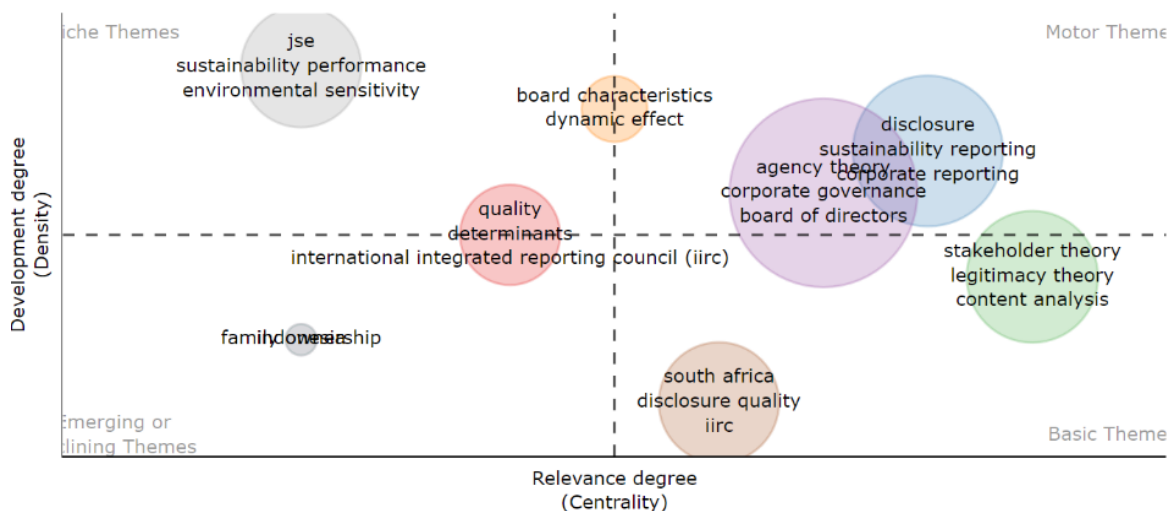

Fig. 2.11. Harta tematică privind cercetarea calității rapoartelor integrate

Sursa: elaborat de autor în Bibliometrix (Biblioshiny)

Temele reprezentate în figura 2.11, sunt considerate fundamentale în înțelegerea calității raportării integrate, însă considerând centralitatea și densitatea acestora, autorii trebuie să se orienteze spre explorarea continuă a acestora. Cadrantul din stânga sus, identifică subiectele specifice, care sunt bine dezvoltate, dar au o relevanță mai redusă, cum ar fi „*Johannesburg Stock Exchange (JSE)*”, „*sustainability performance*” și „*environmental sensitivity*”. Tema în declin sau în stadiu incipient este „*family ownership*”, sugerând că ar putea necesita mai multă atenție în cercetările viitoare pentru a-și consolida relevanța.

Pentru a evidenția principalele contribuții științifice din domeniul calității raportării integrate, a fost realizată o sinteză a cercetărilor cu cel mai mare impact dedicate evaluării calității raportării integrate. Tabelul 2.2 oferă o prezentare succintă a fenomenului, scopului și a efectelor identificate de către autori în demersul de cercetare științifică a raportării integrate. Pentru a menține relevanța și calitatea subiectului cercetat tabelul 2.2. nu a fost transferat în anexe.

Tabelul 2.2. Sinteza principalelor cercetări științifice în domeniul calității raportării integrate

Autorii	Fenomen studiat	Scop	Rezultate/Efecte
<i>Barth M. et al. [23]</i>	Calitatea raportării integrate în asociere cu valoarea entității	Determinarea corelației dintre valoarea entității și calitatea raportării integrate, mai exact modul în care calitatea raportării integrate influențează lichiditatea, costul capitalului și fluxurile de numerar viitoare așteptate	Se constată că rapoartele ingrate de calitate sunt asociate pozitiv cu o lichiditate îmbunătățită și cu fluxurile de numerar viitoare așteptate, susținând atât piața de capital, cât și canalele de efecte reale. Cu toate acestea, nu au fost depistate dovezi semnificative care să susțină ipoteza ca rapoartele integrate de calitate ar fi asociate cu o reducere a costului capitalului
<i>Vitolla F., Raimo N. și Rubino M. [352]</i>	Efectul caracteristicilor consiliului de administrație asupra calității raportării integrate	Determinarea perspectivelor și măsurii în care caracteristicile consiliului de administrație (mărimea, independența, diversitatea și activitatea) influențează calitatea raportării integrate	Cercetarea a identificat prezența unei relații pozitive între mărimea, independența, diversitatea și activitatea consiliului de administrație și calitatea raportării integrate. Caracteristicile consiliului sunt esențiale pentru a produce un raport integrat transparent și de calitate.
<i>Pistoni A., Songini L. și Bavagnoli F. [275]</i>	Calitatea rapoartelor integrate emise de entități	Furnizarea analizei detaliate a calității raportării integrate prin dezvoltarea unui model de evaluare și aplicarea acestuia pe un eșantion de rapoarte integrate pentru a identifica cele mai bune practici și punctele ce necesită îmbunătățiri	În baza eșantionului analizat, s-a constatat un nivel scăzut al calității rapoartelor integrate. Entitățile tind să urmeze CRI în formă, dar informațiile privind principalele concepte fundamentale ale raportării integrate sunt limitate, astfel se recomandă axarea pe conținutul, și nu forma raportului.
<i>Churet C. și Eccles R. [66]</i>	Raportarea integrată ca indicator al managementului de înaltă calitate și al performanței financiare ridicate	Examinarea corelației dintre raportarea integrată, practicile de management avansate și performanța financiară pe termen lung, pentru a oferi perspective asupra eficienței raportării integrate în creșterea valorii corporative	Entitățile care prezintă rapoarte integrate sunt mai eficiente în gestionarea și prezentarea informațiilor despre aspectelor ESG. Pe de altă parte, nu a fost identificată nicio legătură semnificativă statistic între practicile de raportare integrată și performanța financiară.
<i>Vitolla F. et al. [355]</i>	Impactul culturii naționale asupra calității raportării integrate	Determinarea rolului culturii naționale în creșterea calității raportării integrate, utilizând o perspectivă bazată pe teoria părților interesate	Calitatea raportării integrate este corelată dimensiunile culturale ale modelului Hofstede în felul următor: distanța față de putere, individualismul, masculinitatea și indulgența au o relație negativă, iar evitarea incertitudinii are o relație pozitivă asupra calității raportării integrate.
<i>Vitolla F. et al. [353]</i>	Presiunea părților interesate asupra	Evaluarea modului în care presiunile din partea clienților, organizațiilor de	Presiunea părților interesate, în special din partea clienților, organizațiilor de protecție a mediului, angajaților, acționarilor și

Autorii	Fenomen studiat	Scop	Rezultate/Efecte
	calității raportării integrate	mediu, angajaților, acționarilor și instituțiilor guvernamentale afectează calitatea informațiilor prezentate în rapoartele integrate	instituțiilor guvernamentale, influențează semnificativ calitatea raportării integrate. Deși această presiune îmbunătățește calitatea rapoartelor, nu promovează neapărat gândirea integrată în entități.
<i>Raimo N. et al. [294]</i>	Rolul caracteristicilor comitetului de audit asupra calității raportării integrate	Analizarea impactului atributelor comitetului de audit asupra calității raportării integrate din perspectiva teoriei agenției	S-a depistat un efect pozitiv al dimensiunii, independenței și frecvenței întâlnirilor comitetului de audit asupra calității raportării integrate. Expertiza financiară a rezultat a fi un factor cu efect nesemnificativ.
<i>Vitolla F. et al. [351]</i>	Impactul calității raportării integrate asupra costului capitalului propriu	Investigarea impactului calității raportării integrate asupra costului capitalului propriu al entităților, în contextul importanței acestui indicator pentru entități și investitori.	Calitatea raportării integrate este într-o asociere semnificativ negativă cu costul capitalului propriu, indicând că rapoartele integrate de calitate pot constitui o abordare inovatoare pentru diminuarea costului de capital.
<i>Vitolla F. et al. [354]</i>	Influența indicatorilor financiari și a sistemului juridic asupra calității raportării integrate	Analiza impactului profitabilității și dimensiunii entității, efectului de levier financiar și al sistemului de drept civil asupra calității raportării integrate în instituțiile din domeniul financiar	Profitabilitatea, dimensiunea, efectul de levier financiar și sistemul de drept civil influențează semnificativ și pozitiv calitatea raportării integrate.
<i>Cooray T., Gunarathne A. și Senaratne S. [84]</i>	Rolul caracteristicilor consiliului de administrație asupra calității raportării integrate	Evaluarea modului în care atributele consiliului de administrație (mărimea, independența, dualitatea, diversitatea și activitatea, etc.) afectează calitatea raportării integrate	Caracteristicile consiliului de administrație oferă un sprijin limitat pentru creșterea calității raportării integrate, cu excepția dimensiunii consiliului și a existenței unui comitet separat de gestionare a riscurilor. Din cauza accentului puternic pe cerințele obligatorii de raportare, directorii entităților din Sri Lanka au acordat puțină atenție calității informațiilor din raportările voluntare, cum este raportarea integrată, deși investesc resurse în pregătirea acestora.
<i>Dilling P. și Caykoylu S. [98]</i>	Factorii determinanți ai calității raportării integrate	Evaluarea calității rapoartelor integrate prezentate de către entități la nivel global și identificarea factorilor determinanți ce stimulează calitatea rapoartelor integrate	Entitățile de dimensiuni mai mari, cu mai multe femei în consiliul de administrație și listate în baza de date a IIRC, sunt mai susceptibile să prezinte un raport integrat de calitate. S-a depistat că raport ridicat de femei în funcții executive, un procent mai mare de membri externi în consiliu, profitabilitatea, levierul financiar, experiența anterioară de raportare și lungimea raportului au o corelație negativă cu calitatea rapoartelor integrate. În același timp, între locație și grupul industrial și calitatea raportului nu s-a identificat nicio corelație semnificativă.
<i>Minutiello V. și Tettamanzi P. [242]</i>	Calitatea rapoartelor integrate și de sustenabilitate	Analiza evoluției cercetărilor privind calitatea rapoartelor integrate și de	Deși raportarea integrată și de sustenabilitate au dobândit popularitate în rândul cercetătorilor, există în continuare lacune în ceea ce privește comparabilitatea și

Autorii	Fenomen studiat	Scop	Rezultate/Efecte
		sustenabilitate printr-o metodă sistematică de analiză a rețelei literaturii, evaluând stadiul actual al cercetării și sugerând noi direcții de cercetare	standardizarea calității informațiilor prezentate, existând necesitatea cercetărilor empirice privind factorii determinanți și impactul informațiilor de înaltă calitate
<i>Songini L. et al. [322]</i>	Influența caracteristicilor consiliului de administrație asupra calității raportării integrate	Investigarea impactului caracteristicilor consiliului de administrație asupra calității raportării integrate, evaluată în funcție de gradul de conformitate între conținutul rapoartelor integrate și prevederile CRI.	Pentru îmbunătățirea calității raportării integrate, contează mai mult competențele și calitățile membrilor consiliului decât numărul lor, iar diversitatea internă a consiliului este mai importantă decât diversitatea între membrii săi. De asemenea, s-a identificat că profitabilitatea entității are un efect pozitiv asupra calității raportării integrate, în timp ce levierul financiar are un impact negativ.
<i>Malola A. și Maroun W. [225]</i>	Factorii determinanți ai calității raportării integrate	Dezvoltarea măsurii de apreciere a calității raportării integrate și explorarea factorilor potențiali de influență, în rândul entităților mari și listate la bursă din Africa de Sud	Entitățile ce prezintă rapoarte integrate de calitate sunt cele care întrunesc în raportul integrat și un raport privind durabilitatea și asigură extern datele prezentate. În același timp, au fost identificați un șir de factori care nu au o corelație semnificativă cu calitatea rapoartelor integrate, printre care: dimensiunea entității, impactul asupra mediului și asupra societății, prezența unui comitet de sustenabilitate și conformitatea cu GRI.
<i>Chouaibi S., Chouaibi Y. și Zouari G. [63]</i>	Impactul caracteristicilor consiliului de administrație asupra calității raportării integrate	Analiza corelației dintre caracteristicile consiliului de administrație și calitatea raportării integrate într-un context internațional	Dimensiunea, independența și diversitatea consiliului de administrație au un efect semnificativ pozitiv asupra calității raportării integrate. Alegerea unui președinte neexecutiv independent sau neindependent (în cazul unor entități) este asociată pozitiv cu calitatea raportării integrate.
<i>Matemane M. și Wentzel R. [236]</i>	Rolul performanței financiare în calitatea raportării integrate	Examinarea existenței unei relații semnificative statistice între calitatea raportării integrate și performanța financiară	S-a identificat o relație pozitivă între calitatea raportării integrate și câștigul pe acțiune. Pe de altă parte, nu s-a depistat o relație semnificativă între calitatea raportării integrate și indicatorii Tobin's Q, rentabilitatea capitalului propriu (ROE), rentabilitatea activelor (ROA) sau valoarea economică adăugată. Implementarea raportării integrate nu a motivat schimbări în performanța financiară a băncilor listate.
<i>Raimo N. et al. [293]</i>	Efectul calității raportării integrate asupra dobânzii	Analiza beneficiilor financiare ale calității raportării integrate, în special efectul asupra dobânzii	Există o relație negativă între calitatea rapoartelor integrate și dobândă, demonstrând că entitățile care prezintă rapoarte integrate de calitate beneficiază de acces la resurse financiare de la terți în condiții mai avantajoase.
<i>Erin O. și Adegboye A. [125]</i>	Influența atributelor corporative asupra calității raportării integrate	Aprecierea impactului atributelor corporative asupra calității raportării integrate a celor mai importante 100 de entități listate la bursa în Africa de Sud.	Caracteristicile comitetului de consiliu, caracteristicile entității și caracteristicile comitetului de audit au o relație semnificativă pozitivă cu calitatea raportării integrate. De asemenea, asigurarea externă a raportului contribuie la calitatea raportării integrate. Majoritatea entităților sud-africane s-au

Autorii	Fenomen studiat	Scop	Rezultate/Efecte
			concentrat pe îmbunătățirea calității și deplinătății informațiilor incluse în rapoartele integrate.
<i>van der Lugt C. și Mans-Kemp N. [218]</i>	Performanța sustenabilă și financiară în contextul calității raportării integrate	Evaluarea corelației dintre calitatea raportării integrate, performanța durabilă și performanța financiară a entităților listate din Africa de Sud	Un nivel înalt al calității rapoartelor integrate este corelat semnificativ cu performanțe ridicate în domeniul ESG, câștiguri sporite pe acțiune și un grad mare de îndatorare. Raportarea integrată sporește eficiența managerială și legitimitatea în ochii furnizorilor de capital.

Sursa: elaborat de autor

Analiza cercetărilor științifice incluse în tabel evidențiază o evoluție etapizată a cercetării privind calitatea raportării integrate. Astfel, în perioada 2014–2017, temele de cercetare s-au concentrat preponderent asupra validării economice a raportării integrate, fiind analizată relația dintre calitatea acestora și performanța financiară și lichiditatea entităților. De exemplu, autorii Barth M. et al. au reușit să descopere o asociere pozitivă între calitatea raportării integrate și lichiditatea îmbunătățită și fluxurile de numerar viitoare așteptate, sprijinind atât dezvoltarea pieței de capital, cât și consolidarea canalelor de impact economic real [23]. De asemenea, se poate evidenția opinia cercetătorilor Churett C. și Eccles R., care au identificat o caracteristică importantă a întreprinderilor ce prezintă rapoarte integrate de calitate, și anume că acestea gestionează mai eficient informațiile privind aspectele ESG [66], permițându-le să ia decizii strategice mai bine fundamentate, să îmbunătățească transparența și să crească încrederea investitorilor și a altor părți interesate.

În intervalul 2018–2020, tendințele de cercetare s-au extins spre identificarea factorilor determinanți ai calității raportării integrate, cu accent pe caracteristicile consiliului de administrație, ale comitetului de audit, dimensiunea entității, profitabilitatea, levierul financiar și influența cadrului instituțional. Astfel, s-a determinat că mărimea, independența, diversitatea și activitatea consiliului de administrație se asociază pozitiv cu calitatea rapoartelor integrate [352]. Pe de altă parte însă Cooray T., Gunarathne A. și Senaratne S. au concluzionat că doar dimensiunea consiliului de administrație și existența unui comitet separat pentru gestionarea riscurilor poate îmbunătăți calitatea raportării integrate [84].

Începând cu anul 2020, cercetările s-au orientat către evidențierea beneficiilor financiare asociate creșterii calității raportării integrate, fiind identificate relații negative semnificative cu costul capitalului propriu și dobânda, precum și corelații pozitive cu performanța ESG. Astfel, domeniul a evoluat de la fundamentare conceptuală la demonstrarea impactului strategic și financiar al raportării integrate. În același timp, Songini L. et al. completat descoperirile studiilor anterioare, prin evidențierea importanței competențelor și calităților membrilor consiliului, mai mult decât numărul lor [322].

2.3. Meta-analiza cercetărilor empirice privind principalii factori determinanți ai calității raportării integrate

Deseori rezultatele studiilor în domeniul calității raportării integrate sunt contradictorii, datorită diferențelor dintre dimensiunea eșantionului, perioada de timp analizată, localizarea eșantionului, metodele de analiză selectate, etc. Concluziile variate ale autorilor în loc să dea o explicație a fenomenului creșterii sau diminuării calității raportării integrate, aduc și mai multă confuzie în rândul mediului academic și practicienilor [173]. În acest sens, „*meta-analiza sporește puterea statistică prin mărirea dimensiunii eșantionului și identifică efecte mici, dar semnificative din punct de vedere statistic, prin combinarea datelor din numeroase studii*” [209, p. 392]. Deși meta analiza a fost utilizată cu preponderență în cercetările din domeniul medicinei, această metodă de cercetare a fost preluată și de alte domenii, datorită eficacității acesteia în sintetizarea studiilor [313], prin compararea cantitativă a rezultatelor diferitor cercetări empirice atribuite aceleiași teme.

Din numărul total de lucrări identificate prin intermediul analizei bibliometrice ce au abordat calitatea raportării integrate, doar 20 au fost eligibile pentru a fi incluse în meta-analiză, întrucât au fost selectate numai articolele ce au testat empiric influența diferitor factori asupra calității raportării integrate. Astfel, eșantionul este compus din 20 de cercetări științifice publicate în perioada anilor 2019 și 2024, cu un total de 9766 observații. În eșantionul analizat au fost determinate 17 variabile independente asociate calității raportării integrate, mai specific: dimensiunea consiliului de administrație, independența consiliului de administrație, diversitatea consiliului de administrație, comitetul CSR, ROA, ROE, dimensiunea și vechimea entității, levierul financiar, sensibilitatea față de mediu, dubla funcție a conducerii, calitatea auditului (Big4), dimensiunea comitetului de audit, independența comitetului de audit, expertiza financiară a comitetului de audit, frecvența ședințelor comitetului de audit, țară europeană. În tabelul 2.3 sunt prezentate caracteristicile eșantionului, fiind indicați autorii, revistele, țările, dimensiunile eșantioanelor și perioadele de analiză.

Tabelul 2.3. Date generale despre lucrările științifice incluse în eșantionul de cercetare pentru realizarea meta-analizei

Nr. d/o	Autorii	Revista	Număr țări	Dimensiune eșantion	Perioada
1	<i>Vitolla F. et al. [355]</i>	Business strategy and the environment	28	135	2017
2	<i>Raimo N. et al. [294]</i>	Business Strategy and the Environment	26	125	2017
3	<i>Vitolla F., Raimo N. și Rubino M. [352]</i>	Corporate Social Responsibility and Environmental Management	26	134	2018
4	<i>Chouaibi J. și Hichri A. [62]</i>	International Journal of Law and Management	Nespecificat	130	2017
5	<i>Erin O. și Adegboye A. [125]</i>	Journal of Financial Reporting and Accounting	1	900	2010-2018

Nr. d/o	Autorii	Revista	Număr țări	Dimensiune eșantion	Perioada
6	Chouaibi S., Chouaibi Y. și Zouari G. [63]	EuroMed Journal of Business	4	2530	2010-2019
7	Fayad A., Binti Mohd Ariff A. și Ooi S. [128]	Cogent Economics and Finance	1	173	2017-2020
8	Vitolla F. et al. [353]	Corporate Social Responsibility and Environmental Management	Nespecificat	145	2011-2018
9	Vitolla F. et al. [354]	Corporate Governance: The International Journal of Business in Society	20	87	2017
10	Qaderi S. et al. [282]	Cogent Economics & Finance	1	495	2017-2021
11	Qaderi S., Chandren S. și Abdullah Z. [284]	Cogent Business and Management	1	363	2017-2020
12	Supratiwi W. et al. [332]	Cogent Business and Management	31	973	2016-2019
13	Mokabane M. și Du Toit E. [249]	South African Journal of Economic and Management Sciences	1	901	2011-2020
14	Cooray T., Gunarathne A. și Senaratne S. [84]	Sustainability	1	132	2014-2017
15	Mohd Ariff A. et al. [248]	Polish Journal of Management Studies	1	173	2017-2020
16	Tambunan S. et al. [335]	International Journal of Economics and Finance Studies	1	710	2018-2022
17	Agustia D., Supratiwi W. și Jermias J. [8]	Journal of Competitiveness	Nespecificat	1017	2016-2019
18	Eloff A. și Steenkamp S. [120]	South African Journal of Economic and Management Sciences	1	232	2013-2017
19	Raimo N., Zito M. și Caragnano A. [295]	International Symposium on Natural Resources Management	Nespecificat	117	2017
20	Maroun W. [228]	Journal of Accounting and Public Policy	1	294	2010-2016

Sursa: elaborat de autor în baza informațiilor studiate

Pentru a efectua meta-analiza, au fost aplicate metodele descrise de Hunter E., Schmidt L. și Jackson B., în cartea publicată de aceștia în anul 1982, „*Meta-analysis: Cumulating Research Findings Across Studies*” [172], și anume metode statistice care identifică efectele și corelațiile care trec neobservate prin alte metode de sintetizare a rezultatelor. În meta-analiză, mărimea efectului (r) „este o valoare standard utilizată pentru a determina intensitatea și direcția unei corelații într-un anumit studiu” [19, p.852], desemnând interconectivitatea dintre variabila dependentă (calitatea raportării integrate) și variabilele independente (dimensiunea consiliului de administrație, independența consiliului de administrație, diversitatea consiliului de administrație, comitetul CSR, ROA, ROE, dimensiunea și vechimea entității, levierul financiar, sensibilitatea față de mediu, dubla funcție a conducerii, calitatea auditului (Big4), dimensiunea comitetului de audit, independența comitetului de audit, expertiza financiară a comitetului de audit, frecvența ședințelor comitetului de audit, țară europeană).

În cazul în care, în unele lucrări din eşantion sunt indicate alte date, cum ar fi testul t sau coeficienți de corelație Spearman, r statistic poate fi determinat prin aplicarea formulei propuse de cercetătorii Rosenthal R. și DiMatteo M. [304]:

$$r = \sqrt{\frac{t^2}{t^2 + df}} \quad (2.1)$$

Unde:

- t – t statistic
- df – gradele de libertate

În studiul realizat, acest tip de conversie nu a fost necesar, întrucât cele 20 de articole selectate au inclus coeficientul de corelație Pearson pentru corelațiile dintre variabile. Meta-analiza cuprinde un șir de etape, prima fiind calculul mediei ponderate a mărimii efectului ($\bar{r}$), în funcție de dimensiunea eşantionului (N_i), conform formulei:

$$\bar{r} = \frac{\sum (N_i * r_i)}{\sum N_i} \quad (2.2)$$

Unde:

- N_i – eşantionul pentru cercetarea i
- r_i – coeficientul de corelație Pearson pentru cercetarea i

Calcularea mediei ponderate asigură o apreciere mai exactă a mediei corelației, întrucât eşantioanele mai mari au o probabilitate mai mică de a fi influențate de erori de eşantionare. Pentru a evalua omogenitatea datelor, a fost măsurată varianța ponderată (S_r^2) a valorilor corelațiilor din grupul studiat prin formula:

$$S_r^2 = \frac{\sum N_i (r_i - \bar{r})^2}{\sum N_i} \quad (2.3)$$

Prin aplicarea acestui procedeu se determină măsura în care corelațiile individuale variază în jurul valorii medii ale mărimii efectului ($\bar{r}$). Varianța ponderată calculată este constituită din varianța standardizată a erorii de eşantionare (s_e^2) și varianța reală a eşantionului (s_p^2) [172], astfel, pentru a obține o imagine obiectivă asupra varianței eşantionului, trebuie să se calculeze valoarea varianței erorii de eşantionare în conformitate cu formula de mai jos:

$$s_e^2 = \frac{(1 - \bar{r}^2)^2}{(\bar{N}_i - 1)} \quad (2.4)$$

$$\bar{N}_i = \frac{N_i}{K} \quad (2.5)$$

Unde:

- $\bar{N}_i$ – dimensiunea medie a eşantionului în cadrul studiilor
- K – numărul de apariții a variabilei independente în eşantion

Varianța reală a corelațiilor ajută la înțelegerea dacă variația dintre rezultatele studiului sunt datorate erorilor de eșantionare sau unor factor precum, diferențe de metode, populație, etc. Prin urmare, se va calcula diferența dintre varianța ponderată și varianța standardizată a erorii de eșantionare.

$$s_p^2 = s_r^2 - s_e^2 \quad (2.6)$$

De asemenea, a fost măsurat intervalul de încredere de 95% pentru a estima intervalul în care se află valoarea reală a mediei eșantionului, oferind o evaluare a preciziei acesteia. Estimările intervalului de încredere sunt utilizate pentru a evalua semnificația relațiilor de interes, iar dacă intervalul include valoarea zero, se consideră că media corelației nu indică o relație semnificativă la nivelul populației.

Ultima etapă a meta-analizei este testul de heterogenitate bazat pe chi-pătrat (χ^2), important pentru a determina gradul de consistență a cercetărilor incluse în meta-analiză. Acest test identifică dacă variația rezultatelor reflectă factori sistematici reali sau doar fluctuații aleatorii ale datelor [172].

$$\chi^2_{K-1} = \frac{NS_r^2}{(1-\bar{r})^2} \quad (2.7)$$

În tabelul 2.4 sunt prezentate rezultatele meta-analizei pentru a determina corelațiile medii dintre calitatea raportării integrate și variabilele independente identificate. *Până acum nu a fost realizat nici un studiu care să sintetizeze statistic rezultatele empirice a acestei asocieri, astfel această cercetare este una cu caracter inovator.*

Tabelul 2.4. Rezultatele meta-analizei privind factorii determinanți în creșterea calității raportării integrate

Variabile independente	Eșan- tion, N	Număr studii, K	$\bar{r}$	S_r^2	s_e^2	s_p^2	s_e^2/S_r^2 (%)	Interval de încredere (95%)		χ^2
Total meta-analiză	9766	20	0,1540	0,0240	0,0020	0,0220	8,1595	-0,1368	0,4448	245,6158
Dimensiunea consiliului de administrație	5154	9	0,2480	0,0111	0,0015	0,0096	13,8803	0,0564	0,4396	64,9535
Independența consiliului de administrație	5562	9	0,1745	0,0060	0,0015	0,0045	25,3924	0,0434	0,3056	35,5011
Diversitatea consiliului de administrație	4704	7	0,2322	0,0050	0,0013	0,0037	26,6788	0,1135	0,3509	26,2772
Comitetul CSR	752	4	0,1452	0,0171	0,0051	0,0120	29,9677	-0,0693	0,3597	13,4191
ROA	3426	7	-0,0036	0,0133	0,0020	0,0113	15,3935	-0,2115	0,2043	45,5670
ROE	5722	14	0,0060	0,0181	0,0025	0,0156	13,5498	-0,2392	0,2512	103,5757
Dimensiunea entității	8720	18	0,1507	0,0246	0,0020	0,0226	8,0309	-0,1441	0,4455	224,5976
Vechimea entității	2484	10	0,0649	0,0245	0,0040	0,0205	16,3594	-0,2157	0,3455	61,3739

Variabile independente	Eșan- tion, N	Număr studii, K	$\bar{r}$	S_r^2	s_e^2	s_p^2	$\frac{s_e^2}{S_r^2}$ (%)	Interval de încredere (95%)		χ^2
<i>Levierul</i>	4717	9	0,1054	0,0075	0,0019	0,0056	24,9254	-0,0417	0,2525	36,1768
<i>Sensibilitatea față de mediu</i>	805	5	0,0225	0,0022	0,0062	0,0000	283,8033	0,0225	0,0225	1,7728
<i>Dubla funcție a conducerii</i>	3372	3	0,4122	0,0206	0,0006	0,0200	2,9785	0,1351	0,6893	100,8099
<i>Calitatea auditului (Big4)</i>	4582	5	0,0138	0,0886	0,0011	0,0875	1,2325	-0,5660	0,5936	406,1199
<i>Dimensiunea comitetului de audit</i>	1908	4	0,2681	0,0903	0,0018	0,0885	2,0041	-0,3149	0,8511	200,0118
<i>Independența comitetului de audit</i>	1330	4	0,2259	0,0024	0,0027	0,0000	113,1904	0,2259	0,2259	3,5445
<i>Expertiza financiară a comitetului de audit</i>	1198	3	0,3319	0,0654	0,0020	0,0634	3,0395	-0,1617	0,8255	98,9483
<i>Frecvența ședințelor de audit</i>	1198	3	0,2053	0,0077	0,0023	0,0054	29,9130	0,0613	0,3493	10,0543
<i>Țară europeană</i>	349	3	-0,1209	0,0127	0,0084	0,0043	66,2906	-0,2491	0,0073	4,5648

Sursa: elaborat de autor

În conformitate cu datele prezentate în tabelul 2.4, dimensiunea consiliului de administrație al entităților are una dintre cele mai puternice asocieri ($\bar{r} = 0,2480$) cu calitatea raportării integrate, ceea ce se confirmă și prin variația relativ redusă între rezultatele studiilor. Efectul obținut este în concordanță cu constatările autorilor Raimo N. et al. [294] și Vitolla F., Raimo N. și Rubino M. [352]. Un consiliu de administrație mai mare asigură combinarea competențelor și experienței mai multor specialiști, astfel procesul de colectare și prelucrare a informațiilor financiare și nefinanciare pentru raportarea integrată este monitorizat cu eficiență, drept rezultat fiind prezentat un raport integrat de calitate [352]. Această viziune se aliniază cu principiile teoriei agenției, care accentuează importanța supravegherii independente a proceselor pentru a diminua conflictele de interese dintre management și acționari [335].

Pe lângă dimensiune, consiliul de administrație al entităților este caracterizat de independența și diversitatea acestuia, fiind factori potențiali de îmbunătățire a rapoartelor corporative. În contextul cercetării, independența consiliului de administrație ($\bar{r} = 0,1745$) și diversitatea acestuia ($\bar{r} = 0,2322$) sunt corelate semnificativ și pozitiv cu nivelul calității comunicărilor integrate. Astfel, membrii independenți promovează interesele părților interesate [63], pe când diversitatea membrilor asigură o varietate a perspectivelor, valorificând contribuția atât a membrilor de sex masculin, cât și de sex feminin [84]. Valoarea relativ scăzută a chi-pătrat pentru aceste două variabile, evidențiază eterogenitatea moderată a studiilor, ceea ce sugerează că relațiile identificate sunt robuste indiferent de contextul organizațional.

Dubla funcție a conducerii este exprimată prin exercitarea funcției de CEO și președinte al consiliului de administrație de către aceeași persoană. Pentru un eșantion de 3372 de rapoarte, a

fost identificată cea mai intensă corelație de 0,4122. Se consideră că divizarea acestor funcții poate genera nu doar costuri adiționale, ci și o scădere a eficienței proceselor decizionale, ceea ce poate prejudicia performanța organizațională pe termen lung [159]. Efectul determinat se pliază cu rezultatele din studiile precedente, autorii García-Sánchez I., Martínez-Ferrero J. și García-Meca E. considerând exercitarea dublei funcții a conducerii o metodă de a obține performanțe mai bune în raportarea aspectelor CSR și a angajamentului în dezvoltarea durabilă [140].

Existența unui comitet dedicat problemelor privind CSR are o corelație pozitivă cu calitatea conținutului rapoartelor integrate ($\bar{r} = 0,1452$), deși efectul este relativ scăzut în comparație cu cele asociate caracteristicilor consiliului de administrație. Activitatea unui comitet CSR în cadrul entității poate oferi un suport esențial în abordarea și aplicarea politicilor de responsabilitate ESG, monitorizând și ajustând implementarea acestora [283]. Așadar, întreprinderile cu un comitet CSR eficient vor fi mai predispuse să prezinte rapoarte integrate de calitate, în comparație cu cele care nu au unul. Rezultatele obținute, însă, indică nevoia de cercetări suplimentare în această direcție datorită intervalului de încredere care cuprinde valoarea 0, existând posibilitatea ca această asociere să fie influențată și de alți factori, cum ar fi domeniul de activitate sau țara entităților din eșantion.

Atât ROA, cât și ROE sunt caracterizate de coeficienți de corelație apropiați de zero, ceea ce presupune absența unei relații semnificative între performanța financiară și calitatea raportării integrate. Rezultatul contrastant cu ipotezele clasice ce susțin asocierea profitabilității cu niveluri mai înalte a calității rapoartelor, poate fi explicat prin tendința de adoptare a practicilor integrate, indiferent de performanța financiară a întreprinderii [295]. În același timp, informațiile prezentate în tabelul 2.4 subliniază eterogenitatea semnificativă a studiilor incluse, fapt ce motivează testarea acestor corelații în cercetările ulterioare. Se constată că nivelul de îndatorare al entităților are o corelație pozitivă slabă ($\bar{r} = 0,1054$) cu nivelul calității raportării integrate. Efectul rezultat poate fi explicat prin necesitatea întreprinderilor îndatorate de a-și îmbunătăți conținutul rapoartelor, astfel încât acestea să devină transparente și detaliate pentru creșterea încrederii creditorilor.

Dimensiunea entității este corelată pozitiv cu scoruri mai înalte ale calității raportării integrate, ceea ce este în concordanță cu rezultatele autorilor Frías-Aceituno J., Rodríguez-Ariza L. și García-Sánchez I. [136]. Presiunea diferitor grupuri de părți interesate, dar și vizibilitatea publică a întreprinderilor mari, motivează îmbunătățirea rigorem de raportare. Pe de altă parte, vechimea entităților, ca expresie a experienței acestora, are o corelație mai slabă, evidențiind că maturitatea nu este neapărat asociată și cu raportări mai calitative, constatare ce se aliniază cu rezultatele obținute de cercetătorii Raimo N. et al. [294].

Calitatea auditului extern, exprimată prin afilierea entității de audit la grupul Big4, are o corelație slabă cu calitatea raportării integrate ($\bar{r} = 0,0138$), sugerând că experiența și renumele

entității de audit nu asigură în totalitate îmbunătățirea conținutului rapoartelor integrate prezentate. În schimb, dimensiunea comitetului de audit, independența acestuia și expertiza financiară au o asociere pozitivă mai puternică cu calitatea rapoartelor, evidențiind astfel importanța structurii și competențelor comitetelor interne în asigurarea transparenței informaționale a comunicărilor. În concordanță cu constatările cercetătorilor Erin O. și Adegboye A., se poate confirma funcția esențială pe care o au comitetele de audit bine structurate în asigurarea unui model de management ce abordează și promovează prevederile CRI [125]. Întrucât factorii precum sensibilitatea față de mediu a entității și apartenența la o țară europeană au un număr de observații mai redus, rezultatele reflectă un efect limitat al acestora asupra calității raportării integrate. În acest context, se impune necesitatea dezvoltării cercetărilor în acest domeniu.

Rezultatele obținute subliniază complexitatea impactului diverșilor factori determinanți asupra calității raportării integrate, prin prisma constatărilor empirice din literatura de specialitate. Datorită aplicării metodei meta-analizei au fost determinați factori cu influență notabilă, precum componența și structura consiliului de administrație și a comitetelor de audit, pe când alte variabile au fost caracterizate de relații ambigue, cum ar fi indicatorii de rentabilitate și calitatea auditului extern. Astfel, este necesar să se analizeze factorii modelatori ai calității raportării integrate dintr-o perspectivă atât instituțională, cât și generală pentru a diminua incertitudinile legate de variabilitatea relațiilor identificate în literatură și pentru a contura model explicativ care să ofere direcții pentru cercetările viitoare, dar și să ghideze practicile organizaționale.

2.4. Concluzii la capitolul 2

Analizele bibliometrice efectuate au prezentat o imagine de ansamblu asupra dezvoltării cercetărilor în domeniul raportării integrate și calității acesteia, facilitând evaluarea retrospectivă a modului în care a fost generată baza de cunoștințe și progresele științifice actuale, dar și evidențiind evoluția domeniilor de cercetare, a productivității autorilor și a direcțiilor de cercetare viitoare. Astfel, în baza cercetării realizate, se conturează următoarele concluzii relevante:

1. Conform analizei bibliometrice a cercetărilor privind raportarea integrată, a fost confirmată consolidarea tematică a domeniului în jurul conceptelor de durabilitate, gândire integrată și guvernanză corporativă, acestea ocupând poziții centrale și cu impact ridicat în rețelele de co-apariție și în hărțile bibliometrice. Cercetările recente depășesc abordarea strict teoretică și se orientează către validarea empirică a unor implicațiilor creării de valoare, performanței ESG, reducerii asimetriei informaționale și mecanismelor de guvernanză. S-a constatat o tranziție de la abordări conceptuale și critice către studii aplicative, analize de caz și evaluări comparative ale cadrului IIRC și ale altor standarde aplicabile în domeniul raportării integrate. Conform literaturii

de specialitate, tendințele de cercetare viitoare urmăresc evaluarea calității și comparabilității raportării integrate, implementarea conceptului de gândire integrată în procesele organizaționale, analiza impactului apariției unor noi reglementări și explorarea convergenței dintre raportarea integrată, sustenabilitate și cerințele ESG în contextul transformărilor instituționale și tehnologice.

2. Literatura de specialitate privind factorii determinanți în îmbunătățirea calității raportării integrate a evoluat de la testarea empirică a calității și a factorilor de influență, culminând cu analiza efectelor concrete asupra performanței și legitimității entităților. În prezent, se fundamentează o direcție de cercetare critică și aplicată, orientată spre evaluarea comparativă și transnațională, ceea ce va contribui la dezvoltarea consistenței cercetărilor în scopul creării unor politici, reglementări și bune practici eficiente în domeniul raportării integrate.

3. Meta-analiza oferă un fundament solid pentru dezvoltarea cercetărilor, fiind de interes atât analiza constatărilor privind existența corelațiilor cu factorii determinanți, cât și lipsa acestora. Astfel, aplicând metoda meta-analizei asupra lucrărilor ce au investigat efectul și magnitudinea factorilor determinanți ai calității raportării integrate, s-au depistat următoarele variabile de impact: dimensiunea, diversitatea și independența consiliului de administrație, dubla funcție a conducerii, existența, expertiza și independența comitetului de audit, activitatea comitetului privind CSR, dimensiunea entității și nivelul de îndatorare al întreprinderii. În contextul rezultatelor obținute, este necesar de investigat dacă calitatea rapoartelor integrate publicate în ultimii ani sunt la fel de influențate de acești factori, sau dacă schimbările în mediul socio-economic a motivat apariția și altor indicatori de impact.

3. PRACTICI DE RESPONSABILITATE SOCIAL-CORPORATIVĂ ȘI INFLUENȚA FACTORILOR ESG ASUPRA RAPORTĂRII ENTITĂȚILOR DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA

Importanța practicilor CSR se conturează tot mai mult în contextul provocărilor economice, sociale și de mediu la nivel global. Atât entitățile mari, cât și cele mici trebuie să acorde o atenție sporită practicilor responsabile și etice, având ca obiectiv nu doar crearea de valoare pentru propria dezvoltare, ci și generarea unui impact pozitiv asupra comunității. În acest context, *scopul acestui capitol* este de a explora nivelul de acceptare și implementare a acțiunilor CSR, dar și evidențierea factorilor și impactului componentelor ESG asupra calității raportării în cadrul entităților din România și Republica Moldova. Atingerea scopului propus poate fi realizată doar prin delimitarea clară și coerentă a obiectivelor de cercetare, urmată de structurarea procesului de cercetare. În același timp, pentru a obține o analiză amplă este necesară explorarea și compararea rezultatelor obținute în cercetările anterioare, pentru a evidenția tendințele existente, lacunele identificate și direcțiile emergente în domeniul CSR.

Așadar, *scopul demersului de cercetare* este de a identifica și demonstra influența factorilor ESG asupra calității raportării CSR. Pentru a atinge scopul propus, au fost definite un șir de *obiective*:

- ✓ analiza cadrului teoretic și a literaturii de specialitate privind raportarea CSR și factorii ESG la nivel internațional și regional;
- ✓ identificarea și selectarea principalilor factori ESG relevanți pentru entitățile din România și Republica Moldova;
- ✓ evaluarea și compararea influenței factorilor ESG asupra calității raportării la nivel general și separat pentru România și Republica Moldova;
- ✓ determinarea diferențelor sectoriale privind influența factorilor ESG asupra calității raportării CSR.

3.1. Actualitatea pilonilor ESG în contextul îmbunătățirii calității raportării CSR prin consolidarea transparenței și a implicării în acțiuni de responsabilitate corporativă

Raportarea corporativă, în ultimul timp, este supusă unor transformări fără precedent. Acest fapt a devenit o provocare pentru entități care trebuie să țină pasul cu ultimele actualizări în domeniul raportării. În acest context, calitatea rapoartelor poate scădea determinată de ambiguitatea prevederilor și cerințelor de raportare. Este necesar ca întreprinderilor să le fie explicate beneficiile prezentării informațiilor privind performanța ESG, astfel crescând numărul

raportărilor CSR. Pe fondul amplificării interesului pentru dimensiunile ESG, raportarea privind durabilitatea devine un instrument strategic integrat în guvernanta corporativă, având o contribuție semnificativă la optimizarea și eficientizarea deciziilor manageriale [82]. Cercetătorii Radu O., Dragomir V. și Ionescu-Feleagă L. au determinat că nivelul competitivității unei țări este corelată cu performanța ESG a entităților, ceea ce evidențiază importanța implementării pilonilor ESG în activitatea acestora [288]. Mai mult, autorii Yip A. et al. sugerează că întreprinderile percep costurile pe termen scurt al aplicării și ducerii evidenței indicatorilor ESG, însă nu previzionează și beneficiile care pot fi obținute post-implementare, făcând apel la lipsa unor tehnici de ducere a evidenței și de raportare a performanței ESG [369]. Odată ce sunt dezvăluite mai multe date despre activitatea și rezultatele entităților, calitatea rapoartelor tinde să crească, obținând interesul investitorilor și a publicului țintă.

Rapoartele CSR sau, cum li se mai spune frecvent, rapoartele privind durabilitatea, sunt acele rapoarte care au apărut drept răspuns la necesitatea de a prezenta informații care să depășească limitele rapoartelor clasice financiare. Raportarea CSR poate fi abordată din diferite perspective, având valențe instituționale, financiare, strategice, umane și de performanță [79]. *„În ultimii ani, studiul practicilor de CSR a generat un interes academic fără precedent, nu doar în ceea ce privește numărul lucrărilor publicate, ci și prin remarcabila consistență a rezultatelor obținute”* [75]. *„CSR urmărește să facă afacerile responsabile, iar ESG urmărește să le facă măsurabile”* [195]. Această afirmație ce aparține cercetătorului Kaźmierczak M., indică caracterul complementar al conceptelor CSR și ESG, care aplicate împreună pot aduce rezultate notabile pentru entități. Rapoartele privind durabilitatea se pot fundamenta cu încredere pe pilonii ESG, reprezentați de indicatorii ESG, pentru a oferi părților interesate acea reprezentare completă a rezultatelor întreprinderii. În acest context, pilonii ESG au fost testați pentru a investiga influența fiecărei componente asupra calității rapoartelor, dar și au fost formulate dimensiuni suplimentare ESG pentru a le evalua impactul.

Pilonul E se concentrează pe explorarea modului în care entitatea reușește să gestioneze impactul pe care îl au activitățile corporative asupra mediului. Pentru a cuantifica această amprentă asupra mediului sunt utilizați indicatorii de mediu care sintetizează diverse tipuri de date, facilitând astfel prezentarea și raportarea unor fenomene complexe într-o manieră cât mai accesibilă, evidențiind tendințele și evoluția observată în dinamică [163]. Coalițiile globale, cum ar fi Corporate Governance Network, susțin prezentarea performanței de mediu a entităților ca factor major în evaluarea valorii prezente și viitoare a unei întreprinderi, precum și a riscurilor și oportunităților acesteia [292]. Ducerea evidenței și analiza acestor indicatori aduc numeroase beneficii întreprinderilor. Gestionarea responsabilă a activităților de mediu permite entităților să

utilizeze eficient resursele și să reducă emisiile și deșeurile generate [59]. Prin implementarea practicilor de mediu performanța de mediu a entităților este consolidată semnificativ și, totodată, aceste inițiative sunt prezentate ca elemente centrale în raportul CSR [59], fiind un mijloc de atragere a investitorilor și de construire a relațiilor de încredere cu publicul. Autorii Raiborn C., Batler J. și Massoud M. susțin această idee, confirmând că informațiile de mediu sunt tot mai des recunoscute ca fiind vitale atât pentru manageri, cât și pentru părțile interesate în procesul de evaluare a riscului și determinare a profitabilității viitoare [292]. Pe lângă interesul sporit al părților interesate și implicațiile indicatorilor de mediu în prognozarea profitabilității, entitățile pot obține și avantaje în comparație cu concurența. De altfel, întreprinderile implicate în activități de mediu tind să-și creeze o imagine corporativă pozitivă, având un avantaj competitiv față de altele [27].

Cunoscând beneficiile asociate prezentării performanței de mediu, întreprinderile ar fi mai deschise către raportarea pilonului E în rapoartele sale de sustenabilitate. Cu siguranță, există entități al căror profil sau domeniu de activitate impun prezentări mai ample privind indicatorii de mediu. De exemplu, entitățile care au un impact mai mare asupra mediului, cum ar fi emisii mai mari de gaze sau un consum de apă sporit, dezvăluie mai multe informații de mediu [38]. Totuși, doar mărirea volumului de informații de mediu raportate nu garantează o mai bună luare a deciziilor sau o calitate sporită a rapoartelor [292]. Pe de altă parte, autorii Braam G. et al. prin rezultatele obținute, au determinat că întreprinderile ce simt o amenințare la adresa legitimității lor, cum ar fi cele cu un nivel ridicat de poluare, sunt mai susceptibile de a crește atât volumul, cât și calitatea dezvăluirilor de mediu [38]. Întrucât calitatea rapoartelor depinde de calitatea conținutului acestora, se poate presupune că prezența, dar și conformitatea și deplinătatea indicatorilor de mediu prezentați influențează calitatea rapoartelor. În acest sens, urmărirea ghidului GRI pentru analiza activităților de mediu, duce la rezultate prezentate într-un mod mai coerent și structurat, sporind calitatea acestora [267]. Având în vedere ideile expuse de către diverși autori din domeniu, se conturează premisa conform căreia indicatorii de mediu joacă un rol determinant în creșterea calității raportării CSR.

Ipoteza H1 a cercetării: Îmbunătățirea performanței de mediu a entităților, reflectată prin reducerea consumului de energie și resurse naturale, folosirea surselor alternative de energie, evidența calitativă și cantitativă a emisiilor de agenți poluanți, etc., contribuie direct la creșterea calității rapoartelor CSR.

Pilonul S al ESG, reprezentat de indicatori ai performanței sociale a entităților, este esențial pentru demonstrarea implicării sociale a întreprinderii. Această componentă joacă un rol semnificativ în procesul de raportare privind durabilitatea și în gestionarea relațiilor cu părțile interesate [312]. Inițiativele sociale ar trebui încurajate cât mai mult pentru că entitățile, prin

implicarea activă în comunitate, își pot îmbunătăți reputația, dar și pot contribui la dezvoltarea unui mediu economic și social sustenabil. În același timp, dezvoltarea aspectelor legate de CSR este o cale sigură de reducere a asimetriei informaționale, servind drept instrument fiabil în legitimizarea activității entităților [36]. Un raționament similar îl are și autorul Berrone P., care consideră că cuantificarea performanței sociale a întreprinderilor are un impact pozitiv atât pentru societate, cât și pentru afaceri, ajutând la îmbunătățirea reputației și la creșterea angajamentului organizațional față de sustenabilitate [30].

Conștientizarea importanței pilonului social poate fi o etapă fundamentală în consolidarea relațiilor cu părțile interesate. Prioritizarea activităților sociale este văzută de investitori ca o gestionare mai eficientă a entității, astfel încrederea în acuratețea datelor este mai mare dacă este demonstrată preocuparea față de binele societății [131]. Desigur, întreprinderile întâmpină și unele dificultăți în ducerea evidenței și raportarea aspectelor sociale datorită caracterului vag al indicatorilor implicați. În urma studiului rapoartelor CSR, s-a constatat că informațiile privind indicatorii sociali sunt adesea comunicate într-o manieră ambiguă, ceea ce se datorează absenței unor standarde clare de raportare [83]. De exemplu, cercetătorii Bonson E. și Bednarova M. au determinat că absența reglementărilor clare în domeniul indicatorilor sociali ar putea explica de ce entitățile din zona euro raportează mai puține informații despre performanța socială, în comparație cu indicatorii de mediu și de guvernare [36]. Aceste impedimente, însă, nu trebuie să oprească întreprinderile în prezentarea informațiilor despre indicatorii sociali, întrucât calitatea rapoartelor prezentate poate crește și odată cu asta, sunt generate multiple beneficii pentru entitate. Informarea părților interesate în privința aspectelor sociale are un impact major asupra credibilității și calității rapoartelor privind durabilitatea, facilitând dobândirea loialității clienților și angajaților, dar și atragerea investitorilor [31]. Concluzii similare au fost formulate și în alt studiu, care a identificat că dacă aspectele sociale sunt raportate corespunzător, acestea pot influența pozitiv reputația entității, printr-o calitate sporită a raportării [217]. Astfel, se poate defini ideea conform căreia reflectarea performanței sociale poate spori calitatea rapoartelor corporative prezentate.

Ipoteza H2 a cercetării: Practicile sociale, precum dezvoltarea profesională, flexibilitatea muncii, incluziunea, climatul de muncă echilibrat, etc., influențează pozitiv calitatea informațiilor dezvoltate în rapoartele CSR.

Componenta de guvernare din cadrul ESG definește modul în care entitățile sunt conduse, gestionate și ancorate de către conducerea acesteia, fiind un mijloc prin care obiectivele ESG se pot difuza și înrădăcina în cadrul întreprinderilor. Potrivit cercetătorilor Müller R. et al., componenta guvernării în cadrul ESG are un rol esențial, întrucât aceasta constituie punctul de plecare al strategiei ESG [252].

În viziunea autorilor Li T. et al., componenta guvernantei este reflectată de „*aspecte ce pot avea un impact pozitiv sau negativ asupra performanței financiare sau a solvabilității unei entități, a unui stat suveran sau a unei persoane și includ: coduri de conduită și principii de afaceri, responsabilitate, transparență și divulgare a informațiilor; remunerarea executivilor, diversitatea și structura consiliului de administrație, măsuri anti-mită și anti-corupție, implicarea părților interesate și drepturile acționarilor*” [213]. Reflectarea acestor elemente în raportul anual al entităților poate motiva apariția unor beneficii conexe implementării. Astfel, întreprinderile care se bucură de o structură eficientă de guvernanta tind să aibă rapoarte fiabile, consolidând în acest mod relațiile cu părțile interesate, dar și satisfacția acestora. Această afirmație este susținută de studiul lui Gerwing T., Kajüter P. și Wirth M. care confirmă că guvernanta corporativă sustenabilă crește calitatea rapoartelor privind performanța durabilă a entităților, ceea ce asigură o comunicare mai eficientă cu părțile interesate [144]. Cu cât părțile interesate au mai multe informații privind guvernanta corporativă, cu atât nivelul de încredere față de întreprindere crește, asigurând luarea unor decizii informate, dar și înclinarea către întreprinderea respectivă. În același timp, prezentarea desfășurată a aspectelor privind guvernanta corporativă contribuie la consolidarea credibilității și transparenței raportării privind componentele ESG, diminuând asimetria informațională și reducând percepția de risc în rândul investitorilor [251]. Potrivit autorilor Moussa A. și Elmarzouky M., entitățile care au scoruri ESG înalte și practici eficiente de guvernanta înregistrează o scădere a costurilor de capital, având, concomitent, o performanță îmbunătățită și rapoarte mai credibile [251]. Similar, Erin O., Adegboye A. și Bamigboye O. consideră că mecanismele de guvernanta corporativă influențează pozitiv și semnificativ calitatea rapoartelor privind durabilitatea [126]. Aceste postulate permit formularea viziunii conform căreia dezvoltarea aspectelor privind guvernanta are impact asupra calității raportării anuale a entităților.

Ipoteza H3 a cercetării: *Respectarea principiilor etice, a obligațiilor contractuale, dar și promovarea transparenței și onestității de către guvernanta corporativă determină perfecționarea calității raportării CSR.*

În ultimul deceniu, tot mai multe entități se preocupă de aspecte ce țin de durabilitate, dorind să iasă din limitele abordările clasice asupra performanței organizaționale. Incorporarea practicilor de dezvoltare durabilă în funcțiile de bază a entităților poate crea valoare atât pentru entitate, cât și pentru mediu, aducând beneficii tuturor părților implicate [265]. Este evident că întreprinderile care tind să raporteze mai multe informații decât le este solicitat din punct de vedere legal, demonstrează angajamentul față de transparență și dobândesc, astfel, încrederea părților interesate [306]. În acest sens, entitățile pot valorifica și mai multe oportunități prin extinderea raportării indicatorilor de mediu și aplicarea instrumentelor relevante pentru gestionarea temelor

legate de performanța de mediu. Un astfel de instrument este Eco-Management and Audit Scheme (EMAS), care oferă întreprinderilor posibilitatea de a-și evalua, raporta și îmbunătăți performanța de mediu. După cum se raporta acum câțiva ani, peste 4.500 de entități la nivel global au fost înregistrate în EMAS, fiind un argument în confirmarea adoptării largi a acestuia [51]. Prin implementarea acestui instrument voluntar se pot obține beneficii reale reflectate prin optimizarea consumului de resurse, reducerea costurilor operaționale și creșterea avantajului competitiv. Unii autori consideră că analiza și prezentarea indicatorilor cheie de performanță (KPI) pe baza EMAS în rapoartele privind durabilitatea pot spori transparența informațiilor prezentate părților interesate [193], însă, contrar acestei opinii, cercetătorul Krause J. enunță că instrumentele de tipul EMAS sau etichetarea ecologică a produselor pot genera scăderea costurilor și creșterea veniturilor, însă performanța economică îmbunătățită nu este garantată [199].

În general, aspectele de mediu privind activitatea entităților au un caracter complex și multidimensional, întrucât acestea pot varia semnificativ de la o entitate la alta. Detalierea inițiativelor ecologice în rapoartele anuale permit părților interesate să-și construiască o imagine cuprinzătoare despre impactul real al activităților organizaționale asupra mediului [299]. Este foarte important ca întreprinderile să promoveze inițiativele ecologice de protejare a mediului și de conservare a resurselor nu doar pentru a consolida relațiile cu părțile interesate, dar și pentru a asigura dezvoltarea durabilă a entității. Odată cu diversificarea practicilor de raportare, inclusiv informațiile furnizate voluntar și publicate în timp util, calitatea comunicărilor privind rezultatele de mediu este îmbunătățită [246]. În studiul cercetătorilor Ferens A. și Strojek-Filus M., este evidențiată necesitatea unor abordări variate în raportarea factorilor de mediu pentru a răspunde cerințelor tuturor părților interesate [129] și pentru a prezenta într-un mod cuprinzător implicarea entității în proiecte de mediu. Din acest motiv, este necesar să fie scoși în evidență determinanții potențatori ai indicatorilor de mediu, ce pot genera creșterea calității raportării CSR.

Ipoteza H4 a cercetării: *Implementarea practicilor caracteristice rapoartelor de mediu și a instrumentelor manageriale precum EMAS are un impact pozitiv asupra creșterii calității raportării CSR, prin demonstrarea angajamentului corporativ față de impactul asupra mediului.*

Apariția standardelor internaționale privind managementul și raportarea sustenabilității a motivat întreprinderile să prezinte date relevante în ceea ce privește relațiile entității cu membrii comunității locale și proiectele comunitare pe care le realizează [153]. În unele cazuri însă, componenta socială, așa cum este recomandat să fie raportată de standardele GRI, SASB sau alte standarde aplicabile, nu cuprinde toate aspectele pe care întreprinderile ar putea să le prezinte pentru a îmbunătăți eficiența raportărilor corporative. Astfel, entitățile ar putea să-și exprime angajamentul față de aspecte, precum: promovarea și finanțarea acțiunilor sociale și implicarea

angajaților în acestea, formarea membrilor comunității și angajaților, sprijinul furnizorilor locali, dialog deschis cu comunitatea, promovarea pe principii etice, etc.

Inițiativele comunitare, cum ar fi bursele, stagiile de practică și sprijinul financiar pentru dezvoltarea comunității, nu doar construiesc o punte între afaceri și comunitate, dar contribuie și la dezvoltarea capitalului uman, care ulterior este atras în activitatea entității [221]. Prin această modalitate, întreprinderile pot consolida dezvoltarea durabilă, formând o comunitate cu potențiali profesioniști capabilă să sprijine întreprinderea în viitor.

GRI, dar și alte cadre de raportare evidențiază importanța aspectelor etice în procesul de raportare, încurajând entitățile să adopte practici transparente [250]. Mai mult ca atât, Correa Porcel V., Casado Belmonte M. și Capobianco Uriarte M., consideră că prezentarea modului în care întreprinderea abordează aspectele etice în rapoartele de sustenabilitate, nu este doar o normă de conformitate, ci și o modalitate de a promova cultura responsabilității corporative [85].

Este un fapt cert că există nenumărate aspecte pe care entitățile le pot prezenta dincolo de abordările standard ale componentei sociale, iar prin potențarea indicatorilor clasici sociali să aducă o plus valoare rapoartelor prezentate și, corespunzător, să le crească calitatea.

Ipoteza H5 a cercetării: Implicarea activă în comunitate, colaborarea cu ONG-uri, interacțiunea etică și colaborativă cu părțile interesate, etc., ca măsuri suplimentare de asumare a responsabilității sociale, crează premise pentru generarea unor rapoarte CSR mai calitative.

Ca și celelalte componente ESG, indicatorii de guvernare cuprind o varietate de aspecte care trebuie și pot fi abordate într-un raport CSR. Pe lângă indicatorii clasici, precum diversitatea și independența consiliului de administrație, activismul acționarilor, leadership-ul strategic, etc., există și un șir de alți indicatori relevanți pentru analiză și prezentare în raport. De exemplu, este important de analizat chiar și valorile personale ale conducerii care promovează abordarea pro-mediu, deoarece acestea pot influența pozitiv calitatea informațiilor prezentate în rapoarte [219].

Cercetătorul Chang W. et al., consideră că o modalitatea eficientă de creștere a calității rapoartelor privind durabilitatea este integrarea valorilor CSR în viziunea și misiunea entităților [60]. Mai mult ca atât, pentru a-și demonstra implicarea în înțelegerea părților interesate și nu doar a acționarilor, conducerea întreprinderilor trebuie să se preocupe de incorporarea CSR în strategia și cultura organizațională [143].

Extinderea indicatorilor poate cuprinde și învățarea continuă care are o contribuție semnificativă în dezvoltarea durabilă a întreprinderii, având rol mediator între guvernarea corporativă, performanță și raportarea CSR [32]. Pe lângă susținerea învățării continue, conducerea entităților ar trebui să susțină inovațiile și tehnologizarea, valorificând noile descoperiri în interiorul și în exteriorul întreprinderii. Un exemplu ar fi aplicarea inovațiilor

tehnologice, cum ar fi Sustainable Enterprise Resource Planning (ERP), sistem de gestiune a resurselor ce permite eficientizarea proceselor de colectare, interpretare și raportare a performanței ESG, rezultând rapoarte privind durabilitatea mai calitative [276]. Aceste perspective oferă o bază solidă pentru a susține că există un potențial nevalorificat abordarea clasică a componentei de guvernănanță în cadrul ESG. Indicatorii potențatori ai guvernănanței pot avea o influență pozitivă asupra calității raportării CSR, datorită informațiilor desfășurate prezentate despre implicarea entității în diverse activități conexe susținerii dezvoltării economice, sociale și de mediu.

Ipoteza H6 a cercetării: *Dezvoltarea și promovarea de către conducerea entităților a unei culturi organizaționale bazate pe valori, învățare continuă și responsabilitate socială, etc., determină creșterea calității rapoartelor CSR.*

3.2. Modelarea conexiunilor dintre dimensiunile ESG și calitatea rapoartelor CSR la nivelul entităților din Republica Moldova și România

Obiectivul principal al cercetării este de a analiza impactul indicatorilor standard și suplimentari aferenți dimensiunilor ESG asupra calității raportării la nivelul eșantionului general, la nivel de țară și la nivel de sector. Generarea modelelor urmărește delimitarea măsurii în care integrarea practicilor și acțiunilor CSR contribuie la îmbunătățirea nivelului de transparență, coerență și relevanță a raportărilor corporative. Astfel, pentru a colecta cât mai multe răspunsuri și a genera o bază de date amplă, a fost creat un chestionar cu ajutorul instrumentului Google Forms, asigurând un format accesibil și ușor de utilizat. Distribuirea chestionarului a fost realizată prin intermediul rețelelor de socializare, e-mailului, platformei LinkedIn și telefonului.

Pentru a înțelege structura procesului de cercetare, în figura 3.1 sunt prezentate etapele parcurse, de la definirea obiectivelor până la formularea concluziilor. Fiecare dintre etape este însoțită de activitățile specifice care au contribuit la desfășurarea demersului științific.

Figura 3.1 prezintă structura logică a procesului de investigare aplicat în cercetarea calității raportării sub influența variabilelor ESG, asigurând fundamentarea riguroasă a analizei științifice și atingerea obiectivelor propuse. Rezultatul cercetării va fi reflectat prin elucidarea impactului determinantilor ESG asupra calității raportării CSR, servind drept suport atât pentru mediul academic, cât și pentru cel de afaceri.

Chestionarul a fost deschis spre completare pe data de 23 ianuarie 2022, iar ultimul răspuns a fost acceptat pe 11 ianuarie 2025, după care a fost sistată posibilitatea de completare. Întrucât chestionarul a fost elaborat înaintea omologării prevederilor Directivei CSRD, nu a fost aplicat termenul de „raportare durabilă” sau „raportare de sustenabilitate”, ci „raportare CSR”, reflectând terminologia predominantă anterior tranziției către standardele ESRS.

I. Planificarea și structurarea procesului de cercetare

- 1.1. Definirea clară a scopului și obiectivelor cercetării
- 1.2. Formularea întrebărilor de cercetare și a ipotezelor
- 1.3. Alegerea metodelor de cercetare aplicabile

II. Obținerea datelor prin aplicarea instrumentului de cercetare

- 2.1. Revizuirea literaturii de specialitate privind practicile CSR și indicatorii ESG din bazele de date Google Scholar, Web of Science și Scopus
- 2.2. Distribuirea chestionarului Google Forms ținând cont de asigurarea diversității geografice și sectoriale

III. Interpretarea datelor și validarea ipotezelor de cercetare

- 3.1. Organizarea, codificarea și analiza datelor obținute din cele 303 răspunsuri valide la chestionar
- 3.2. Interpretarea statistică a datelor cu ajutorul programului SPSS pentru validarea ipotezelor și formularea răspunsurilor la întrebările de cercetare pe baza variabilelor:
 - Indicator de raportare socială (S)
 - Indicator de raportare de mediu (E)
 - Indicator de guvernanță (G)
 - Indicator extins de raportare socială (S*)
 - Indicator extins de raportare de guvernanță (G*)
 - Indicator extins de raportare de mediu (E*)
- 3.3. Construirea și interpretarea modelelor econometrice (3 modele generale și 3 modele pe domenii)

IV. Sintetizarea constatărilor și evidențierea implicațiilor cercetării

- 4.1. Sumarizarea rezultatelor, evidențierea implicațiilor practice și teoretice
- 4.2. Delimitarea direcțiilor viitoare de cercetare

Fig. 3.1. Structura procesului de cercetare aplicată în studiul raportării CSR

Sursa: elaborat de autor

La începutul chestionarului a fost oferită o explicație a noțiunii de CSR pentru ca cei nefamiliarizați cu acest concept să poată răspunde obiectiv. Completarea și transmiterea chestionarului se consideră a fi consimțământul expres a respondentului privind procesul de analiză și totalizare a răspunsurilor trimise. Durata aproximativă de completare a chestionarului, compus din 91 de întrebări ([Anexa 6](#)) a constituit 20-30 minute.

Prelucrarea și codificarea bazei de date obținute a fost realizată utilizând programul Microsoft Excel. În același timp, fiecare întrebare a fost atribuită unui indicator ESG clasic sau suplimentar, 6 în total. Pentru analiza cantitativă, a fost aplicat un model de regresie liniară multiplă, utilizând programul IBM SPSS Statistics, versiunea 26, care a permis testarea ipotezelor de cercetare și evaluarea relațiilor dintre variabila dependentă (calitatea raportării) și indicatorii independenți, corespunzători celor trei dimensiuni ESG, precum și a indicatorilor ESG derivați.

Structura chestionarului a fost constituită din 7 secțiuni ce au vizat informații generale despre entități și respondenți; relația dintre entitate și angajați; relația dintre entitate și mediul înconjurător; relația dintre entitate și piață; relația dintre entitate și comunitate; valorile entității; și

nivelul de conștientizare și importanța CSR ([Anexa 6](#)). În total participanții au răspuns la 91 de întrebări de diferite tipuri: răspuns unic, listă derulantă, răspuns scurt, casete de selectare și grilă.

În același timp, au fost stabilite niște criterii de includere și excludere pentru participarea la studiu. Au fost admise entitățile înregistrate și cu activitate economică în România și Republica Moldova; întreprinderi micro, mici și întreprinderi mijlocii și mari; precum și entități din diverse sectoare economice. Nu au fost incluse întreprinderile cu activitate economică suspendată și cele care nu se află în România sau Republica Moldova. De asemenea, respondenții fără legătură directă cu întreprinderea nu au fost acceptați. În tabelul 3.1 se prezintă o sinteză a respondenților considerați eligibili în contextul cercetării.

Tabelul 3.1. Date generale privind entitățile incluse în eșantionul de cercetare

Țara de origine	Nr. respondenți	Vechimea entității	Nr. respondenți	Domeniul de activitate	Nr. respondenți	Dimensiunea entității	Nr. de respondenți
România	159	Până la 5 ani	43	Producție	40	Micro-întreprindere	59
		Între 5-10 ani	61	Comerț	51	Întreprindere mică	100
Republica Moldova	144	Peste 10 ani	199	Servicii	212	Întreprindere mijlocie și mare	144
Total	303	Total	303	Total	303	Total	303

Sursa: elaborat de autor

Conform informațiilor prezentate în tabelul 3.1, se poate evidenția că entitățile din România au o pondere mai mare în comparație cu cele din Republica Moldova. Majoritatea întreprinderilor participante își desfășoară activitatea mai mult de 10 ani, ceea ce indică experiența în domeniul de activitate, dar și în domeniul raportării. În dependență de sectorul de activitate, cele mai multe entități din cele analizate se ocupă de prestarea serviciilor. Din totalul de 303 respondenți, aproape 50% fac parte din categoria întreprinderilor mijlocii și mari.

Conform figurii 3.2, cei mai mulți respondenți (50%) fac parte din categoria angajaților ce oferă suportul operațional și organizațional, în această categorie fiind persoanele cu funcții administrative și financiar-contabile. În ceea ce privește vechimea în muncă a respondenților se atestă o participare echilibrată, de la cei cu o experiență de până la 3 ani (44%) până la cei cu o experiență vastă de peste 5 ani în cadrul entității (32%). Circa 82% din respondenți au studii superioare, astfel se așteaptă a fi o mai mare conștientizare a aspectelor legate de practicile CSR și ESG în întreprinderi.

Secolul XXI fiind marcat de revoluția tehnologică, globalizarea accelerată și crizele climatice și ecologice, motivează entitățile să-și adapteze practicile de raportare pentru a răspunde cerințelor părților interesate, într-o manieră transparentă și responsabilă, care să reflecte fidel performanța economică, dar și impactul social și de mediu al entității.

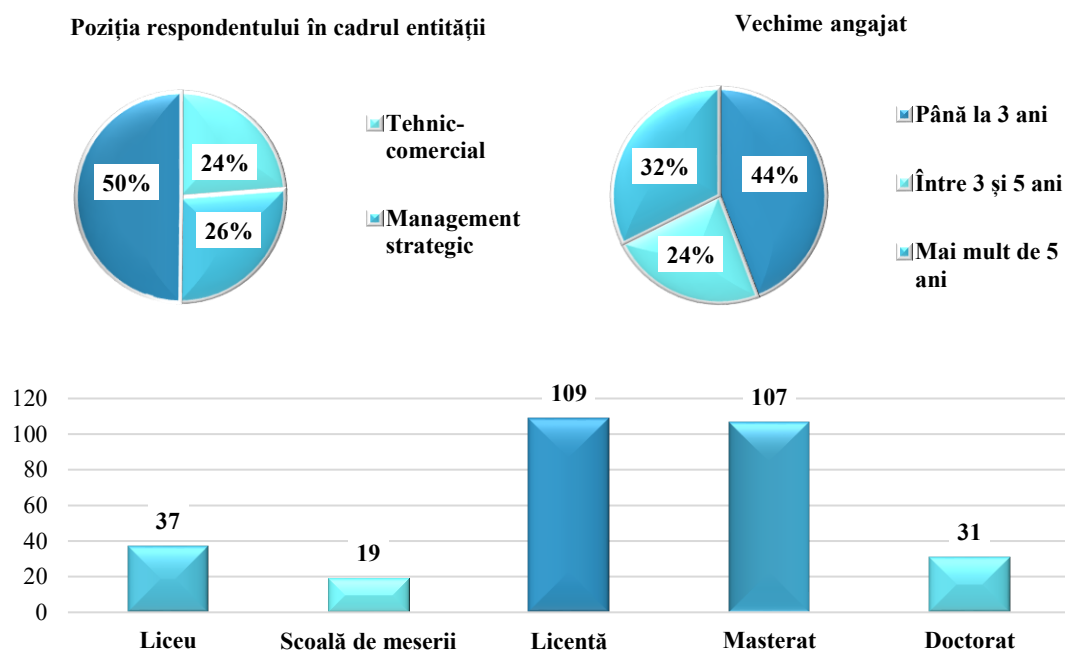

Fig. 3.2. Informații generale privind profilul respondenților

Sursa: elaborat de autor

Este important ca specialiștii din domeniul contabilității și nu numai, să cunoască și să aplice noile tendințe ale raportării pentru a putea contribui la dezvoltarea durabilă a întreprinderilor. În acest context, pilonii ESG sunt elementele care nu doar largesc orizonturile raportării, dar și influențează calitatea rapoartelor corporative.

Pentru a evalua măsura în care factorii ESG contribuie la creșterea calității raportării, au fost delimitate 6 modele de regresie liniară multiplă: *modelul general pentru România și Republica Moldova; modelul pentru România; modelul pentru Republica Moldova; modelul pentru domeniul Servicii; modelul pentru domeniul Producție și modelul pentru domeniul Comerț*. Variabilele implicate în analiză au fost extinse pentru a cuprinde și indicatorii suplimentari ESG, ceea ce accentuează inovația studiului. În tabelul 3.2 sunt explicate variabilele incluse în modele.

Tabelul 3.2. Definirea variabilelor independente în analiza calității raportării CSR

Variabile	Explicație
E	Indicator de raportare de mediu (E)
S	Indicatorul de raportare socială (S)
G	Indicator de guvernanță (G)
E*	Indicator extins de raportare de mediu (E*)
S*	Indicator extins de raportare socială (S*)
G*	Indicator extins de raportare de guvernanță (G*)

Sursa: elaborat de autor

Pe baza variabilelor determinate, a fost elaborat un model de regresie liniară multiplă, exprimat sub forma:

$$Q_R = \alpha + \beta_1 * S + \beta_2 * E + \beta_3 * G + \beta_4 * S^* + \beta_5 * G^* + \beta_6 * E^* + \varepsilon \quad (3.1)$$

Unde:

- Q_R – variabilă dependentă a modelului;
- E, S, G, E^*, S^*, G^* – variabile independente;
- $\alpha, \beta_1, \beta_2, \beta_3, \beta_4, \beta_5, \beta_6$ – parametri ai modelului de regresie;
- ε – variabila aleatoare eroare.

Astfel, atât *modelul general*, cât și cele pe țări și pe domenii vor avea forma de mai sus.

Țările din Europa de Est se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește raportarea CSR, în comparație cu cele din Europa de Vest, mult mai avansate în acest domeniu, pe fondul unor factori precum ratele ridicate ale corupției, un cadru juridic inefficient și diferențele de percepție asupra conceptului de sustenabilitate corporativă [170]. În același timp, lipsa obligativității raportării de sustenabilitate este percepută ca o barieră care împiedică implementarea aspectelor ESG în entități [277], însă odată cu apariția CSRD și a Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 85/2024, raportarea privind CSR a devenit obligatorie pentru anumite categorii de entități din România, în special cele mari și de interes public. În Republica Moldova, însă, raportările de sustenabilitate poartă un caracter voluntar, întreprinderile abordând prevederile GRI pentru a prezenta informații legate de performanța ESG. Într-o cercetare recentă asupra entităților din Republica Moldova, s-a depistat că 49% din respondenți nu sunt familiarizați cu conceptul de CSR, iar 12,2% au doar o idee generală privind CSR [70]. Pe de altă parte, în contextul întreprinderilor din România, se atestă un nivel mai înalt al recunoașterii conceptelor de CSR și ESG, confirmându-se prin rezultate empirice rolul cheie pe care îl au „*implicarea în comunitate, etica managerială și echitatea socială în promovarea unor rapoarte credibile și relevante*” [71]. Fiind două țări cu rădăcini și istorie comună, a fost elaborat un model econometric general de analiză a factorilor ESG care influențează calitatea raportării pentru a determina care dintre variabilele explicative pot ajuta entitățile să prezinte rapoarte de valoare, importante în construirea unui parcurs durabil, dar și transparent. În același timp, analiza efectuată are și un caracter comparativ, pentru a lua în considerare diferențele evolutive datorate evenimentelor din secolul XX.

În conformitate cu rezultatele prezentate în [anexa 7](#), se pot delimita corelațiile Pearson dintre variabilele analizate în cele trei modele de regresie. Toate corelațiile identificate sunt semnificative pentru pragul de semnificație 0,001. Astfel, se constată că pentru toate modelele, variabila S^* este cea care se corelează cel mai intens și pozitiv de variabila dependentă, demonstrând că indicatorii suplimentari privind performanța socială a entităților au o influență semnificativă asupra calității rapoartelor corporative, indiferent dacă e o întreprindere din România sau Republica Moldova.

Prin organizarea unor inițiative sociale corporative, entitățile își pot îmbunătăți imaginea și atrage noi investitori, crescând profitabilitatea, dar și valoarea entității în general [181]. Concluzii similare au fost formulate în lucrarea autorului Cojocar A., care a identificat că 42,9% dintre respondenți consideră că aplicarea practicilor CSR, în întreprinderile din Republica Moldova, au o anumită influență asupra reputației corporative, pe când 26,5% evaluează impactul implementării CSR ca unul major [74]. În același timp, variabilele E și G prezintă o corelație pozitivă puternică, deși ușor mai slabă decât în cazul variabilei S^* . Rezultatele sunt similare pentru România și Republica Moldova, marcând asemănarea entităților din acest spațiu, care consideră relevanți indicatorii de mediu și de guvernanta în contextul creșterii calității rapoartelor CSR.

Indicatorii privind practicile sociale, reprezentați de variabila S , au o corelație pozitivă moderată cu variabila dependentă în cazul celor trei modele, însă pentru Republica Moldova corelația este relativ mai scăzută, diferență ce poate fi generată de nivelul mai redus al conștientizării impactului implementării indicatorilor sociali în crearea unor rapoarte de calitate ([Anexa 7](#)). De asemenea, corelații pozitive moderate au fost identificate între variabila G^* și variabila dependentă pentru Republica Moldova și modelul General, în România fiind determinată o corelație pozitivă puternică. În cazul variabilei E^* , constituită din indicatorii suplimentari de mediu, se constată că există o corelație pozitivă și moderată în condițiile celor trei modele, evidențiind că entitățile din România și Republica Moldova sunt în curs de implementare și recunoaștere a importanței indicatorilor suplimentari de mediu pentru creșterea calității raportării.

Tabelul 3.3. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul econometric general, modelul pentru România și modelul pentru Republica Moldova

Model	R	R pătrat	R pătrat ajustat	Eroare standard a estimării	Durbin-Watson
General	0,860 ^a	0,739	0,734	0,21582520660457	1,926
România	0,862 ^a	0,744	0,734	0,223476633728529	2,268
Republica Moldova	0,870 ^a	0,757	0,746	0,202655625928388	1,841

a. Predictorii: (Constant), S , E , G , S^* , G^* , E^*

b. Variabila dependentă: Q_R

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Conform rezultatelor prezentate în tabelul 3.3, raportul de corelație pentru modelele analizate variază între 0,860 și 0,870, demonstrând existența unei legături puternice între variabilele modelelor Q_R : S , E , G , S^* , G^* , E^* . Valoarea înaltă a coeficientului de corelație sugerează că indicatorii de raportare ESG, împreună cu indicatorii suplimentari asociați acestora, contribuie semnificativ la explicarea calității rapoartelor. În același timp, raportul de determinație cuprins între 0,739 și 0,757 indică faptul că variația calității raportării CSR este explicată de variația variabilelor independente în proporție de 73,9% pentru modelul General, 74,4% pentru

modelul *România* și 75,7% pentru modelul *Republica Moldova*, evidențiind puterea explicativă semnificativă pe care o au modelele. Aproximativ 24-25% din variația variabilei dependente este influențată de alți factori care nu au fost incluși în analiză, cum ar fi: nivelul de digitalizare al entităților, resursele financiare disponibile pentru îmbunătățirea procesului de raportare, experiența responsabililor de raportare, etc.

Rezultatele obținute nu fac decât să accentueze relevanța transparenței și detalierii rapoartelor corporative, criterii ce au devenit extrem de importante în contextul așteptărilor înalte ale părților interesate. Cu cât părțile interesate au mai multe informații despre operațiunile unei entități, cu atât sunt mai puțin predispuse să-și creeze impresii negative despre entitate, ceea ce ajută la asigurarea unei imagini favorabile și a legitimității sociale [11]. Astfel, pentru menținerea unei imagini cât mai relevante privind performanța organizațională, este important să fie integrate în rapoartele anuale informații ce țin de toate dimensiunile ESG.

În tabelul 3.4 sunt prezentate rezultatele analizei ANOVA pentru cele trei modele testate în cadrul cercetării. Din punct de vedere al semnificației statistice, toate modelele sunt relevante la un nivel de semnificație de 0,000, ceea ce confirmă că rezultatele obținute nu sunt întâmplătoare.

Tabelul 3.4. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul econometric general, modelul pentru România și modelul pentru Republica Moldova

Model		Suma pătratelor	df	Media pătratelor	F	Sig.
<i>General</i>	<i>Regresie</i>	39,134	6	6,522	140,023	0,000 ^b
	<i>Reziduală</i>	13,788	296	0,047		
	<i>Total</i>	52,922	302			
<i>România</i>	<i>Regresie</i>	22,030	6	3,672	73,518	0,000 ^b
	<i>Reziduală</i>	7,591	152	0,050		
	<i>Total</i>	29,621	158			
<i>Republica Moldova</i>	<i>Regresie</i>	17,535	6	2,923	71,161	0,000 ^b
	<i>Reziduală</i>	5,626	137	0,041		
	<i>Total</i>	23,162	143			

a. Variabila dependentă: Q_R

b. Predictorii: (Constant), S, E, G, S*, G*, E*

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În baza rezultatelor testului, se poate concluziona că modelele sunt validate, iar dependența semnificativă dintre variabila dependentă Q_R și variabilele independente S, E, G, S*, G*, E* este explicată printr-o corelație liniară multiplă, valoarea coeficientul Fisher pentru *modelul General* fiind de 140,023. Spre deosebire de *modelul General*, modelele pentru *România* și *Republica Moldova* au obținut o valoare mai mică F, de 73,518 și respectiv, 71,161, dar rămân a fi semnificative în contextul acestor două țări. Rezultatul mai bun la nivelul bazei de date combinate poate fi explicat prin complementaritatea datelor, captând mai bine diversitatea variabilelor implicate.

Potrivit tabelului 3.5, valoarea Sig. pentru testul Fisher este mai mică decât pragul de semnificație stabilit (0,05), ceea ce indică un rezultat semnificativ statistic și validitatea modelului propus, conform variabilelor setate.

Tabelul 3.5. Coeficienții regresiei liniare multiple pentru modelul econometric general, modelul pentru România și modelul pentru Republica Moldova

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95.0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
General	(Constant)	0,673	0,137		4,905	0,000	0,403	0,943
	S	0,164	0,027	0,200	5,966	0,000	0,110	0,218
	E	0,146	0,021	0,261	7,096	0,000	0,105	0,186
	G	0,181	0,024	0,275	7,455	0,000	0,133	0,229
	S*	0,176	0,044	0,191	4,009	0,000	0,090	0,262
	G*	0,072	0,034	0,082	2,095	0,037	0,004	0,140
	E*	0,087	0,013	0,225	6,845	0,000	0,062	0,112
România	(Constant)	0,435	0,192	0	2,260	0,025	0,055	0,815
	S	0,206	0,039	0,248	5,339	0,000	0,130	0,283
	E	0,116	0,030	0,195	3,797	0,000	0,055	0,176
	G	0,184	0,032	0,286	5,665	0,000	0,120	0,248
	S*	0,175	0,065	0,181	2,703	0,008	0,047	0,303
	G*	0,125	0,054	0,136	2,325	0,021	0,019	0,231
	E*	0,078	0,020	0,185	3,855	0,000	0,038	0,118
Republica Moldova	(Constant)	1,032	0,193	0	5,336	0,000	0,649	1,414
	S	0,086	0,040	0,106	2,140	0,034	0,007	0,166
	E	0,184	0,028	0,354	6,598	0,000	0,129	0,239
	G	0,214	0,039	0,311	5,515	0,000	0,137	0,290
	S*	0,142	0,061	0,162	2,324	0,022	0,021	0,262
	G*	0,009	0,044	0,011	0,200	0,842	-0,079	0,097
	E*	0,100	0,016	0,283	6,195	0,000	0,068	0,132

a. Dependent Variable: Q_R

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Întrucât au fost determinate valorile estimate ale coeficienților de regresie, a devenit posibilă construirea ecuației nestandardizate a modelelor de regresie pentru factorii specificați, care iau forma:

$$Q_{RG} = 0,673 + 0,164 * S + 0,146 * E + 0,181 * G + 0,176 * S^* + 0,072 * G^* + 0,087 * E^* \quad (3.2)$$

$$Q_{RO} = 0,435 + 0,206 * S + 0,116 * E + 0,184 * G + 0,175 * S^* + 0,125 * G^* + 0,078 * E^* \quad (3.3)$$

$$Q_{MD} = 1,032 + 0,086 * S + 0,184 * E + 0,214 * G + 0,142 * S^* + 0,009 * G^* + 0,100 * E^* \quad (3.4)$$

Modelele de regresie obținute oferă posibilitatea de a interpreta variația calității rapoartelor CSR în dependență de factorii de influență reprezentați de componentele ESG standard și extinse. Astfel, variația factorilor asupra calității raportării se explică în felul următor:

- *Creșterea de 1% a indicatorilor sociali , în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea Q_R cu 16,4% în condiții generale, cu 20,6% în România și 8,6% în Republica Moldova.* Variabila S , care include traininguri de formare a angajaților, program personalizat, posibilitatea de a lucra de acasă, consultarea angajaților, participării la capitalului și profitul entității, programe de sănătate și relaxare, politici antidiscriminare și climat echilibrat, reprezintă indicatorii sociali din componența ESG. Unii autori au analizat impactul indicatorilor sociali asupra calității rapoartelor financiare și au depistat că dezvăluirea informațiilor sociale conduce la creșterea calității rapoartelor printr-o abordare mai transparentă și credibilă [316]. Pe de altă parte, Michelon G., Pilonato S. și Ricceri F., consideră că unele practici de raportare socială sunt abordate superficial și, respectiv, nu ajustează în niciun mod calitatea raportării [240]. În lucrarea autorilor Oprean-Stan C. et al., a fost identificată o corelație negativă și semnificativă între ESG Social și ROA, sugerând că un risc social mai înalt afectează eficiența financiară a entităților [260]. Conform rezultatelor înregistrate de Socoliuc M. et al., însă, în rândul întreprinderilor micro, mici, mijlocii și mari, se atestă o creștere de 67% a implicării entităților pentru îmbunătățirea comunicării cu părțile interesate prin detalierea informațiilor privind performanța socială și de mediu [320]. De asemenea, cercetătorii Dropulić I. și Cular M. au identificat o corelație pozitivă între calitatea rapoartelor prezentate și dezvăluirea online a informațiilor privind CSR [105]. Astfel, în baza rezultatelor studiilor anterioare și a rezultatelor obținute în cadrul acestei cercetări se poate de confirmat *validitatea ipotezei H2*, conform căreia indicatorii sociali, ca componentă a ESG, influențează calitatea rapoartelor CSR.

- *Creșterea de 1% a indicatorilor de mediu , în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea Q_R cu 14,6% în condiții generale, cu 11,6% în România și 18,4% în Republica Moldova.* Conform cercetării efectuate de către autorii Sebrina N. et al., se poate confirma importanța reducerii consumului de energie ca una dintre practicile de mediu esențiale, care conduce la reducerea amprentei ecologice a entităților, dar și la rapoarte de sustenabilitate mai calitative [314]. Dintre cei 303 respondenți din România și Republica Moldova, 203 au bifat existența unor practici de reducere a consumului de energie, ceea ce indică relevanța acestui aspect în îmbunătățirea raportărilor de mediu. În același timp, 205 respondenți și-au exprimat acordul față de implementarea unor mecanisme de reducere a consumului de resurse, dar și 200 au declarat că, în cadrul entităților, există măsuri de reducere și reciclare a deșeurilor rezultate din activitatea organizațională. În viziunea cercetătorilor Nworie G. și Orji-Okafor T.,

focalizarea pe performanța de mediu, într-un sistem de raportare cvadruplu (economic și ESG), motivează întreprinderile producătoare să-și revizuie procesele de producție pentru a le face eco-friendly, obținând și rapoarte mai ample [255]. Respondenții chestionarului confirmă beneficiile conexe interesului entităților față de eficiența de mediu, 59,73% dintre aceștia recunoscând potențiale avantaje economice ca rezultat al economisirii resurselor bănești din reducerea impactului pe care entitățile îl pot avea asupra mediului. Aceste observații sunt în concordanță cu constatările autorilor Dobre C. et al., care consideră că implementarea măsurilor ecologice inovative conduc la reducerea costurilor, eficiență operațională, dar și avantaje competitive pe termen lung [101]. În contextul rezultatelor înregistrate în prezenta cercetare, pentru *modelul General*, dar și în baza constatărilor înregistrate de alți autori, putem valida ipoteza H1.

- *Creșterea de 1% a indicatorilor de guvernanță , în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea Q_R cu 18,1% în condiții generale, cu 18,4% în România și 21,4% în Republica Moldova.* Indicatorii de guvernanță, cum ar fi cultivarea eticii în parteneriate și promovare, onorarea la timp a obligațiunilor contractuale, asigurarea unui cadru adecvat pentru dialog cu părțile interesate, dar și soluționarea sesizărilor din partea acestora, au rezultat a fi cei mai de impact factori în creșterea calității rapoartelor cu o influență de 18,1% asupra rapoartelor corporative. Astfel, cei mai mulți respondenți (255) au susținut că în cadrul entităților în care activează sau le dețin sunt implementate onestitatea și etica în tranzacțiile și contractile pe care le încheie. Cercetarea autorilor Correa Porcel V., Casado Belmonte M. și Capobianco Uriarte M. evidențiază importanța incorporării eticii în rapoartele nefinanciare, dar și a studierii acestora pe două domenii de cercetare: etica în afaceri și relevanța crescândă a informațiilor nefinanciare [85]. În același timp, se conturează necesitatea respectării deadline-urilor contractuale, 76,89% dintre respondenți afirmând că entitățile respectă acești termeni. Cercetătorii Hutchinson M. și Leung S. susțin această idee, subliniind că raportarea corporativă servește ca instrument pentru părțile interesate în urmărirea îndeplinirii obligațiilor contractuale de către conducerea entităților [174]. Mai mult, întreprinderile trebuie să fie preocupate de asigurarea unui cadru dinamic pentru a comunica cu părțile interesate, pentru a colecta feedback-ul necesar implementării îmbunătățirilor în procesele organizaționale. În baza studiilor autorilor Torelli R., Balluchi F. și Furlotti K. s-a determinat că entitățile ce au o comunicare eficientă cu toate părțile interesate conștientizează mai bine necesitățile acestora și pot să adapteze conținutul rapoartelor, astfel încât să fie mai calitative din punctul de vedere al părților interesate [341]. Cel mai mic scor (169 de răspunsuri afirmative) a fost înregistrat la capitolul colaborării întreprinderilor cu alte instituții în vederea derulării acțiunilor în materie de CSR, însă nu este un aspect neglijabil. Angajarea în parteneriate strategice creează punțile necesare pentru găsirea soluțiilor la problemele de dezvoltare durabile, creând o

relație de tip câștig-câștig pentru ambele părți în domeniul de interes comun [357]. Astfel, în concordanță cu viziunile și constatările altor autori, dar și a rezultatelor înregistrate prin studiul realizat, *se validează ipoteza H3*, confirmând influența pozitivă pe care o au indicatorii de guvernare asupra calității raportării CSR.

- *Creșterea de 1% a indicatorilor sociali suplimentari, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea Q_R cu 17,6% în condiții generale, cu 17,5% în România și 14,2% în Republica Moldova.* În contextul indicatorilor sociali complementari, se evidențiază importanța susținerii inițiativelor sociale (65,68% răspunsuri afirmative), dar și acțiunilor de prevenire și combatere a corupției (65,02% răspunsuri afirmative). Autorii Bezruchuk S. și Lozynskyi D. subliniază necesitatea întreprinderii activităților orientate social ca prioritate pentru entități în vederea valorificării beneficiilor emergente, cum ar fi sprijinul public îndreptat către entitate [31]. Conform observațiilor autorilor Tiron-Tudor A. și Ivan R., întreprinderile din România sunt implicate cu preponderență în activități sociale, cum ar fi: educație, protecția copilului, religie, artă, mediu și sport [7]. Astfel, prezentarea datelor despre implicarea în proiecte sociale are un rol important în creșterea calității raportării, întrucât entitățile pot să-și accentueze eforturile pe care le întreprind, obținând susținerea societății. În același timp, există solicitări sporite de prezentare a măsurilor anti-corupție care sunt adoptate de către entități în rapoartele de sustenabilitate, crescând în acest mod transparența și calitatea rapoartelor pentru comunitate [289]. Pe lângă aceste aspecte, 62,71% dintre respondenți au recunoscut importanța CSR pentru autoritățile locale. În acest sens, autorii Dinca M. et al., practicile sociale sunt văzute ca un mecanism public, în funcționarea cărora administrațiile locale au o influență directă, pentru a asigura eficiența din perspectiva costurilor și dezvoltării durabile [100]. Prin urmare, *se validează ipoteza H5*, ținând cont de rezultatele și constatările cercetărilor anterioare, dar și a prezentei lucrări.

- *Creșterea de 1% a indicatorilor suplimentari de guvernare în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea Q_R cu 7,2% în condiții generale, cu 12,5% în România și 0,9% în Republica Moldova.* Informațiile suplimentare privind guvernarea sunt compuse dintr-o multitudine de aspecte care rezultă a fi relevante în contextul creșterii calității rapoartelor CSR. Din totalul de 303 respondenți ai chestionarului, 74,59% au considerat definirea și comunicarea valorilor și regulilor fundamentale ale organizațiilor ca element cheie în prezentările corporative. Această constatare este susținută de autorii Aniszewska-Banaś G. și Mrówka R., care au analizat experiența entităților poloneze și au determinat că definirea valorilor de bază care guvernează entitatea influențează originalitatea și conținutul rapoartelor de sustenabilitate, asigurând o mai bună lizibilitate și comprehensibilitate informațiilor expuse [13]. De asemenea, respondenții (78,22%) au evidențiat necesitatea integrării învățării continue în

întreprinderi, ca valoare atât pentru angajați, cât și pentru organizație. Cercetătorul Oliver J. subliniază implicațiile învățării continue în reducerea greșelilor, pregătind în acest mod organizația pentru a răspunde schimbărilor mediului extern prin creșterea capacității de reacție și îmbunătățind procesele interne prin identificarea și corectarea deficiențelor anterioare [257]. Este de remarcat că în cazul modelului pentru Republica Moldova, coeficientul indicatorilor extinși de mediu este sub nivelul semnificație, astfel, *ipoteza H6 se validează doar pentru modelul General și pentru România.*

- *Creșterea de 1% a indicatorilor suplimentari de mediu, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea Q_R cu 8,7% în condiții generale, cu 7,8% în România și 10% în Republica Moldova.* Indicatorul de mediu extins, ce cuprinde aplicarea instrumentelor specifice de raportare de mediu și a sistemului voluntar de management de mediu EMAS, poate fi un mijloc suplimentar de îmbunătățire a raportării CSR, deși într-o măsură mai mică decât celelalte variabile incluse în model. Utilizarea unor instrumente specifice ce cresc calitatea raportării corporative este un indicator al maturității organizaționale, ce reflectă nivelul de dezvoltare, stabilitate și capacitatea internă a entităților de a-și gestiona eficient activitatea [317]. Astfel, adoptarea EMAS contribuie semnificativ la îmbunătățirea performanței de mediu, însă entitățile trebuie să se angajeze în integrarea completă a acestuia în procesele organizaționale interne [124]. Aplicarea instrumentelor voluntare de perfecționare a raportărilor de mediu evidențiază caracterul responsabil al entităților și angajamentul real al acestora în gestionarea problemelor de mediu. Totodată, aplicarea unor instrumente voluntare, dar și aderarea la prevederile noilor standarde, cum ar fi CSRD, au potențialul de a revoluționa raportarea CSR și să creeze un mediu mai sănătos pentru societate [202]. Așadar, în contextul rezultatelor obținute se justifică *validitatea ipotezei H4 pentru toate cele trei modele.*

Considerând rezultatele și interpretările ecuației nestandardizate a modelului de regresie, se pot formula ecuațiile standardizate a modelului, care permit evaluarea directă a contribuției fiecărui factor în explicarea variației variabilei dependente, indiferent de unitățile de măsură:

$$Q_{RG} = 0,200 * S + 0,261 * E + 0,275 * G + 0,191 * S^* + 0,082 * G^* + 0,225 * E^* \quad (3.5)$$

$$Q_{RRO} = 0,248 * S + 0,195 * E + 0,286 * G + 0,181 * S^* + 0,136 * G^* + 0,185 * E^* \quad (3.6)$$

$$Q_{RMD} = 0,106 * S + 0,354 * E + 0,311 * G + 0,162 * S^* + 0,011 * G^* + 0,283 * E^* \quad (3.7)$$

Tabelul 3.6. Statistici descriptive ale reziduurilor modelului general și a modelelor pentru România și Republica Moldova

Model		Minim	Maxim	Medie	Std. Deviation	N
<i>General</i>	<i>Predicted Value</i>	2,51336	4,72501	4,07305	0,35997	303
	<i>Residual</i>	-4,333	1,811	0,000	1,000	303
	<i>Std. Predicted Value</i>	0,014	0,080	0,031	0,010	303
	<i>Std. Residual</i>	2,48647	4,72873	4,07291	0,36111	303
<i>România</i>	<i>Predicted Value</i>	2,93042	4,76319	4,09348	0,37340	159
	<i>Residual</i>	-0,61549	0,66137	0,0000	0,21919	159
	<i>Std. Predicted Value</i>	-3,115	1,794	0,000	1,000	159
	<i>Std. Residual</i>	-2,754	2,959	0,000	0,981	159
<i>Republica Moldova</i>	<i>Predicted Value</i>	2,50456	4,62626	4,05050	0,35017	144
	<i>Residual</i>	-0,61823	0,388500	-0,00000	0,19835	144
	<i>Std. Predicted Value</i>	-4,415	1,644	0,000	1,000	144
	<i>Std. Residual</i>	-3,051	1,917	0,000	0,979	144

a. Variabila dependentă: Q_R

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Datele prezentate în tabelul 3.6 oferă dovezi pentru justificarea celor trei modele generale, în ceea ce privește estimarea calității rapoartelor CSR și măsura în care estimările surprind realitatea. Comparând valorile prezise, se observă că cele trei modele au prezentat aceeași traiectorie, întrucât media lor este foarte apropiată una de alta, însă modelul pentru *România* a prezentat o medie mai mare, indicând o ușoară tendință spre rezultate mai bune în evaluările calității rapoartelor în acest context național. Comparativ, modelul pentru *Republica Moldova* prezintă o medie puțin mai redusă, iar *modelul General* se situează între ele, indicând o medie echilibrată.

Un aspect esențial pentru validarea modelelor este comportamentul reziduurilor. În toate cele trei situații, media reziduurilor este egală cu zero, ceea ce exclude posibilitatea unei erori sistematice și indică o aliniere corectă a modelului față de datele reale. Totuși, apar unele diferențe la nivelul deviațiilor standard. *Modelul General* înregistrează o dispersie mai mare a erorilor, în timp ce în *modelele pentru România și Republica Moldova* variația este mult mai redusă de 0,219, și respectiv 0,198, ceea ce arată că predicțiile realizate la nivel național sunt mai compacte și, implicit, mai precise.

Reziduurile standardizate se încadrează în limite rezonabile în ambele modele naționale, fără a depăși limitele care ar putea semnala prezența unor puncte anormale, iar amplitudinea lor relativ restrânsă susține stabilitatea modelelor. În modelele naționale, valorile prezise standardizate fluctuează într-un mod uniform, cu o deviație standard de 1, ceea ce este conform așteptărilor și întărește ideea unei distribuții echilibrate. Prin contrast, în *modelul General*, valorile standardizate se comprimă într-un interval îngust, ceea ce poate sugera o uniformizare a predicțiilor care nu reflectă pe deplin particularitățile locale.

În figura 3.3 este prezentată analiza comparativă a distribuției reziduurilor pentru cele trei modele, ce evidențiază o bună conformare la ipoteza normalității, cu diferențe subtile între ele. Histograma modelului General are o formă apropiată de cea a unei distribuții normale, dar cu o ușoară asimetrie negativă. Reziduurile sunt centrate la medie fără asimetrie, iar graficul P-P afișează puncte aliniate în apropiere cu diagonală, cu o ușoară deviere la capete, așa cum e comun în eșantioanele reale.

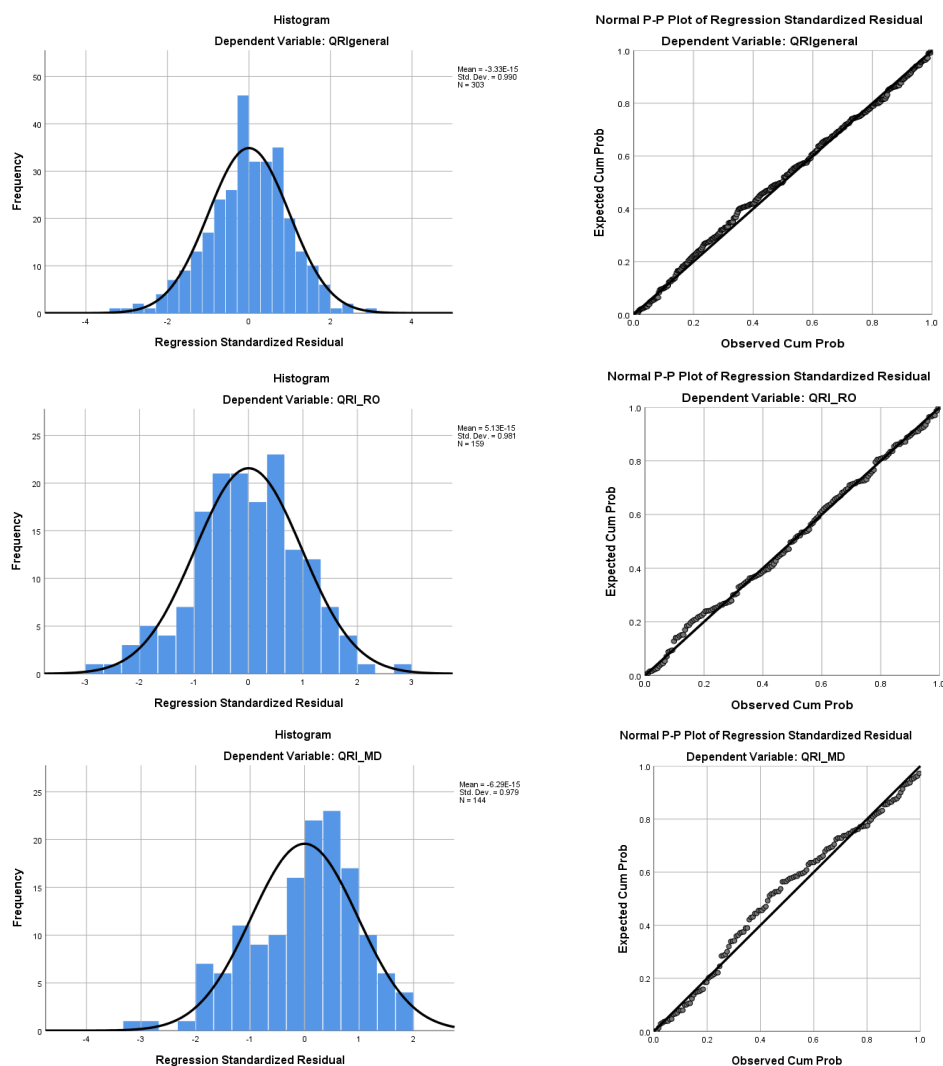

Fig. 3.3. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduuului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul general, modelul pentru România și Republica Moldova

Sursa: elaborat de autor după SPSS, versiunea 26

Modelul pentru România este remarcat printr-o distribuție aproape perfectă, cu histogramă simetrică și curbă normală ajustată îndeaproape la valori. Această observație este susținută de graficul P-P, unde punctele sunt dispersate foarte aproape de diagonală, reflectând capacitatea perfectă a modelului de a se potrivi datelor. Pentru *Republica Moldova*, există o ușoară asimetrie pozitivă cu mai multă densitate pe dreapta. Punctele graficului P-P aderă în mare parte la linia teoretică, cu unele mici deviații la capătul inferior, totuși, aceste diferențe nu au un impact

semnificativ asupra predicției modelului. Prin urmare, toate cele trei modele urmează presupunerea de normalitate a reziduurilor.

Analiza modelelor de regresie evidențiază că fiecare dintre elementele ESG, atât clasice, cât și cele extinse, explică într-o anumită măsură variația calității rapoartelor CSR, în cazul tuturor modelelor analizate. Diferențele în corelațiile rezultate între entitățile din România și Republica Moldova confirmă nivelele diferite de dezvoltare instituțională în ceea ce privește încorporarea principiilor ESG în practicile de raportare.

Pilonii sociali, atât în dimensiunea clasică (S), cât și în cea extinsă (S^*), au un efect notabil asupra calității raportării, în special în România, unde implicarea socială a angajaților nu este doar activă, ci și susținută, ceea ce este probabil să conducă la un mediu mai transparent, în conformitate cu așteptările părților interesate. În Republica Moldova aceste dimensiuni au un impact pozitiv, însă moderat, sugerând că integrarea practicilor sociale în entități sunt într-o etapă incipientă.

Variabila guvernantei (G), în general, are cel mai puternic efect asupra calității raportării sugerând că veridicitatea, respectarea contractelor și relațiile cu părțile interesate rămân esențiale pentru credibilitatea corporativă. În Republicii Moldova, lipsa de transparență și etică are cel mai puternic efect, ceea ce înseamnă că prezentarea mai multor informații privind guvernanta poate avea un impact transformator substanțial.

În ceea ce privește componenta de mediu, se constată că măsurile clasice (E), sunt mai valorizate în Republica Moldova, în timp ce în România, accentul este pus pe indicatorii de guvernanta și componentele sociale. Mai mult, utilizarea instrumentelor voluntare precum EMAS reprezintă o formă avansată de angajament organizațional, cu un efect moderat asupra calității raportării, dar nu ne semnificativ în măsura în care sunt considerate instituționalizarea și orientarea pe termen lung.

Concluziile confirmă ipotezele de cercetare și sugerează că o abordare cuprinzătoare și integrată oferă o calitate superioară a raportării CSR. În același timp, comparația dintre cele două țări reflectă că, deși există puncte de convergență, intensitatea, precum și nivelul de implementare sunt condiționate de cultura instituțională și organizațională.

3.3. Evaluarea impactului indicatorilor ESG asupra calității rapoartelor CSR în context sectorial

În contextul unei economii tot mai globalizate și orientate spre comportament corporativ responsabil, analiza calității raportării CSR devine esențială nu doar la nivel național, ci și sectorial. Apartenența la o anumită industrie, mai ales cele care au un impact social și de mediu înalt, sunt frecvent asociate cu complexitatea și calitatea raportării CSR [139].

Prin urmare, extinderea modelului econometric pentru a surprinde influența dimensiunilor ESG clasice și derivate asupra calității raportării în funcție de domeniul de activitate asigură o înțelegere mai profundă a mecanismelor prin care entitățile din sectoarele de *Producție*, *Comerț* și *Servicii* integrează principiile sustenabilității în practicile lor de comunicare corporativă. Rezultatele obținute au rolul de a orienta entitățile în dependență de sector, oferind îndrumări în vederea creșterii calității raportării CSR.

Conform rezultatelor testării corelațiilor Pearson prezentate în [anexa 8](#), se evidențiază existența unor relații semnificative între variabilele analizate în cadrul celor trei domenii de activitate în ceea ce privește influența indicatorilor ESG asupra calității raportării. Corelațiile rezultate sunt semnificative din punct de vedere statistic la un prag de semnificație de 0,05, majoritatea prezentând o intensitate medie spre ridicată, ceea ce susține relevanța dimensiunilor ESG în analiza sectorială a calității raportării CSR.

În sectorul serviciilor, cea mai puternică corelație se înregistrează între calitatea rapoartelor CSR și indicatorii estinși de performanță socială, sugerând că elemente precum organizarea stagiilor de practică în entitate, crearea unor locuri noi de muncă și susținerea implicării angajaților în acțiuni comunitare contribuie semnificativ la percepția asupra calității raportării ([Anexa 8](#)). Aceste rezultate rezonează cu studiile lui Michelin G., Pilonato S. și Ricceri F., care subliniază că raportarea CSR de calitate este strâns legată de gradul de responsabilitate socială al entității [240]. Corelații semnificative și apropiate ca intensitate sunt observate și în cazul indicatorilor de mediu și indicatorilor de guvernare, ceea ce indică rolul esențial pe care îl are gestionarea corectă a problemelor de mediu și de guvernare în domeniul serviciilor. În acest sens, autorii Hummel K. și Schlick C. confirmă că transparența și responsabilitatea guvernantei sunt factori determinanți în consolidarea credibilității raportării ESG [171].

În ceea ce privește domeniul producției, există o corelație pozitivă puternică între indicatorii sociali și calitatea rapoartelor CSR, indicând că în industriile producătoare, relațiile de muncă, siguranța angajaților și echilibrul social au un rol central în asigurarea unei activități eficiente, dar și în creșterea calității raportării ([Anexa 8](#)). Cercetătorii Hahn R. și Kühnen M. argumentează că factorii sociali devin critici în industrii cu expunere operațională ridicată [155].

Pe de altă parte, calitatea rapoartelor CSR prezentate de entitățile comerciale sunt influențate semnificativ de indicatorii de mediu și cei de guvernare, indicând faptul că transparența decizională, normele și valorile etice și politicile de mediu joacă un rol esențial în credibilitatea raportării. Comerțul, prin specificul său orientat către relația directă cu consumatorii și partenerii de afaceri, pare să acorde o atenție deosebită guvernantei ca element de încredere și stabilitate, o

observație susținută și de studiile lui Kotsantonis S., Pinney C. și Serafeim G. [198], care corelează o structură de guvernare solidă cu performanța ESG în sectoarele orientate spre piață.

Tabelul 3.7. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelele sectoriale

Model	R	R pătrat	R pătrat ajustat	Eroare standard a estimării	Durbin-Watson
<i>Producție</i>	0,867 ^a	0,751	0,706	0,181395639542027	1,761
<i>Comerț</i>	0,842 ^a	0,710	0,670	0,214405197734215	2,035
<i>Servicii</i>	0,870 ^a	0,757	0,750	0,220385982140017	1,921

a. Predictorii: (Constant), S, E, G, S*, G*, E*

b. Variabila dependentă: Q_R

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Conform tabelului 3.7, cele trei modele de regresie conturează o relație semnificativă între variabilele ESG analizate și calitatea raportării CSR, indiferent de domeniul de activitate. Toate cele trei modele înregistrează un coeficient de corelație de peste 0,8, ceea ce indică o asociere clară și relevantă între factorii incluși și variabila dependentă. Cu alte cuvinte, datele obținute confirmă că, atât indicatorii ESG clasici, cât și cei extinși, reușesc să surprindă o parte esențială a factorilor ce determină variația calității rapoartelor CSR. Valorile coeficientului R pătrat susțin constatările anterioare, peste 70% din variația calității raportării fiind explicată de modelele testate. Este notabil că, în sectorul producției, modelul are o precizie mai mare, având cea mai mică eroare standard a estimării. Pe de altă parte, pentru domeniul comerț și servicii se observă un grad de uniformizare mai scăzut în practicile de raportare.

Pe partea de validare statistică, toate modelele trec testul independenței erorilor, valorile Durbin-Watson încadrându-se în limitele recomandate. Așadar, modelele sunt nu doar statistic viabile, ci și utile pentru înțelegerea felului în care componente ESG contribuie, în mod real, la conturarea calității raportării CSR, adaptate fiecărui domeniu în parte.

Tabelul 3.8. Rezultatele testului ANOVA pentru modelele sectoriale

Model		Suma pătratelor	df	Media pătratelor	F	Sig.
<i>Producție</i>	<i>Regresie</i>	3,276	6	0,546	16,593	0,000 ^b
	<i>Reziduală</i>	1,086	33	0,033		
	<i>Total</i>	4,362	39			
<i>Comerț</i>	<i>Regresie</i>	4,942	6	0,824	17,918	0,000 ^b
	<i>Reziduală</i>	2,023	44	0,046		
	<i>Total</i>	6,965	50			
<i>Servicii</i>	<i>Regresie</i>	31,085	6	5,181	106,669	0,000 ^b
	<i>Reziduală</i>	9,957	205	0,049		
	<i>Total</i>	41,042	211			

a. Variabila dependentă: Q_R

b. Predictorii: (Constant), S, E, G, S*, G*, E*

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Analiza comparativă a valorilor ANOVA pentru cele trei domenii evidențiază validitatea statistică a modelelor de regresie aplicate, toate având o valoare p mai mică decât 0,001, ceea ce confirmă semnificația globală a modelelor la un nivel de încredere de peste 99,9% (tabelul 3.8). Valorile coeficientului F în cazul sectorului *Serviciilor* indică o capacitate explicativă mult mai mare în comparație cu modelele pentru *Producție* și *Comerț*. În același timp, valoarea mediei pătratelor pentru sectorul *Serviciilor* reflectă o variație explicată considerabilă în raport cu eroarea reziduală. În schimb, în domeniul producției, modelul este susținut de o medie a pătratelor reziduale de doar 0,033, ceea ce indică o precizie crescută a estimărilor. În continuare, în tabelul 3.9, se ilustrează coeficienții regresiei liniare multiple care evidențiază impactul variabilelor testate asupra calității rapoartelor CSR.

Tabelul 3.9. Coeficienții regresiei liniare multiple pentru modelele sectoriale

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95.0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
Producție	(Constant)	0,490	0,437		1,122	0,270	-0,399	1,379
	S	0,322	0,061	0,508	5,309	0,000	0,199	0,445
	E	0,047	0,082	0,063	0,570	0,572	-0,120	0,213
	G	0,169	0,101	0,191	1,674	0,104	-0,036	0,374
	S*	0,266	0,112	0,302	2,373	0,024	0,038	0,495
	G*	0,053	0,089	0,077	0,594	0,557	-0,129	0,235
	E*	0,017	0,030	0,057	0,568	0,574	-0,044	0,079
Comerț	(Constant)	0,560	0,450		1,245	0,220	-0,347	1,468
	S	0,122	0,097	0,119	1,253	0,217	-0,074	0,317
	E	0,107	0,061	0,189	1,762	0,085	-0,015	0,229
	G	0,233	0,059	0,374	3,927	0,000	0,113	0,352
	S*	0,086	0,116	0,091	0,745	0,460	-0,147	0,320
	G*	0,155	0,085	0,188	1,819	0,076	-0,017	0,326
	E*	0,145	0,038	0,354	3,799	0,000	0,068	0,221
Servicii	(Constant)	0,709	0,159		4,448	0,000	0,395	1,023
	S	0,153	0,033	0,182	4,572	0,000	0,087	0,218
	E	0,151	0,024	0,273	6,275	0,000	0,103	0,198
	G	0,179	0,029	0,275	6,257	0,000	0,123	0,236
	S*	0,187	0,054	0,204	3,494	0,001	0,082	0,293
	G*	0,062	0,042	0,068	1,472	0,142	-0,021	0,145
	E*	0,088	0,015	0,221	5,702	0,000	0,057	0,118

a. Dependent Variable: Q_R

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În conformitate cu tabelul 3.9, se pot formula ecuațiile nestandardizate aferente fiecărui model de regresie pe domeniul *Producție*, *Servicii* și *Comerț*, după cum urmează:

$$Q_{RP} = 0,490 + 0,322 * S + 0,047 * E + 0,169 * G + 0,266 * S^* + 0,053 * G^* + 0,017 * E^* \quad (3.8)$$

$$Q_{RC} = 0,560 + 0,122 * S + 0,107 * E + 0,233 * G + 0,086 * S^* + 0,155 * G^*$$

$$+0,145 * E^* \quad (3.9)$$

$$Q_{RS} = 0,709 + 0,153 * S + 0,151 * E + 0,179 * G + 0,187 * S^* + 0,062 * G^* + 0,088 * E^* \quad (3.10)$$

Întrucât fluctuațiile variabilei independente, reprezentate de calitatea raportării, sunt influențate de factorii determinanți ESG, este necesară interpretarea acestora pe baza modelelor econometrice definit:

- *Creșterea de 1% a valorii indicatorilor sociali, în condițiile menținerii constante a celorlalți factori, determină o creștere a calității rapoartelor CSR de 32,2% în cazul entităților din sectorul producției, de 12,2% pentru cele din comerț și de 15,3% în sectorul serviciilor.* Diferențele semnificative constatate între sectoarele economice în ceea ce privește impactul indicatorilor sociali asupra calității raportării CSR reflectă specificul relațional și operațional al fiecărui domeniu. Astfel, sectorul producției înregistrează o influență substanțială (32,2%), ceea ce poate fi explicat prin dependența ridicată față de forța de muncă, expunerea crescută la riscuri ocupaționale și presiunile externe pentru transparență. Conform lui Hąbek P. și Wolniak R., entitățile industriale sunt mai motivate să raporteze responsabil în mod coerent, întrucât stakeholderii externi urmăresc cu atenție impactul social și de mediu al acestora [154]. Mai mult ca atât, apartenența entităților la o industrie sensibilă din perspectivă ecologică poate influența practicile de raportare datorită impactului de mediu mai mare pe care îl manifestă. Pe de altă parte, domeniul serviciilor, unde interacțiunea directă cu capitalul uman este esențială, relevă o influență moderată (15,3%), susținută de nevoia de a promova practici organizaționale sustenabile și un climat de muncă echilibrat [314]. În acest context, autorii Nunez E. și Nunez R. fac apel la necesitatea dezvoltării studiilor sectoriale, întrucât specificul domeniilor de activitate poate pune presiune diferită asupra entităților [254]. Sectorul comerțului, deși prezintă un impact social de 12,2%, nu este relevant în cadrul modelului de regresie adoptat, având în vedere că nivelul de semnificație este depășit. Rezultate obținute confirmă că politicile sociale nu au un impact uniform asupra calității raportării, ci sunt mediate de specificul sectorial și de presiunile instituționale la care entitățile sunt supuse. Respectiv, *ipoteza H2 este validată pentru sectorul Producție și Servicii.*

- *Creșterea de 1% a valorii indicatorilor de mediu, în condițiile menținerii constante a celorlalți factori, determină o creștere a calității rapoartelor CSR de 4,7% în cazul entităților din sectorul producției, de 10,7% pentru cele din comerț și de 15,1% în sectorul serviciilor.* Rezultatele evidențiază o influență sectorială diferențiată a indicatorilor de mediu asupra calității raportării CSR, sugerând că percepția și integrarea aspectelor ecologice variază în funcție de natura activității economice. Astfel, sectorul serviciilor înregistrează cel mai mare impact (15,1%), ceea ce poate fi explicat prin tendința acestui domeniu de a utiliza raportarea ecologică ca mecanism de diferențiere

și validare reputațională, în ciuda unui impact direct mai redus asupra mediului. Studiile recente subliniază că, în industriile mai puțin poluante, cum sunt serviciile, entitățile recurg mai des la raportare strategică pentru a-și semnaliza valorile și responsabilitatea socială [130]. În sectorul producției și comerțului, deși sunt depistate influențe slabe asupra calității rapoartelor CSR, rezultatele nu au trecut pragul de semnificație, ceea ce poate evidenția că entitățile din aceste domenii optează pentru o abordare mai conformistă și mai puțin narativă a raportării ecologice, orientată spre respectarea cerințelor minime de reglementare, mai degrabă decât spre asumarea unui angajament strategic față de sustenabilitate [331]. Prin urmare, rezultatele confirmă că natura domeniului de activitate al întreprinderilor determină modul în care entitățile valorifică raportarea ecologică în consolidarea calității comunicării nefinanciare, *confirmând pentru domeniul Servicii ipoteza 1.*

- *Creșterea de 1% a valorii indicatorilor de guvernare, în condițiile menținerii constante a celorlalți factori, determină o creștere a calității rapoartelor CSR de 16,9% în cazul entităților din sectorul producției, de 23,3% pentru cele din comerț și de 17,9% în sectorul serviciilor.*

Rezultatele obținute evidențiază impactul semnificativ al indicatorilor de guvernare asupra calității raportării CSR, existând unele diferențe între domeniile cercetate. În sectorul Comerț se atestă cea mai mare influență, transparența decizională, structurile clare de conducere și existența mecanismelor de control intern contribuind semnificativ la creșterea credibilității și coerenței comunicării nefinanciare. Nivelul de angajament al guvernării corporative în direcția responsabilității sociale și de mediu a entităților creează premisele necesare pentru implementarea măsurilor CSR în strategia organizațională, fundamentând cultura dezvoltării durabile dincolo de reglementările obligatorii [309]. Pe de altă parte, întreprinderile din domeniul serviciilor sunt, de asemenea, caracterizate de adoptarea unor bune practici de guvernare, aspect explicabil prin natura intangibilă a activității, unde reputația și încrederea publică sunt critice [268]. Deși sectorul producției prezintă un impact de 16,9%, acest rezultat este nesemnificativ, luând în considerare pragul de semnificație, indicând faptul că în domeniile tehnice, unde lanțurile decizionale sunt adesea ierarhizate și procesele sunt standardizate, raportarea guvernării poate fi redusă la un set minim de informații impuse de reglementări, fără a evidenția modul în care organizația integrează principiile de responsabilitate în activitatea sa cotidiană. Conform studiului realizat de Frias-Aceituno J., Rodriguez-Ariza L. și Garcia-Sanchez I. implicarea consiliului de administrație în promovarea transparenței și dezvoltării durabile conduce la o comunicare mai calitativă a performanței financiare și nefinanciare [135]. Astfel, măsura guvernării corporative se dovedește a fi unul dintre pilonii esențiali al raportării CSR, ca un mecanism strategic de consolidare a legitimității organizaționale în fața părților interesate, dar și de creștere a calității rapoartelor CSR. Drept rezultat al cercetării, *ipoteza H3 este validată pentru sectorul Servicii și Comerț.*

- *Creșterea de 1% a valorii indicatorilor suplimentari sociali, în condițiile menținerii constante a celorlalți factori, determină o creștere a calității rapoartelor CSR de 26,6% în cazul entităților din sectorul producției, de 8,6% pentru cele din comerț și de 18,7% în sectorul serviciilor.* Datele obținute indică faptul că în entitățile producătoare, măsurile sociale suplimentare de comunicare a performanței contribuie semnificativ la creșterea calității CSR, fenomen explicat prin nevoia întreprinderilor industriale de a construi relații durabile cu comunitatea locală, în contextul unei activități adesea percepute ca invazive sau riscante pentru mediu și sănătatea publică. Măsuri precum implicarea angajaților în acțiuni locale, colaborarea cu ONG-uri și susținerea unor proiecte sociale creează premise pentru dezvoltarea unei imagini pozitive și pentru creșterea legitimității sociale a entităților [40]. În sectorul serviciilor, de asemenea, se evidențiază impactul sporit al acțiunilor cu caracter social datorită accentului pus pe importanța relațiilor interumane, a unei imagini solide și a colaborării deschise cu publicul, aspecte susținute de Freeman R., Harrison J. și Wicks A. [134]. În schimb, în sectorul comerțului, deși coeficientul estimat indică un impact pozitiv, acesta nu este semnificativ din punct de vedere statistic, reflectând abordarea superficială a responsabilității sociale în acest domeniu, unde CSR-ul este adesea redus la instrumente de marketing, fără o integrare profundă în cultura organizațională [169]. Prin urmare, se confirmă faptul că indicatorii sociali extinși, care implică incluziunea, etica și responsabilitatea față de comunitate, pot deveni un mijloc relevant în îmbunătățirea calității raportării, cu condiția să fie integrați în mod autentic în strategia entității. *Ipoteza H5 se validează pentru domeniile Producție și Servicii.*

- *Creșterea de 1% a valorii indicatorilor suplimentari de guvernanta, în condițiile menținerii constante a celorlalți factori, determină o creștere a calității rapoartelor CSR de 5,3% în cazul entităților din sectorul producției, de 15,5% pentru cele din comerț și de 6,2% în sectorul serviciilor.* În urma analizei datelor s-a determinat că, deși indicatorii de guvernanta extinsă, precum valorile organizaționale, mecanismele decizionale, încurajarea învățării și a inovației și percepția publică asupra entității, sunt asociați cu o tendință pozitivă de îmbunătățire a calității raportării CSR, influența acestora rămâne statistic nesemnificativă în toate cele trei domenii analizate. Cea mai ridicată valoare estimată se observă în sectorul comerțului (15,5%), urmat de servicii (6,2%) și producție (5,3%). Fenomenul lipsei semnificației statistice poate reflecta caracterul superficial sau parțial al integrării măsurilor suplimentare de guvernanta în practicile de raportare. În multe cazuri, cultura organizațională se exprimă prin declarații formale, dar nu se transpune în indicatori concreți care să fie integrați în raportarea nefinanciară, ceea ce confirmă observațiile autorilor Christensen T., Morsing M. și Thyssen O. [65]. Chiar dacă organizațiile recunosc importanța valorilor și a imaginii publice, lipsa unei infrastructuri clare pentru măsurarea

și comunicarea acestora în mod credibil afectează capacitatea lor de a contribui semnificativ la calitatea raportării CSR. Astfel, rezultatele sugerează necesitatea trecerii de la un CSR orientat spre imagine, la o abordare structurată, în care cultura organizațională este sprijinită de sisteme de management sustenabil clar definite [123]. În conformitate cu datele prezentate, *ipoteza H6 este respinsă pentru toate cele trei modele.*

- *Creșterea de 1% a valorii indicatorilor suplimentari de mediu, în condițiile menținerii constante a celorlalți factori, determină o creștere a calității rapoartelor CSR de 1,7% în cazul entităților din sectorul producției, de 14,5% pentru cele din comerț și de 8,8% în sectorul serviciilor.* În baza coeficienților obținuți în urma testării modelului de regresie se poate conchide că abordarea și implementarea măsurilor suplimentare de mediu, precum rapoartele de mediu și standardele voluntare de tip EMAS, influențează pozitiv calitatea raportării CSR în toate cele trei sectoare analizate. Cu toate acestea, doar în domeniile comerțului și serviciilor se observă o influență mai accentuată, în timp ce în sectorul producției, creșterea de doar 1,7% este nesemnificativă din punct de vedere statistic. În sectorul industrial, utilizarea EMAS, de exemplu, tinde să fie orientată spre conformitate, fără o integrare practică în strategia de sustenabilitate și fără un impact direct asupra comunicării nefinanciare [182]. În schimb, în domeniul comerț și servicii, nevoia de diferențiere într-un mediu concurențial intens și capacitatea mai mare de adaptare organizațională favorizează utilizarea acestor instrumente într-o manieră aliniată cu viziunea organizațională, ceea ce se reflectă într-o raportare mai coerentă și mai credibilă [91]. Totuși, literatura de specialitate arată că simpla adoptare a unor standarde precum EMAS nu garantează automat o îmbunătățire a calității raportării, ci este nevoie de un angajament managerial autentic și de integrarea indicatorilor ecologici în sistemele de management al performanței organizaționale [104]. Astfel, includerea unor instrumente și măsuri de perfecționare a datelor privind implicarea în acțiuni de mediu poate augmenta calitatea rapoartelor CSR, însă doar printr-o abordare strategică. În conformitate cu datele rezultate, *se validează ipoteza H4 pentru sectorul Comerț și Servicii.*

Examinarea statisticilor reziduurilor pentru cele trei domenii economice evidențiază o acuratețe ridicată a estimărilor generate de modelele de regresie (tabelul 3.10). Media reziduurilor este zero în toate cazurile, indicând un echilibru al erorilor de predicție și absența unei tendințe sistematice. În sectorul producției, modelul se distinge prin cea mai mică variație a reziduurilor, semn al unei precizii superioare în estimarea valorilor observate.

Tabelul 3.10. Statistici descriptive ale reziduurilor modelelor sectoriale

		Minim	Maxim	Medie	Std. Deviation	N
<i>Producție</i>	<i>Predicted Value</i>	3,38646	4,57275	4,17500	0,28982	40
	<i>Residual</i>	-0,42808	0,29691	-0,00000	0,16685	40
	<i>Std. Predicted Value</i>	-2,721	1,372	0,000	1,000	40
	<i>Std. Residual</i>	-2,360	1,637	0,000	0,920	40
<i>Comerț</i>	<i>Predicted Value</i>	3,12323	4,64417	4,09180	0,31439	51
	<i>Residual</i>	-0,44913	0,40844	0,00000	0,20112	51
	<i>Std. Predicted Value</i>	-3,081	1,757	0,000	1,000	51
	<i>Std. Residual</i>	-2,095	1,905	0,000	0,938	51
<i>Servicii</i>	<i>Predicted Value</i>	2,51649	4,73266	4,04931	0,38382	212
	<i>Residual</i>	-0,61608	0,64185	0,00000	0,21722	212
	<i>Std. Predicted Value</i>	-3,994	1,780	0,000	1,000	212
	<i>Std. Residual</i>	-2,795	2,912	0,000	0,986	212

a. Variabila dependentă: Q_R

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În domeniul comerțului, deviația standard este ușor mai înaltă, iar în sectorul servicii, deși abaterea reziduală atinge 0,21722, aceasta rămâne acceptabilă având în vedere dimensiunea semnificativ mai mare a eșantionului. Valorile reziduurilor standardizate, situate între aproximativ -2 și +3, confirmă lipsa valorilor aberante și o bună distribuție a erorilor. Predicțiile standardizate respectă profilul unei distribuții normale, aspect esențial pentru validitatea modelelor. Prin urmare, datele prezentate în tabelul 3.10 susțin robustețea fiecărui model de regresie, fără excepție, oferind estimări fiabile și relevante în contextul evaluării calității raportării CSR.

3.4. Concluzii la capitolul 3

Atingerea scopului definit, orientat spre identificarea și demonstrarea influenței factorilor ESG asupra calității raportării CSR, a fost realizată prin prezentarea rezultatelor a șase modele de îmbunătățire a calității raportării CSR, diferențiate la nivel național și sectorial. În urma testării modelelor econometrice privind implicațiile pilonilor ESG în creșterea relevanței rapoartelor, au rezultat următoarele concluzii:

1. Deși conceptul de CSR și dimensiunile ESG ale activității economice par a fi subiecte cunoscute în mediul de afaceri, se pare că entitățile din România și Republica Moldova sunt încă în etapa de conștientizare și adaptare la noile cerințe. Din totalul respondenților, 31% au recunoscut că nu au cunoștințe suficiente despre CSR, iar 19,1% au doar competențe vagi în acest domeniu. Așadar, există un decalaj destul de mare între entitățile europene și cele din România și Republica Moldova, la nivelul durabilității.

2. Din perspectiva programelor de sănătate, 23,4% dintre întreprinderi nu oferă asemenea beneficii angajaților, ceea ce poate scădea semnificativ scorul indicatorilor sociali. În același timp, foarte puține entități sunt adaptate tendințelor de ajustare a programului de muncă, majoritatea

având o abordare rigidă. Mai mult, dintre întreprinderile analizate doar 44,6% oferă informații privind impactul asupra mediului, pe când 28% nu furnizează nicio informație privind performanțele din acest domeniu. În acest context, entitatea Art Flame SRL, a cărei activitate este producerea articolelor din materiale lemnoase, în urma analizei rezultatelor și recomandărilor cercetării au implementat cu succes metrice de măsurare a performanței de mediu, cum ar fi consumul de energie, consumul de resurse naturale, dar și măsuri de reducere și reciclare a deșeurilor din activitatea de producere.

3. În ansamblu, au fost confirmate 26 de ipoteze, din numărul total de 36 de ipoteze. În cazul modelului general și modelului pentru România au fost validate toate cele 6 ipoteze, pe când modelul pentru Republica Moldova și domeniul Servicii au fost justificate 5 ipoteze, excepție făcând variabila reprezentată de indicatorii de guvernanță extinși. Astfel, în cadrul studiului au fost validate 72,22% din numărul total de ipoteze de cercetare, demonstrând impactul semnificativ pe care îl au integrarea practicilor ESG în raportarea corporativă a entităților din Republica Moldova și România. Concluziile formulate confirmă solicitările Directivei CSRD, prin care întreprinderilor li se solicită raportarea nu doar a performanței sociale, ci integrarea tuturor componentelor ESG, pentru a demonstra responsabilitatea asumată în ajustarea impactului asupra comunității în general.

4. Entitățile din domeniul Producției sunt mai susceptibile la indicatorii sociali clasici și complementari, în timp ce întreprinderile din domeniul Comerț resimt impactul indicatorilor de guvernanță în definirea calității rapoartelor CSR prezentate.

5. În contextul rezultatelor obținute, se poate conchide că reflectarea aspectelor de mediu în rapoartele CSR are impact asupra calității rapoartelor atât la nivelul entităților din România, cât și a celor din Republica Moldova. Dintr-o perspectivă sectorială, însă se observă că întreprinderile producătoare și comerciale nu resimt această influență direct, existând și alți factori potențiali ce trebuie luați în considerare pentru modelele din aceste sectoare.

6. Indicatorii sociali au rezultat a fi semnificativi pentru toate modelele, excepție făcând domeniul Comerț, evidențiind astfel importanța descrierii performanței sociale ale entităților în vederea creșterii legitimității rapoartelor prezentate către părțile interesate.

7. Un rezultat similar este determinat și în cazul practicilor de guvernanță aplicate în entități, a căror eficiență este confirmată la nivelul tuturor modelelor, în afară de modelul pentru întreprinderile producătoare.

8. În ceea ce privește dimensiunile ESG complementare, se atestă că indicatorii de mediu și sociali sunt justificați pentru toate cele șase modele, cu excepția domeniului *Producție* (H4) și a domeniului *Comerț* (H5). Entitatea BC „Victoriabank” SA, în concordanță cu recomandările formulate, a revăzut indicatorii ESG cuantificați, implementând astfel de măsuri, cum ar fi

prevenirea și combaterea corupției, suport financiar pentru proiectele comunitare și dialogul deschis cu comunitatea locală pe probleme sensibile, înțelegând importanța raportării performanței în acest domeniu pentru a crește credibilitatea rapoartelor prezentate către părțile interesate. Indicatorii de guvernanță suplimentari au fost considerați relevanți doar în cazul modelului general și a modelului pentru entitățile din România, demonstrând că acestea au avansat în dezvăluirea unor informații dincolo de cele obligatorii.

9. Rezultatele obținute pot fi aplicate de conducerea și managerii entităților, de autoritățile de reglementare și investitori în scopul consolidării strategiilor de dezvoltare durabilă în asociere cu dimensiunile ESG și bunele practici de raportare. Astfel, se pot lua decizii privind îmbunătățirea politicilor de resurse umane, creșterea transparenței decizionale a guvernanței entităților, adoptarea unor măsuri suplimentare de reducere a impactului asupra mediului, etc.

10. Din perspectiva mediului academic, cercetarea efectuată contribuie la dezvoltarea literaturii de specialitate, mai ales în contextul economiilor în curs de dezvoltare, subliniind particularitățile specifice celor două țări analizate. Mai mult ca atât, studiul propune și testează implicațiile unor dimensiuni suplimentare ale ESG, oferind cercetătorilor oportunitatea de a testa în continuare practicile complementare ESG sugerate în circumstanțele altor țări, sectoare și tipuri de instituții.

4. MODELE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A RELEVANȚEI RAPORTĂRII INTEGRATE PRIN IDENTIFICAREA FACTORILOR DETERMINANȚI AI CALITĂȚII

Mediul înconjurător suportă schimbări considerabile cu fiecare an ce trece. Activitatea și dezvoltarea accelerată a industriilor sunt factori ce influențează într-o mare măsură aceste schimbări prin emisiile pe care le generează, prin utilizarea neconștientă a resurselor, dar și prin egoismul consumerist. Motivate de aceste tendințe îngrijorătoare, au apărut diverse inițiative de responsabilizare a entităților. Un instrument relevant în acest context este raportul integrat, care încurajează întreprinderile să prezinte atât informații financiare, cât și nefinanciare pentru a construi o imagine completă a procesului de creare a valorii. Astfel, *scopul acestui capitol* este de a identifica factorii determinanți ai calității raportării integrate pentru a maximiza eficiența rapoartelor și pentru ca entitățile să poată valorifica pe deplin beneficiile creșterii transparenței corporative. Astfel, *cercetarea își propune* să identifice elementele care au impact asupra raportării integrate pentru a optimiza comunicarea corporativă. Având în vedere scopul urmărit, au fost stabilite următoarele *obiective de cercetare*:

- ✓ explorarea abordărilor teoretice și empirice asupra calității rapoartelor integrate;
- ✓ modelarea econometrică a relației dintre factorii financiari, de mediu și de guvernare și nivelul calității raportării integrate;
- ✓ investigarea corelațiilor dintre variabilele macroeconomice, instituționale și culturale și calitatea raportării integrate;
- ✓ identificarea implicațiilor practice ale concluziilor studiului pentru entități și pentru diferite categorii de părți interesate.

4.1. Implicațiile factorilor de ordin financiar, de mediu, de guvernare, macroeconomici și culturali în asigurarea calității raportării integrate

Odată cu apariția preocupărilor privind dezvoltarea durabilă și responsabilitatea socială și de mediu a entităților, raportarea integrată a devenit un mijloc optim de abordare acestor subiecte sensibile. Dezvoltarea acestei practici de raportare a stimulat numeroase întreprinderi să-și revizuiască procesul de colectare și prezentare a informațiilor, astfel încât să răspundă necesităților tuturor părților interesate, nu doar a investitorilor. Totuși, varietatea perspectivelor privind modalitatea oportună de raportare a determinat existența unei oscilații a calității rapoartelor. Înțelegerea factorilor de influență poate nu doar să sporească calitatea rapoartelor, dar și să crească credibilitatea și transparența entităților

în societate. Realizarea studiului vine drept răspuns la solicitările privind dezvoltarea acestui domeniu de cercetare în numeroase lucrări de specialitate [77, 21].

Pentru a atinge obiectivele stabilite, a fost construită o structură logică a procesului de cercetare, care pornește de la revizuirea teoretică și conceptuală a calității raportării integrate, urmată de dezvoltarea unui model econometric de evaluare a factorilor determinanți, și, ca finalitate, interpretarea rezultatelor obținute și formularea concluziilor și recomandărilor pentru mediul academic și corporativ. În figura 4.1 sunt prezentate toate etapele parcurse.

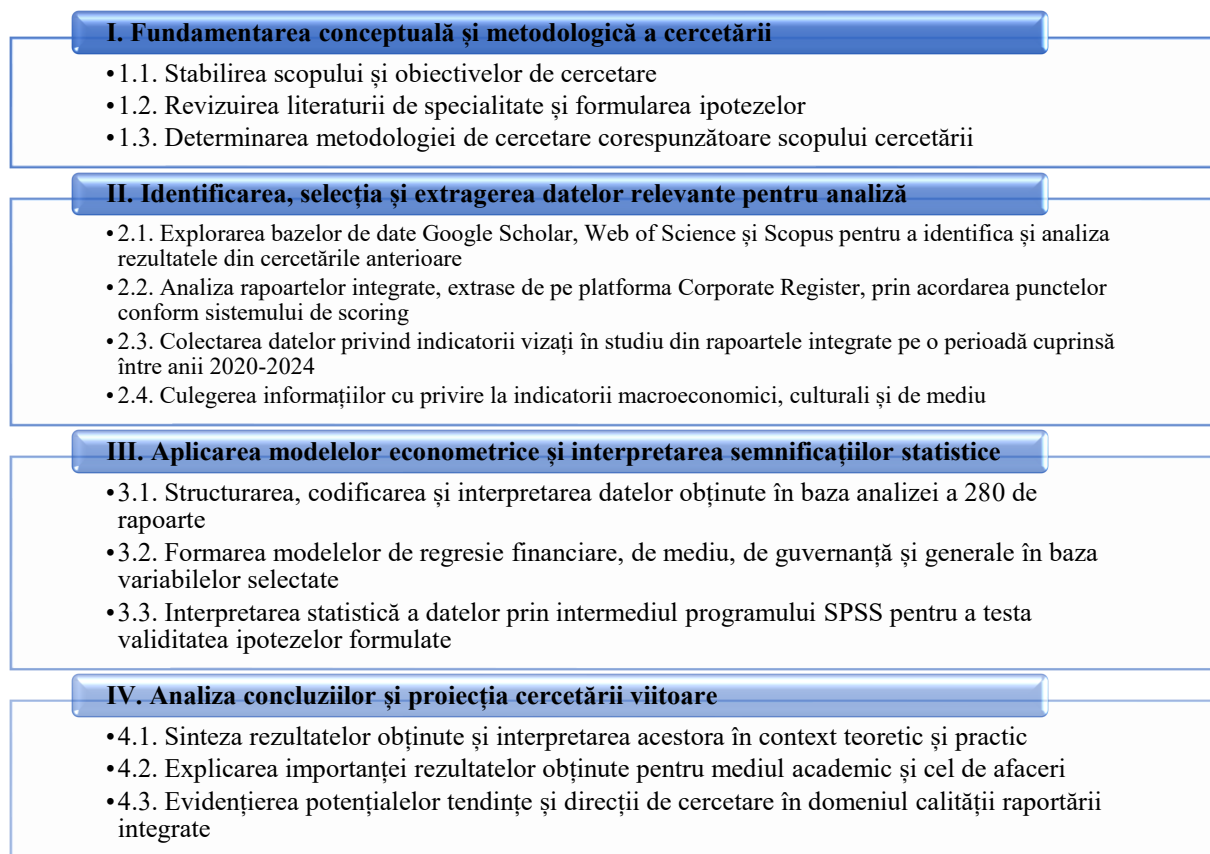

Fig. 4.1. Structura procesului de cercetare a calității rapoartelor integrate

Sursa: elaborat de autor

Structurarea procesului de cercetare, precum este prezentat în figura 4.1, are ca obiectiv eficientizarea parcurgerii etapelor propuse, astfel fiind atins scopul studiului. Este important ca rezultatul cercetării să fie reflectat printr-un șir de factori de impact nu doar la nivelul entităților, ci și la nivel general.

Există un număr limitat de studii care explorează intensitatea relației dintre industrie și raportarea informațiilor privind acțiunile sociale și de mediu. În ceea ce privește implicațiile industriei în raportarea integrată, autorii Gianfelici C., Casadei A. și Cembali, F. analizând un eșantion de 64 de rapoarte divizate pe sectoare au determinat că apartenența entităților la o anumită industrie are impact asupra conținutului și calității rapoartelor integrate [145]. Astfel, apare ideea

dezvoltării unor reglementări sectoriale care să fie adaptate fiecărei industrii, crescând în acest mod comparabilitatea și relevanța datelor prezentate. Acest punct de vedere este susținut și de cercetătorii Rivera-Arrubla Y., Zorio-Grima A. și García-Benau M., care poziționează industria entității ca unul dintre factorii de influență asupra nivelului de divulgare a informațiilor în rapoartele integrate [302]. Într-adevăr, întreprinderile care activează în industrii cu impact asupra societății și mediului, tind să raporteze mai multe informații despre performanța nefinanciară a acestora, ca urmare a obligativității prezentării sau în mod voluntar, pentru a-și crește legitimitate în rândul părților interesate. Pe de altă, parte există și cercetări care au obținut rezultate contradictorii, cum ar fi prezența unei corelații negative între industria manufacturieră și prezentarea rapoartelor integrate [147]. Similar, cercetătorii Songini L. et al. testând industria, ca variabilă de control, au determinat că pentru *modelul General* aceasta nu are influență asupra calității raportării integrate, însă devine semnificativă pentru modelul care nu cuprinde entitățile din Africa de Sud [322]. Făcând o totalizare a constatărilor autorilor din domeniu, se poate formula prima ipoteză de cercetare, și anume:

Ipoteza de cercetare H1: *Domeniul de activitate al entităților influențează nivelul calității rapoartelor integrate prezentate.*

Caracteristicile întreprinderii, cum ar fi dimensiunea, domeniul de activitate și vechimea, sunt considerate a fi relevante în deciziile de raportare. Mai multe studii au investigat impactul vechimii entității asupra adoptării și calității raportării integrate, determinând că cele cu experiență mai mare tind să prezinte mai multe date în rapoartele integrate [157], fiind interesate de menținerea reputației și conformarea cu cele mai noi și eficiente tendințe de raportare. Cercetătorii Lee K. și Yeo G. au obținut rezultate similare și în cazul întreprinderilor cotate la bursa de valori din Africa de Sud, variabila de control reprezentată de vechimea entităților având impact pozitiv asupra calității rapoartelor [208]. Din perspectiva optimismului rapoartelor integrate, se atestă că entitățile mai tinere utilizează un ton mai optimist în scrierea acestora, manipulând opinia părțile interesate în scopul construirii unei imagini pozitive organizaționale [303]. Deși numeroși autori au depistat o influență pozitivă a vechimii entităților, sunt cercetări ce nu au reușit să determine corelații semnificative între aceste variabile. De exemplu, autorii Vitolla F., Raimo N. și Rubino M., pe un eșantion de 134 de participanți, nu au identificat nicio relație între vechimea entității și calitatea raportării [352], întreprinderile mai tinere depunând mai mult efort în prezentarea rezultatelor înregistrate. Similar, cercetătorii Cojocaru A., Mihaila S. și Grosu V. au infirmat impactul vechimii entității asupra calității raportării pentru întreprinderile din domeniul materialelor de bază și cele industriale [81]. Având drept reper studiile anterioare care au

demonstrat prezența unei corelații pozitive între vechimea entităților și calitatea raportării integrate, este formulată următoarea ipoteză:

Ipoteza de cercetare H2: *Cu cât vechimea entității este mai mare, cu atât rapoartele integrate sunt mai calitative.*

Între întreprinderile mari, mijlocii și mici există diferențe semnificative legate de modalitatea de raportare a rezultatelor înregistrate. În conformitate cu teoria agenției, entitățile mari necesită un volum mai mare al capitalului, ceea ce implică atragerea investitorilor sau a altor părți interesate ce sunt dispuse să participe la creșterea capitalului. În același timp, datorită dimensiunii mai mari a entității, există și mai multe categorii de părți interesate, care solicită diferite informații, în dependență de profilul acestora. În susținerea acestor idei este studiul autorilor Frias-Aceituno J., Rodríguez-Ariza L. și García-Sánchez I., care au cercetat un eșantion de 1590 de rapoarte ce au integrat date financiare și de durabilitate, depistând că, într-adevăr, dimensiunea entității are o influență pozitivă asupra calității rapoartelor integrate [136]. Totodată, cercetătorul Iredale O. a explorat efectul dimensiunii întreprinderilor cotate la bursa de la Johannesburg, determinând că această variabilă nu doar are impact pozitiv asupra rapoartelor, ci este și unul dintre cei mai importanți factori contingenți ce explică variația calității rapoartelor integrate [183].

Pe de altă parte, numărul de angajați, prin care se cuantifică dimensiunea entității, poate fi privită și ca o măsură ce pune presiune pe întreprinderi. În acest sens, a fost identificată o corelație semnificativă și pozitivă între numărul de angajați și calitatea rapoartelor, astfel raportul integrat devine un mijloc de obținere a aprobării și susținerii angajaților, ceea ce duce și la îmbunătățirea performanței acestora [353]. Luând în considerare rezultatele studiilor anterioare, se poate conchide că entitățile mai mari, care au mai mulți angajați, având o presiune mai mare din partea părților interesate și fiind mai vizibile și urmărite pe piață, tind să prezinte rapoarte integrate mai calitative, conformându-se solicitărilor societății. Astfel, se poate formula următoarea ipoteză, după cum urmează:

Ipoteza de cercetare H3: *Entitățile mai mari, cu un număr mai mare de angajați, prezintă rapoarte integrate mai calitative.*

Gradul de îndatorare al întreprinderilor este un indicator ce are o importanță deosebită în accesarea surselor suplimentare de capital. În baza acestui indicator băncile și alte părți interesate pot lua decizia de aprobare a solicitărilor entităților. Așadar, ca unul dintre indicatorii financiari sensibili poate avea o influență semnificativă asupra calității raportării integrate, întrucât se consideră că o entitate cu un grad de îndatorare mai mic va dispune de instrumentele necesare pentru a crește calitatea rapoartelor, dobândind prin această metodă încrederea și susținerea părților interesate. Autorii Girella L., Rossi P. și Zambon S., realizând un studiu a experienței de raportare

integrată în cadrul a 349 de întreprinderi internaționale, au determinat că deși gradul de îndatorare are o influență pozitivă asupra adoptării raportării integrate, impactul nu este semnificativ, evidențiind reticența entităților în adoptarea unei noi forme de raportare din cauza temerilor legate de previziunile negative pe care le-ar putea interpreta părțile interesate [147]. Similar, cercetătorul Hichri A. a identificat o corelație nesemnificativă între gradul de îndatorare și raportarea integrată, impactul în acest caz fiind de tip negativ [164]. În aceeași ordine de idei, autorii Wang J. et al. au analizat variația calității rapoartelor CSR în dependență de gradul de îndatorare al entităților din China, identificând o corelație semnificativă și negativă, ceea ce confirmă că entitățile îndatorate nu tind să-și îmbunătățească informațiile publicate [360]. Conform argumentelor din literatura de specialitate, presupunem că:

Ipoteza de cercetare H4: Entitățile cu un grad mai mare de îndatorare tind să furnizeze rapoarte integrate de calitate mai bună, pentru a crește transparența față de creditori.

Indicatorii profitabilității sunt marcherii bunăstării, oferind perspective asupra succesului entităților în gestionarea propriei activități. Este de așteptat ca întreprinderile ce înregistrează un indice al rentabilității mai mare să aibă bugete mai mari, disponibile pentru a fi utilizate cu scopul îmbunătățirii practicilor de raportare. În contextul țărilor în curs de dezvoltare, studiul cercetătorului Islam M. asupra entităților din Bangladesh, a identificat că atât ROA, cât și ROE au o corelație pozitivă și semnificativă asupra adoptării raportării integrate [184]. O relație similară a fost identificată și în întreprinderile cotate la bursa de valori din Johannesburg, acestea având și o experiență mai vastă în raportarea integrată, datorită caracterului obligatoriu al acestora [234]. În ceea ce privește nemijlocit influența ROE asupra calității raportării, studiul realizat de cercetătorii Vitolla F. et al. confirmă existența unei legături pozitive și semnificative din punct de vedere statistic între ROE și calitatea raportării integrate [354]. Autorii Chouaibi Y. et al. au analizat, din contra, influența calității raportării integrate asupra performanței financiare a entităților, depistând că ROE tinde să crească odată ce entitățile prezintă rezultatele obținute prin intermediul unor rapoarte integrate de calitate [64]. Deși există un consens printre autori privind impactul nivelului ROE asupra calității raportării integrate, un rezultat contradictoriu au obținut autorii Dilling P. și Caykoylu S., identificând o relație semnificativă între profitabilitatea și calitatea raportării integrate, însă una de tip negativ [98]. Un argument ce ar putea explica rezultatul obținut este că entitățile ce înregistrează un nivel al rentabilității mai redus pot fi mai motivate să își îmbunătățească calitatea raportării integrate pentru a-și consolida imaginea și pentru a dobândi încrederea părților interesate. Așadar, considerând rezultatele obținute în baza cercetărilor și părerile autorilor din domeniu, poate fi formulată următoarea ipoteză:

Ipoteza de cercetare H5: *Entitățile care înregistrează un nivel mai înalt al rentabilității capitalului propriu, prezintă rapoarte integrate mai calitative.*

ROA este un indicator financiar esențial care măsoară eficiența unei entități în generarea de profituri din totalul activelor deținute. În contextul raportării integrate, ROA funcționează ca un indicator-cheie al performanței financiare, componentă fundamentală a rapoartelor integrate de înaltă calitate. Autorii Qian G., Sapindi R. și Husin N., realizând o cercetare asupra entităților cotate la bursă din Asia, au determinat că o valoare mai mare a ROA este asociată cu o calitate îmbunătățită a raportării integrate, întrucât entitățile cu o performanță financiară bună sunt capabile să aloce fonduri pentru dezvoltarea unor sisteme de raportare avansate [285]. În India, s-a constatat că întreprinderile cu un ROA mai ridicat realizează rapoarte integrate care se aliniază îndeaproape cu cadrul IIRC, reflectând un angajament față de crearea de valoare pe termen lung [324]. În mod similar, entitățile japoneze cu un nivel crescut al rentabilității activelor au demonstrat o îmbunătățire a performanței financiare pe termen scurt printr-o raportare integrată mai avansată, deși persistă provocări în ceea ce privește integrarea elementelor orientate spre viitor [286]. În plus, se atestă că întreprinderile cu valori ridicate ale ROA pot beneficia de accesibilitate sporită la piețele de capital, ceea ce le motivează să adopte practici de raportare integrată transparente și de înaltă calitate, pentru a atrage și a fideliza investitorii. Această tendință este în concordanță cu concluziile studiului Workiva 2025 Executive Benchmark, care evidențiază că 92% dintre investitori prioritizează acuratețea datelor din rapoartele integrate [127].

Pe de altă parte, autorii Senani K., Ajward R. și Kumari J. au optat pentru o abordare distinctă, testând impactul adoptării raportării integrate asupra rentabilității activelor [315]. Aceștia au determinat că aderarea la raportarea integrată nu are influență asupra performanței ROA, sugerând astfel o relație inversă de analiză față de direcția propusă în această lucrare. În același timp, într-o cercetare de tip meta-analiză, au clasificat relația dintre ROA și calitatea rapoartelor integrate ca una spurioasă, existând variații ale rezultatelor în studiile analizate. Prin urmare, în lumina rezultatelor cercetării și a literaturii de specialitate, se poate formula următoarea ipoteză:

Ipoteza de cercetare H6: *Creșterea rentabilității activelor influențează în mod pozitiv calitatea rapoartelor integrate.*

Cifra de afaceri, definită ca venitul total generat de o entitate într-o anumită perioadă de timp, reprezintă unul dintre indicatorii principali ce cuantifică dimensiunea și performanța entităților pe piață. De obicei, întreprinderile cu o cifră de afaceri mai mare dispun de mai multe resurse, ceea ce permite adoptarea unor instrumente avansate de raportare, cum ar fi raportarea integrată. În ceea ce privește impactul cifrei de afaceri asupra adoptării rapoartelor nefinanciare, autorii croați Galant A. și Černe K. au demonstrat că un nivel mai mare al vânzărilor este asociat cu decizia voluntară

a entităților de a publica date privind performanța nefinanciară [138]. Similar, în cercetarea autorilor Churet C. și Eccles R., generarea veniturilor și reducerea costurilor a fost asociată atât cu implementarea inițiativelor de mediu, cât și cu cele sociale, sporind prin această modalitate informațiile descrise în rapoartele integrate [66]. Cercetătorii Roman A., Mocanu M. și Hoinaru R. analizând tonul rapoartelor integrate prezentate de către întreprinderi au depistat că întreprinderile ce raportează o cifră de afaceri mai mare, comunică informațiile într-o manieră echilibrată, fără a distorsiona datele, crescând astfel relevanța și calitatea raportării integrate [303]. Însă nu doar venitul influențează calitatea rapoartelor integrate, ci și viceversa. Astfel, în conformitate cu teoria raportării voluntare, prezentarea unor informații detaliate, ce cuprind aspectele ESG servește ca un mijloc de consolidare a reputației entității, având impact economic asupra vânzărilor și a cifrei de afaceri [56]. Având în vedere aceste premise, ipoteza propusă este următoarea:

Ipoteza de cercetare H7: *Cu cât cifra de afaceri a entităților este mai mare, cu atât calitatea rapoartelor integrate este mai mare.*

Environmental Performance Index (EPI) este un instrument de măsurare și analiză a performanței politicilor de mediu aplicate la nivel de stat, în vederea conștientizării impactului degradării sistemelor de susținere a mediului [34]. Cercetătorii Caraiani C. et al. au determinat că scorurile mai avansate ale EPI influențează numărul entităților la nivel de țară ce aplică standardele GRI în raportarea corporativă [54]. Similar, Turcu R. a identificat că țările cu productivitate înaltă în domeniul raportării integrate, au înregistrat și o valoare înaltă a EPI [343]. În acest sens, se poate evidenția impactul EPI asupra numărului de rapoarte publicate, atât în conformitate cu standardele GRI, cât și IIRC. Mai mult, autorii Ballou B. et al. au realizat o analiză complexă a influenței diferitor factori asupra revizuirii rapoartelor CSR, ca rezultat al auditului informațiilor prezentate, depistând că entitățile originare dintr-o țară cu scor înalt EPI au o probabilitate mai mare de a realiza ajustări ale rapoartelor CSR, îmbunătățind calitatea acestora [20]. În ceea ce privește corelația EPI și PIB-ul pe cap de locuitor la nivelul țărilor în curs de dezvoltare din Europa, se atestă o corelație pozitivă slabă, însă importantă în demonstrarea impactului performanței de mediu în creșterea bunăstării populației [73]. Deși există puține studii care au explorat impactul scorului EPI asupra adoptării și calității raportării integrate, acest indicator poate fi un factor modelator important, întrucât reflectă angajamentul guvernelor față de politicile de mediu durabile, influențând indirect formarea comportamentului corporativ în domeniul transparenței nefinanciare. Astfel, EPI poate acționa ca un catalizator instituțional pentru dezvoltarea raportării integrate la nivel național. În baza opiniilor și constatărilor empirice publicate în articolele de specialitate, se poate formula următoarea ipoteză:

Ipoteza de cercetare H8: *Entitățile care își desfășoară activitatea într-o țară cu EPI înalt, tind să aibă rapoarte integrate mai de calitate.*

Climate Change Performance Index (CCPI) este un „indicator ce servește drept un instrument cuprinzător anual pentru evaluarea performanței țărilor în abordarea schimbărilor climatice, luând în considerare variabile precum emisiile de gaze cu efect de seră, utilizarea energiei regenerabile, măsurile de eficiență energetică și politicile guvernamentale privind clima” [348]. Cercetările științifice ce ar explora impactul CCPI asupra calității raportării sunt foarte limitate, însă unii autori au reușit parțial să evidențieze influențele CCPI. Studiul cercetătorului Principale (2024) relevă impactul pozitiv al CCPI asupra deciziei de adoptare a standardelor TCFD, evidențiind importanța nivelului de conștientizare ecologică a unei țări în stimularea entităților să adopte standardele de raportare nefinanciară [215]. În același timp, în lucrarea autorilor Datt R., Luo L. și Tang Q. a fost constatat că un indice CCPI mai mare este corelat cu o probabilitate mai mare ca entitățile să prezinte rapoarte auditate de specialiști din exterior, crescând astfel calitatea informațiilor publicate [92]. Cu toate că există puține articole științifice care să discute corelația dintre CCPI și calitatea raportării corporative, CCPI are potențialul de a acționa ca un factor instituțional ce poate stimula transparența și caracterul riguros al procesului de raportare integrată. Luând în calcul rezultatele cercetărilor de până acum, este propusă ipoteza de mai jos:

Ipoteza de cercetare H9: *Entitățile ce provin dintr-o țară cu CCPI ridicat, prezintă rapoarte integrate mai calitative.*

În concordanță cu schimbările tendințelor de raportare, rolul comitetului de audit a suferit modificări esențiale, depășind procesul tradițional de raportare financiară și contribuind la creșterea calității informațiilor privind performanța nefinanciară. În viziunea autorilor Engelbrecht L., Yasseen Y. și Omarjee I., funcția de audit intern al entităților are potențialul de a ajusta procesele de raportare integrată, rezultând un raport de calitate, însă, în practică, această funcție nu este exploatată pe deplin [121]. Prin implementarea eficientă și completă a proceselor de audit intern al informațiilor financiare și nefinanciare entitățile pot spori încrederii părților interesate față de datele prezentate [319]. Mai mult ca atât, pentru întreprinderile cu buget limitat, organizarea auditului intern al rapoartelor poate reduce costurile asociate contractării unor entități specializate în domeniu [300]. De asemenea, autorii Haji A. și Anifowose M. evidențiază avantajul auditorilor interni față de cei externi prin participarea continuă la procesul de raportare, fiind și familiarizați cu activitatea și procesele operaționale ale entității [156]. În acest context, auditorii externi vor avea o abordare mai precisă, spre deosebire de auditorii externi care nu vor cunoaște în profunzime specificul activității entității analizate. Astfel, cercetătorii Prinsloo A. și Maroun W. consideră că structurarea eficientă a funcției de audit intern poate avea o influență pozitivă în

procesul de prestare a serviciilor de audit extern, accentuând astfel caracterul complementar al auditului intern și extern [280]. Rezultatele și perspectivele evidențiază importanța consolidării funcției de audit intern ca element strategic în creșterea calității raportării integrate și justifică testarea următoarei ipoteze:

Ipoteza de cercetare H10: *Calitatea rapoartelor integrate crește dacă entitățile auditează intern rapoartele prezentate.*

Auditul extern al comunicărilor corporative este o etapă importantă în creșterea calității rapoartelor integrate, întrucât contribuie la validarea informațiilor prezentate, consolidând încrederea investitorilor și sprijinind procesele decizionale bazate pe informații corecte și relevante. Includerea aspectelor-cheie ale auditului contribuie la creșterea credibilității și robusteții informațiilor, având un rol important în îmbunătățirea calității raportării corporative și, implicit, a rapoartelor integrate [334]. Cercetătorii Briem C. și Wald A. consideră că auditul extern al rapoartelor integrate poate crește transparența și credibilitatea rapoartelor integrate, întrucât auditorii au capacitatea de a asigura interpretarea corectă a prevederilor CRI, ceea ce depășește problema incertitudinii angajaților din interiorul entității privind practicile de raportare integrată [41]. Concluzii similare au fost formulate și în studiul autorilor Rivera-Arrubla Y., Zorio-Grima A. și Garcia-Benau M., echipa de cercetători depistând că auditul extern al informațiilor din rapoartele integrate are o influență pozitivă asupra nivelului de transparență a comunicării, iar informațiile prezentate devin complete, coerente și comparabile [302]. În unele lucrări, costul serviciilor de audit a fost considerat ca măsură a calității serviciilor. Astfel, un preț mai mare al serviciilor de audit extern este corelat cu un efort mai mare depus de experții contractați, rezultând o calitate mai bună a informațiilor prezentate [102]. Entitățile ce optează pentru abordări metodologice avansate și expertiză multidisciplinară în verificarea rapoartelor integrate, tind să solicite servicii de audit de la întreprinderi bine cotate pe piață, cum ar fi cele din Big 4 [165]. Grupul Big 4 este constituit din patru cele mai avansate entități în domeniul serviciilor contabile și de audit, printre care se numără giganții de piață, cum ar fi Deloitte, Ernst & Young (EY), PricewaterhouseCoopers (PwC) și KPMG. Autorul Maroun W. a demonstrat impactul pozitiv pe care îl au serviciile de audit prestate de entități Big 4 asupra calității rapoartelor integrate, realizând un studiu asupra 42 de întreprinderi din Africa de Sud [228]. Astfel, realizând o sinteză a rezultatelor obținute în cercetările anterioare și constatările proprii, poate fi formulată următoarea ipoteză de cercetare:

Ipoteza de cercetare H11 (a): *Dacă rapoartele integrate sunt supuse auditului extern, acestea tind să devină mai calitative.*

Ipoteza de cercetare H11 (b): *Dacă rapoartele integrate sunt auditate de către entități din grupul Big4, informațiile incluse în raportul integrat sunt îmbunătățite.*

Consiliul de administrație al entităților este un organ ce funcționează pentru a găsi căile necesare de adaptare a procesului decizional, astfel încât interesele părților interesate să fie luate în considerare [194]. Autorii Sánchez I., Domínguez L. și Alvarez I. consideră că odată cu creșterea dimensiunii consiliului de administrație procesul de luare a deciziilor este eficientizat, datorită implicării mai multor perspective în rezolvarea problemelor [311]. În ceea ce privește dependența calității rapoartelor integrate de dimensiunea consiliului de administrație, există un șir de studii ale căror obiectiv a fost explorarea acestei relații. De exemplu, autorii Vitolla F., Raimo N. și Rubino M., prin realizarea unui studiu asupra 134 de entități internaționale, au identificat prezența unei corelații pozitive și semnificative între variabile, pe care o explică prin diversitatea competențelor și experiențelor membrilor consiliului, facilitând astfel controlul eficient al procesului de colectare și prezentare a informațiilor necesare unui raport integrat [352]. O concluzie similară a fost formulată și de Cooray T., Gunarathne A. și Senaratne S., care au depistat existența corelației dintre dimensiunea consiliului și calitatea rapoartelor integrate, evidențiind importanța unui număr echilibrat al membrilor pentru evitarea problemelor legate de comunicare și control [84]. De asemenea, cercetătorii Erin O. și Adegboye A., prin analiza efectuată au demonstrat existența acestei corelații în cadrul a 100 de entități listate la bursa de valori din Johannesburg [125]. Mai mult, în cazul întreprinderilor industriale, se atestă același efect al dimensiunii consiliului de administrație asupra calității raportării integrate, demonstrând impactul convergenței părerilor și strategiilor mai multor profesioniști [81]. Pe de altă parte, Songini L. et al., studiind factorii calității raportării integrate din perspectiva caracteristicilor consiliului de administrație, nu au reușit să identifice vreo corelație dintre dimensiunea acestuia și calitatea raportării, de altfel, ca și lipsa corelației dintre vârsta membrilor și procentul membrilor non-executivi cu calitatea rapoartelor integrate [322]. Considerând rezultatele studiilor anterioare, se poate conchide că balanța înclină, totuși, spre influența dimensiunii consiliului de administrație asupra calității raportării integrate, generând următoarea ipoteză de cercetare:

Ipoteza de cercetare H12: *Un consiliu de administrație mai mare are impact pozitiv asupra calității raportării integrate.*

Ca și în orice mediu, diversitatea consiliului de administrație este esențială pentru a întruni diferite perspective, abordări și idei pentru a ajunge la un scop comun. În acest sens, diversitatea de gen poate contribui la îmbunătățirea performanței consiliului de administrație, datorită diferențelor dintre reprezentanții de sex masculin și feminine. Femeile tind să fie mai empaticе, având un comportament motivat de compasiune, astfel consiliului de administrație unde există un

raport corect al diversității de gen poate lua decizii mai bune în domeniul CSR [185]. Prin cercetarea autorilor Harjoto M., Laksmana I. și Lee R. s-a depistat că diversitatea consiliului în termeni de gen crește scorul CSR al entităților și diminuează ambiguitățile legate de implementarea CSR [160].

În comparație cu membrii de sex masculin, femeile din consiliu au calificări la fel de bune, cedând doar la capitolul experiență [336]. Fenomenul respectiv poate fi explicat prin reticența unor entități în alegerea femeilor în funcții de conducere, datorită prejudecăților ce variază de la țară la țară, influențate fiind de dimensiunile culturale ale lui Hofstede [57]. În contextul întreprinderilor din Marea Britanie, participarea a 3 sau mai multe femei în consiliu, contrar stereotipurilor, conduce la creșterea performanței financiare a entităților analizate [39]. Scorul calității rapoartelor integrate, de asemenea, poate fi considerabil îmbunătățit datorită implicării membrilor de sex feminin al consiliului de administrație al întreprinderilor, reducând costurile de agenție [352]. Aceste rezultate sunt susținute și de autorii Frias-Aceituno J., Rodriguez-Ariza L. și Garcia-Sanchez I., care au demonstrat impactul pozitiv și semnificativ al diversității de gen, în cadrul unui eșantion considerabil de 568 de entități din 15 țări [135]. Ca și în cazul dimensiunii consiliului de administrație, cercetătorii Songini L. et al. au obținut niște rezultate ce contravin opiniei majorității autorilor, în cazul studiului lor diversitatea de gen a consiliului având un impact negativ asupra calității rapoartelor integrate [322]. Întrucât multiple studii confirmă influența pozitivă a diversității consiliului, se poate formula următoarea ipoteză:

Ipoteza de cercetare H13: *Diversitatea de gen a consiliului de administrație influențează pozitiv calitatea rapoartelor integrate.*

În literatura de specialitate există o părere comună care enunță că entitățile cotate la bursă, având o vizibilitate publică mai mare, au o probabilitate mai mare de a prezenta rapoarte integrate mai lizibile, datorită impactului sporit al acestora asupra resurselor [303]. Cercetătorii Izzo M. și Fiori G. au analizat decizia de aderare la programul pilot al IIRC și au identificat că majoritatea entităților ce s-au implicat în testarea prevederilor IIRC au fost cele listate la bursă, ceea ce evidențiază angajamentul acestora în creșterea transparenței informațiilor privind performanța corporativă [187]. Aceleași rezultate au fost obținute și în studiul autorului Havlova K., entitățile listate prezentând rapoarte integrate interactive, adaptate pentru experiența utilizatorilor finali [162]. În același timp, a fost explorată publicarea rapoartelor integrate în baza de date GRI, depistându-se lipsa unor diferențe dintre entitățile listate și cele care nu sunt listate la bursă [61]. Este evident că numeroase studii s-au concentrat pe explorarea practicilor de raportare integrată anume a întreprinderilor listate la bursă, acestea având o tendință mai mare de a revoluționa raportarea corporativă, iar în unele cazuri, precum entitățile listate la bursa de Johannesburg,

prezentarea rapoartelor integrate este obligatorie. În acest context, mai mulți autori fac apel la necesitatea de a investiga nivelul de implementare și calitatea rapoartelor integrate, dintr-o perspectivă comparativă a entităților cotate la bursă versus cele ce nu sunt cotate [323, 21]. Astfel, în baza rezultatelor studiilor anterioare și a solicitărilor de dezvoltare a cercetărilor în domeniu, se propune următoarea ipoteză:

Ipoteza de cercetare H14: *Entitățile listate la bursa de valori tind să prezinte rapoarte integrate de o calitate mai înaltă decât cele care nu sunt cotate la bursă.*

Concizia rapoartelor este unul dintre elementele importante ce poate influența deciziile părților interesate. În conformitate cu CRI actualizat, rapoartele integrate nu trebuie să fie „supraîncărcate cu informații mai puțin relevante”, entitățile fiind încurajate să folosească „un limbaj simplu în locul jargonului sau terminologiei foarte tehnice” [180]. Autorii Melloni G., Caglio A. și Perego P., au realizat un studiu al factorilor ce determină concizia rapoartelor prezentate, identificând că entitățile cu o performanță financiară și socială scăzută au publicat rapoarte integrate mai lungi și mai puțin lizibile [239]. În ceea ce privește nemijlocit corelația conciziei raportului integrat cu calitatea acestuia, se atestă o influență pozitivă și semnificativă, întrucât rapoartele concise sunt mai ușor de interpretat de către părțile interesate [332]. De asemenea, concizia rapoartelor este asociată cu o lichiditate mai mare a acțiunilor, investitorii optimizând timpul de procesare al rapoartelor, dar și având o claritate mai mare a rezultatelor, datorită reducerii asimetriei informaționale [50]. Concordanța cu principiul conciziei, însă, se atestă a fi unul dificil de aplicat de către entități, deoarece întreprinderile trebuie să țină cont și de completitudinea raportului integrat, fără a limita prezentarea unor rezultate esențiale ce țin de performanța obținută [275]. Prin urmare, pe baza prevederilor CRI și a constatărilor din literatura de specialitate, se conturează următoarea ipoteză de cercetare:

Ipoteza de cercetare H15: *Cu cât raportul integrat este mai detaliat, cu atât calitatea acestuia este mai mare.*

Performanța indicatorilor macroeconomici a țărilor este unul dintre factorii corelați cu succesul implementării practicilor de sustenabilitate de către entități [54], întrucât entitățile sunt influențate direct de stabilitatea economică a țării. Inflația este unul dintre cei mai importanți și relevanți indicatori macroeconomici, remarcat prin efectele sale, cum ar fi creșterea generală a prețurilor, scăderea puterii de cumpărare a consumatorilor, dar și dificultăți în prognozarea și planificarea bugetelor. Într-o analiză bidirecțională., cercetătorul Cossiga G. a descoperit că o rată înaltă a inflației afectează dezvoltarea durabilă a entităților prin crearea unui mediu instabil și prin reducerea resurselor, iar sustenabilitatea, la rândul său își exercită impactul asupra ratei inflației prin modelarea politicilor economice, tranziția energetică și costurile de mediu [88]. Totodată, o rată ridicată a inflației

este asociată cu un nivel scăzut al sustenabilității, datorită incapacității guvernelor și entităților de a investi în activități de protejare a mediului pe termen lung [146]. Chiar dacă nu există argumente în literatura de specialitate privind impactul ratei inflației asupra calității rapoartelor integrate, ipoteza se fundamentează în baza logicii economice și ia următoarea formă:

Ipoteza de cercetare H16: *Entitățile care activează în țări cu o rată a inflației mai scăzută, prezintă rapoarte integrate mai calitative.*

Rata șomajului este percepută „ca un indicator al eficienței unei economii de a absorbi forța de muncă” [223]. O rată înaltă a șomajului poate fi cauza scăderii bunăstării indivizilor, dar și a țării în general, afectând și alți indicatori macroeconomici. Cercetătorii Maama H. și Mkhize M. au presupus că unii indicatori socio-culturali, printre care se numără rata șomajului, pot influența percepția și înțelegerea conceptului de raportare integrată, respectiv, impunând unele obstacole în adoptarea și aplicarea acestuia [220]. Mai mult ca atât, în țările unde rata șomajului este înaltă, conducerea își orientează atenția în direcția creării de noi locuri de muncă, și nu prioritizează inițiative privind dezvoltarea durabilă [205]. În plus, autorii Leogrande A., Leogrande D. și Costantiello A. au determinat că rata șomajului are un efect negativ moderat asupra scorului ESG, astfel entitățile din țări cu politici de ocupare eficiente vor avea potențialul de a atinge scoruri ESG mai înalte [212]. Prin urmare, analizând efectul ratei șomajului asupra conceptelor conexe raportării integrate, se poate determina următoarea ipoteză de cercetare:

Ipoteza de cercetare H17: *Cu cât rata șomajului în țara unde entitatea își desfășoară activitatea este mai mică, cu atât calitatea rapoartelor integrate este mai mare.*

PIB-ul pe cap de locuitor este unul dintre indicatorii macroeconomici fundamentali după care se poate măsura bunăstarea economică a cetățenilor unei țări, fiind adesea folosit ca măsură de comparare a dezvoltării economice a țărilor. Cercetătorul Bochenek M. analizând numărul de rapoarte prezentate pe țări, a identificat o corelație pozitivă puternică între PIB-ul pe cap de locuitor, ca măsură a nivelului de dezvoltare economică a țării, și numărul rapoartelor integrate publicate [35]. În general, țările dezvoltate sunt caracterizate de un grad mai înalt de transparență în raportare, determinat de presiunea publică intensă și grija față de solicitările părților interesate, favorizând, astfel, creșterea calității rapoartelor prezentate [364]. De asemenea, entitățile din țări cu o dezvoltare economică avansată sunt mai predispuse să adopte și să publice rapoarte integrate [190], acestea având o disponibilitate mai mare de resurse financiare, tehnologice și umane necesare pentru elaborarea unor rapoarte de calitate, conforme cu standardele internaționale. Însă nu toate studiile au obținut rezultate similare, cercetătorii Vaz N., Fernandez-Feijoo B. și Ruiz S. nereușind să identifice o corelație semnificativă nivelul PIB-ului pe cap de locuitor și numărul de rapoarte integrate publicate [345]. Mai mult ca atât, studiul lui Pillai Y. și Seetah K. relevă lipsa

unei asocieri și între nivelul de dezvoltare economică a țării și calitatea raportării integrate [274]. Întrucât există constatări contradictorii în literatura de specialitate, cu o ușoară prevalență a prezenței unei corelații între variabilele cercetate, se conturează ipoteza de cercetare:

Ipoteza de cercetare H18: *Entitățile ce provin din țări cu PIB pe cap de locuitor mai mare, prezintă rapoarte integrate de calitate mai înaltă.*

Țările se diferențiază după o multitudine de criterii, acestea la rândul lor influențând modalitatea în care entitățile își construiesc viziunea, misiunea și activitatea. Pe acest fundal, cercetătorul Hofstede G. a propus un cadru care delimitează națiunile după dimensiunile sale culturale, și anume: individualism versus colectivism, masculinitate versus feminitate, toleranță versus aversiune față de incertitudine și distanță față de putere [168]. În anul 2005, Hofstede G. și Hofstede G., au suplimentat cadrul cu a cincea dimensiune, care categorizează țările după criteriul orientării pe termen lung versus orientării pe termen scurt [167]. Considerând aceste dimensiuni, autorii au realizat studii ce au analizat impactul culturii naționale asupra practicilor contabile din diferite perspective, cum ar influența asupra aplicării regulilor contabile [342], asupra agresivității practicilor de raportare financiară [49], dar și asupra raportărilor corporative de mediu [259]. Ghidați de necesitatea analizei corelației dimensiunilor culturale cu raportarea integrată, mai mulți autori au inițiat cercetări în acest domeniu. În studiul autorilor García-Sánchez I., Rodríguez-Ariza L. și Frías-Aceituno J., s-a identificat că entitățile ce își desfășoară activitatea în țări definite de culturi colectiviste și feministe, sunt preocupate de aspecte privind dezvoltarea durabilă și binele public, fapt ce le motivează să publice rapoarte integrate ce conțin informații relevante pentru un public larg [141]. În același timp, rezultatele cercetărilor confirmă că entitățile din țări caracterizate de colectivism, feminitate, evitarea incertitudinii și distanță scăzută față de putere acordă o atenție deosebită în întocmirea rapoartelor integrate, calitatea acestora fiind mai înaltă față de rapoartele entităților din alte țări [355]. Mai mult ca atât, unii autori au cercetat implicațiile culturii naționale asupra membrilor consiliului de administrație, demonstrând că membrii ce provin din țări feministe tind să adopte raportarea integrată ca măsură de prezentare a angajamentului pentru sustenabilitate [9]. Astfel, pornind de la rezultatele lucrărilor analizate, această cercetare își propune să testeze ipoteza ce urmează:

Ipoteza de cercetare H19: *Dimensiunile culturale ale lui Hofstede influențează calitatea rapoartelor integrate.*

În cadrul revizuirii literaturii de specialitate au fost selectate cele mai relevante lucrări științifice care au permis stabilirea ipotezelor de cercetare. În acest context, au fost luate în considerare actualitatea tematică, relevanța cercetărilor în raport cu scopul cercetării aplicative, dar și impactul lucrărilor analizate. Prin studierea comparativă a surselor au fost delimitate atât

convergențe, cât și divergențe între rezultatele acestora, ceea ce a oferit premise pentru formularea ipotezelor pentru cercetarea sensibilității calității raportării integrate sub influența potențialilor factori determinanți ai acesteia.

4.2. Fundamentarea și modelarea econometrică a sensibilității calității rapoartelor integrate la variația indicatorilor financiari, de mediu și de guvernare

Baza de date colectată pentru studiu include rapoarte integrate ale entităților europene publicate pe platforma Corporate Register și pe site-urile corporative ale acestora. Selectarea rapoartelor s-a realizat cu respectarea unui criteriu de bază: conformitatea explicită cu prevederile CRI, asigurând astfel comparabilitatea și relevanța datelor.

Perioada de referință aleasă pentru colectarea datelor este cuprinsă între anii 2019 și 2023, această perioadă fiind reprezentativă pentru a reflecta tendințele practicile actuale de raportare integrată. Eșantionul analizat a înrunit 56 de entități europene, din 39 de sectoare economice, localizate în 20 de țări, ceea ce susține o abordare diversificată atât din punct de vedere geografic, cât și sectorial. În total, au fost explorate 280 de rapoarte integrate, fapt ce contribuie la robustețea analizei statistice întreprinse (tabelul 4.1).

Tabelul 4.1. Distribuția eșantionului privind rapoartele integrate analizate pe țări

Țara	Frecvența		Țara	Frecvența	
	Absolută	Relativă (%)		Absolută	Relativă (%)
Belgia	20	7,143	Malta	5	1,786
Danemarca	5	1,786	Marea Britanie	25	8,929
Elveția	25	8,929	Norvegia	10	3,571
Finlanda	5	1,786	Olanda	25	8,929
Franța	25	8,929	Polonia	5	1,786
Germania	10	3,571	Portugalia	25	8,929
Grecia	5	1,786	România	5	1,786
Italia	25	8,929	Spania	25	8,929
Luxemburg	10	3,571	Suedia	5	1,786
Macedonia	5	1,786	Turcia	15	5,357

Sursa: elaborat de autor

Pe lângă evaluarea calității raportării, au fost colectate și prelucrate date privind cei mai importanți indicatori economico-financiari ai entităților, precum și indicatori macroeconomici relevanți pentru fiecare dintre țările incluse în eșantion. Având în vedere că cercetarea s-a bazat exclusiv pe date secundare, disponibile public, nu a fost necesară interacțiunea cu subiecți umani și, în consecință, nu a fost solicitată aprobarea unei comisii de etică.

Pentru a atribui un scor fiecărui raport integrat analizat, a fost conceput un sistem de scoring pentru evaluarea calității raportării integrate. Sistemul de scoring, prezentat în [anexa 9](#), a fost dezvoltat pe baza prevederilor CRI, integrând atât criteriile standard necesare conformității cu

cadru, cât și elemente suplimentare care reflectă valoarea adăugată și informațională a raportului. Astfel, evaluarea nu s-a limitat la aspectele formale, ci a vizat și dimensiunile calitative care pot evidenția angajamentul real al entităților față de transparență și crearea de valoare pe termen lung.

Modelul propus pentru evaluarea calității rapoartelor a fost structurat în 10 secțiuni distincte. Opt dintre acestea corespund elementelor de conținut prevăzute în CRI, una este dedicată conceptelor fundamentale care stau la baza acestui tip de raportare, iar ultima secțiune vizează respectarea principiului conciziei, esențial pentru asigurarea unei comunicări clare și eficiente. Rapoartele integrate au fost evaluate în baza unui sistem de apreciere ce însumează maximum 65 de puncte, acest scor reprezentând nivelul absolut al calității, respectiv un raport complet și riguros din perspectiva criteriilor analizate ([Anexa 9](#)). Fiecărui element i-au fost atribuite trei tipuri de aprecieri: 1 punct – pentru o abordare completă și clară a subiectului; 0,5 puncte – pentru o tratare parțială; și 0 puncte – în cazul lipsei informațiilor relevante sau explicite. În urma evaluării, scorurile obținute au variat între 26,5 și 55 de puncte, reflectând astfel diferențe semnificative în nivelul de calitate a raportării între entitățile analizate.

Intensificarea solicitărilor privind transparența, responsabilitatea corporativă și sustenabilitatea a determinat o regândire a modului în care întreprinderile raportează performanțele economice, sociale și de guvernanță. Pe acest fundal, raportarea integrată a devenit un mijloc indispensabil pentru consolidarea comunicării cu părțile interesate, lărgind orizontul informațiilor raportate la impactul și valorile asumate de entitate. În vederea cercetării factorilor modelatori ai calității raportării integrate, au fost definite și testate cinci modele de regresie liniară multiplă, fiind incluse următoarele variabile de cercetare (tabelul 4.2).

Tabelul 4.2. Descrierea variabilelor independente analizate în testarea modelelor privind calitatea raportării integrate

Denumirea și ecuația modelului	Variabilele	Explicație
Model componenta financiară $Q_{RI} = \alpha + \beta_1 * D_a + \beta_2 * V_c + \beta_3 * N_a + \beta_4 * G_i + \beta_5 * ROE + \beta_6 * ROA + \beta_7 * C_a$	D_a	Domeniul de activitate
	V_c	Vechimea entității
	N_a	Numărul de angajați
	G_i	Gradul de îndatorare
	ROE	Rentabilitatea capitalului propriu
	ROA	Rentabilitatea activelor
	C_a	Cifra de afaceri
Model componenta de mediu $Q_{RI} = \alpha + \beta_1 * D_a + \beta_2 * V_c + \beta_3 * EPI + \beta_4 * CCPI$	D_a	Domeniul de activitate
	V_c	Vechimea entității
	EPI	Environmental Performance Index
	$CCPI$	Climate Change Performance Index
Model componenta de guvernanță $Q_{RI} = \alpha + \beta_1 * D_a + \beta_2 * V_c + \beta_3 * A_i + \beta_4 * A_e + \beta_5 * A_4 + \beta_6 * D_c + \beta_7 * D_v + \beta_8 * L_i + \beta_9 * D_r$	D_a	Domeniul de activitate
	V_c	Vechimea entității
	A_i	Audit intern
	A_e	Audit extern

Denumirea și ecuația modelului	Variabilele	Explicație
	A ₄	Audit Big4
	D _c	Dimensiunea consiliului de administrație
	D _v	Diversitatea consiliului de administrație
	L _i	Entitate listată la bursa de valori
	D _r	Dimensiunea raportului integrat
Model financiar, de mediu și de guvernanză $Q_{RI} = \alpha + \beta_1 * D_a + \beta_2 * V_c + \beta_3 * F + \beta_4 * M + \beta_5 * G$	D _a	Domeniul de activitate
	V _c	Vechimea entității
	F	Componenta financiară
	M	Componenta de mediu
	G	Componenta de guvernanză
Model general $Q_{RI} = \alpha + \beta_1 * FMG + \beta_2 * V_i + \beta_3 * R_{\$} + \beta_4 * PIB + \beta_5 * I_c$	FMG	Combinatia componentelor financiare, de mediu și de guvernanză
	R _i	Rata inflației
	R _{\$}	Rata șomajului
	PIB	Produsul intern brut pe cap de locuitor
	I _c	Dimensiunile culturale după Hofstede

Sursa: elaborat de autor

Modelele de regresie liniară multiplă, descrise în tabelul 4.2, surprind factorii interni organizaționali, factorii de performanță durabilă, dar și factorii externi, reflectați prin indicatorii macroeconomici și cei culturali. Cercetarea nu a implicat analiza sensibilității calității rapoartelor integrate sub influența indicatorilor sociali, întrucât în literatura de specialitate acești indicatori au fost asociați mai mult cu rapoartele CSR, ceea ce a fost investigat în capitolul anterior. În acest context, s-a considerat oportun analiza rapoartelor integrate din perspectiva influenței indicatorilor care sunt regăsiți mai frecvent în studierea raportării integrate, cum ar fi performanța de mediu și guvernanză corporativă. Actualitatea modelelor de cercetare derivă din capacitatea lor de a surprinde, într-o manieră progresivă, de la dimensiuni specifice la factori macroeconomici, complexitatea calității raportării integrate, integrând totodată o abordare inovatoare prin includerea variabilelor culturale și macroeconomice în analiza calității raportării.

Pe măsură ce raportarea integrată devine o practică tot mai frecventă în rândul entităților, apare întrebarea firească: în ce măsură realitățile economice ale unei entități influențează calitatea acestui tip de rapoarte? Pentru a răspunde la această întrebare, în modelul econometric a fost inclus un set de factori financiari, cum ar fi numărul de angajați, gradul de îndatorare, ROA și ROE, dar și domeniul de activitate și vechimea entității ca variabile de control.

Întreprinderile care au o situație financiară stabilă, prezență îndelungată în industrie și o structură organizațională consolidată dispun de competențele și resursele necesare pentru a pregăti rapoarte care respectă criteriile de claritate, coerență și exhaustivitate a conținutului. În contextul actual, în care raportarea integrată este o cerință a societății și a părților interesate [235], explorarea implicațiilor factorilor financiari este cu adevărat relevantă. În același timp, modificarea standardelor internaționale, precum și noile cerințe ale Directivei CSRD pun o

presiune suplimentară pe entități [296], însă oferă și oportunități valoroase pentru întreprinderile care intenționează să își consolideze imaginea publică și să își întărească poziția competitivă.

Rezultatele analizei corelațiilor Pearson, prezentate în [anexa 10](#), oferă o interpretare a asociațiilor statistice între calitatea raportării integrate și variabilele financiare identificate ca relevante în contextul cercetării. Cea mai semnificativă corelație (0,412), în același timp, pozitivă și moderată, se constată între calitatea raportării și numărul de angajați, ca măsură a dimensiunii entității, ceea ce conduce la concluzia că întreprinderile cu un număr mai mare de angajați sunt, de regulă, cele cu o structură organizațională mai complexă, care gestionează cu eficiență multiple procese operaționale și care resimt o presiune crescută din partea părților interesate. În același timp, entitățile mai mari pot dispune de echipe specializate și resurse necesare pentru crearea unor rapoarte integrate de o calitate superioară, în conformitate cu ultimele tendințe privind dezvoltarea durabilă [296].

Asocieri pozitive de intensitate redusă, însă semnificative statistic, au fost identificate între gradul de îndatorare (0,205), ROE (0,210), cifra de afaceri (0,309) și calitatea raportării integrate ([Anexa 10](#)). Totodată, vechimea entității și ROA sunt corelate pozitiv de calitatea raportării integrate, însă corelațiile determinate sunt foarte slabe. Chiar dacă asocierile au o intensitate foarte redusă, acestea nu sunt neglijabile. La polul opus, este evidențiată lipsa unei corelații semnificative între domeniul de activitate și calitatea raportării integrate. Prin urmare, în contextul modelului analizat, se consideră că industria din care face parte entitatea, nu are o influență definitorie asupra calității rapoartelor corporative.

Potrivit datelor expuse în tabelul 4.3, valoarea coeficientului de corelație R de 0,541, indică o relație moderată între variabilele economice examinate și calitatea rapoartelor integrate.

Tabelul 4.3. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate

Model	R	R pătrat	R pătrat ajustat	Eroare standard a estimării	Durbin-Watson
1	0,541 ^a	0,293	0,275	0,96949	0,914

a. Predictor: (Constant), D_a, V_c, N_a, G_i, ROE, ROA, C_a

b. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În conformitate cu valoarea R pătrat, 29,3% din variația calității raportării integrate a fost explicată de variabilele independente considerate în model. Eroarea standard a estimării de 0,96949 este considerată scăzută, deoarece reprezintă o mică diferență între predicțiile modelului și valorile observate. De asemenea, statistica Durbin-Watson (0,914) semnalează că erorile sunt ușor autocorelate pozitiv, ceea ce indică faptul că există unele influențe economice repetitive sau un comportament sistemic neexplicat în variabilele explicative.

În tabelul 4.4 sunt redate rezultatele analizei varianței, care confirmă validitatea modelului propus pentru a estima influența factorilor financiari asupra calității rapoartelor integrate. Valoarea totală a variației este de 361,518, dintre care 105,862 este explicată de model prin intermediul variabilelor financiare implicate. Media pătratelor de 15,123 și coeficientul Fisher de 16,090, evidențiază semnificația statistică puternică a relației dintre variabilele explicative și cea dependentă, confirmată și de nivelul de semnificație de 0,000.

Tabelul 4.4. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate

	Model	Suma pătratelor	df	Media pătratelor	F	Sig.
I	Regresie	105,862	7	15,123	16,090	0,000 ^b
	Reziduală	255,656	272	0,940		
	Total	361,518	279			

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

b. Predictorii: (Constant), D_a, V_c, N_a, G_i, ROE, ROA, C_a

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Indicatorii financiari explorați par să joace un rol important în ajustarea proceselor legate de întocmirea și îmbunătățirea rapoartelor integrate corporative. Fie că vorbim despre ROA sau despre gradul de îndatorare, aceste dimensiuni reflectă nu doar performanța financiară, ci și capacitatea organizației de a integra sustenabilitatea într-o strategie economică coerentă, fapt care sporește credibilitatea raportării în fața părților interesate. În același timp, și efectul invers este important, calitatea și cantitatea informațiilor raportate, au impact semnificativ asupra aprecierii poziției și performanței entităților, după cum este menționat de Șoimu S, Bădicu G. și Cojocaru A. [333].

Tabelul 4.5. Coeficienți regresiei liniare multiple pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
I	(Constant)	1.950E-15	0,058	0,000	1,000
	D _a	0,080	0,064	0,070	1,246
	V _c	0,176	0,061	0,155	2,875
	N _a	0,527	0,091	0,463	5,818
	G _i	0,187	0,065	0,164	2,882
	ROE	0,179	0,067	0,157	2,685
	ROA	0,153	0,066	0,134	2,305
	C _a	-0,072	0,089	-0,063	-0,812

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Estimarea coeficienților de regresie permite formularea ecuației modelului, prin care variabila dependentă, reprezentată de calitatea raportării integrate, este exprimată în relație directă

cu variabilele explicative analizate. În baza rezultatelor prezentate în tabelul 4.5, structura ecuației nestandardizate a modelului de regresie este următoarea:

$$Q_{RI} = 1.950E - 15 + 0,080 * D_a + 0,176 * V_c + 0,527 * N_a + 0,187 * G_i + 0,179 * ROE + 0,153 * ROA - 0,072 * C_a \quad (4.1)$$

Analiza econometrică a modelului financiar estimat al calității raportării integrate furnizează o perspectivă detaliată asupra modului în care variația variabilei dependente este influențată de factorii explicativi financiari și variabilele de control incluse în model, evidențiind intensitatea și direcția relațiilor identificate între acestea:

1. *Creșterea de 1% a vechimii entității, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 17,6%.* Entitățile cu o experiență îndelungată de activitate dispun, de regulă, de procese de raportare mai bine stabilite, de o cultură organizațională consolidată și de mecanisme interne mai bine dezvoltate pentru colectarea, analiza și informațiilor privind procesul de creare a valorii. Aceste constatări sunt confirmate și de alți cercetători, precum Yulyan M., Yadiati W. și Aryonindito, S., care au identificat o corelație pozitivă și semnificativă a vechimii entităților miniere din Indonezia cu nivelul de calitate al rapoartelor integrate prezentate [372]. Similar, constatări empirice a cercetătorilor Erin O. și Adegboye A. susțin contribuția vechimii entității în generarea rapoartelor de calitate, accentuând tendința întreprinderilor de conformare cu reglementările și inițiativele voluntare în scopul menținerii și amplificării reputației [125]. Astfel, longevitatea instituțională este adesea corelată cu o capacitate mai mare de adaptare la cerințele părților interesate, precum și cu o conștientizare sporită a beneficiilor reputaționale asociate raportării sustenabile. În contextul rezultatelor obținute în cadrul modelului economic a calității raportării integrate, *ipoteza H2 este validată.*

2. *Creșterea de 1% a numărului de angajați, ca expresie a dimensiunii entității, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 52,7%.* Rezultatele empirice evidențiază o legătură semnificativă între dimensiunea entității, exprimată prin numărul total de angajați, și nivelul calității raportării integrate. Constatarea formulată este susținută de literatura de specialitate, care argumentează că întreprinderile de dimensiuni mai mari tind să dispună de resurse umane și practici contabile mai sofisticate pentru a elabora rapoarte extinse, conforme și aliniate la cerințele tot mai complexe ale părților interesate [22]. Unii autori, au interpretat numărul de angajați din perspectiva presiunii exercitate de aceștia, și au depistat o îmbunătățire a calității rapoartelor integrate datorită volumului de solicitări asociat dimensiunii substanțiale a resurselor umane din cadrul entității [353]. Mai mult ca atât, nu doar numărul angajaților, ci și cunoștințele și experiența acestora sunt corelate cu un grad mai înalt de comunicări voluntare, ceea ce conduce la reducerea distanței dintre

entitate și părțile interesate [196]. Astfel, conform rezultatelor *ipoteza H3 este justificată* din punct de vedere statistic.

3. *Creșterea de 1% a gradului de îndatorare, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 18,7%.* Entitățile din Europa operează într-un mediu marcat de presiuni din ce în ce mai aprige privind transparența și responsabilitatea corporativă. În aceste circumstanțe, gradul de îndatorare al întreprinderilor poate contribui pozitiv la calitatea raportării integrate, contrar percepției comune potrivit căreia un nivel înalt al datoriilor ar fi doar un factor de vulnerabilitate. Mai exact, întreprinderile sunt supuse unei monitorizări mai stricte din partea creditorilor și a altor părți interesate, ceea ce generează o presiune crescută pentru transparență, coerență și calitate în procesul de raportare [272]. Mai mult decât atât, entitățile care se bazează pe surse externe de finanțare sunt, în general, motivate să adopte practici de guvernanță solidă și să furnizeze informații complete și relevante privind riscurile, strategia și performanța durabilă, tocmai pentru a menține încrederea instituțiilor financiare [232]. Astfel, atât rezultatele empirice din prezenta cercetare, cât și concluziile studiilor anterioare, *susțin validarea ipotezei H4.*

4. *Creșterea de 1% a ROE, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 17,9%.* Profitabilitatea reprezintă unul dintre cei mai importanți indicatori ai stabilității și performanței financiare ale unei entități, iar capacitatea acesteia de a genera venituri în raport cu capitalul propriu este adesea percepută ca un semn de eficiență și soliditate financiară [89]. Potrivit cercetătorilor Ulupui I. et al., întreprinderile profitabile sunt mai motivate să dezvăluie performanța nefinanciară prin prezentarea unor rapoarte integrate de calitate, în scopul atragerii investițiilor și consolidării imaginii pe piață [344]. În același timp, profitabilitatea mai mare presupune și disponibilități mai mari de resurse ce pot fi direcționate spre dezvoltarea unor procese și mecanisme eficiente de raportare, aceste entități având un interes mai mare de a-și păstra avantajul competitiv prin alinierea la bunele practici de raportare și dezvoltare durabilă. Mai mult, cercetările lui De Laan A., Buitendag N. și Fortuin G. indică faptul că entitățile care au un scor înalt profitabilității, își direcționează atenția spre crearea unor rapoarte de calitate ca o strategie de consolidare a încrederii părților interesate, aceste entități diferențiindu-se pe piețele muncii și de capital [93]. Prin urmare, atât studiile anterioare, cât și rezultatele modelului propus, converg către concluzia că performanța financiară exprimată prin ROE favorizează adoptarea unei raportări integrate de calitate înaltă, *validând ipoteza H5.*

5. *Creșterea de 1% a ROA, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 15,3%.* Pe fondul intensificării concurenței la nivel global, performanța economică devine unul dintre factorii determinanți esențiali în

dobândirea încrederii părților interesate, dar și un instrument de a spori legitimitatea entității în rândul acestora. Potrivit autorilor Lee K. și Yeo G., întreprinderile care au un nivel mai înalt al rentabilității activelor tind să aibă scoruri mai mari în ceea ce privește raportarea integrată, dar și relația inversă este semnificativă, calitatea rapoartelor integrate având impact pozitiv asupra ROA, demonstrând influența circulară a acestor performanțe [208]. Rezultate similare au fost obținute și în studiul autorilor Frias-Aceituno J., Rodríguez-Ariza L. și Garcia-Sánchez I., demonstrând impactul rentabilității activelor asupra deciziei de implementare a raportării integrate în cadrul entităților analizate [136]. Mai mult ca atât, cercetătorii Oshika T. și Saka C. au propus stabilirea ROA ca unul dintre KPI de sustenabilitate în cadrul rapoartelor integrate, întrucât a fost depistat că întreprinderile cu performanțe în domeniul durabilității, vor avea și o rentabilitate a activelor mai mare [264]. Astfel, în conformitate cu constatările din studiile anterioare și cu rezultatele prezentului model, *ipoteza H6 este validată*.

Domeniul de activitate și cifra de afaceri nu au trecut de nivelul pragului de semnificație, ceea ce indică lipsa unei influențe directe a industriei și a nivelului de vânzări asupra calității raportării integrate. Motivul apariției acestui fenomen statistic poate fi corelat cu variația sectorială a modului în care entitățile abordează raportarea integrată, datorită lipsei unei diferențieri pe domenii a CRI. În consecință, *ipotezele H1 și H7 nu sunt validate în cadrul modelului financiar*, rezultatele susținând ideea că adoptarea și calitatea raportării integrate nu este determinată doar de factori structurali, ci mai degrabă de orientarea strategică a conducerii și angajamentul față de transparență și sustenabilitate.

Tabelul 4.6. Statistici descriptive ale reziduurilor pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate

	Minim	Maxim	Medie	Std. Deviation	N
<i>Predicted Value</i>	-2,2717	2,5369	0,0000	0,61598	280
<i>Residual</i>	-2,78572	2,07859	0,00000	0,95725	280
<i>Std. Predicted Value</i>	-3,688	4,119	0,000	1,000	280
<i>Std. Residual</i>	-2,873	2,144	0,000	0,987	280

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Tabelul 4.6 oferă o imagine de ansamblu asupra comportamentului reziduurilor și valorilor prezise de modelul de regresie utilizat în analiza influenței factorilor financiari asupra calității raportării integrate. Un detaliu relevant este că media reziduurilor standardizate este zero, semn că modelul nu generează o eroare constantă în estimări. Altfel spus, predicțiile nu tind să se abată într-o direcție predefinită, iar acest fenomen poate fi interpretat drept un indicator de echilibru. În același timp, clasarea reziduurilor standardizate în intervalul ± 3 , indică condițiile de normalitate a distribuției, fără prezența unor extreme care să indice deviații semnificative.

De asemenea, valorile prezise standardizate variază în intervalul specific unei distribuții standardizate, sugerând că predicțiile modelului sunt relativ echilibrate și nu denotă tendințe de supra- sau subestimare sistematică. Reziduurile nestandardizate au, la rândul lor, o variație moderată, iar abaterea standard de aproximativ 0,96 confirmă faptul că erorile sunt distribuite relativ compact în jurul valorii medii. În ansamblu, comportamentul reziduurilor și al valorilor prezise susține ideea că modelul econometric aplicat este stabil și bine calibrat, oferind siguranța că estimările generate sunt solide, iar concluziile formulate pe baza modelului pot fi considerate valide, fără să fie influențate de factori perturbatori.

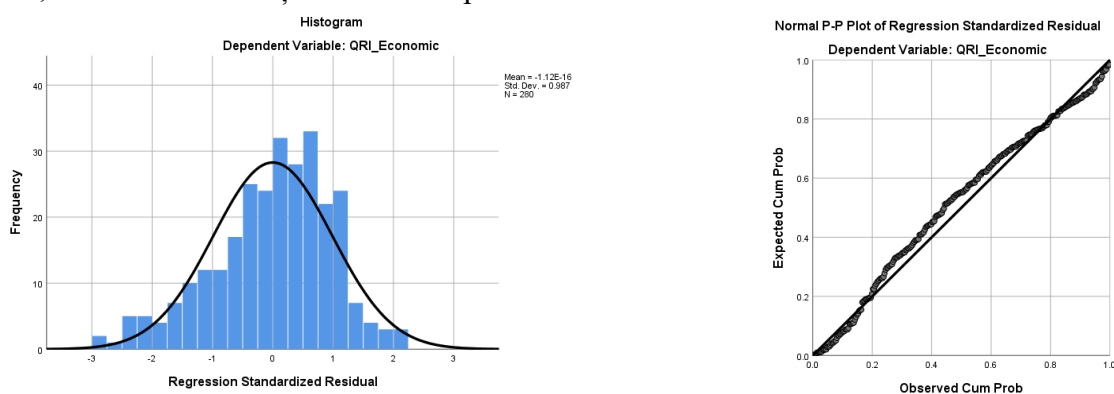

Fig. 4.2. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Distribuția este suplimentar confirmată de graficul P–P plot din partea dreaptă a figurii 4.2, unde punctele observate urmează îndeaproape linia diagonală, validând ipoteza normalității erorilor. Aceste rezultate sprijină ideea că modelul este bine calibrat, iar variabilele economice oferă o fundamentare solidă pentru analiza calității raportării. Respectarea ipotezei de normalitate a reziduurilor sugerează, totodată, că estimările sunt robuste, iar inferențele statistice bazate pe acest model pot fi considerate valide.

Presiunile globale privind tranziția către modele economice durabile motivează entitățile să integreze metrici de evidență a performanței de mediu cu scopul analizei și ajustării impactului pe care îl generează asupra mediului. În acest context, indicatorii EPI și CCPI sunt o reflecție a angajamentului cumulat al fiecărei țări în combaterea schimbărilor climatice și grija față de mediu. Astfel, demersul analitic se fundamentează pe analiza impactului pe care îl pot avea scorurile mai înalte a EPI și CCPI în îmbunătățirea calității raportării integrate, demonstrând în ce măsură performanța ecologică a țării influențează bunele practici în domeniul raportării integrate.

Relațiile statistice dintre variabilele independente EPI și CCPI, și calitatea raportării integrate sunt prezentate în [anexa 11](#). Conform datelor, se observă că scorul CCPI al țărilor are o corelație slabă (0,328) cu variabila dependentă, ceea ce evidențiază tendința entităților din țări cu o performanță mai

ridicată în combaterea schimbărilor climatice să întocmească rapoarte integrate de calitate. Acest rezultat poate reflecta presiuni instituționale, reglementări mai stricte, dar și o cultură națională orientată spre sustenabilitate. Corelația dintre calitatea rapoartelor și EPI este de intensitate foarte redusă (0,182), dar semnificativă statistic, confirmând că performanța de mediu la nivel național influențează într-o anumită măsură nivelul calității raportării corporative. În acest sens, se poate presupune că entitățile care operează în contexte ecologice mai avansate internalizează mai ușor standardele de raportare sustenabilă.

În ceea ce privește variabilele de control, cel mai înalt coeficient de corelație este înregistrat între variabila dependentă și vechimea entității, sugerând că organizațiile cu o experiență operațională mai îndelungată tind să elaboreze rapoarte integrate mai coerente și mai mature și fiind în acord cu concluziile modelului anterior ([Anexa 11](#)). Pe de altă parte, domeniul de activitate nu manifestă o corelație semnificativă, ceea ce sugerează că diferențele sectoriale nu sunt, în acest caz, un factor determinant al calității raportării.

Tabelul 4.7. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate

Model	R	R- Pătrat	R-pătrat ajustat	Eroare standard a estimării	Durbin-Watson
1	0,484 ^a	0,234	0,204	0,94002	1,519

a. Predictorii: (Constant), D_a, V_c, EPI, CCPI

b. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În conformitate cu informațiile incluse în tabelul 4.7, se poate remarca faptul că modelul de regresie aplicat prezintă o asociere moderată, valoarea raportului de corelație de 0,484 evidențiind existența unei relații semnificative între variabilele independente și calitatea rapoartelor integrate, însă aceasta nu este suficient de robustă. Potrivit raportului de determinație aproximativ 23,4% din variația calității raportării se explică prin modelul propus. În același timp, eroarea standard a estimării indică o abatere moderată între valorile reale și cele prezise de model, impunând o analiză mai precaută a concluziilor obținute, fără a afecta în mod semnificativ precizia estimărilor. Deși rezultatele testului Durbin-Watson sunt la limita de jos a intervalului acceptat, autocorelația erorilor este slabă și nesemnificativă. Astfel, se poate conchide că modelul relevă un aport explicativ moderat al indicatorilor de mediu asupra calității raportării integrate, susținând integrarea dimensiunii ecologice în evaluarea transparenței și sustenabilității organizaționale la nivel național.

Tabelul 4.8. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate

	Model	Suma pătratelor	df	Media pătratelor	F	Sig.
I	Regresie	28,047	4	7,012	7,935	0,000 ^b
	Reziduală	91,898	104	0,884		
	Total	119,945	108			

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

b. Predictorii: (Constant), D_a, V_c, EPI, CCPI

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Interpretând valorile testului ANOVA, prezentate în tabelul 4.8, se poate afirma că modelul de regresie aplicat pentru a analiza influența indicatorilor de mediu la nivel național asupra calității rapoartelor integrate este semnificativ din punct de vedere statistic. Coeficientul Fisher obținut, asociat cu un nivel de semnificație de 0,000, indică faptul că probabilitatea ca această relație să fie rezultatul unei întâmplări este practic nulă, fiind sub pragul de semnificație de 0,05. Astfel, se poate deduce că cel puțin unul dintre indicatorii de mediu incluși în model sau variabilele de control contribuie semnificativ la explicarea variației calității raportării integrate. În același timp, valoarea medie a pătratelor pentru regresie, mult superioară celei aferente erorii reziduale, întărește ideea că factorii ecologici de ordin macro, exprimați prin indici internaționali, nu doar influențează, ci pot modela calitatea demersurilor de raportare la nivel organizațional.

Tabelul 4.9. Coeficienți regresiei liniare multiple pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0,080	0,090		0,884	0,379
D _a	0,088	0,094	0,084	0,934	0,352
V _c	0,343	0,092	0,330	3,715	0,000
EPI	0,098	0,099	0,093	0,984	0,328
CCPI	0,257	0,097	0,258	2,644	0,009

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În baza rezultatelor modelului de regresie liniară multiplă prezentate în tabelul 4.9, se conturează ecuația nestandardizată a factorilor determinanți ai calității raportării integrate din perspectiva indicatorilor de mediu la nivel de țară.

$$Q_{RI} = 0,080 + 0,088 * D_a + 0,343 * V_c + 0,098 * EPI + 0,257 * CCPI \quad (4.2)$$

În conformitate cu datele obținute, se atestă că dacă indicele CCPI crește cu 1%, în condiția în care celelalte variabile rămân constante, calitatea raportării integrate va crește în medie cu 25,7%. Astfel, implicarea statului în promovarea politicilor de mediu și de combatere a

schimbărilor climatice are o influență pozitivă asupra modului în care entitățile își adaptează comportamentul de raportare, ceea ce se explică prin comparabilitatea progreselor și rezultatelor diferitor țări în direcția protecției climatice [233]. Deși, practic nu există studii care să demonstreze corelația dintre CCPI și raportarea integrată, sunt argumente ce confirmă aderarea entităților cu scor înalt CCPI la proiecte voluntare precum Carbon Disclosure Project (CDP), demonstrând prin acest intermediu că dezvoltarea durabilă este percepută ca o oportunitate strategică, și nu ca o constrângere [148]. În acest sens, adoptarea unui cadru instituțional favorabil mediului și promovarea unor politici climatice coerente acționează ca factori catalizatori în direcția dezvoltării unor practici de raportare mai avansate. Așadar, datele obținute *sprijină ipoteza H9*, confirmând importanța promovării, de către conducerea țărilor, a strategiilor de susținere a mediului.

De asemenea, vechimea entității s-a dovedit a fi semnificativă din punct de vedere statistic, exercitând un impact pozitiv de 34,3% asupra creșterii calității raportării integrate, în condițiile în care nu există influențe din partea altor factori. Această constatare este în concordanță cu rezultatele primului model, unde s-a depistat același efect al variabilei de control. Prin urmare, *ipoteza H2*, în contextul modelului de mediu a calității raportării integrate, *se consideră justificată*. În schimb, domeniul de activitate și indicele EPI nu au depășit pragul de semnificație, ceea ce semnifică că, în contextul modelului propus, apartenența sectorială și performanța ecologică generală a statului nu are o influență directă asupra calității raportării integrate. Este posibil că indicele EPI captează aspecte ecologice mai vaste, care nu se reflectă imediat în comportamentul individual al entităților în materie de raportare. Astfel, *ipoteza H1 și ipoteza H7 nu sunt considerate valide* în circumstanțele modelului propus.

Datele prezentate în tabelul 4.10 oferă o imagine detaliată asupra comportamentului valorilor prezise și al erorilor de estimare în modelul care de analiză a influenței indicatorilor de mediu EPI și CCPI asupra calității raportării integrate.

Tabelul 4.10. Statistici descriptive ale reziduurilor pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate

	Minim	Maxim	Mean	Std. Deviation	N
<i>Predicted Value</i>	-0,8195	1,9726	0,1021	0,50960	109
<i>Residual</i>	-2,34494	2,16283	0,00000	0,92245	109
<i>Std. Predicted Value</i>	-1,808	3,671	0,000	1,000	109
<i>Std. Residual</i>	-2,495	2,301	0,000	0,981	109

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Intervalul valorilor prezise variază între -0,8195 și 1,9726, cu o medie apropiată de zero, ceea ce indică faptul că modelul nu are o tendință de supra sau subestimare. În același timp,

deviația standard de 0,5096 sugerează o dispersie moderată a valorilor estimate, confirmând coerența previziunilor față de valorile reale.

În ceea ce privește reziduurile, valorile se situează între -2,3449 și 2,1628, având o medie exact nulă și o deviație standard de 0,9224, semn că erorile de predicție sunt distribuite simetric și nu indică prezența unor abateri sistematice. De asemenea, valorile reziduurilor standardizate se încadrează într-un interval relativ restrâns, rămânând în limitele considerate uzuale în statisticile aplicate, ceea ce susține ipoteza unei distribuții normale a erorilor. În ansamblu, comportamentul reziduurilor și al valorilor prezise sugerează că modelul este bine specificat, iar absența valorilor extreme și a erorilor sistematice validează estimările obținute.

Figura 4.3 (stânga) prezintă distribuția reziduurilor standardizate aferente modelului de regresie testat, ce relevă o formă aproximativ simetrică, centrată în jurul valorii zero, evidențiind distribuție apropiată de cea normală a reziduurilor. Curba de normalitate se aliniază în mod acceptabil cu frecvențele observate, susținând validitatea modelului din perspectiva ipotezei normalității erorilor.

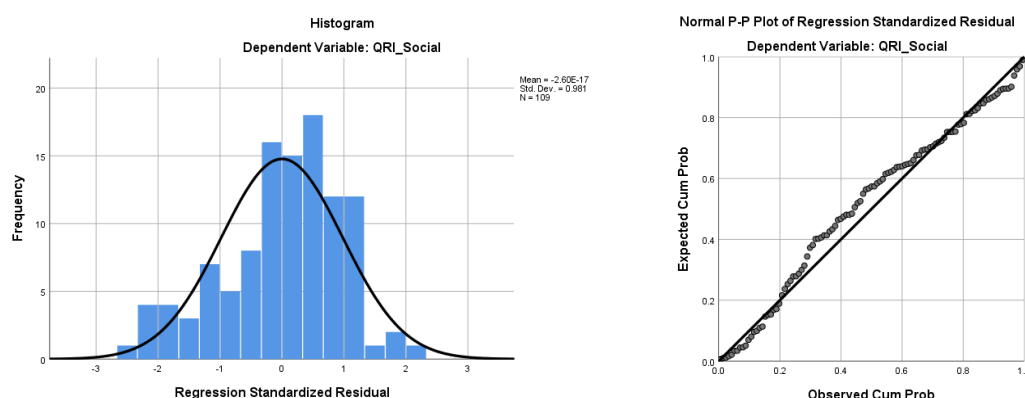

Fig. 4.3. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

De asemenea, graficul P–P (dreapta) ilustrează proximitatea punctelor cu linia de referință, cu prezența unor deviații minime, ceea ce sugerează o corespondență bună între valorile observate și cele așteptate. În acest sens, se poate conchide că modelul nu are abateri semnificative de la normalitate și că erorile sunt distribuite aleatoriu, fără prezența unor deviații extreme sau a unor neregularități statistice persistente.

Înțelegerea și interpretarea determinantilor calității raportării integrate presupune o abordare multifactorială, întrucât acest tip de raportare reflectă nu doar performanța economică a entităților, ci și angajamentele sale în domeniul guvernancei, responsabilității sociale și dezvoltării durabile a mediului. În acest sens, caracteristicile și mecanismele guvernancei corporative, cum ar

fi structura și diversitatea consiliului de administrație, tipurile de audit aplicate, precum și caracteristicile organizaționale reflectate de dimensiunea raportului integrat, cotarea la bursă, domeniul de activitate și vechimea entității, pot exercita o influență semnificativă asupra organizării și calității proceselor de raportare integrată. În baza datelor colectate și a analizei empirice, a fost construit un model econometric menit să prezinte relațiile existente între variabile explicative și nivelul calității raportării integrate, oferind o perspectivă relevantă asupra modului în care componentele de guvernantă și caracteristicile organizaționale contribuie la consolidarea proceselor de comunicare corporativă sustenabilă.

Conform rezultatelor reflectate în [anexa 12](#), se poate evidenția existența legăturilor pozitive și semnificative între calitatea rapoartelor integrate și mai mulți indicatori de guvernantă, cu precădere aspectele legate de audit și structura guvernantei corporative. Cea mai evidentă și puternică corelație se atestă între auditul realizat de entitățile din grupul Big4 și calitatea raportării (0,574), urmată de auditul intern și auditul extern, care înregistrează, la rândul lor, valori de peste 0,45. Entitățile care dispun de un sistem riguros de audit și colaborează cu întreprinderi de prestigiu internațional tind să redacteze rapoarte integrate de o calitate superioară, concluzii ce sunt în concordanță cu studiul lui Maroun W., care subliniază importanța auditului extern ca factor de încredere în procesul de raportare integrată [228].

Totodată, relația pozitivă dintre calitatea raportării și dimensiunea raportului integrat indică faptul că entitățile care oferă informații detaliate și extinse au mai multe șanse să atingă un nivel ridicat de transparență și coerență în comunicare ([Anexa 12](#)). Pe de altă parte, dimensiunea și diversitatea consiliului de administrație, precum și statutul de entitate listată la bursă, nu par să influențeze semnificativ calitatea raportării. Acest aspect sugerează că simpla includere a unor criterii de reprezentativitate sau mărimea organelor de conducere nu sunt suficiente, în lipsa unor mecanisme de guvernantă funcționale și a unor procese de control intern bine stabilite. Astfel, pentru a ajusta calitatea practicilor de raportare integrată este necesară supravegherea structurii și calității proceselor de audit.

În baza rezultatelor sintetizate în tabelul 4.11, se constată că valoarea raportului de corelație R reflectă o asociere moderată spre puternică între variabilele de guvernantă implicate în analiză și calitatea rapoartelor integrate. În același timp, raportul de determinație indică faptul că aproximativ 41,9% din variația calității raportării este explicată de variabilele incluse în model, precum diferitele forme de audit, structura consiliului de administrație, dimensiunea raportului integrat, dar și domeniul de activitate și vechimea entității.

Eroarea standard a estimării reflectă o dispersie relativ moderată a valorilor reziduale în raport cu valorile reale, ceea ce permite considerarea predicțiilor modelului ca fiind acceptabile.

Tabelul 4.11. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul de guvernare al calității rapoartelor integrate

Model	R	R- Pătrat	R-pătrat ajustat	Eroarea standard a estimării	Durbin-Watson
1	0,647 ^a	0,419	0,399	0,89147	1,025

a. Predictorii: (Constant), D_a, V_c, A_i, A_e, A₄, D_c, D_v, L_i, D_r

b. Variabilă dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Pe de altă parte, însă, valoarea statisticii Durbin-Watson se situează semnificativ sub intervalul recomandat, ceea ce semnifică o posibilă autocorelație a erorilor. Aceste rezultate pot afecta în mod indirect robustețea concluziilor modelului și necesită o verificare suplimentară.

În urma analizei ANOVA prezentate în tabelul 4.12, se constată că modelul de regresie proiectat pentru evaluarea impactului indicatorilor de guvernare asupra calității raportării integrate este semnificativ din punct de vedere statistic.

Tabelul 4.12. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul de guvernare al calității rapoartelor integrate

Model	Suma pătratelor	Df	Media pătratelor	F	Sig.
<i>1</i>					
Regresie	154,476	9	17,164	21,597	0,000 ^b
Reziduală	214,575	270	0,795		
Total	369,050	279			

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

b. Predictorii: (Constant), D_a, V_c, A_i, A_e, A₄, D_c, D_v, L_i, D_r

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Nivelul de semnificație asociat testului Fisher indică probabilitatea extrem de redusă a apariției întâmplătoare a relațiilor identificate. În același timp, valoarea coeficientului Fisher evidențiază o diferență substanțială între variabilitatea explicată de model și cea atribuită reziduurilor, ceea ce confirmă capacitatea modelului de a surprinde în mod consistent variațiile calității raportării integrate în funcție de indicatorii incluși.

Tabelul 4.13. Coeficienți regresiei liniare multiple pentru modelul de guvernare al calității rapoartelor integrate

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
<i>1</i>					
(Constant)	1,997E-15	0,053		0,000	1,000
D _a	0,015	0,057	0,013	0,262	0,794
V _c	0,160	0,057	0,139	2,807	0,005
A _i	0,285	0,087	0,248	3,286	0,001
A _e	-0,181	0,119	-0,157	-1,520	0,130
A ₄	0,504	0,117	0,439	4,318	0,000

D_c	0,093	0,082	0,081	1,133	0,258
D_v	-0,095	0,085	-0,083	-1,117	0,265
L_i	0,084	0,056	0,073	1,496	0,136
D_r	0,227	0,062	0,197	3,641	0,000

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În conformitate cu rezultatele reflectate în tabelul 4.13, se conturează următoarea ecuație nestandardizată a modelului de regresie pentru testarea factorilor de guvernănanță asupra calității raportării integrate:

$$Q_{RI} = 1,997E - 15 + 0,015 * D_a + 0,160 * V_c + 0,285 * A_i - 0,181 * A_e + 0,504 * A_4 + 0,093 * D_c - 0,095 * D_v + 0,084 * L_i + 0,227 * D_r \quad (4.3)$$

Testarea variabilelor independente privind aspectele de guvernănanță, ca efect asupra calității rapoartelor integrate, oferă perspective detaliate privind puterea și semnificația relațiilor identificate. Astfel, pentru a argumenta rezultatele obținute, fiecare factor determinant va fi analizat din punct vedere al intensității impactului:

1. *Creșterea de 1% a scorului auditului intern, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 28,5%.* Deși auditul extern al rapoartelor continuă să fie opțiunea cea mai frecventă de validare a datelor din comunicările corporative, recurgerea la funcția auditului intern devine un mijloc eficient de verificare a calității și relevanței informațiilor din rapoartele de sustenabilitate [4]. Auditul intern, dintr-o perspectivă clasică, este perceput ca un instrument de evaluare a sistemelor de control intern, pentru a verifica eficiența proceselor de gestionare a riscurilor conexe activității [325]. În contextul raportării integrate, auditul intern este implementat ca element complementar concomitent cu auditul extern, în scopul reducerii unor costuri legate de verificarea datelor din rapoartele prezentate [229]. În viziunea autorilor Engelbrecht L., Yasseen Y. și Omarjee I., funcția de audit intern nu ar trebui percepută exclusiv ca un mecanism de control, ci mai ales ca un catalizator al unei raportări strategice, capabil să evalueze și să valideze elemente esențiale precum riscurile, oportunitățile, capitalurile și performanțele înregistrate [122]. Totodată, eficiența auditului intern devine o condiție esențială în consolidarea încrederii părților interesate și în susținerea procesului decizional la nivel corporativ [121]. Astfel, constatările modelului *confirmă ipoteza H10* și validează auditul intern ca unul dintre determinanții raportării integrate.

2. *Creșterea de 1% a scorului auditului Big4, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 50,4%.* Rolul entităților de audit Big 4 în ghidarea întreprinderilor în domeniul raportării se reflectă prin încurajarea acestora să-și extindă informațiile raportate, pentru a surprinde valențele legate de performanța socială și

mediu corporativă [359]. Așadar, influența exercitată de entitățile Big 4 contribuie la creșterea calității și credibilității informațiilor prezentate în rapoartele corporative. Majoritatea întreprinderilor ce comunică performanța obținută prin intermediul rapoartelor integrate, în conformitate cu CRI, recurg la serviciile entităților de audit Big 4 datorită profesionalismului și reputației acestor organizații [227]. Autorii Dragomir V. și Dumitru M., prin realizarea unui studiu meta-analitic, au depistat că apartenența furnizorilor de servicii de audit la grupul Big 4 este un indicator al calității raportării integrate [103]. Similar, cercetătorii Erin O. și Adegboye A. au determinat, dintr-o perspectivă empirică, efectul pozitiv al calității auditului asupra îmbunătățirii conținutului rapoartelor integrate, evidențiind influența pozitivă asupra conținutului, coerenței și veridicității informațiilor prezentate [126]. Colaborarea cu entitățile Big 4 ca auditori externi este asociată cu un nivel ridicat de rigoare, ceea ce contribuie la sporirea încrederii părților interesate în veridicitatea și calitatea comunicărilor publicate [58]. Prin urmare, rezultatele obținute, dar și viziunile autorilor din domeniu, permit *validarea ipotezei H11 (b)*, confirmând rolul serviciilor Big 4 ca factor-cheie în consolidarea calității raportării integrate.

3. *Creșterea de 1% a dimensiunii raportului integrat, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 22,7%.* Crizele recente au modificat profund modul în care entitățile comunică performanța și sustenabilitatea, punând un accent tot mai mare pe transparență, claritate și accesibilitate informațională. În acest context, rezultatele analizei evidențiază faptul că o majorare de 1% a dimensiunii raportului integrat — presupunând că ceilalți factori din model rămân constanți — determină o creștere de 22,7% a calității raportării integrate. Această constatare subliniază importanța detaliilor narrative și a volumului de informații relevante incluse în raport, sugerând că un conținut mai amplu și mai bine structurat contribuie semnificativ la percepția pozitivă asupra calității documentului. Astfel, entitățile care aleg să își extindă în mod responsabil raportarea integrată pot oferi o imagine mai completă și mai credibilă asupra modelului de afaceri, riscurilor asumate, strategiilor de creare a valorii și impactului nefinanciar, elemente esențiale pentru consolidarea încrederii investitorilor și a celorlalte părți interesate. Cu toate acestea, cercetătorii avertizează că simpla creștere a volumului raportului nu este suficientă în absența unei structuri coerente și a unor informații de calitate. Prin urmare, rezultatele obținute *susțin validitatea ipotezei H15*, întărind ideea că dimensiunea raportului integrat poate reprezenta un indicator indirect al angajamentului organizațional față de o raportare riguroasă și responsabilă.

De asemenea, vechimea entității, ca variabilă de control, are un impact semnificativ, influențând creșterea calității rapoartelor integrate cu 16% în condițiile în care ceilalți factori rămân constanți. Așadar, *ipoteza H2 se validează* în contextul modelului privind indicatorii de

guvernanță. Pe de altă parte, *ipotezele H11a), H12, H13 și H14 se infirmă*, ținând cont de nivelul de semnificație ce depășește pragul setat.

Datele sintetizate în tabelul 4.14 evidențiază caracteristicile valorilor prezise și ale reziduurilor generate de modelul de regresie utilizat pentru a examina influența indicatorilor corelați de guvernanța entităților. Media valorilor prezise este nulă, ceea ce reflectă o bună centrare a estimărilor față de valorile reale, iar deviația standard de 0,744 indică o variabilitate moderată, specifică unui model echilibrat.

Tabelul 4.14. Statistici descriptive ale reziduurilor modelului de guvernanță al calității rapoartelor integrate

Indicatori	Minim	Maxim	Mean	Std. Deviation	N
<i>Predicted Value</i>	-1,5280	1,9144	0,0000	0,74409	280
<i>Residual</i>	-3,00811	2,49922	0,00000	0,87698	280
<i>Std. Predicted Value</i>	-2,053	2,573	0,000	1,000	280
<i>Std. Residual</i>	-3,374	2,803	0,000	0,984	280

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În același timp, reziduurile prezintă o abatere standard de 0,876, ceea ce sugerează absența unor erori sistematice și confirmă alinierea modelului la setul de date analizat. Valorile standardizate ale reziduurilor se situează în intervalul –3,374 și 2,803, fiind astfel în concordanță cu așteptările teoretice pentru distribuția normală a erorilor. De asemenea, valorile standardizate ale variabilei dependente prezise variază între –2,053 și 2,573, cu o deviație standard egală cu 1, fapt ce confirmă respectarea criteriilor de normalitate statistică. Prin urmare, distribuția echilibrată a valorilor reziduale și absenta unor extreme semnificative atestă robustețea estimărilor generate de model, oferind premise solide pentru interpretarea eficientă a efectelor indicatorilor de guvernanță asupra calității raportării integrate.

Distribuția reziduurilor standardizate, evidențiată în histograma din figura 4.4, se apropie vizibil de o curbă normală, formând o structură simetrică în jurul centrului, indicând faptul că valorile reziduale se pliază conform ipotezei de normalitate, ceea ce sugerează că erorile de predicție sunt distribuite aleatoriu și nu urmează un tipar sistematic. Absența unor vârfuri accentuate sau aplatizări semnificative indică faptul că nu există deviații marcante de la distribuția teoretică. Confirmarea acestei observații este susținută și de graficul P-P (dreapta), unde punctele rezultate din comparația probabilităților observate și a celor așteptate se aliniază aproape perfect de-a lungul diagonalei. Această concordanță indică faptul că modelul testat respectă premisa normalității reziduurilor, o condiție esențială pentru validitatea inferențelor statistice. Așadar, atât forma histogramei, cât și traiectoria punctelor în graficul P-P validează modelul de regresie aplicat

pentru a analiza influența factorilor de guvernare, susținând robustețea statistică a modelului și conformitatea acestuia în interpretarea relației dintre guvernare și calitatea raportării integrate.

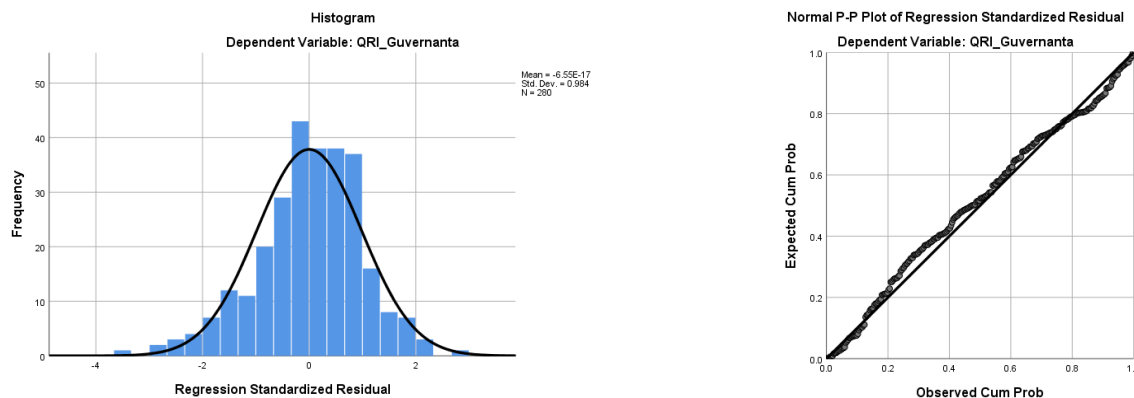

Fig. 4.4. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul de guvernare al calității rapoartelor integrate

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Aprecierea și ajustarea calității raportării integrate necesită o abordare multidimensională care să reflecte performanța organizațională din multiplele perspective care sunt actuale în contextul evoluției cerințelor de transparență și dezvoltare durabilă. Ținând cont de acest aspect, este esențială explorarea indicatorilor financiari, de mediu și de guvernare dintr-o perspectivă complementară, demonstrând astfel impactul holistic al acestor dimensiuni. Studiul își propune să analizeze modul în care fiecare dintre aceste categorii de indicatori contribuie la îmbunătățirea calității raportării integrate, evidențiind interdependențele și relevanța acestora în cadrul unui sistem de raportare integrat și durabil.

Analiza coeficienților de corelație relevă existența unor asocieri statistice semnificative, în special între calitatea rapoartelor integrate și variabilele de mediu și de guvernare, semnalând importanța acestor factori în explicarea variației calității raportărilor ([Anexa 13](#)). Cea mai puternică asociere se atestă între calitatea raportării integrate și indicatorul de guvernare, cu un coeficient de corelație de 0,433, ceea ce denotă o corelație moderată, pozitivă și semnificativă. Acest rezultat confirmă ipotezele literaturii de specialitate privind rolul mecanismelor de guvernare în îmbunătățirea transparenței și coerenței raportărilor [361]. De asemenea, variabila indicatorilor financiari prezintă un coeficient de corelație slab spre moderat, ceea ce sugerează că entitățile care au o performanță economică bună tind să elaboreze rapoarte integrate de calitate superioară. Rezultatul este aliniat cu cercetările recente ale autorilor Matemane M. și Wentzel R., care evidențiază rolul performanței financiare în creșterea legitimității corporative prin raportare sustenabilă [236].

Vechimea entității este caracterizată de o corelație slabă, dar semnificativă, indicând faptul că experiența în domeniul practicilor de raportare contribuie, într-o anumită măsură, la perfecționarea formei și conținutului rapoartelor integrate ([Anexa 13](#)). Pe de altă parte, domeniul de activitate al

întreprinderilor manifestă o corelație slabă și nesemnificativă statistic, sugerând că, în contextul modelului testat, presiunea industriei nu exercită o influență relevantă asupra calității raportării integrate.

Potrivit rezultatelor reflectate în tabelul 4.15, coeficientul de corelație indică o asociere moderată între factorii cumulativi financiari, de mediu și de guvernanta și calitatea raportării integrate, semnalând existența unei relații relevante între variabilele analizate. Aproximativ 30,5% din variația calității raportării poate fi explicată de variabile independente incluse în model. Eroarea standard a estimării, de 1,36159, indică o variație medie moderată între valorile observate și cele prezise de model, permițând validarea rezultatelor obținute.

Tabelul 4.15. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul financiar, de mediu și de guvernanta al calității rapoartelor integrate

Model	R	R- Pătrat	R-pătrat ajustat	Eroarea standard a estimării	Durbin-Watson
1	0,552 ^a	0,305	0,271	1,36159	1,638

a. Predictorii: (Constant), D_a, V_c, F, M, G

b. Variabilă dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În ceea ce privește autocorelarea reziduurilor, valoarea statisticii Durbin-Watson se încadrează în intervalul de 1,5–2,5, ceea ce confirmă absența autocorelației și susține validitatea ipotezei independenței erorilor.

Informațiile privind analiza ANOVA, prezentate în tabelul 4.16, oferă o evaluare a validității generale a modelului de regresie aplicat pentru a analiza influența indicatorilor financiari (F), de mediu (M) și de guvernanta (G) asupra calității raportării integrate. Valoarea testului F demonstrează că modelul este semnificativ din punct de vedere statistic, confirmând că cel puțin unul dintre factorii incluși în model contribuie semnificativ la explicarea variației calității rapoartelor integrate.

Tabelul 4.16. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul financiar, de mediu și de guvernanta al calității rapoartelor integrate

	Model	Suma pătratelor	Df	Media pătratelor	F	Sig.
I	Regresie	83,671	5	16,734	9,026	0,000 ^b
	Reziduală	190,955	103	1,854		
	Total	274,626	108			

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

b. Predictorii: (Constant), D_a, V_c, F, M, G

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Astfel, concluziile sunt sprijinite empiric de valorile statistice obținute, sugerând că dimensiunile economice, de mediu și de guvernanta, integrate în modelul propus, joacă un rol semnificativ în determinarea nivelului de calitate al raportărilor corporative.

Tabelul 4.17. Coeficienți regresiei liniare multiple pentru modelul financiar, de mediu și de guvernanță al calității rapoartelor integrate

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	0,107	0,138		0,778	0,438
	D_a	0,034	0,132	0,021	0,256	0,798
	V_c	0,251	0,217	0,160	1,158	0,250
	F	0,669	0,220	0,269	3,043	0,003
	M	-0,068	0,423	-0,022	-0,161	0,872
	G	0,812	0,186	0,368	4,368	0,000

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Identificarea coeficienților de regresie a modelului (tabelul 4.17) conduc la formarea ecuației estimate și anume la definirea Q_{RI} în funcție de factorii financiari, de mediu și de guvernanță. Ecuația nestandardizată a modelului are forma:

$$Q_{RI} = 0,107 + 0,034 * D_a + 0,251 * V_c + 0,669 * F - 0,068 * M + 0,812 * G \quad (4.4)$$

Interpretarea din punct de vedere econometric a modelului obținut oferă următoarele informații cu privire la modul în care este influențată variația Q_{RI} în funcție de factorii de influență considerați:

- *Creșterea de 1% a scorului indicatorilor financiari cumulați, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 66,9%. În conformitate cu rezultatele obținute, se poate evidenția impactul semnificativ pe care îl are performanța financiară a entităților asupra calității raportării integrate. Odată cu îmbunătățirea nivelului rentabilității și a cifrei de afaceri, dar și scăderea gradului de îndatorare, întreprinderile tind să adopte practici de raportare detaliate, adaptate tendințelor și reglementărilor actuale. Astfel, entitățile care dispun de resurse financiare solide vor fi mai predispuse să aloce buget în direcția perfecționării practicilor de raportare integrate, rezultând comunicări corporative îmbunătățite [272]. Mai mult ca atât, performanța financiară a entităților devine nu doar un factor al dezvoltării durabile din punct de vedere economic, ci și un promotor al responsabilității și transparenței în raportarea corporativă.*

- *Creșterea de 1% a scorului indicatorilor de guvernanță cumulați, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 81,2%. Guvernanța corporativă are o influență deosebită asupra calității raportării integrate, devenind un factor-cheie în creșterea încrederii și transparenței organizaționale. Rezultatul obținut evidențiază necesitatea abordării complexe a indicatorilor de guvernanță, de la organizarea procesului de audit, până la structura consiliului de administrație și a raportului integrat. În general, implicarea unei*

entități de audit Big4, precum și cota la bursă a întreprinderii, presupune aplicarea unor practici de raportare exigente din punct de vedere metodologic [228]. În același timp, diversitatea consiliului de administrație poate lărgi orizonturile strategice, vizând o perspectivă extinsă asupra sustenabilității [216]. Așadar, entitățile ce au o structură de guvernare eficientă, generează rapoarte integrate ce se diferențiază prin calitatea superioară a conținutului, fiind relevante și informative pentru procesul de luare a deciziilor de către părțile interesate.

Rezultatele evidențiate în tabelul 4.18 evidențiază validitatea modelului de regresie utilizat pentru a examina influența cumulativă a indicatorilor financiari, de mediu și de guvernare asupra calității raportării integrate.

Tabelul 4.18. Statistici descriptive ale reziduurilor modelului financiar, de mediu și de guvernare al calității rapoartelor integrate

	Minim	Maxim	Mean	Std. Deviation	N
<i>Predicted Value</i>	-2,4042	3,5135	0,1325	0,88019	109
<i>Residual</i>	-3,69692	3,15443	0,00000	1,32970	109
<i>Std. Predicted Value</i>	-2,882	3,841	0,000	1,000	109
<i>Std. Residual</i>	-2,715	2,317	0,000	0,977	109

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Valorile prezise se situează într-un interval relativ echilibrat, cu o medie apropiată de zero și o abatere standard de 0,88019, ceea ce sugerează estimarea adecvată a variabilei dependente și o capacitate explicativă bună a modelului.

Reziduurile variază între -3,69692 și 3,15443, având o medie exactă de 0 și o deviație standard de 1,32970, ceea ce indică o distribuție simetrică a erorilor și absența unor erori sistematice semnificative în predicție. De asemenea, valorile standardizate ale reziduurilor se încadrează în intervalul ± 3 , respectând astfel criteriile uzuale de normalitate. În același timp, valorile standardizate ale variabilei prezise sunt distribuite uniform, cu o medie nulă și abatere standard egală cu 1, confirmând distribuția normalizată a estimărilor. Rezultatele obținute confirmă inexistența unor abateri majore de la presupunerile regresiei liniare multiple, fapt ce sprijină consistența și acuratețea concluziilor obținute.

Figura 4.5 oferă o reprezentare vizuală a distribuției reziduurilor standardizate pentru modelul testat, prin intermediul histogramei și al graficului P-P. Conform histogramei prezentate în partea stângă a figurii 4.5, distribuția reziduurilor se apropie vizibil de curba de normalitate, cu o formă simetrică de clopot, sugerând că abaterile față de linia de regresie sunt distribuite aleatoriu. În acest sens, ipoteza distribuției normale a erorilor este confirmată, neavând argumente care să confirme prezența unor anomalii evidente. Totodată, graficul P-P (dreapta) confirmă aceste constatări, întrucât

punctele sunt plasate aproape de linia diagonală, indicând o corespondență bună între valorile observate și cele așteptate într-o distribuție normală.

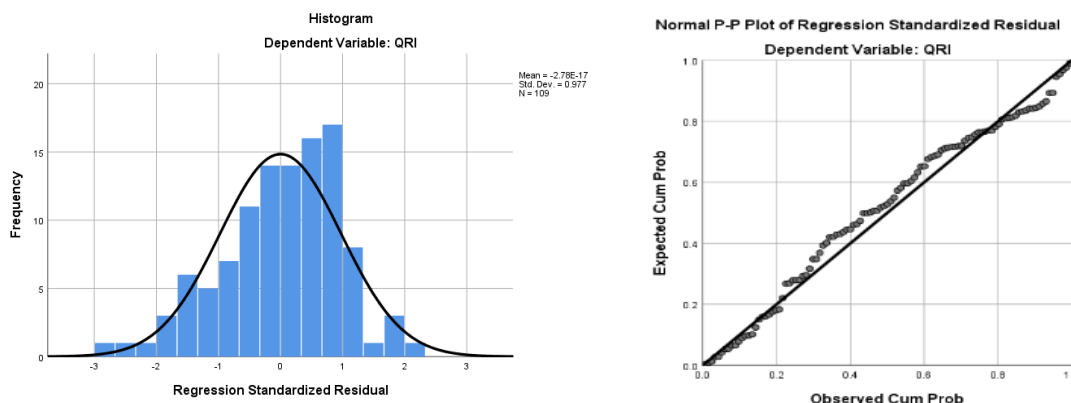

Fig. 4.5. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul financiar, de mediu și de guvernare al calității rapoartelor integrate

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Abaterile ușoare de la linia de referință sunt nesemnificative și nu afectează în mod substanțial validitatea modelului. În ansamblu, absența unor deviații majore de la normalitate și lipsa concentrărilor de erori în zone marginale validează modelul și confirmă robustețea rezultatelor obținute în urma analizei impactului indicatorilor financiari, de mediu și de guvernare asupra calității raportării integrate.

4.3. Contribuția indicatorilor macroeconomici și culturali în îmbunătățirea conținutului rapoartelor integrate

Într-un mediu în care entitățile sunt presate să se adapteze rapid schimbărilor din domeniul raportării, este necesar ca acestea să fie ghidate de standarde, practici și îndrumări detaliate, care să eficientizeze procesul de implementare a noilor exigențe. Lipsa unor informații clare și coerente poate duce la interpretări subiective, proces îndelungat de adaptare, dar și rezistența unor entități în asimilarea practicilor noi de raportare. În acest context, cercetarea efectuată își propune să extindă cunoștințele privind factorii de influență asupra calității raportării integrate, prin analiza nu doar a indicatorilor financiari, de mediu și de guvernare, dar și a indicatorilor macroeconomici și culturali, contribuind la fundamentarea unor politici organizaționale și decizii strategice ancorate în realitățile economice și sociale actuale.

În cadrul cercetării, au fost determinați coeficienții Pearson ce caracterizează relația dintre calitatea raportării integrate și o serie de factori explicativi, printre care indicatorul compozit FMG (variabilele financiare, de mediu și de guvernare testate anterior), variabile macroeconomice (rata

inflației, rata șomajului, PIB pe cap de locuitor) și indicatorul cultural agregat, derivat din dimensiunile Hofstede ([Anexa 14](#)).

Se remarcă faptul că FMG, care reflectă integrarea cumulativă a indicatorilor financiari, de mediu și de guvernanță, înregistrează cea mai înaltă valoare a corelației cu calitatea comunicărilor integrate. Conform scalei de interpretare a coeficienților Pearson, această valoare indică o asociere moderată, ceea ce sugerează că implementarea simultană și echilibrată a acestor dimensiuni contribuie în mod semnificativ la creșterea calității raportării integrate. În același timp, un rezultat relevant este corelația dintre rata inflației, rata șomajului și PIB, și variabila dependentă, cu un efect slab, dar semnificativ statistic ([Anexa 14](#)). În acest sens, se poate deduce că un climat economic stabil favorizează elaborarea unor rapoarte integrate mai coerente, datorită facilitării planificării și raportării corporative pe termen lung. Dimensiunile culturale după Hofstede ale țării nu au trecut de pragul de semnificație, indicând absența unei corelații relevante în cadrul eșantionului analizat.

Tabelul 4.19. Coeficientul R-pătrat și Durbin-Watson pentru modelul general al calității rapoartelor integrate

Model	R	R- Pătrat	R-pătrat ajustat	Eroarea standard a estimării	Durbin-Watson
1	0,605 ^a	0,366	0,336	0,88821	1,526

a. Predictorii: (Constant), FMG, R_i , R_s , PIB, I_c

b. Variabilă dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Potrivit datelor din tabelul 4.19, coeficientul de corelație de 0,605 indică o asociere moderată între variabilele explicative și calitatea raportării integrate, susținând relevanța predictivă a modelului. De asemenea, valoarea coeficientului R-pătrat semnifică faptul că aproximativ 36,6% din variația calității rapoartelor integrate poate fi explicată de setul de factori incluși în model. Diferențele dintre valorile observate și cele estimate nu sunt majore, întrucât eroarea standard a estimării este relativ scăzută, evidențiind că predicțiile generate se mențin într-un interval acceptabil de acuratețe. În ceea ce privește autocorelarea reziduurilor, valoarea statisticii Durbin-Watson se situează aproape de limita inferioară a intervalului recomandat, ceea ce indică absența autocorelației pozitive semnificative între erori, confirmând ipoteza independenței reziduurilor.

Rezultatele analizei ANOVA prezentate în tabelul 4.20 validează semnificația statistică a modelului de regresie, considerând valoarea p se situează cu mult sub pragul convențional de semnificație.

Tabelul 4.20. Rezultatele testului ANOVA pentru modelul general al calității rapoartelor integrate

Model		Suma pătratelor	Df	Media pătratelor	F	Sig.
I	Regresie	47,007	5	9,401	11,917	0,000 ^b
	Reziduală	81,258	103	0,789		
	Total	128,266	108			

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

b. Predictorii: (Constant), FMG, R_i, R_s, PIB, I_c

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

În acest sens, se poate afirma cu certitudine că cel puțin unul dintre predictorii incluși în model contribuie semnificativ la explicarea variației variabilei dependente. Coeficientul Fisher consolidează această concluzie, semnalând o diferență substanțială între variabilitatea explicată de model și variabilitatea reziduală, ceea ce reflectă capacitatea modelului de a distinge semnale relevante din rândul variabilelor explicative.

Tabelul 4.21. Coeficienții regresiei liniare multiple pentru modelul general al calității rapoartelor integrate

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
I	(Constant)	0,020	0,087		0,229	0,820
	FMG	0,583	0,100	0,471	5,812	0,000
	R _i	0,246	0,069	0,284	3,569	0,001
	R _s	0,164	0,090	0,145	1,829	0,070
	PIB	0,193	0,091	0,167	2,113	0,037
	I _c	0,102	0,088	0,095	1,164	0,247

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Identificarea parametrilor de regresie a modelului (tabelul 4.21) conduc la determinarea ecuației estimate și anume la descrierea Q_{RI} în funcție de factorii financiari, de mediu și de guvernănanță cumulați, și factorii macroeconomici și culturali. Ecuația nestandardizată a modelului are forma:

$$QRI_{\text{global}} = 0.020 + 0.583 * FMG + 0.246 * R_i + 0.164 * R_s + 0.193 * PIB + 0.102 * I_c \quad (45)$$

Interpretarea din punct de vedere econometric a modelului obținut oferă următoarele informații cu privire la modul în care este influențată variația Q_{RI} în funcție de factorii de influență considerați:

- Creșterea de 1% a scorului indicatorilor financiari, de mediu și de guvernănanță cumulați, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității

raportării integrate cu 58,3%. Influența semnificativă a aspectelor financiare, de mediu și de guvernanță joacă un rol central în determinarea calității rapoartelor integrate. Studiile demonstrează că indicatorii financiari modelează nivelul calității rapoartelor integrate, datorită disponibilității de resurse suplimentare față de instituțiile cu o situație financiară instabilă [354]. În același timp, entitățile ce demonstrează un angajament puternic față de mediu, pe lângă îmbunătățirea calității rapoartelor integrate, obțin și beneficii corelate cu consolidarea reputației, dar și a relațiilor cu părțile interesate [101]. Mai mult, în conformitate cu cercetarea autorilor Pavlopoulus A., Magnis C. și Iatridis G., variabilele privind guvernanța corporativă tind să modeleze nivelul calității raportării integrate [266]. Prin studiul realizat, se poate conchide că ajustarea concomitentă a celor trei aspecte, financiar, de mediu și de guvernanță, poate ajusta semnificativ transparența și coerența rapoartelor integrate.

- *Creșterea de 1% a ratei inflației, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 24,6%. Rezultatele obținute în urma cercetării au un caracter contraintuitiv, inflația fiind asociată, în general, incertitudine economică și presiuni mai mari asupra entității. În condițiile eșantionului studiat, se atestă că într-un context inflaționist, întreprinderile sunt mai motivate să detalieze informațiile privind performanța financiară și nefinanciară, pentru a atrage atenția părților interesate, dar și pentru a dobândi încrederea investitorilor. Impactul inflației asupra calității raportării integrate nu a fost cercetat în literatura de specialitate, fiind dificil de comparat rezultatele la studiile anterioare. În contextul rezultatelor obținute, ipoteza H16 nu este justificată.*

- *Creșterea de 1% a PIB-ului pe cap de locuitor, în situația în care ceilalți factori rămân neschimbați, va conduce la creșterea calității raportării integrate cu 19,3%. Într-un studiu realizat de cercetătorul Turcu R., s-a depistat că în jur de 77% dintre rapoartele integrate studiate au fost prezentate în țări al căror PIB depășește media pentru Uniunea Europeană [343]. Așadar, dezvoltarea și stabilitatea economică a țărilor servește ca motivație pentru entități să adopte practici de raportare care trec de limitele reglementării obligatorii, demonstrând în acest mod preocuparea pentru dezvoltarea durabilă. Rezultate similare au obținut și autorii Busco C. et al., determinând că îmbunătățirea situației economice, definite prin nivelul PIB-ului, are un impact pozitiv asupra nivelului de integritate a informațiilor financiare și nefinanciare [47]. În contextul cercetării efectuate, ipoteza H18 se validează, întrucât PIB-ul pe cap de locuitor, ca expresie a dezvoltării economice a țării, exercită un impact semnificativ asupra creșterii calității raportării integrate.*

Rata șomajului și indicatorii culturali au rezultat a fi indicatori nesemnificativi, datorită nivelului de semnificație ce nu a trecut pragul de 95%, *ipotezele H17 și H19 fiind respinse*. Fiind utilizat un indice compozit al indicatorilor culturali, nu a putut fi demonstrat că țările cu orientare pe

termen lung, cu distanță redusă față de putere, moderat indulgent, cu scor înalt al feminității, au un impact considerabil asupra modului în care sunt prezentate rapoartelor integrate. În acest domeniu au fost obținute diverse rezultate, ceea ce evidențiază necesitatea de a dezvolta cercetările privind impactul dimensiunilor culturale. De exemplu, Garcia-Sanchez I., Rodriguez-Dominguez L. și Frias-Aceituno J., au identificat că entitățile ce își desfășoară activitatea în țări cu valori colectiviste și feministe mai pronunțate vor fi mai predispuse să integreze informațiile financiare și nefinanciare [141]. Pe de altă parte, cercetătorii Vena L., Sciascia S. și Cortesi A., consideră că eficiența raportării integrate este promovată în țări cu o distanță mică de putere, valori colectiviste și un nivel înalt de masculinitate, pe când celelalte trei dimensiuni nu au un impact semnificativ [347].

Tabelul 4.22. Statistici descriptive ale reziduurilor modelului general al calității rapoartelor integrate

	Minim	Maxim	Mean	Std. Deviation	N
<i>Predicted Value</i>	-1,7425	2,5998	0,1158	0,65974	109
<i>Residual</i>	-2,37147	1,74034	0,00000	0,86741	109
<i>Std. Predicted Value</i>	-2,817	3,765	0,000	1,000	109
<i>Std. Residual</i>	-2,670	1,959	0,000	0,977	109

a. Variabila dependentă: Q_{RI}

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Informațiile prezentate în tabelul 4.22 evidențiază comportamentul valorilor reziduale și al celor prezise în cadrul modelului de regresie aplicat pentru a analiza influența indicatorilor financiari, de mediu, de guvernanță, a variabilelor macroeconomice (rata șomajului, inflația și PIB-ul per capita), precum și a dimensiunilor culturale după Hofstede asupra calității raportării integrate. Intervalul valorilor prezise indică o distribuție echilibrată a valorilor estimate, cu o medie apropiată de zero, ceea ce presupune o estimare corespunzătoare a datelor reale.

Totodată, reziduurile prezintă o dispersie moderată, variind între -2,371 și 1,740, fără a depăși pragul convențional de ± 3 , ceea ce indică absența unor abateri extreme semnificative și, implicit, o specificare corectă a modelului. Media reziduurilor este zero, fapt ce confirmă lipsa erorilor sistematice în estimare. În plus, valorile standardizate reziduale se încadrează în limite normale, indicând o distribuție ce respectă, în mare măsură, presupunerea normalității. Deviația standard egală cu 1 a valorilor prezise standardizate și valoarea medie nulă a celor reziduale susțin validitatea modelului.

Figura 4.6 ilustrează distribuția reziduurilor standardizate ale modelului de regresie aplicat pentru a evalua factorii determinanți ai calității raportării integrate la nivel macro.

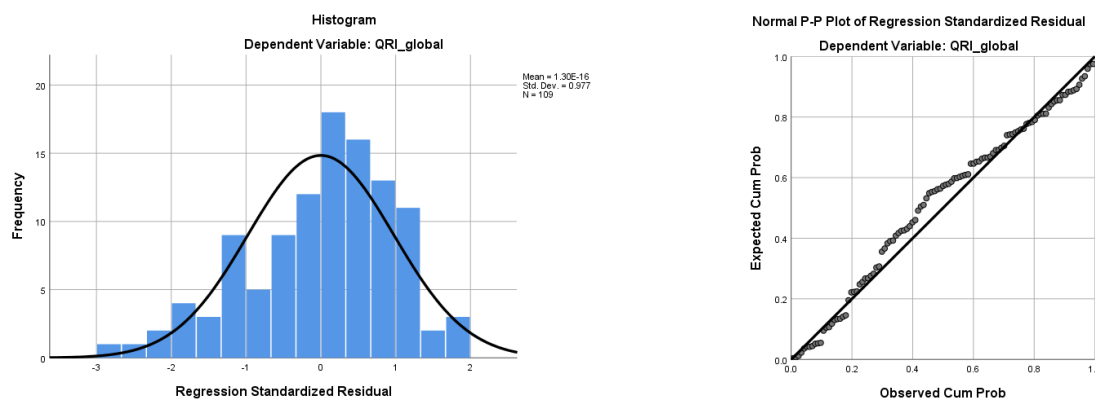

Fig. 4.6. Histograma (stânga) și distribuția normală a reziduului standardizat de regresie (dreapta) pentru modelul general al calității rapoartelor integrate

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Histograma din partea stângă relevă o distribuție aproximativ simetrică, apropiată de curba normalității, lipsită de asimetrii accentuate, ceea ce indică faptul că eroarea modelului este distribuită într-un mod coerent, fără abateri sistematice semnificative. Distribuția ușor aplatizată spre centru și lipsa unor vârfuri neregulate susțin ipoteza normalității reziduurilor. În figura 4.6 din dreapta, graficul P-P plot al reziduurilor standardizate confirmă, la rândul său, tendințele evidențiate anterior. Astfel, nu se observă deviații majore față de linia diagonală, semn că modelul nu este afectat de erori severe de estimare. Prin urmare, se confirmă validitatea modelului în estimarea relației dintre variabilele explicative și calitatea raportării integrate.

4.4. Concluzii la capitolul 4

Rezultatele obținute în capitolul 4 prezintă o imagine cuprinzătoare a factorilor ce influențează calitatea raportării integrate, testând un număr substanțial de ipoteze prin modelele de regresie multiplă propuse. Per ansamblu au fost analizate atât variabile financiare, de mediu și de guvernare, cât și factori macroeconomici și culturali, obținând înțelegere amplă a determinanților calității raportării integrate în cadrul entităților din Europa.

1. Ca urmare a analizei efectuate, s-a depistat că vechimea entității, ca variabilă de control în cadrul modelelor, are un impact pozitiv și semnificativ asupra calității raportării integrate în toate modelele testate, validând ipoteza H2, ceea ce confirmă că experiența mai îndelungată în domeniul raportării influențează dezvoltarea proceselor interne de raportare, întreprinderile experimentate având mecanisme de colectare a informațiilor mai eficiente decât întreprinderile tinere.

2. Domeniul de activitate, la fel ca variabilă de control, s-a dovedit a fi nesemnificativă în contextul modelelor analizate, ceea ce poate fi explicat prin lipsa unui cadru diferențiat al raportării integrate în funcție de sectorul de activitate al entității. În acest sens, se recomandă

elaborarea unor ghiduri pentru diverse sectoare de activitate, astfel se vor putea orienta entitățile din domenii specifice, într-un cadru adaptat contextului.

3. Modelul financiar de perfecționare a calității raportării integrate reflectă factorii financiari ce au impact asupra îmbunătățirii raportării. În acest context, numărul de angajați, în calitate de indicator al dimensiunii entității, are un efect pozitiv de 52,7% asupra calității raportării integrate, confirmând ipoteza H3, în concordanță cu viziunile identificate în literatura din domeniu care susțin că întreprinderile de dimensiuni mari dispun de resursele necesare pentru elaborarea unor rapoarte detaliate. În același timp, profitabilitatea, exprimată prin indicatorii ROE și ROA, își justifică influența pozitivă, entitățile caracterizate de stabilitate financiară fiind mai motivate să-și comunice performanțele obținute prin rapoarte de calitate. Chiar dacă creșterea gradului de îndatorare nu este un indicator al stabilității financiare, din perspectiva calității raportării integrate, acest fenomen are un efect pozitiv asupra îmbunătățirii calității rapoartelor, ceea ce se poate explica prin necesitatea entităților de a-și consolida imaginea în fața creditorilor și părților interesate. În contrast, sporirea cifrei de afaceri obținute, nu are nicio influență asupra variabilei dependente, întrucât coeficientul obținut nu a trecut pragul de semnificație de 95%. Dintr-o perspectivă cumulativă a scorului financiar influența exercitată asupra calității rapoartelor integrate este de 66,9%, susținând validitatea acestui pilon în determinarea calității raportării.

4. Pe dimensiunea de mediu, a fost validată ipoteza H9 privind impactul pozitiv al indicelui CCPI, cu un efect de 25,7%, demonstrând că implicarea statelor în politici climatice are un pozitiv asupra comportamentului de raportare al entităților. Prin contrast, indicele EPI nu a trecut pragul de semnificație, fapt care poate fi explicat prin caracterul general al indicelui EPI, care surprinde politici de mediu agregate, fără relevanță directă pentru fiecare entitate analizată. Scorul compozit de mediu, de asemenea, nu a prezentat o influență relevantă în cadrul modelului de regresie testat.

5. În ceea ce privește guvernanta corporativă, rezultatele confirmă importanța acesteia în modelul analizat. Auditul intern, dar și auditul extern realizat de entități Big4 s-au dovedit a avea un efect pozitiv semnificativ asupra calității raportării integrate. De asemenea, dimensiunea raportului integrat a fost identificată ca factor relevant, cu un impact de 22,7%, ceea ce sugerează că, în ciuda principiului conciziei promovat de IIRC, volumul de informație oferit în mod clar și structurat contribuie la o înțelegere detaliată a raportului prezentat. Dimensiunea și diversitatea consiliului de administrație, precum și cotarea la bursă a entităților nu au reușit să treacă de pragul de semnificație, neavând un impact sesizabil asupra calității rapoartelor analizate. Cu toate astea, din perspectiva scorului unificat al indicatorilor guvernantei corporative s-a depistat o contribuție înaltă de 81,2%, confirmând rolul fundamental al guvernantei în asigurarea transparenței organizaționale.

6. La nivelul factorilor macroeconomici explorați, PIB-ul pe cap de locuitor a avut un impact semnificativ de 19,3% asupra calității rapoartelor, ceea ce demonstrează că stabilitatea economică a țărilor sprijină entitățile în deciziile de a investi în practici de raportare durabile. Pe de altă parte, rata șomajului și indicele cultural compozit au fost respinse, datorită nivelului de semnificație peste pragul acceptat.

7. Rezultatele cercetării oferă posibilitatea entităților să-și ajusteze practicile de raportare integrată, ținând cont de factorii determinanți ce sunt implicați în variabilitatea calității rapoartelor integrate. Mai mult ca atât, sistemul de scoring în baza căruia s-a făcut aprecierea rapoartelor poate fi implementat de către cercetători în elaborarea studiilor viitoare, dar poate fi aplicat și de către auditorii interni ai întreprinderilor în procesul de control al conținutului și coerenței rapoartelor. Mai mult, entitatea Efes Vitanta Moldova Brewery SA a implementat în sistemul intern de evaluare a calității rapoartelor modelul de scoring propus, ceea ce confirmă relevanța acestuia în creșterea nivelului de conformitate cu cerințele de raportare integrată. Din punct de vedere al conducerii întreprinderilor, rezultatele empirice prezintă o reflecție a sensibilității rapoartelor integrate față de diferite tipuri de variabile, aceștia având posibilitatea de a-și centra atenția spre ameliorarea factorilor care sunt considerați relevanți în contextul activității entității. În contextul entității Zernoff Beverages SRL, a fost luată decizia implementării sugestiilor cercetării privind integrarea în practicile de raportare a conectivității capitalurilor în procesul de creare a valorii, concomitent cu luarea în considerare a acelor factori care tind să crească calitatea rapoartelor integrate prezentate. În același timp, politicile interne, dar și strategia entității pot fi reconfigurate pentru a integra dimensiunile cu cel mai mare impact asupra calității raportării. Totodată, lucrarea oferă perspective privind impactul indicatorilor macroeconomici, astfel întreprinderile vor putea să înțeleagă mai clar modul în care factorii externi, precum inflația, șomajul și nivelul de dezvoltare economică, influențează adoptarea și calitatea raportării integrate.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea doctorală a fost realizată într-o perioadă în care entitățile au fost, inițial, destabilizate pe fundalul situației pandemice globale, ca în scurt timp să fie declanșat un război care a adăugat și mai multă incertitudine asupra stabilității economice și politice pe teritoriul Europei. În aceste condiții, entitățile, totuși, nu au încetat să-și dezvolte practicile de raportare, aderând la inițiative voluntare de raportare a performanței financiare și nefinanciare. Pe lângă standardele voluntare, în spațiul european, s-a tranzitat de la Directiva privind Raportarea Nefinanciară (NFRD), la noul CSRD care are drept scop reglementarea activității entităților prin evidențierea obligatorie, în rapoartele prezentate, a performanței ESG obținute. În contextul schimbărilor menționate, oferirea unor modele de perfecționare a calității raportării integrate este un pas important în direcția îmbunătățirii practicilor de raportare, în concordanță cu solicitările privind angajamentul în promovarea dezvoltării durabile.

Primul obiectiv de cercetare, reflectat de necesitatea *fundamentării teoretice a conceptului de raportare integrată, prin evidențierea evoluției istorice, a componentelor cadrului de raportare integrată și a dimensiunilor conceptuale asociate raportării integrate*, este abordat în capitolul 1 al tezei. Pentru a atinge obiectivul stabilit, a fost realizată o sinteză cronologică a evenimentelor ce au condus la survenirea raportării integrate, fiind delimitate 7 etape în evoluția raportării corporative, dar și tendințele pentru viitor. În același timp, au fost analizate elementele definitorii ale CRI, prin filiera viziunii autorilor din domeniu. Astfel, studiind ideile expuse în cercetările de specialitate, a fost propusă o definiție proprie a gândirii integrate, care *reprezintă un proces infiltrat în activitățile operaționale în cadrul căruia sunt implicate toate tipurile de capital ale entității, iar finalitatea acestui proces se prezintă sub forma unui raport integrat*. Mai mult ca atât, prin revizuirea cercetărilor științifice privind conceptul de raportare integrată a fost prezentată o figură ilustrativă a acelor elemente ce formează în ansamblu raportarea integrată. Totodată, pentru a atinge obiectivul stabilit, a fost formulată o accepțiune proprie a definiției raportării integrate, care *este un proces de management și control bazat pe gândire integrată, care are ca rezultat raportarea periodică a modului în care strategia, guvernanta, performanța și perspectivele unei organizații contribuie la crearea, conservarea și diminuarea valorii pe termen scurt, mediu și lung, prin comunicarea informațiilor despre capitaluri și aspectele ESG*.

Capitolul 2 a vizat descrierea și atingerea obiectului de cercetare privind *studierea nivelului de dezvoltare și a tendințelor în domeniul raportării integrate și calității acestuia la nivel internațional, prin aplicarea unei analize bibliometrice și meta-analitice asupra cercetărilor existente*. Astfel, a fost realizată sinteza lucrărilor științifice a două linii tematice: raportarea

integrată și calitatea raportării integrate. În acest context, s-a determinat că raportarea nefinanciară a evoluat către raportarea CSR și cea integrată, în concordanță cu solicitările crescânde ale părților interesate. Studiile din domeniul raportării integrate continuă să prindă amploare, fiind tratate astfel de subiecte, precum: dezvoltarea durabilă, CSR, gândirea integrată, guvernanta corporativă, crearea de valoare și diverse teorii aplicabile raportării integrate. Mai mult, cercetările privind raportarea integrată au început să fie orientate în direcția explorării factorilor ce influențează decizia de implementare, dar și calitatea raportării integrate. Astfel, meta-analiza cercetărilor empirice a demonstrat impactul următoarelor variabile asupra îmbunătățirii raportării integrate: dimensiunea, diversitatea și independența consiliului de administrație, dubla funcție a conducerii, existența, expertiza și independența comitetului de audit, activitatea comitetului privind CSR, dimensiunea entității și nivelul de îndatorare al entității.

Două dintre obiectivele de cercetare ale tezei, *„evaluarea practicilor CSR și analiza impactului indicatorilor ESG clasici și extinși asupra calității raportării CSR în cadrul entităților din România și Republica Moldova”* și *„modelarea comportamentului componentelor ESG în corelație cu calitatea raportării CSR, la nivel sectorial, prin dezvoltarea unor modele explicative”* sunt tratate în capitolul 3. Pentru a stabili ipotezele de cercetare au fost explorate articolele științifice relevante din domeniul raportării CSR și a performanței ESG. Astfel, au fost identificate 6 ipoteze de cercetare cu un potențial impact asupra calității rapoartelor CSR, testate în cele 6 modele la nivel general, național și sectorial. Colectarea datelor pentru formarea bazei de date a avut loc prin colectarea răspunsurilor la chestionarul întocmit, reușind primirea a 303 răspunsuri de la entități din România și Republica Moldova. Prin interpretarea rezultatelor chestionarului, au fost formulate 6 modele de regresie care pot ajusta calitatea rapoartelor CSR, prin dezvăluirea aspectelor privind dimensiunile ESG clasice și complementare. Din cele 36 de ipoteze testate în general, 26 au fost validate, după cum a fost descris în concluziile capitolul 3. Pentru entitățile din România s-a determinat că toate variabilele incluse servesc scopului creșterii calității raportării CSR, astfel entitățile pot lua în considerare includerea informațiilor detaliate în cercetare pentru a crește încrederea părților interesate și pentru a-și consolida reputația. Rapoartele CSR a entităților din Republica Moldova tind să se perfecționeze sub influența acelorași factori, excepție făcând indicatorii suplimentari de guvernanta care au rezultat a fi nesemnificativi pentru acest model. Rezultatele demonstrează impactul semnificativ pe care îl au colectarea, analiza și publicarea informațiilor detaliate privind performanța ESG în îmbunătățirea și perfecționarea rapoartelor CSR.

Capitolul 4 a urmărit atingerea obiectivului reprezentat de *identificarea și testarea efectului modelator a principalilor factori de influență asupra calității raportării integrate, la nivelul entităților europene, în vederea formulării unor recomandări de perfecționare a transparenței și*

relevanței informațiilor raportate. O primă etapă în îndeplinirea obiectivului a constituit explorarea și analiza constatărilor și rezultatelor empirice reflectate în literatura de specialitate pentru a delimita ipotezele de cercetare ce prezintă interes în domeniul creșterii calității raportării integrate. Așadar, au fost identificate 19 ipoteze, grupate în 5 modele de perfecționare a relevanței și coerenței rapoartelor integrate. În decursul cercetării a fost depistată necesitatea creării unui sistem de apreciere a calității rapoartelor. Sistemul de scoring utilizat în acest demers de cercetare a fost constituit în baza prevederilor CRI, pentru a oferi o evaluare corectă a rapoartelor ce au indicat conformitatea cu îndrumările din cadru. În continuare, a fost analizat un număr total de 280 de rapoarte a 56 de entități europene, prezentate în perioada anilor 2019-2023. Baza de date a cuprins 39 de sectoare de activitate, fiind reprezentate 20 de țări europene. În același timp, conform rezultatelor prezentate în rapoarte, au fost extrași indicatorii financiari și de guvernanță expuși în rapoartele integrate. Odată ce toate datele au fost colectate, s-a realizat analiza statistică a acestora pentru a determina factorii implicați în modelarea calității rapoartelor integrate. În urma testării celor 5 modele de regresie liniară multiplă, au fost validate 10 ipoteze de cercetare, delimitând astfel factorii ce influențează raportarea integrată, cum ar fi: vechimea și dimensiunea entității, gradul de îndatorare, indicatorii de rentabilitate ROE și ROA, indicele CCPI, auditul intern, auditul Big4, dimensiunea raportului integrat, indicatorii financiari și de guvernanță compoziți, PIB-ul pe cap de locuitor și rata inflației.

În concluzie, scopul și obiectivele stabilite în etapa inițială a acestei cercetări au fost îndeplinite, obținând rezultate ce vor sprijini entitățile în procesul de implementare și tranziție către practici de raportare care să susțină dezvoltarea durabilă și, prin acest intermediu reflectarea performanțelor în domeniul ESG. În contextul literaturii de specialitate limitate în domeniul factorilor de influență a raportării CSR și a raportării integrate, această teză poate contribui semnificativ atât în dezvoltarea direcțiilor viitoare de cercetare, cât și în ghidarea entităților în adoptarea bunelor practici de raportare corporativă.

Contribuții proprii, nivelul de originalitate și inovare a lucrării. Elaborarea tezei de doctorat oferă un șir de contribuții în dezvoltarea subiectelor abordate, cum ar fi:

- ✓ stabilirea ordinii cronologice a evoluției raportării corporative către raportarea integrată în versiunea modernă pentru a ajuta cercetătorii și practicienii să identifice punctele de convergență dintre performanța financiară și cea durabilă, dar și direcțiile viitoare de dezvoltare a cadrului de raportare;
- ✓ prezentarea și descrierea principalelor elemente ce definesc raportarea integrată și CRI, facilitând identificarea clară a principiilor, conceptelor fundamentale și a elementelor de

conținut care stau la baza elaborării și prezentării unui raport integrat în concordanță cu cerințele CRI;

- ✓ sinteza viziunilor autorilor privind conceptul de raportare integrat, dar și propunerea unei definiții proprii a raportării integrate pentru a aduce claritate în ceea ce privește ambiguitatea conceptuală persistentă în literatura de specialitate și pentru a contribui la fundamentarea cadrului teoretic al cercetării, oferind o perspectivă pentru demersul metodologic ulterior privind îmbunătățirea calității raportării integrate;
- ✓ compararea criticilor și aprecierilor din literatura de specialitate în legătură cu adoptarea și aplicarea practicilor de raportare integrată contribuind la evaluarea relevanței și maturității raportării integrate din perspectiva cercetătorilor din domeniu, în contextul transformărilor permanente ale mediului economic și normativ;
- ✓ analiza bibliometrică a conceptelor de raportare integrată și calitate a raportării integrate, prin aplicarea extensiei Biblioshiny a pachetului software Bibliometrix, oferind astfel o sinteză a stadiului actual al cercetării, dar și direcții viitoare de cercetare pentru a susține dezvoltarea constantă a domeniului raportării integrate;
- ✓ meta-analiza cercetărilor empirice din literatura de specialitate privind impactul factorilor determinanți asupra calității raportării integrate prin aplicare metodelor descrise de Hunter, Schmidt și Jackson pentru a sintetiza rezultatele dispersate ale cercetărilor anterioare și a oferi o estimare robustă a impactului variabilelor explicative, consolidând astfel modelele econometrice propuse în cercetare;
- ✓ evidențierea impactului factorilor ESG clasici și complementari asupra calității rapoartelor CSR în entitățile din România și RM cu ajutorul modelelor econometrice de regresie liniară multiplă în vederea asistării entităților în stabilirea priorităților strategice de îmbunătățire a proceselor de raportare, optimizării alocării resurselor către dimensiunile ESG cu influență semnificativă și orientării deciziilor manageriale spre creșterea transparenței și performanței durabile;
- ✓ îmbunătățirea calității rapoartelor integrate prezentate de entitățile din spațiul European, prin elucidarea factorilor determinanți de ordin financiar, de mediu, de guvernanta și macroeconomic în scopul furnizării unui cadru analitic care să permită identificarea factorilor cu impact semnificativ asupra nivelului de relevanță informațională, precum și formularea unor recomandări orientate spre consolidarea performanței durabile în concordanță cu exigențele reglementărilor europene.

Problemele științifice importante soluționate în teză privesc identificarea și testarea factorilor determinanți care influențează calitatea raportării integrate și rapoartelor de responsabilitate socială corporativă (CSR), precum și evaluarea intensității și sensului impactului

acestora prin analiza de senzitivitate. Prin cercetarea realizată au fost depistate variabile interne și externe ce pot afecta transparența și relevanța informațiilor prezentate în rapoartele integrate, dar și credibilitatea acestora în percepția părților interesate. În același timp, au fost dezvoltate modele empirice menite să ajute entitățile în optimizarea procesului de raportare integrată, punând bazele unor practici eficiente de evaluare și îmbunătățire continuă a calității informațiilor comunicate părților interesate.

Utilitatea practică a rezultatelor obținute. Rezultatele obținute în partea practică a acestei teze, și anume, în capitolul 3, pot facilita procesul de luare a deciziilor de investiție, întrucât entitățile cu o performanță mai bună în domeniul ESG vor prezenta informații detaliate, ajutând la direcționarea atenției către entități responsabile și ce promovează o paradigmă de transparență în întocmirea rapoartelor corporative. Rezultatele cercetării au fost implementate de către entitățile BC „Victoriabank” SA și Art Flame SRL. În ceea ce privește utilitatea rezultatelor la nivelul decidenților politici și a organismelor de reglementare, se poate evidenția că Republica Moldova poate să se orienteze în direcția consolidării și promovării dimensiunilor de guvernare, cum ar fi politicile anticorupție, dar și etica și transparența, și, în același timp, armonizarea cadrului legislativ la prevederile internaționale. Pe de altă parte, ONG-urile și persoanele ce susțin activitatea responsabilă a entităților, în baza concluziilor sectoriale prezentate în capitolul 3, pot înainta solicitări de creștere a transparenței către domeniile care nu au raportat informații importante pentru crearea unei imagini cuprinzătoare asupra performanței ESG a entităților. Este de remarcat că și angajații întreprinderilor pot avea o înțelegere mai bună a conceptelor ESG, exprimându-și pe această cale necesitățile către conducerea entităților în scopul îmbunătățirii condițiilor de muncă, a politicilor anti-discriminare și a beneficiilor, cum ar fi programele de sănătate pentru angajați.

În contextul rezultatelor obținute în capitolul 4, conducerea entităților poate ajusta unii dintre factorii determinanți identificați în scopul îmbunătățirii comunicării corporative. În Republica Moldova, entitățile Efes Vitanta Moldova Brewery SA și Zernoff Beverages SRL au reușit să adapteze recomandările contextului organizațional și să implementeze cu succes sugestiile propuse. Managerii pot consolida procesele conexe auditului intern pentru a-l face mai performant și pentru a asigura integritatea și completitudinea informațiilor raportate. În același timp, se evidențiază necesitatea apelării la serviciile de audit al grupului Big 4, acestea fiind recunoscute pentru acuratețea cu care realizează verificarea datelor, rezultând rapoarte integrate transparente și relevante pentru luare deciziilor strategice și investiționale. De asemenea, responsabilii privind elaborarea rapoartelor pot lua în considerare impactul detalierii informațiilor privind performanța, concluziile formulate subliniind impactul pozitiv pe care îl are dimensiunea rapoartelor, însă fără

a neglija principiul conciziei, prezentând doar informații importante în contextul procesului de creare a valorii și a performanței ESG. Totodată, managerii trebuie să supravegheze îndeaproape variabilitatea rentabilității entității, considerând impactul semnificativ pe care îl are disponibilitatea resurselor în vederea asigurării unor rapoarte integrate de calitate.

La nivelul decidenților politici, a organelor legislative și a organismelor de reglementare, rezultatele cercetării pot ajuta în revederea politicilor de dezvoltare durabilă prin perfecționarea cadrului legislativ. În acest sens, se observă că creșterea PIB-ului pe cap de locuitor reprezintă un factor de impact asupra calității rapoartelor, evidențiind necesitatea îmbunătățirii strategiilor macroeconomice în vederea creării premiselor pentru un proces eficient de raportare a entităților. Pe de altă parte, determinarea factorilor determinanți ai calității rapoartelor integrate influențează și investitorii și partenerii de afacerii, entitățile având direcțiile la care pot lucra pentru a rezultate rapoarte calitative, astfel părțile interesate, reprezentate de investitori, pot monitoriza impactul și performanța activității entităților, dar pot și identifica mai ușor entitățile mai puțin expuse riscurilor reputaționale. Mai mult, determinarea factorilor privind calitatea rapoartelor integrate poate aduce beneficii și pentru comunitate, întreprinderile având o imagine mai clară despre cum se poate de abordat și îmbunătățit acest tip de comunicare corporativă. Drept rezultat, impactul activității entităților din comunitatea locală va deveni mai accesibil și transparent, consolidând relațiile dintre entități și comunitate.

Limitele rezultatelor obținute. Este un fapt cert că fiecare cercetare științifică are unele limite datorate atât caracterului dinamic al fenomenelor analizate, cât și a constrângerilor metodologice, de timp și de resurse. În circumstanțele acestei lucrări, au fost depistate următoarele limite de cercetare:

Limita 1: Dimensiunea chestionarului privind aplicarea practicilor CSR, în care au fost incluse un număr impunător de întrebări. Acest factor a putut influența refuzul unor respondenți în expunerea părerilor în domeniul cercetat. De asemenea, alegerea chestionarului ca instrument de cercetare, poate implica subiectivitatea răspunsurilor oferite, dar și în unele cazuri distorsionarea acestora din cauza înțelegerii parțiale a subiectului tratat.

Limita 2: În ceea ce privește cercetarea factorilor determinanți ai calității raportării integrate, o posibilă limitare ar fi modelul de scoring aplicat în aprecierea calității rapoartelor, acesta fiind întocmit în strictă conformitate cu CRI, neluând în considerare prevederilor altor cadre aplicabile în acest sens.

Limita 3: Totodată, este posibil ca unii factori potențiali ai raportării integrate să nu fie incluși în modelele de cercetare, ceea ce oferă perspective pentru dezvoltarea cercetărilor viitoare.

Direcții viitoare de cercetare.

Domeniul de cercetare 1: Cercetările viitoare se pot focusa pe extinderea dimensiunilor ESG analizate, pentru a testa implicațiile unor indicatorilor ce nu au fost incluși în studiu. În ceea ce privește aplicabilitatea chestionarului, acesta se poate extinde pentru mai multe țări pentru a realiza, de exemplu o analiză comparativă a impactului factorilor ESG în entitățile stabilite în țările în curs de dezvoltare și în cele dezvoltate, obținând informații relevante pentru formularea unor politici și strategii de integrare a principiilor ESG în dependență de specificul mediului economic analizat.

Domeniul de cercetare 2: Poate fi investigat rolul instrumentelor bazate pe inteligență artificială în automatizarea colectării și interpretării datelor privind performanța ESG prezentată în rapoartele CSR și cele integrate. Pe această cale s-ar putea de testat sensibilitatea calității rapoartelor integrate la implementarea acestor instrumente, o cercetare în acest domeniu fiind de înaltă actualitate în contextul dezvoltării accelerate a instrumentelor AI.

BIBLIOGRAFIE

1. ABDIFATAH, Ahmed Haji and Mutalib ANIFOWOSE. The trend of integrated reporting practice in South Africa: ceremonial or substantive?. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. Online. 2016, vol. 7, no. 2, pp. 190-224. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-11-2015-0106> [accesat 2026-01-28].
2. ABDULLAH, K. H.; M. F. ROSLAN; N. S. ISHAK; M. ILIAS and R. DANI. Unearthing hidden research opportunities through bibliometric analysis: a review. *Asian Journal of Research in Education and Social Sciences*. Online. 2023, vol. 5, no. 1, pp. 251-262. Disponibil: <https://doi.org/10.55057/ajress.2023.5.1.23> [accesat 2026-01-14].
3. ACKERS, B. and A. ADEBAYO. The adoption of integrated reporting by state-owned enterprises (SOEs)—an international comparison. *Social Responsibility Journal*. Online. 2022, vol. 18, no. 8, pp. 1587-1612. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SRJ-05-2021-0194> [accesat 2026-02-09].
4. ACKERS, B. and N. S. ECCLES. Mandatory corporate social responsibility assurance practices: The case of King III in South Africa. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Online. 2015, vol. 28, no. 4, pp. 515-550. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/AAAJ-12-2013-1554> [accesat 2026-02-04].
5. ADAMS, C. A. The international integrated reporting council: a call to action. *Critical perspectives on accounting*. Online. 2015, vol. 27, pp. 23-28. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2014.07.001> [accesat 2026-01-25].
6. ADHARIANI, Desi and Charl De VILLIERS. Integrated reporting: perspectives of corporate report preparers and other stakeholders. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. Online. 2015, vol. 10, no. 1, pp. 126-156. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-02-2018-0043> [accesat 2026-02-03].
7. ADRIANA, T. T. and R. O. IVAN. Corporate Social Responsibility in Romania. In: S. O. IDOWU (ed), *Current Global Practices of Corporate Social Responsibility. CSR, Sustainability, Ethics & Governance*. Online. Cham: Springer, 2021, pp. 311-326. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-030-68386-3_14 [accesat 2026-01-26].
8. AGUSTIA, D.; W. SUPRATIWI and J. JERMIAS. High-quality integrated reporting based on concentrated versus dispersed ownership. *Journal of Competitiveness*. Online. 2023, vol. 15, no. 4, pp. 3-18. Disponibil: <https://doi.org/10.7441/joc.2023.04.01> [accesat 2026-01-15].

9. ALFIERO, S.; M. CANE; R. DORONZO and A. ESPOSITO. The effect of national cultural differences of board members on integrated reporting. *Corporate Board*. Online. 2018, vol. 14, no. 1, pp. 7-21. Disponibil: <https://dx.doi.org/10.22495/cbv14i1art1> [accesat 2026-02-11].
10. ALSHDAIFAT, S. M.; M. A. A. HAMID; S. F. SAIDIN; N. H. A. AZIZ and F. AL-QADI. Strengths and weaknesses of integrated reporting: A comprehensive literature review. In: Hashem ALSHURAFAT; Allam HAMDAN and John SANDS (eds), *Sustainable Horizons for Business, Education, and Technology: Interdisciplinary Insights*. Online. Cham: Springer, 2024, pp. 91-98. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-981-97-2981-4_8 [accesat 2026-02-09].
11. AMRAN, A. and S. KEAT OOI. Sustainability reporting: meeting stakeholder demands. *Strategic Direction*. Online. 2014, vol. 30, no. 7, pp. 38-41. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SD-03-2014-0035> [accesat 2026-01-14].
12. ANDRIOAIA, I.; V. GROSU; S. MIHAILA and A. C. COJOCARU (BĂRBIERU). Analysis of intangibility degree in companies listed on the Bucharest Stock Exchange. *Economy and Sociology*. Online. 2025, no. 1, pp. 19-27. Disponibil: <https://doi.org/10.36004/nier.es.2025.1-02> [accesat 2026-02-09].
13. ANISZEWSKA-BANAŚ, G. and R. MRÓWKA. Core values as a meaningful element of successful CSR practices—the example of Polish listed companies' reporting. In: Katarzyna BACHNIK; Magdalena KAŻMIERCZAK; Magdalena ROJEK-NOWOSIELSKA; Magdalena STEFAŃSKA and Justyna SZUMNIAK-SAMOLEJ (eds), *Corporate Social Responsibility and Sustainability*. Online. London: Routledge, 2022, pp. 43-53. Disponibil: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781003270768-5/core-values-meaningful-element-successful-csr-practices-example-polish-listed-companies-reporting-gra%C5%BCyna-aniszewska-bana%C5%9B-rafa%C5%82-mr%C3%B3wka> [accesat 2026-01-24].
14. APRILE, R.; D. ALEXANDER and F. DONI. Enhancing the materiality principle in integrated reporting by adopting the General Systems Theory. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. Online. 2023, vol. 30, no. 5, pp. 2219-2233. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/csr.2479> [accesat 2026-01-14].
15. ARGUELLES, M. P. M.; M. BALATBAT and W. GREEN. Is there an early-mover market value effect for signalling adoption of integrated reporting? In: *Australasian - Centre for Social and Environmental Accounting Research (A-CSEAR) Conference*, 7 to 9 December 2017. Online. USP. Disponibil: https://www.ceem.unsw.edu.au/sites/default/files/documents/Maria-Balatbat_Is-there-an-early.pdf [accesat 2026-02-10].

16. ARORA, M. P.; S. LODHIA and G. W. STONE. Preparers' perceptions of integrated reporting: a global study of integrated reporting adopters. *Accounting & Finance*. Online. 2021, vol. 62, issue S1, pp. 1381-1420. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/acfi.12827> [accesat 2026-01-14].
17. ATKINS, J. and W. MAROUN. Integrated reporting in South Africa in 2012: Perspectives from South African institutional investors. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2015, vol. 23, no. 2, pp. 197-221. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-07-2014-0047> [accesat 2026-01-14].
18. BABOUKARDOS, D.; M. MANGENA and A. ISHOLA. Integrated thinking and sustainability reporting assurance: International evidence. *Business Strategy and the Environment*. Online. 2021, vol. 30, no. 4, pp. 1580-1597. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/bse.2695> [accesat 2026-02-07].
19. BALEMEN, N. and M. Ö. KESKIN. The effectiveness of Project-Based Learning on science education: A meta-analysis search. *International Online Journal of Education and Teaching*. Online. 2018, vol. 5, no. 4, pp. 849-865. Disponibil: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1250564> [accesat 2026-01-14].
20. BALLOU, B.; P. C. CHEN; J. H. GRENIER and D. L. HEITGER. Corporate social responsibility assurance and reporting quality: Evidence from restatements. *Journal of Accounting and Public Policy*. Online. 2018, vol. 37, no. 2, pp. 167-188. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2018.02.001> [accesat 2026-01-14].
21. BANANUKA, J.; Z. TUMWEBAZE and L. OROBIA. The adoption of integrated reporting: a developing country perspective. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. Online. 2019, vol. 17, no. 1, pp. 2-23. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JFRA-09-2017-0089> [accesat 2026-01-03].
22. BANSAL, M. Does integrated reporting offer firms more legitimacy? *Journal of Applied Accounting Research*. Online. 2025, vol. 26, no. 2, pp. 390-411. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JAAR-08-2023-0242> [accesat 2026-01-14].
23. BARTH, M. E.; S. F. CAHAN; L. CHEN and E. R. VENTER. The economic consequences associated with integrated report quality: Capital market and real effects. *Accounting, Organizations and Society*. Online. 2017, vol. 62, pp. 43-64. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.aos.2017.08.005> [accesat 2026-01-25].
24. BĂDIȚOIU, B. R. The integrated reporting "stakeholder relationships" principle in the European financial sector. In: *15th Annual International Bata Conference for Ph. D.*

- Students and Young Researchers*. Online. 2019, vol. 15, pp. 50-60. Disponibil: <https://doi.org/10.7441/dokbat.2019> [accesat 2026-0-13].
25. BĂRBIERU, A.-C. Bariere în implementarea cadrului de raportare integrată-perspectiva Republicii Moldova. In: *Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători: conf. șt. intern. studențească, ISSC 2021: culegere de articole științifice*, ed. a 5-a, 11-12 martie 2021. Online. Chișinău: ASEM, 2021, pp. 94-101. ISBN 978-9975-155-12-0. Disponibil: <http://irek.ase.md:80/xmlui/handle/123456789.1/26> [accesat 2026-01-14].
 26. BEATTIE, V. and S. J. SMITH. Value creation and business models: Refocusing the intellectual capital debate. *The British Accounting Review*. Online. 2013, vol. 45, no. 4, pp. 243-254. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.bar.2013.06.001> [accesat 2026-01-14].
 27. BENN, S. and D. BOLTON. *Key Concepts in Corporate Social Responsibility*. Sage Publications. Online. 2011. Disponibil: <https://www.torrossa.com/en/resources/an/4912751> [accesat 2026-01-14].
 28. BERK, A. S. *Socially responsible and small: A quantitative study of corporate social responsibility in small and medium organizations in the United States*. Online. Dissertation or Thesis. University of San Diego, 2016. Disponibil: <https://www.proquest.com/openview/c2864f61008c46e581066e0119810147/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750> [accesat 2026-01-11].
 29. BERNARDI, C. and A. W. STARK. Environmental, social and governance disclosure, integrated reporting, and the accuracy of analyst forecasts. *The British accounting review*. Online. 2018, vol. 50, no. 1, pp. 16-31. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.bar.2016.10.001> [accesat 2026-01-14].
 30. BERRONE, P. *Green lies: how greenwashing can destroy a company (and how to go green without the wash)*. Online. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2016. ISBN 1523373563. Disponibil: https://books.google.md/books/about/Green_Lies.html?id=ldekjwEACAAJ&source=kp_book_description&redir_esc=y [accesat 2026-02-12].
 31. BEZRUCHUK, S. and D. LOZYNSKYI. Social reporting quality determinants: a qualimetric analysis. *Public Policy and Accounting*. Online. 2020, vol. 1, no. 1, pp. 3-17. Disponibil: [https://doi.org/10.26642/ppa-2020-1\(1\)-3-17](https://doi.org/10.26642/ppa-2020-1(1)-3-17) [accesat 2026-01-13].
 32. BILAN, Y.; H. I. HUSSAIN; M. HASEEB and S. KOT. Sustainability and economic performance: Role of organizational learning and innovation. *Inzinerine ekonomika-engineering economics*. Online . 2020, vol. 31, no. 1, pp. 93-103. Disponibil: <http://inzeko.ktu.lt/index.php/EE/article/view/24045> [accesat 2026-01-14].

41. BRIEM, C. R. and A. WALD. Implementing third-party assurance in integrated reporting: Companies' motivation and auditors' role. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Online. 2018, vol. 31, nr. 5, pp. 1461-1485. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/AAAJ-03-2016-2447> [accesat 2026-02-11].
42. BROWN, H. S.; M. de JONG and D. L. LEVY. Building institutions based on information disclosure: lessons from GRI's sustainability reporting. *Journal of cleaner production*. Online. 2009, vol. 17, no. 6, pp. 571-580. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2008.12.009> [accesat 2026-01-14].
43. BROWN, J. and J. DILLARD. Integrated reporting: On the need for broadening out and opening up. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Online. 2014, vol. 27, no. 7, pp. 1120-1156. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/AAAJ-04-2013-1313> [accesat 2026-02-08].
44. BRYL, L. Intellectual capital disclosure practices—evidence from Poland. In: TOMÉ Eduardo, NEUMANN Gaby; MAJEWSKA Justyna [et al.] (eds.), *Proceedings of the International Conference Theory and Applications in the Knowledge Economy TAKE 2018 – Poznan*, Poland, 11 to 13 July 2018. Online. Poznaniu: Uniwersytet Ekonomiczny, 2018, pp. 228-246. Disponibil: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=2ahUKEwjwhMeY4LDfAhXS04sKHWIBAL0QFjACegQIBBAC&url=https%3A%2F%2Fwww.bib.irb.hr%2F965896%2Fdownload%2F965896.TAKE_2018_-_Proceedings.pdf&usg=AOvVaw222knq0yXZH_OckH1ESQS [accesat 2026-01-14].
45. BUHR, N.; R. GRAY and M. J. MILNE. Histories, rationales, voluntary standards and future prospects for sustainability reporting: CSR, GRI, IIRC and beyond. In: *Sustainability accounting and accountability*. Online. London: Routledge, 2014, pp. 51-71. Disponibil: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315848419-14/histories-rationales-voluntary-standards-future-prospects-sustainability-reporting-csr-gri-iirc-beyond-nola-buhr-rob-gray-markus-milne> [accesat 2026-01-19].
46. BUSCO, C. and E. SOFRA. The evolution of sustainability reporting: Integrated reporting and sustainable development challenges. In: Paolo TATICCHI and Melissa DEMARTINI (eds.), *Corporate Sustainability in Practice*. Online. Cham: Springer, 2021, pp. 191-206. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-030-56344-8_11 [accesat 2026-01-14].
47. BUSCO, C.; I. MALAFRONTÉ; J. PEREIRA and M. G. STARITA. The determinants of companies' levels of integration: does one size fit all? *The British Accounting Review*. Online. 2019, no. 51, pp. 277-298. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.bar.2019.01.002> [accesat 2026-02-10].

48. BUSCO, C.; M. L. FRIGO; P. QUATTRONE and A. RICCABONI. Towards integrated reporting: concepts, elements and principles. In: C. BUSCO; M. FRIGO; A. RICCABONI and P. QUATTRONE (eds.), *Integrated Reporting*. Online. Cham: Springer, 2013, pp. 3-18. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-319-02168-3_1 [accesat 2026-01-14].
49. CABLE, D. and C. PATEL. Personality and cultural influences on aggressive financial reporting practices. *Asian Review of Accounting*. Online. 2000, vol. 8, no. 2, pp. 60-80. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/eb060729> [accesat 2026-01-17].
50. CAGLIO, A.; G. MELLONI and P. PEREGO. Informational content and assurance of textual disclosures: Evidence on integrated reporting. *European Accounting Review*. Online. 2020, vol. 29, no. 1, pp. 55-83. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/09638180.2019.1677486> [accesat 2026-02-12].
51. CAMILLERI, M. A. Eco-Management and Audit Scheme (EMAS). In: S. O. IDOWU; N. CAPALDI; M. FIFKA; L. ZU and R. SCHMIDPETER (eds.), *Dictionary of Corporate Social Responsibility*. Online. Cham: Springer, 2015, pp. 203-208. Disponibil: <https://www.springer.com/gp/book/9783319105352> [accesat 2026-01-14].
52. CAMILLERI, M. A. Theoretical insights on integrated reporting: Valuing the financial, social and sustainability disclosures. In: S. O. IDOWU and M. Del BALDO (eds.), *Integrated Reporting. CSR, Sustainability, Ethics & Governance*. Online. Cham: Springer, 2019, pp. 61-76. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-030-01719-4_3 [accesat 2026-01-14].
53. CARAIANI, C.; C. I. LUNGU; A. BRATU and C. DASCĂLU. Exploring the perspectives of integrated reporting for future research opportunities. *Accounting and Management Information Systems* Online. 2018, vol. 17, no. 4, art. 532. Disponibil: <https://doi.org/10.24818/jamis.2018.04002%0A> [accesat 2026-02-10].
54. CARAIANI, C.; C. I. LUNGU; C. DASCALU; M. V. CIMPOERU and M. DINU. Social and environmental performance indicators: Dimensions of integrated reporting and benefits for responsible management and sustainability. *African Journal of Business Management*. Online. 2012, vol. 6, no. 14, pp. 4990-4996. Disponibil: <http://doi.org/10.5897/AJBM11.2347> [accesat 2026-01-14].
55. CARMO, C.; I. CORREIA; J. LEITE and A. CARVALHO. Towards the voluntary adoption of integrated reporting: drivers, barriers, and practices. *Administrative Sciences*. Online. 2023, vol. 13, no. 148, pp. 17-37. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/admsci13060148> [accesat 2026-02-09].

56. CARP, M.; L. PĂVĂLOAIA; M. B. AFRĂSINEI and I. E. GEORGESCU. Is sustainability reporting a business strategy for firm's growth? Empirical study on the Romanian capital market. *Sustainability*. Online. 2019, vol. 11, no. 3, pp. 658-679. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su11030658> [accesat 2026-02-11].
57. CARRASCO, A.; C. FRANCOEUR; R. LABELLE; J. LAFFARGA and E. RUIZ-BARBADILLO. Appointing women to boards: is there a cultural bias?. *Journal of Business Ethics*. Online. 2015, no. 129, pp. 429-444. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s10551-014-2166-z> [accesat 2026-01-14].
58. CERES. *Disclose what matters: Bridging the gap between investor needs and company disclosures on sustainability*. Online. 2018. Disponibil: <https://www.ceres.org/resources/reports/disclose-what-matters-bridging-gap-between-investor-needs-andcompany-disclosures> [accesat 2026-01-24].
59. CHANG, A. S.; L. S. PARAMOSA and C. Y. TSAI. Linking key topics to environmental indicators in corporate social responsibility reports of construction companies. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, Online. 2021, vol. 28, no. 4, pp. 1335-1347. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/csr.2130> [accesat 2026-02-11].
60. CHANG, W. F.; A. AMRAN; M. IRANMANESH and B. FOROUGHI. Drivers of sustainability reporting quality: financial institution perspective. *International Journal of Ethics and Systems*, Online. 2019, vol. 35, no. 4, pp. 632-650. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/IJOES-01-2019-0006> [accesat 2026-02-10].
61. CHERSAN, I. C. Integrated Reporting in Europe–From Voluntary to Mandatory? *Journal of Public Administration, Finance and Law*. Online. 2017, no. 3, pp. 19-30. Disponibil: https://jopafl.com/uploads/special-issue-3-2017/INTEGRATED_REPORTING_IN_EUROPE_FROM_VOLUNTARY_TO_MANDATORY.pdf [accesat 2026-02-10].
62. CHOUAIBI, J. and A. HICHRI. Effect of the auditor's behavioral and individual characteristics on integrated reporting quality: evidence from European companies. *International Journal of Law and Management*. Online. 2021, vol. 63, no. 2, pp. 195-218. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/IJLMA-04-2020-0109> [accesat 2026-02-14].
63. CHOUAIBI, S.; Y. CHOUAIBI and G. ZOUARI. Board characteristics and integrated reporting quality: evidence from ESG European companies. *EuroMed Journal of Business*. Online. 2021, vol. 17, no. 4, pp. 425-447. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/EMJB-11-2020-0121> [accesat 2026-01-14].

64. CHOUAIBI, Y.; S. BELHOUCHE; S. CHOUAIBI and J. CHOUAIBI. The integrated reporting quality, cost of equity and financial performance in Islamic banks. *Journal of Global Responsibility*. Online. 2022, vol. 13, no. 4, pp. 450-471. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JGR-11-2021-0099> [accesat 2026-02-09].
65. CHRISTENSEN, L. T.; M. MORSING and O. THYSSEN. CSR as aspirational talk. *Organization*. Online. 2013, vol. 20, no. 3, pp. 372-393. Disponibil: <https://doi.org/10.1177/1350508413478310> [accesat 2026-02-08].
66. CHURET, C. and R. G. ECCLES. Integrated reporting, quality of management, and financial performance. *Journal of Applied Corporate Finance*. Online. 2014, vol. 26, no. 1, pp. 56–64. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/jacf.12054> [accesat 2026-01-14].
67. **COJOCARU (BĂRBIERU), A.-C.** and S. MIHAILA. Embracing the New Era of Artificial Intelligence in Integrated Reporting”. In: *Conference on Sustainability and Cutting-Edge Business Technologies*. Online. Cham: Springer Nature Switzerland, 2025, pp. 342-349. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-90271-0> [accesat 2026-02-10].
68. **COJOCARU (BĂRBIERU), A.-C.** and S. MIHAILA. Implementation of IFRS sustainability disclosure standards into integrated reporting: a journey of future-oriented companies. *Revista de Studii Financiare*. Online. 2024, vol. 9, no. 17, pp. 39-55. Disponibil: <https://doi.org/10.55654/JFS.2024.9.17.03> [accesat 2026-02-14].
69. **COJOCARU (BĂRBIERU), A.-C.** Gândirea și raportarea integrată în contextul creării de valoare în IMM-uri. In: *Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice Internaționale a Studenților In-Extenso din Alba-Iulia*, 22 aprilie 2021. Alba-Iulia, 2021, nr. 8, pp. 254-260. ISSN: 2360 – 0675.
70. **COJOCARU (BĂRBIERU), A.-C.** și S. MIHAILA. Nivelul de conștientizare și relevanța Responsabilității Sociale Corporative în cadrul entităților din Republica Moldova. In: *International Scientific Conference on Accounting, ISCA*. Online. Ed. a 11-a, 1-2 aprilie 2022. Chișinău: ASEM, 2022, pp. 142-149. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7060175> [accesat 2026-01-14].
71. **COJOCARU (BĂRBIERU), A.-C.**; A. MIHAILA; A. MELEGA and V. COJOCARU. Impact of ESG performance on the quality of CSR reporting. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*. Online. 2025, vol. 13, no. 1, pp. 131-142. ISSN: 2345-0282. Disponibil: <https://doi.org/10.9770/m4435725994> [accesat 2026-01-14].
72. **COJOCARU (BĂRBIERU), A.-C.**; S. MIHAILA; G. BADICU and A. GRAUR. Mapping the literature on integrated thinking: a bibliometric analysis. *Ecoforum Journal*. Online.

- 2021, vol. 10, no. 2(25). Disponibil: <https://ecoforumjournal.ro/index.php/eco/article/download/1778/1720> [accesat 2026-01-24].
73. **COJOCARU BĂRBIERU, A. C.;** S. MIHAILA and V. GROSU. The Relationship Between the Environmental Performance Index and the GDP Growth Rate in Emerging Countries in Europe. In: S.G. YASEEN (ed.), *Cutting-Edge Business Technologies in the Big Data Era*. Online. Cham: Springer, 2023, vol. 135, pp. 19-28. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-031-42463-2_32 [accesat 2026-02-12].
74. **COJOCARU, A. C.** The Importance Of Implementing And Applying Csr Practices In Enterprises In The Republic Of Moldova. *European Journal of Accounting, Finance & Business*. Online. 2022, vol. 10, no. 2, pp. 83-89. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.4316/EJAFB.2022.10210> [accesat 2026-02-14].
75. **COJOCARU, A.-C.;** S. MIHAILA and V. GROSU. Bibliometric Evidence On What Shapes CSR: A Knowledge Structure Analysis. In: *Development Through Research And Innovation IDSC-2025*. Online. International Scientific Conference: The 6th Edition, May 16th, 2025: Collection of scientific articles. Chișinău: ASEM, 2025, pp. 407-413. Disponibil: <https://doi.org/10.53486/dri2025.50> [accesat 2026-02-03].
76. **COJOCARU, A.-C.;** S. MIHĂILĂ; V. GROSU and L. FRUMUSACHI. Enhancing Integrated Reporting Processes through the Integration of Artificial Intelligence into Management Systems. Online. In: J. DYCZKOWSKA (ed.), *Human versus Machine: Accounting, Auditing and Education in the Era of Artificial Intelligence*. Online. Publishing House of Wroclaw University of Economics and Business, 2024, pp. 102-113. Disponibil: <https://doi.org/10.15611/2024.58.1.06> [accesat 2026-02-14].
77. **COJOCARU, B. A. C.** Theories and future directions on integrated reporting research. In: *Challenges of accounting for young researchers*. Online. 11-12 March 2022. Chișinău: ASEM, 2022, pp. 8-15. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6683808> [accesat 2026-02-11].
78. **COJOCARU, B. A. C.;** N. JIERI and N. ASALOȘ. Current Research Trends in IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers: a Comprehensive Review. *Analele Universității Ovidius. Seria: Științe Economice*. Online. 2023, vol. 23, nr. 2, pp. 670-678. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/670-678.pdf [accesat 2026-02-09].
79. **COJOCARU, B. A. C.;** S. MIHAILĂ and S. M. I. STANCIUC. Conceptual evolution of corporate social responsibility (CSR) approaches. *European Journal of Accounting, Finance and Business*. Online. 2023, vol. 17, no. 27, pp. 1-9. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/277_7.pdf [accesat 2026-01-25].

80. **COJOCARU, B. A. C.;** S. MIHAILĂ and V. GROSU. Efectele raportării integrate în procesul de comunicare cu părțile interesate. In: *30 years of economic reforms in the Republic of Moldova: economic progress via innovation and competitiveness*. Online. Chișinău: ASEM, 2022, vol. 3, pp. 174-181. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-174-181.pdf [accesat 2026-02-12].
81. **COJOCARU, B. A. C.;** S. MIHAILĂ and V. GROSU. Integrated reporting quality determinants: the case of basic materials and industrial companies. *Journal of Social Sciences*. Online. 2023, no. 4, pp. 6-17. Disponibil: [https://doi.org/10.52326/jss.utm.2023.6\(4\).01](https://doi.org/10.52326/jss.utm.2023.6(4).01) [accesat 2026-01-24].
82. COJOCARU, M.; I. GOLOCHALOVA and L. MASKO. *Problems of presenting information on the results of ESG – behavior in the reporting of companies for the implementation of SDGs*. Monografie. Chișinău: USM, 2023. 184 p. ISBN 978-9975-165-97-6.
83. CONTRERAS-PACHECO, O. E. and C. CLAASEN. Fuzzy reporting as a way for a company to green wash: perspectives from the colombian reality. *Business Perspectives*. Online. 2017, vol.15, no. 2, pp. 526–536. Disponibil: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.15\(si\).2017.06](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.15(si).2017.06) [accesat 2026-02-05].
84. COORAY, T.; A. N. GUNARATHNE and S. SENARATNE. Does corporate governance affect the quality of integrated reporting?. *Sustainability*. Online. 2020, vol. 12, no. 10, pp. 97-121. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su12104262> [accesat 2026-02-14].
85. CORREA PORCEL, V.; M. P. CASADO BELMONTE and M. M. CAPOBIANCO URIARTE. Delving into sustainability reporting literature: The role of ethics. *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*. Online. 2023, vol. 19, no. 1, pp. 279-335. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.24136/eq.2941> [accesat 2026-02-11].
86. CORVINO, A.; F. DONI and S. BIANCHI MARTINI. Corporate governance, integrated reporting and environmental disclosure: Evidence from the South African context. *Sustainability*. Online. 2020, vol. 12, no. 12, art. 4820. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su12124820> [accesat 2026-02-14].
87. COSMULESE, C. G.; M. SOCOLIUC; M. S. CIUBOTARIU; S. MIHAILA and V. GROSU. An empirical analysis of stakeholders' expectations and integrated reporting quality. *Economic research-Ekonomska istraživanja*. Online. 2019, vol. 32, no. 1, pp. 3963-3986. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2019.1680303> [accesat 2026-02-11].

88. COSSIGA, G. A. Sustainability and Inflation: A Bi-front Malaise. *Advances in Social Sciences Research Journal*. Online. 2023, vol. 10, no. 7, pp. 457–475. Disponibil: <https://doi.org/10.14738/assrj.107.15196> [accesat 2026-01-24].
89. CRISTI, S. and A. ȚENEȚA. *Integrarea si stabilitatea sistemelor financiare*. Online. Craiova: Editura Universitaria Craiova, 2024. ISBN 978-606-14-1994-4. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/382102700_Integrarea_si_stabilitatea_sistemelor_financiare [accesat 2026-01-14].
90. DA COSTA MARQUES, M. D. C. Integrated reporting in the public sector—special focus on portuguese public university. *Revista de Gestão e Secretariado*. Online. 2023, vol. 14, no. 3, pp. 4319-4330. Disponibil: <https://doi.org/10.7769/gesec.v14i3.1894> [accesat 2026-02-10].
91. DADDI, T.; F. TESTA; M. FREY and F. IRALDO. Exploring the link between institutional pressures and environmental management systems effectiveness: An empirical study. *Journal of environmental management*. Online. 2016, no. 183, pp. 647-656. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2016.09.025> [accesat 2026-01-14].
92. DATT, R.; L. LUO and Q. TANG, Q. Corporate choice of providers of voluntary carbon assurance. *International Journal of Auditing*. Online. 2020, vol. 24, no. 1, pp. 145-162. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/ijau.12184> [accesat 2026-02-12].
93. DE LAAN, A.; N. BUITENDAG and G. S. FORTUIN. Firm characteristics and excellence in integrated reporting. *South African Journal of Economic and Management Sciences*. Online. 2017, vol. 20, no. 1, pp. 1-8. Disponibil: <https://hdl.handle.net/10520/EJC-5a3f68d05> [accesat 2026-02-10].
94. DE VILLIERS, C. and R. DIMES. Will the formation of the International Sustainability Standards Board result in the death of integrated reporting?. *Journal of Accounting & Organizational Change* Online. 2023, vol. 19, no. 2, pp. 279-295. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JAOC-05-2022-0084> [accesat 2026-01-14].
95. DE VILLIERS, C.; E. R. VENTER and P. C. K. HSIAO. Integrated reporting: background, measurement issues, approaches and an agenda for future research. *Accounting & Finance*. Online. 2017, vol. 57, no. 4, pp. 937-959. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/acfi.12246> [accesat 2026-02-03].
96. DE VILLIERS, C.; L. RINALDI and J. UNERMAN. Integrated Reporting: Insights, gaps and an agenda for future research. *Accounting, auditing & accountability journal*. Online. 2014, vol. 27, no. 7, pp. 1042-1067. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/AAAJ-06-2014-1736> [accesat 2026-02-14].

97. DEVALLE, A.; M. G. Di TRANA; S. FIANDRINO and D. VRONTIS. Integrated thinking rolls! Stakeholder engagement actions translate integrated thinking into practice. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2020, vol. 29, no. 4, pp. 943-965. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-12-2019-0654> [accesat 2026-02-14].
98. DILLING, P. F. and S. CAYKOYLU. Determinants of companies that disclose high-quality integrated reports. *Sustainability*. Online. 2019, vol. 11, no. 13, art. 3744. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su11133744> [accesat 2026-02-14].
99. DIMES, R. and C. DE VILLIERS. How management control systems enable and constrain integrated thinking. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2021, vol. 29, no. 4, pp. 851-872. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-05-2020-0880> [accesat 2026-02-11].
100. DINCA, M. S.; MADALENO, M.; M. C. BABA and G. DINCA. Environmental information transparency – Evidence from Romanian companies. *Sustainability*. Online. 2019, vol. 11, no. 18, art. 5040. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su11185040> [accesat 2026-02-11].
101. DOBRE, C.; C. M. BABA; C. E. ANTON; A. ZAMFIRACHE and D. ALDEA. Sustainability Reporting and Environmental Responsibility: The Case of Romania. *Administrative Sciences*. Online. 2025, vol. 15, no. 3, art. 103. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/admsci15030103> [accesat 2026-02-10].
102. DOOGAR, R.; P. SIVADASAN, P. and I. SOLOMON. Audit fee residuals: Costs or rents?. *Review of Accounting Studies*. Online. 2015, no. 20, pp. 1247-1286. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s11142-015-9322-2> [accesat 2026-02-13].
103. DRAGOMIR, V. D. and M. DUMITRU. Does corporate governance improve integrated reporting quality? A meta-analytical investigation. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2023, vol. 31, no. 6, pp. 1846-1885. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-03-2022-1618> [accesat 2026-02-09].
104. DRAGOMIR, V. D. Eco-management and the paradigm of self-regulation. *Environmental Engineering and Management Journal*. Online. 2008, vol. 7, no. 4, pp. 427-431. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.30638/eemj.2008.062> [accesat 2026-01-14].
105. DROPULIĆ, I. and M. CULAR, M. The effect of corporate social disclosure practice on reporting quality: evidence from the insurance sector in Croatia. *Management: Journal of Contemporary Management Issues*. Online. 2019, vol. 24, no. 2, pp. 23-38. Disponibil: <https://doi.org/10.30924/mjcmi.24.2.3> [accesat 2026-01-19].

106. DU TOIT, E. The readability of integrated reports. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2017, vol. 25, no. 4, pp. 629-653. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-07-2017-0165> [accesat 2026-01-13].
107. DUMAY, J. A critical reflection on the future of intellectual capital: from reporting to disclosure. *Journal of Intellectual capital*. Online. 2016, vol. 17, no. 1, pp. 168-184. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JIC-08-2015-0072> [accesat 2026-02-15].
108. DUMAY, J. and T. DAI. Integrated thinking as a cultural control?. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2017, vol. 25, no. 4, pp. 574-604. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-07-2016-0067> [accesat 2026-01-14].
109. DUMAY, J.; C. BERNARDI; J. GUTHRIE and P. DEMARTINI. Integrated reporting: A structured literature review. *Accounting forum*. Online. 2016, vol. 40, no. 3, pp. 166-185. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.accfor.2016.06.001> [accesat 2026-02-11].
110. ECCLES, R. G. and D. SALTZMAN. Achieving sustainability through integrated reporting. *Stanford Social Innovation Review*. Online. 2011, no. 3, pp. 56-61. Disponibil: <https://doi.org/10.48558/7xs8-mx90> [accesat 2026-02-14].
111. ECCLES, R. G. and G. SERAFEIM. *Corporate and integrated reporting: A functional perspective*. Online. London: Routledge, 2017. Disponibil: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2388716> [accesat 2026-02-11].
112. ECCLES, R. G. and K. ARMBRESTER. Integrated reporting in the cloud. *IESE insight*. Online. 2011, no. 1, pp. 13-20. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.15581/002.ART-1890> [accesat 2026-01-17].
113. ECCLES, R. G. and M. P. KRZUS. *One report: Integrated reporting for a sustainable strategy*. Online. John Wiley & Sons, 2010. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/9781119199960> [accesat 2026-02-10].
114. ECCLES, R. G. and S. KLIMENKO. The investor revolution. *Harvard Business Review*. Online. 2019, vol. 97, no. 3, pp. 106-116. Disponibil: <https://hbr.org/2019/05/the-investor-revolution> [accesat 2026-02-14].
115. ECIM, D. Components of integrated thinking: Evidence from South African listed companies. *South African Journal of Business Management*. Online. 2024, vol. 55, no. 1, art. 4080. Disponibil: <https://doi.org/10.4102/sajbm.v55i1.4080> [accesat 2026-01-16].
116. EDGLEY, C. A Genealogy of Accounting Materiality. *Critical Perspectives on Accounting*. Online. 2014, vol. 25, no. 3, pp. 255-271. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2013.06.001> [accesat 2026-02-13].

117. ELIZABETH, S. D.; E. TRISNAWATI and M. D. INDRAJATI. The Accounting Educators' Perceptions of Integrated Reporting. In: *Ninth International Conference on Entrepreneurship and Business Management*. Online. Atlantis Press, 2021, pp. 24-29. Disponibil: <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210507.004> [accesat 2026-02-10].
118. ELKINGTON, J. and I. H. ROWLANDS. Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business. *Alternatives Journal*. Online. 1999, vol. 25, no. 4, art. 42. Disponibil: <https://www.proquest.com/openview/804cc9d98196ef6e26d88748e89f8db0/1?pq-origsite=gscholar&cbl=35934> [accesat 2026-01-18].
119. ELKINGTON, J. The triple bottom line. *Environmental management: Readings and cases*. Online. 1997, no. 2, pp. 49-66. Disponibil: <https://books.google.md/books?id=hRJGrSgnMXcC&lpg=PA49&ots=0gpyHONvgE&dq=The%20triple%20bottom%20line.%20Environmental%20management%3A%20Readings%20and%20cases&lr&hl=ru&pg=PA51#v=onepage&q=The%20triple%20bottom%20line.%20Environmental%20management:%20Readings%20and%20cases&f=false> [accesat 2026-01-14].
120. ELOFF, A. M. and S. STEENKAMP. Integrated report quality and earnings management-Evidence from South Africa. *South African Journal of Economic and Management Sciences*. Online. 2022, vol. 25, no. 1, pp. 1-10. Disponibil: https://hdl.handle.net/10520/ejcecoman_v25_i1_a4581 [accesat 2026-02-14].
121. ENGELBRECHT, L. *The role of the Internal Audit Function (IAF) in Integrated Reporting and possible challenges and barriers to internal audit's involvement*. Online. Johannesburg: University of the Witwatersrand, 2017. Disponibil: <https://www.proquest.com/openview/62dfcc29018451f1ade3107478096e59/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&diss=y> [accesat 2026-01-15].
122. ENGELBRECHT, L.; Y. YASSEEN and I. OMARJEE. The role of the internal audit function in integrated reporting: a developing economy perspective. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2018, vol. 26, no. 4, pp. 657-674. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-10-2017-0226> [accesat 2026-01-19].
123. EPSTEIN, M. J. *Making Sustainability Work: Best Practices in Managing and Measuring Corporate Social, Environmental and Economic Impacts*. Online. London: Routledge, 2008. Disponibil: <https://doi.org/10.4324/9781351280129> [accesat 2026-02-14].
124. ERAUSKIN TOLOSA, A.; E. ZUBELTZU JAKA; I. HERAS SAIZARBITORIA and O. BOIRAL. ISO 14001, EMAS and environmental performance: A meta analysis. *Business Strategy and the Environment*. Online. 2020, vol. 29, no. 3, pp. 1145-1159. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/bse.2422> [accesat 2026-01-14].

125. ERIN, O. and A. ADEGBOYE. Do corporate attributes impact integrated reporting quality? An empirical evidence. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. Online. 2022, vol. 20, no. 3-4, pp. 416-445. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JFRA-04-2020-0117> [accesat 2026-02-15].
126. ERIN, O.; A. ADEGBOYE and O. A. BAMIGBOYE. Corporate governance and sustainability reporting quality: evidence from Nigeria. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. Online. 2022, vol. 13, no. 3, pp. 680-707. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-06-2020-0185> [accesat 2026-01-14].
127. *Executive Benchmark on Integrated Reporting*. Online. 2025. Disponibil: <https://www.workiva.com/resources/2025-executive-benchmark-integrated-reporting> [accesat 2026-02-15].
128. FAYAD, A. A.; A. H. BINTI MOHD ARIFF and S. C. OOI. Dose board characteristics influence integrated reporting quality? Empirical evidence from an emerging market. *Cogent Economics & Finance*. Online. 2022, vol. 10, no. 1, art. 2140907. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2140907> [accesat 2026-02-11].
129. FERENS, A. E. and M. STROJEK-FILUS. Identification and classification of environmental reporting factors on the example of the Polish energy sector. *Global Journal of Business, Economics and Management: Current Issues*. Online. 2017, no. 7, art. 3. Disponibil: <https://doi.org/10.18844/gjbem.v7i3.2962> [accesat 2026-01-14].
130. FERNANDEZ-FEIJOO, B.; S. ROMERO and S. RUIZ. Effect of stakeholders' pressure on transparency of sustainability reports within the GRI framework. *Journal of business ethics*. Online. 2014, vol. 122, pp. 53-63. <https://doi.org/10.1007/s10551-013-1748-5> [accesat 2026-02-11].
131. FERREIRA, D.; C. PEREIRA; M. QUEIRÓS and A. P. MONTEIRO. Impact of sustainability reporting on accounting information quality. *Cogent Business & Management*. Online. 2025, vol. 12, no. 1, art. 2468875. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2468875> [accesat 2026-02-10].
132. FIFKA, Matthias. Social and Environmental Assurance. In: S.O. IDOWU; N. CAPALDI.; L. ZU and A. D. GUPTA (eds.), *Encyclopedia of Corporate Social Responsibility*. Online. Berlin: Springer, 2013, pp. 2173–2179. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-642-28036-8_88 [accesat 2026-01-15].
133. FLOWER, J. The international integrated reporting council: a story of failure. *Critical Perspectives on Accounting*. Online. 2015, vol. 27, pp. 1-17. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2014.07.002> [accesat 2026-02-14].

134. FREEMAN, R. E.; J. S. HARRISON and A. C. WICKS. *Managing for stakeholders: Survival, reputation, and success*. Online. Yale University Press, 2007 Disponibil: <http://dx.doi.org/10.12987/9780300138498> [accesat 2026-01-18].
135. FRIAS ACEITUNO, J. V.; L. RODRIGUEZ ARIZA and I. M. GARCIA SANCHEZ. The role of the board in the dissemination of integrated corporate social reporting. *Corporate social responsibility and environmental management*. Online. 2013, vol. 20, no. 4, pp. 219-233. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/csr.1294> [accesat 2026-02-14].
136. FRIAS ACEITUNO, J. V.; L. RODRIGUEZ ARIZA and I. M. GARCIA SANCHEZ. Explanatory factors of integrated sustainability and financial reporting. *Business strategy and the environment*. Online. 2014, vol. 23, no. 1, pp. 56-72. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/bse.1765> [accesat 2026-02-15].
137. FRIAS-ACEITUNO, J. V.; L. RODRÍGUEZ-ARIZA and I. M. GARCÍA-SÁNCHEZ. Is integrated reporting determined by a country's legal system? An exploratory study. *Journal of cleaner production*. Online. 2013, vol. 44, pp. 45-55. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2012.12.006> [accesat 2023-01-24].
138. GALANT, A. and K. ČERNE, K. Non-Financial Reporting in Croatia: Current Trends Analysis and Future Perspectives. *Management*. Online. 2017, vol. 12, no. 1, pp. 41-45. Disponibil: <https://doi.org/10.26493/1854-4231.12.41-58> [accesat 2023-01-17].
139. GAMERSCHLAG, R.; K. MÖLLER and F. VERBEETEN. Determinants of voluntary CSR disclosure: empirical evidence from Germany. *Review of managerial science*. Online. 2011, vol. 5, no. 2, pp. 233-262. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s11846-010-0052-3> [accesat 2023-02-15].
140. GARCÍA-SÁNCHEZ, I. M.; J. MARTÍNEZ-FERRERO and E. GARCÍA-MECA. Does family involvement monitor external CEOs' investment decisions? *Review of Managerial Science*. Online. 2020, vol. 14, pp. 159–192. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s11846-018-0290-3> [accesat 2023-02-10].
141. GARCÍA-SÁNCHEZ, I. M.; L. RODRÍGUEZ-DOMÍNGUEZ and J. V. FRÍAS-ACEITUNO. The cultural system and integrated reporting. *International business review*. Online. 2013, vol. 22, no. 5, pp. 828-838. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2013.01.007> [accesat 2022-02-15].
142. GASPERINI, A. Principles for responsible investment (PRI) and ESG factors. In: Leal FILHO; W. AZUL; A. M. BRANDLI; L. ÖZUYAR and P. G. WALL (eds.), *Climate Action. Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals*. Cham: Springer, 2020, pp. 737-749. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-319-95885-9_19 [accesat 2022-02-11].

143. GAZZOLA, P. and G. COLOMBO. CSR integration into the corporate strategy. *Cross-Cultural Management Journal*. Online. 2018, vol. 16, no. 2, pp. 331-338. Disponibil: https://seaopenresearch.eu/Journals/articles/CMJ2014_I2_12.pdf [accesat 2022-01-24].
144. GERWING, T.; P. KAJÜTER and M. WIRTH. The role of sustainable corporate governance in mandatory sustainability reporting quality. *Journal of Business Economics*. Online. 2022, vol. 92, no. 3, pp. 517-555. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s11573-022-01092-x> [accesat 2024-02-14].
145. GIANFELICI, C.; A. CASADEI and F. CEMBALI. The relevance of nationality and industry for stakeholder salience: An investigation through integrated reports. *Journal of Business Ethics*. Online. 2018, vol. 150, pp. 541-558. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s10551-016-3194-7> [accesat 2022-02-11].
146. GIRDZIJAUSKAS, S.; D. STREIMIKIENE; I. GRIESIENE; A. MIKALAIUSKIENE and G. L. KYRIAKOPOULOS. New approach to inflation phenomena to ensure sustainable economic growth. *Sustainability*. Online. 2022, vol. 14, no. 1, at. 518. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su14010518> [accesat 2023-02-15].
147. GIRELLA, L.; P. ROSSI and S. ZAMBON. Exploring the firm and country determinants of the voluntary adoption of integrated reporting. *Business Strategy and the Environment*. Online. 2019, vol. 28, no. 7, pp. 1323-1340. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/bse.2318> [accesat 2024-02-10].
148. GLIENKE, N. Voluntary Greenhouse Gas Reporting: A Matter of Timing?. In: S. SCHALTEGGER; D. ZVEZDOV; I. ALVAREZ ETXEBERRIA; M. CSUTORA and E. GÜNTHER (eds.), *Corporate Carbon and Climate Accounting*. Online. Cham: Springer, 2015, pp. 163-192. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-319-27718-9_8 [accesat 2023-02-12].
149. GLOBAL REPORTING INITIATIVE. *GRI Universal Standards*. Online. Disponibi: <https://www.globalreporting.org/standards/standards-development/universal-standards/> [accesat 2023-02-14].
150. GOICOECHEA, E.; F. GÓMEZ-BEZARES and J. V. UGARTE. Integrated reporting assurance: Perceptions of auditors and users in Spain. *Sustainability*. Online. 2019, vol. 11, no. 3, art. 713. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su11030713> [accesat 2023-02-15].
151. GÖKTEN, P. O. and B. MARŞAP. Paradigm Shift in Corporate Reporting. In: Soner GOKTEN (ed.), *Accounting and Corporate Reporting - Today and Tomorrow*. Online. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.68832> [accesat 2023-01-14].

152. GREEN, W. J. and M. M. CHENG. Materiality judgments in an integrated reporting setting: The effect of strategic relevance and strategy map. *Accounting, Organizations and Society*. Online. 2019, vol. 73, pp. 1-14. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.aos.2018.07.001> [accesat 2024-02-14].
153. GUTTERMAN, A. S. *Community Engagement and Investment*. Online. Disponibil: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3798809> [accesat 2023-02-09].
154. HĄBEK, P. and R. WOLNIAK. What Factors Affect the Quality of Sustainability Reports? The Case of Reports From Selected European Union Member States. *International Multidisciplinary Scientific GeoConference: SGEM*. Online. 2015, vol. 5, no. 3, pp. 767-774. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.5593/SGEM2015/B53/S21.099> [accesat 2023-02-14].
155. HAHN, R. and M. KÜHNEN. Determinants of sustainability reporting: A review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research. *Journal of cleaner production*. Online. 2013, vol. 59, pp. 5-21. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.07.005> [accesat 2023-02-13].
156. HAJI, A. A. and M. ANIFOWOSE. Audit committee and integrated reporting practice: does internal assurance matter?. *Managerial Auditing Journal*. Online. 2016, vol. 31, no. 8-9, pp. 915-948. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MAJ-12-2015-1293> [accesat 2022-02-11].
157. HAJI, A. The role of audit committee attributes in intellectual capital disclosures: Evidence from Malaysia. *Managerial Auditing Journal*. Online. 2015, vol. 30, no. 8-9, pp. 756-784. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MAJ-07-2015-1221> [accesat 2022-02-14].
158. HALLER, A. Value creation: a core concept of integrated reporting. In *Integrated reporting: A new accounting disclosure*. London: Palgrave Macmillan UK. Cham: Springer, 2016, pp. 35-57. Disponibil: <https://doi.org/10.1057/978-1-137-55149-8> [accesat 2023-02-15].
159. HANIFA, A. and F. R. CAHAYA. Ethical communication on society issues: a story from Indonesia. *Journal of Global Responsibility*. Online. 2016, vol. 7, no. 1, pp. 39-55. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JGR-09-2015-0020> [accesat 2024-02-13].
160. HARJOTO, M.; I. LAKSMANA and R. LEE. Board diversity and corporate social responsibility. *Journal of business ethics*. Online. 2015, vol. 132, pp. 641-660. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s10551-014-2343-0> [accesat 2026-02-14].
161. HASSANI, H.; S. UNGER and M. R. ENTEZARIAN. Information content measurement of esg factors via entropy and its impact on society and security. *Information*. Online. 2021,

- vol. 12, no. 10, art. 391. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/info12100391> [accesat 2025-02-15].
162. HAVLOVÁ, K. What integrated reporting changed: the case study of early adopters. *Procedia Economics and Finance*. Online. 2015, vol. 34, pp. 231-237. Disponibil: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01624-X](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01624-X) [accesat 2026-02-15].
 163. HERVA, M.; C. GARCÍA-DIÉGUEZ; A. FRANCO-URÍA and E. ROCA. New insights on ecological footprinting as environmental indicator for production processes. *Ecological Indicators*. Online. 2012, vol. 16, pp. 84-90. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2011.04.029> [accesat 2023-01-14].
 164. HICHRI, A. Corporate governance and integrated reporting: evidence of French companies. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. Online. 2022, vol. 20, no. 3-4, pp. 472-492. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JFRA-09-2020-0261> [accesat 2024-02-12].
 165. HICHRI, A. Integrated reporting, audit quality: presence of environmental auditing in an international context. *European Business Review*. Online. 2023, vol. 35, no. 3, pp. 397-425. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/EBR-03-2022-0044> [accesat 2023-01-14].
 166. HIGGINS, C.; W. STUBBS and T. LOVE. Walking the talk (s): Organisational narratives of integrated reporting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Online. 2014, vol. 27, no. 7, pp. 1090-1119. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/AAAJ-04-2013-1303> [accesat 2023-02-15].
 167. HOFSTEDE, G. and G. J. HOFSTEDE. *Cultures and organizations: Software of the mind*. Online. (2nd ed.). New York, NY: McGraw Hill, 2005. Disponibil: https://e-edu.nbu.bg/pluginfile.php/900222/mod_resource/content/1/G.Hofstede_G.J.Hofstede_M.Minkov%20-%20Cultures%20and%20Organizations%20-%20Software%20of%20the%20Mind%203rd%20edition%202010.pdf [accesat 2022-01-14].
 168. HOFSTEDE, G. H. *Culture's consequences, comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations*. Online. Thousand Oaks: Sage Publications, 2001. Disponibil: [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(02\)00184-5](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(02)00184-5) [accesat 2022-01-14].
 169. HOLME, C. Corporate social responsibility: a strategic issue or a wasteful distraction?. *Industrial and Commercial Trening*. Online. 2010, vol. 42, no. 4, pp. 179-185. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/00197851011048528> [accesat 2022-02-16].
 170. HORVÁTH, P.; J. M. PÜTTER; T. HALDMA; K. LÄÄTS; D. DIMANTE; L. DAGILIENĖ and D. LABAŠ. Sustainability reporting in Central and Eastern European companies: Results of an international and empirical study. In: P. HORVÁTH and J. PÜTTER (eds.), *Sustainability Reporting in Central and Eastern European Companies*.

- MIR Series in International Business*. Online. Cham: Springer, 2017, pp. 11-49. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-319-52578-5_15 [accesat 2022-02-15].
171. HUMMEL, K. and C. SCHLICK. The relationship between sustainability performance and sustainability disclosure—Reconciling voluntary disclosure theory and legitimacy theory. *Journal of accounting and public policy*. Online. 2016, vol. 35, no. 5, pp. 455-476. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2016.06.001> [accesat 2026-02-17].
 172. HUNTER, E. J.; L. F. SCHMIDT and B. G. JACKSON. *Meta-Analysis: Cumulating Research Findings Across Studies* Sage Publications. Online. Beverly Hills, 1982. Disponibil: <https://doi.org/10.3102/0013189X015008020> [accesat 2023-01-24].
 173. HUNTER, J. E. and F. L. SCHMIDT. Dichotomization of continuous variables: The implications for meta-analysis. *Journal of applied psychology*. Online. 1990, vol. 75, no. 3, art. 334. Disponibil: <https://doi.org/10.1037/0021-9010.75.3.334> [accesat 2023-01-23].
 174. HUTCHINSON, M. and S. LEUNG. An investigation of factors influencing the association between top management ownership and earnings management. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*. Online. 2007, vol. 3, no. 2, pp. 130-153. Disponibil: [https://doi.org/10.1016/S1815-5669\(10\)70026-6](https://doi.org/10.1016/S1815-5669(10)70026-6) [accesat 2024-01-14].
 175. IDOWU, S. O.; I. M. DRAGU; A. TIRON-TUDOR and T. V. FARCAS. From CSR and sustainability to integrated reporting. *International Journal of Social Entrepreneurship and Innovation*. Online. 2016, vol. 4, no. 2, pp. 134-151. Disponibil: <https://doi.org/10.1504/IJSEI.2016.076687> [accesat 2024-02-17].
 176. IIRC. *Discussion Paper: Towards integrated reporting—Communicating value in the 21st century*. Online. Disponibil: https://integratedreporting.ifrs.org/wp-content/uploads/2011/09/IR-Discussion-Paper-2011_spreads.pdf [accesat 2024-01-14].
 177. IIRC. *Integrated thinking and strategy: State of play report*. Online. Disponibil: https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2020/01/Integrated-Thinking-and-Strategy-State-of-Play-Report_2020.pdf. [accesat 2024-02-17].
 178. *Integrated Reporting: Performance Insight Through Better Business Reporting*. Online. Disponibil: <https://kpmg.com/de/en/home/insights/overview/integrated-reporting.html> [accesat 2024-01-23].
 179. INTERNATIONAL INTEGRATED REPORTING COUNCIL (IIRC). *The International Integrated Reporting Framework, International Integrated Reporting Committee*. Online. Disponibil: <https://integratedreporting.ifrs.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> [accesat 2024-01-14].

180. INTERNATIONAL INTEGRATED REPORTING COUNCIL. *International <IR> Framework*. Online. Disponibil: https://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2021/09/3103_IIRC_framework_doc_8a-RO-FINAL.pdf [accesat 2024-01-14].
181. INYANG, W.; C. EFFIONG; A. USORO; E. EFIONG; P. BESSONG; E. ODEN and I. UBI. How social initiatives affect the value of manufacturing companies in Nigeria. *Investment Management & Financial Innovations*. Online. 2024, vol. 21, no. 4, art. 128. Disponibil: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.21\(4\).2024.11](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.21(4).2024.11) [accesat 2022-02-11].
182. IRALDO, F.; F. TESTA and M. FREY. Is an environmental management system able to influence environmental and competitive performance? The case of the eco-management and audit scheme (EMAS) in the European union. *Journal of Cleaner Production*. Online. 2009, vol. 17, no. 16, pp. 1444-1452. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2009.05.013> [accesat 2022-02-11].
183. IREDELE, O. O. Examining the association between quality of integrated reports and corporate characteristics. *Heliyon*. Online. 2019, vol. 5, no. 7. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2019.e01932> [accesat 2022-02-14].
184. ISLAM, M. S. Investigating the relationship between integrated reporting and firm performance in a voluntary disclosure regime: insights from Bangladesh. *Asian Journal of Accounting Research*. Online. 2021, vol. 6, no. 2, pp. 228-245. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/AJAR-06-2020-0039> [accesat 2022-01-16].
185. ISLAM, R.; E. FRENCH and M. ALI. Evaluating board diversity and its importance in the environmental and social performance of organizations. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. Online. 2022, vol. 29, no. 5, pp. 1134-1145. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/csr.2259> [accesat 2024-02-11].
186. IVANIUC, A. L. and C. G. COSMULESE. Raportarea integrată dintr-o perspectivă teoretică. In: *Conference on Management Science and Engineering Management*. Online. Cham: Springer, 2020, pp. 783-794. Disponibil: http://dspace.ase.md:8080/xmlui/bitstream/handle/1234567890/607/Ivaniuc_A-L_Cosmulese_C-G_%20conf_12.03.20.pdf?sequence=1&isAllowed=y [accesat 2023-01-23].
187. IZZO, M. F. and G. FIORI. The influence of corporate governance on the adoption of the integrated report: A first study on IIRC pilot programme. In: Chiara MIO (ed.), *Integrated Reporting: A New Accounting Disclosure*. Online. London: Palgrave Macmillan, 2016, pp. 155-179. Disponibil: https://doi.org/10.1057/978-1-137-55149-8_9 [accesat 2023-01-14].
188. JAFFAR, N.; N. ALIAS; N. A. SULAIMAN and Z. SELAMAT, Z. Bumiputera corporate equity ownership and value relevance within the integrated reporting framework.

- Management and Accounting Review*. Online. 2023, vol. 22, no. 1, pp. 167-184. Disponibil: <https://ir.uitm.edu.my/id/eprint/76887> [accesat 2023-02-10].
189. JANSEN VAN RENSBURG, M. and N. MMAKO. Towards integrated reporting: The inclusion of content elements of an integrated annual report in the chairmen's statements of JSE-listed companies. *South African Journal of Business Management*. Online. 2017, vol. 48, no. 1, pp. 45-54. Disponibil: <https://doi.org/10.4102/sajbm.v48i1.19> [accesat 2023-01-27].
 190. JENSEN, J. C. and N. BERG. Determinants of traditional sustainability reporting versus integrated reporting. An institutionalist approach. *Business Strategy and the Environment*. Online. 2012, vol. 21, no. 5, pp. 299-316. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/bse.740> [accesat 2024-01-24].
 191. JEYARETNAM, T. L. and K. NIBLOCK-SIDDLE. Integrated reporting: A perspective from Net Balance. In: Robert G. ECCLES; Beiting CHENG and Daniela SALTZMAN (eds.), *The Landscape of Integrated Reporting: Reflections and Next Steps*. Online. Boston: Harvard Business School, 2010, pp. 33-37. Disponibil: <https://thecaqprod.wpengine.com/wp-content/uploads/2019/03/the-landscape-of-integrated-reporting-reflections-and-next-steps.pdf> [accesat 2023-02-10].
 192. JIERI, N.; V. CODREAN and A. C. COJOCARU. Scientific approaches to defining, regulating and researching entity accounts receivable. *Eastern European Journal for Regional Studies*. Online. 2023, vol. 9, no. 2, pp. 53-66. Disponibil: <https://doi.org/10.53486/2537-6179.9-2.04> [accesat 2024-02-10].
 193. KAMIŃSKA-WITKOWSKA, A. and A. MATUSZAK-FLEJSZMAN. Possibility of using EMAS environmental reporting requirements for ESG reporting in selected automotive corporations. *Ekonomia i Środowisko*. Online. 2023, vol. 85, no. 2, pp. 347-368. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.34659/eis.2023.85.2.588> [accesat 2026-02-10].
 194. KAPLAN, R. S. Strategic performance measurement and management in nonprofit organizations. *Nonprofit management and Leadership*. Online. 2001, no. 11, pp. 353-370. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/nml.11308> [accesat 2025-02-10].
 195. KAŻMIERCZAK, M. A literature review on the difference between CSR and ESG. *Zeszyty Naukowe. Organizacja i Zarządzanie/Politechnika Śląska*. Online. 2022, no. 162. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2022.162.16> [accesat 2026-02-10].
 196. KIM, S.-I.; H. SHIN; H. SHIN and S. PARK. Organizational slack, corporate social responsibility, sustainability, and integrated reporting: Evidence from

- Korea. *Sustainability*. Online. 2019, vol. 11, no. 16, article 4445. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su11164445> [accesat 2026-02-10].
197. KNAUER, A. and G. SERAFEIM. Attracting long-term investors through integrated thinking and reporting: a clinical study of a biopharmaceutical company. *Journal of Applied Corporate Finance*. Online. 2014, vol. 26, no. 2, pp. 57-64. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/jacf.12067> [accesat 2026-02-10].
 198. KOTSANTONIS, S.; C. PINNEY and G. SERAFEIM. ESG integration in investment management: Myths and realities. *Journal of Applied Corporate Finance*. 2016, vol. 28, no. 2, pp. 10-16. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/jacf.12169> [accesat 2026-02-11].
 199. KRAUSE, J. Voluntary instruments of environmental care as a global trend—example of the situation in the Czech Republic. *Modern Management Review*. Online. 2016, vol. 21, no. 23, pp. 121-130. Disponibil: <https://doi.prz.edu.pl/pl/publ/zim/261> [accesat 2026-02-11].
 200. KUNC, M. H.; M. C. GIORGINO and F. BARNABÈ. Developing forward-looking orientation in integrated reporting. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2021, vol. 29, no. 4, pp. 823-850. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-12-2019-0664> [accesat 2026-02-11].
 201. KUNDU, B. Analysing Value creation through Six Capitals of Integrated Reporting: A case study of Tata Steel Ltd. *Review of Professional Management*. Online. 2017, vol. 15, no. 1, p. 30. Disponibil: <https://doi.org/10.20968/rpm/2017/v15/i1/151689> [accesat 2026-02-11].
 202. KWAKYE, T. O.; W. COFFIE; P. A. KPELI and P. A. ABOR. The Effect of IFRS Adoption on Corporate Social Responsibility Disclosure: The Moderating Role of Multinational Activities. *Journal of Leadership, Accountability & Ethics*. Online. 2022, vol. 19, no. 4. Disponibil: <https://doi.org/10.33423/jlae.v19i4.5762> [accesat 2026-02-11].
 203. LAI, A.; G. MELLONI and R. STACCHEZZINI. What does materiality mean to Integrated Reporting preparers? An empirical exploration. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2017, vol. 25, no. 4, pp. 533–552. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2017-0113> [accesat 2026-02-11].
 204. LAKSHAN, A. M. I.; M. LOW and C. de VILLIERS. (2021). Management of risks associated with the disclosure of future-oriented information in integrated reports. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. Online. 2021, vol. 12, no. 2, pp. 241-266. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-03-2019-0114> [accesat 2026-02-11].
 205. LAN, B.; N. LI and T. LIU. How do economic growth and unemployment affect green development in Latin America nations?. *International Review of Economics & Finance*.

- Online. 2025, vol. 98, art. 103955. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.103955> [accesat 2026-02-11].
206. LAPTES, R., & SOFIAN, I. (2016). A new dimension of entities' financial reporting: Integrated Reporting. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Series V: Economic Sciences* (2016): 239-250. Disponibil la: https://webbut.unitbv.ro/index.php/Series_V/article/view/3988/3145.
207. LAZARI, L. Raționament și scepticism profesional contabil în era inteligenței artificiale. In: *International Scientific Conference on Accounting, ISCA 2025*. Chișinău: ASEM, 2025, 14th Edition, pp. 25-30. Disponibil: <https://doi.org/10.53486/isca2025.03> [accesat 2026-02-20]
208. LEE, K. W. and G. H. H. YEO. The association between integrated reporting and firm valuation. *Review of Quantitative Finance and Accounting*. Online. 2016, vol. 47, pp. 1221-1250. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s11156-015-0536-y> [accesat 2026-02-11].
209. LEE, Y. H. Strengths and limitations of meta-analysis. *The Korean Journal of Medicine*. Online. 2019, vol. 94, no. 5, pp. 391-395. Disponibil: <https://doi.org/10.3904/kjm.2019.94.5.391> [accesat 2026-02-11].
210. LEGGETT, J. A. and N. T. CARTER. *Rio+ 20: The United Nations Conference on Sustainable Development, June 2012*. Washington, DC: Library of Congress, Congressional Research Service, 2012. Disponibil: <https://sgp.fas.org/crs/row/R42573.pdf> [accesat 2026-02-11].
211. LEKOVIĆ, M.; D. DIMITROVSKI and T. STANIŠIĆ. A contemporary bibliometric analysis of the sharing economy literature. *Ekonomika preduzeća*. Online. 2023, vol. 71, no. 5-6, pp. 355-368. Disponibil: <https://doi.org/10.5937/EKOPRE2306355L> [accesat 2026-02-11].
212. LEOGRANDE, A.; D. LEOGRANDE and A. COSTANTIELLO, A. *The role of unemployment in the ESG model at world level*. SSRN. Disponibil: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4502940> [accesat 2026-02-11].
213. LI, T. T.; K. WANG; T. SUEYOSHI and D. D. WANG. ESG: Research progress and future prospects. *Sustainability*. Online. 2021, vol. 13, no. 21, art. 11663. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su132111663> [accesat 2026-02-11].
214. LIM, T. Environmental, social, and governance (ESG) and artificial intelligence in finance: State-of-the-art and research takeaways. *Artificial Intelligence Review*. Online. 2024, vol. 57, no.4, art. 76. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s10462-024-10708-3> [accesat 2026-02-11].

215. LOMBARDI, R. (ed.). *Mixing Accounting Regulation and Corporate Accountability in the Era of Non-Financial Information, Intangibles and Digitalization: TOrnado or SUNshine?*. Online. Rome: Sapienza Università Editrice, 2024. Disponibil: <https://doi.org/10.13133/9788893773065> [accesat 2026-02-11].
216. LOPES, A. I. and M. J. BRAZ. Integrated reports and board diversity: An international perspective. In: I. S. PAIVA and L. C. CARVALHO (eds.), *Conceptual and theoretical approaches to corporate social responsibility, entrepreneurial orientation, and financial performance*. Online. Hershey: Business Science Referenc, 2020, pp. 152-170. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.4018/978-1-7998-2128-1.ch008> [accesat 2026-02-11].
217. LU, Y.; I. ABEYSEKERA and C. CORTESE. Corporate social responsibility reporting quality, board characteristics and corporate social reputation: Evidence from China. *Pacific Accounting Review*. Online. 2025, vol. 27, no. 1, pp. 95-118. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/PAR-10-2012-0053> [accesat 2026-02-11].
218. LUGT, C. T. van der and N. MANS-KEMP. Linking integrated reporting quality with sustainability performance and financial performance in South Africa. *South African Journal of Economic and Management Sciences*. Online. 2020, vol. 23, no. 1, pp. 1-11. Disponibil: <https://hdl.handle.net/10520/ejc-ecoman-v23-n1-a22> [accesat 2026-02-16].
219. LUQUE-VÍLCHEZ, M.; E. MESA-PÉREZ; J. HUSILLOS and C. LARRINAGA. The influence of pro-environmental managers' personal values on environmental disclosure: The mediating role of the environmental organizational structure. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. Online. 2019, 10(1), 41-61. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-01-2018-0016> [accesat 2026-02-11].
220. MAAMA, H. and M. MKHIZE. Integrated reporting practice in a developing country—Ghana: legitimacy or stakeholder oriented?. *International Journal of Disclosure and Governance*. Online. 2020, vol. 17, no. 4, pp. 230-244. Disponibil: <https://doi.org/10.1057/s41310-020-00092-z> [accesat 2026-02-11].
221. MAHARANI, S. N. Sustainability Reporting sebagai Media Perusahaan dalam Mengembangkan dan Melaporkan Kebijakan Bisnis Berkelanjutan. *Jurnal Ekonomi Modernisasi*. Online. 2014, vol. 10, no. 1, pp. 11-22. Disponibil: <https://doi.org/10.21067/jem.v10i1.770> [accesat 2026-02-11].
222. MAHMUD, M. T. Sustainability Report and Integrated Report: A Comprehensive Comparison. *AIUB Journal of Business and Economics*. Online. 2018, vol. 15, no.1, pp. 1-17. Disponibil: <https://ajbe.aiub.edu/index.php/ajbe/article/view/42> [accesat 2026-02-11].

223. MAJEWSKA, M. H. and M. RAWIŃSKA. The Unemployment Rate and Innovative Activity: A Cross-Country Analysis. *Torun Business Review*. Online. 2018, vol. 17, no. 4, pp. 1-20. Disponibil: <https://doi.org/10.19197/tbr.v17i4.305> [accesat 2026-02-11].
224. MALAFRONTÉ, I. and J. PEREIRA. Integrated thinking: measuring the unobservable. *Meditari Accountancy Research*. Online., 2021, vol. 29, no. 4, pp. 805-822. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-12-2019-0640> [accesat 2026-02-11].
225. MALOLA, A. and W. MAROUN. The measurement and potential drivers of integrated report quality: Evidence from a pioneer in integrated reporting. *South African Journal of Accounting Research*. Online, 2019, vol. 33, no. 2, pp. 114-144. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/10291954.2019.1647937> [accesat 2026-02-11].
226. MANES-ROSSI, F.; A. TIRON-TUDOR; G. NICOLÒ, G. and G. ZANELLATO. Ensuring more sustainable reporting in Europe using non-financial disclosure—De facto and de jure evidence. *Sustainability*. Online. 2018, vol. 10, no. 4, art. 1162. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su10041162> [accesat 2026-02-11].
227. MANIORA, J. (2015). Is Integrated Reporting Really the Superior Mechanism for the Integration of Ethics into the Core Business Model? An Empirical Analysis. *Journal of Business Ethics*. Online. 2015, vol. 140, no. 4, pp. 755–786. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2874-z> [accesat 2026-02-11].
228. MAROUN, W. Does external assurance contribute to higher quality integrated reports?. *Journal of Accounting and Public Policy*, 2019, vol. 38, no. 4, art. 106670. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2019.06.002> [accesat 2026-02-11].
229. MAROUN, W. Assuring the integrated report: Insights and recommendations from auditors and preparers. *The British Accounting Review*. Online. 2017, vol. 49, no. 3, pp. 329-346. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.bar.2017.03.003> [accesat 2026-02-11].
230. MAROUN, W. Corporate governance and the use of external assurance for integrated reports. *Corporate Governance: An International Review*. Online. 2022, vol. 30, no. 5, pp. 584-607. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/corg.12430> [accesat 2026-02-11].
231. MAROUN, W.; D. ECIM and D. CERBONE. Refining integrated thinking. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. Online. 2023, vol. 14, no. 7, pp. 1-25. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-07-2021-0268> [accesat 2026-02-11].
232. MARRONE, A. and L. OLIVA. The level of integrated reporting alignment with the IIRC framework: Evidence from South Africa. *International Journal of Business and Management*. Online. 2020, vol. 15, no. 1, pp. 99-108. Disponibil: <https://doi.org/10.5539/ijbm.v15n1p99> [accesat 2026-02-11].

233. MARTIN, V. Climate Change Indicator Analysis¹. *Journal of Central Banking Theory and Practice*. Online. 2025, vol. 1, pp. 75-94. Disponibil: <https://doi.org/10.2478/jcbtp-2025-0005> [accesat 2026-02-11].
234. MARX, A.; C. CROUS and A. MOOLMAN. Evaluating the relationship between integrated reporting and financial indicators in JSE-listed companies. *Journal for New Generation Sciences*. 2021, vol. 19, no. 2, pp. 20-34. Disponibil: <https://hdl.handle.net/10520/ejc-newgen-v19-n2-a2> [accesat 2026-02-11].
235. MASON, C. and J. SIMMONS. *Seeing Ourselves as Others See Us: Incorporating Reflexivity in Corporate Social Responsibility*. Online. 2013-07-11. 32 p. SSRN. Disponibil: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2292167> [accesat 2026-02-11].
236. Matemane, M. R., & Wentzel, R. (2019). Integrated reporting and financial performance of South African listed banks. 2019Disponibil: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14\(2\).2019.11](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14(2).2019.11) [accesat 2026-02-11].
237. MATUSZCZYK, I. and B. RYMKIEWICZ. Integrated reporting and sustainable development reporting-comparison of guidelines IIRC and GRI G4. *Central and Eastern European Journal of Management and Economics*. Online. 2018, vol. 6, no. 1, pp. 31-43. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.29015/ceejme.542> [accesat 2026-02-11].
238. MATUSZCZYK, I. and B. RYMKIEWICZ. Integrated Reporting as a tool for communicating with Stakeholders—advantages and Disadvantages. Online. In *E3S Web of Conferences*. 2018, vol. 35, pp. 4. Disponibil: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/20183506004> [accesat 2026-02-10].
239. MELLONI, G.; A. CAGLIO and P. PEREGO. Saying more with less? Disclosure conciseness, completeness and balance in Integrated Reports. *Journal of Accounting and Public Policy*. Online. 2017, vol. 36, no. 3, pp. 220-238. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2017.03.001> [accesat 2026-02-11].
240. MICHELON, G.; S. PILONATO and F. RICCERI. CSR reporting practices and the quality of disclosure: An empirical analysis. *Critical perspectives on accounting*. Online. 2015, vol. 33, pp. 59-78. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2014.10.003> [accesat 2026-02-11].
241. MIHAILA, S.; **A.-C. COJOCARU (BĂRBIERU)** and G. BADICU. Bibliometric Analysis of Integrated Reporting – Origin and Evolution at The International Level. In: *Proceedings of the 38th International Business Information Management Association (IBIMA)*, 23-24 November 2021, Seville, Spain, pp. 5720-5731. Disponibil: <https://ibimapublishing.com/p-articles/38ECO/2021/38107521/> [accesat 2026-02-11].

242. MINUTIELLO, V. and P. TETTAMANZI. The quality of nonfinancial voluntary disclosure: A systematic literature network analysis on sustainability reporting and integrated reporting. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. Online. 2022, vol. 29, no. 1, pp. 1-18. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/csr.2195> [accesat 2026-02-11].
243. MIO, C. Integrated reporting: The IIRC framework. In: C. MIO, C. (ed.), *Integrated Reporting-A New Accounting Disclosure*. Online. London: Palgrave Macmillan, 2016, pp. 1-18. Disponibil: https://doi.org/10.1057/978-1-137-55149-8_1 [accesat 2026-02-12].
244. MIO, C.; F. MARCO and R. PAULUZZO. Internal application of IR principles: Generali's Internal Integrated Reporting. *Journal of Cleaner Production*. Online. 2016, vol. 139, pp. 204–218. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.07.149> [accesat 2026-02-12].
245. MITROVIC, R.; A. JURCIC and D. TRIFUNOVIC. Integrated reporting in SMEs. *Annales Universitatis Apulensis: Series Oeconomica*. Online. 2017, vol. 19, no. 1, pp. 58-64. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.29302/oeconomica.2017.19.1.5> [accesat 2026-02-12].
246. MOALLA, M.; B. SALHI and A. JARBOUI. An empirical investigation of factors influencing the environmental reporting quality: evidence from France. *Social Responsibility Journal*. Online. 2021, vol. 17, no. 7, pp. 966-984. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SRJ-02-2020-0065> [accesat 2026-02-12].
247. MOHAMMAD, W. M. W. and S. WASIUZZAMAN. Environmental, Social and Governance (ESG) disclosure, competitive advantage and performance of firms in Malaysia. *Cleaner Environmental Systems*. Online. 2021, vol 2, art. 100015. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.cesys.2021.100015> [accesat 2026-02-12].
248. MOHD ARIFF, A. H.; A .A. FAYAD; N. SAWANDI; F. ABU BAKAR; M. F. A. MD HASHIM and R. ABDUL LATIF. Audit committee and integrated reporting quality: empirical evidence from an emerging market. *Polish Journal of Management Studies*. Online. 2023, vol. 28, no. 2, pp. 239-254. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.17512/pjms.2023.28.2.14>
249. MOKABANE, M. and E. DU TOIT. The value of integrated reporting in South Africa. *South African Journal of Economic and Management Sciences*. Online. 2022, vol. 25, no. 1, pp. 1-8. Disponibil: https://hdl.handle.net/10520/ejc-ecomana_v25_i1_a4305 [accesat 2026-02-12].
250. MONTEIRO, S.; V. RIBEIRO and K. LEMOS. Emerging trends on sustainability/integrated reporting: public and private perspectives. In: D. CROWTHER

- and S. SEIFI (eds.), *CSR and Sustainability in the Public Sector*. Online. Springer, 2020, pp. 137-149. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-981-15-6366-9_8 [accesat 2026-02-12].
251. MOUSSA, A. S. and ELMARZOUKY, M. Beyond compliance: how ESG reporting and strong governance influence financial performance in UK firms. *Journal of Risk and Financial Management*. Online. 2024. Disponibil: <https://ideas.repec.org/a/gam/jjrfmx/v17y2024i8p326-d1443940.html> [accesat 2026-02-12].
252. MÜLLER, R.; M. A. CARON; N. DROUIN; J. LEREIM; R. ALONDERIENÈ et al. Governance of ESG implementations: governance dimensions and their structural implementation. *International Journal of Managing Projects in Business*. Online. 2025, vol. 18, no. 1, pp. 118-138. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/PAR-10-2012-0053> [accesat 2026-02-12].
253. NAYNAR, N. R.; A. J. RAM and W. MAROUN. Expectation gap between preparers and stakeholders in integrated reporting. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2018, vol. 26, no. 2, pp. 241-262. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-12-2017-0249> [accesat 2026-02-12].
254. NUNEZ, E. and R. NUNEZ. Comparison of CSR reporting using the GRI framework for small and large companies. *The Journal of Business and Economic Studies*. 2019. Online, vol. 23, no. 2, pp. 42-63. Disponibil: <https://jbes.scholasticahq.com/article/10933.pdf> [accesat 2026-02-12].
255. NWORIE, G. O. and T. G. ORJI-OKAFOR. Quadruple Bottom Line Disclosure Among Listed Manufacturing Firms in Nigeria: A Paradigm for Cost Savings. *International Journal of Management, Accounting & Economics*. Online. 2024, vol. 11, no. 1. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13910231> [accesat 2026-02-12].
256. O'DWYER, B. and J. UNERMAN. Fostering rigour in accounting for social sustainability. *Accounting, Organizations and Society*. Online. 2016, vol. 49, pp. 32-40. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.aos.2015.11.003> [accesat 2026-02-12].
257. OLIVER, J. Continuous improvement: role of organisational learning mechanisms. *International Journal of Quality & Reliability Management*. Online. 2009, vol. 26, no. 6, pp. 546-563. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/02656710910966129> [accesat 2026-02-12].
258. OLIVER, J.; G. VESTY and A. BROOKS. Conceptualising integrated thinking in practice. *Managerial Auditing Journal*. Online. 2016, vol. 31, no. 2, pp. 228-248. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MAJ-10-2015-1253> [accesat 2026-02-12].

259. ONCE, S. and A. ALMAGTOME. The relationship between Hofstede's national culture values and corporate environmental disclosure: An international perspective. *Research Journal of Business and Management*. Online. 2014. vol. 1, no. 3, pp. 279-304. Disponibil: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/375200> [accesat 2026-02-12].
260. OPREAN-STAN, C.; I. ONCIOIU; I. C. IUGA and S. STAN. Impact of sustainability reporting and inadequate management of ESG factors on corporate performance and sustainable growth. *Sustainability*. Online. 2020, vol. 12, no. 20, art. 8536. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su12208536> [accesat 2026-02-12].
261. ORDU, P. A. and C. O. AMAH. Integrated reporting in enhancing organizational performance: a critical review. *European Journal of Business, Economics and Accountancy*. Online. 2021, vol. 9, no. 1, pp. 11-24. Disponibil: <https://www.idpublications.org/wp-content/uploads/2021/04/Full-Paper-INTEGRATED-REPORTING-IN-ENHANCING-ORGANIZATIONAL-PERFORMANCE-A-CRITICAL.pdf> [accesat 2026-02-12].
262. ORTIZ-MARTINEZ, E.; S. MARIN-HERNANDEZ and L. A. SANCHEZ-AZNAR. Integrated reporting according to IIRC from 2011 to 2015. *Revista de Administração de Empresas*. Online. 2020, vol. 60, no. 3, pp. 222-234. Disponibil: <https://doi.org/10.1590/S0034-759020200305> [accesat 2026-02-12].
263. OSBORN, J. (2022). *A New Business Philosophy: Introducing the Integrated Thinking Principles*. Online. 2022. International Federation of Accountants. Disponibil: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/contributing-global-economy/discussion/new-business-philosophy-introducing-integrated-thinking-principles#:~:text=What%20is%20integrated%20thinking%3F,enterprise%20and%20its%20key%20stakeholders> [accesat 2026-02-12].
264. OSHIKA, T. and C. SAKA. Sustainability KPIs for integrated reporting. *Social Responsibility Journal*. Online. 2017, vol. 13, no. 3, pp. 625-642. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SRJ-07-2016-0122> [accesat 2026-02-12].
265. PATIL, A. Corporate social responsibility & sustainability. In: *Futuristic trends in management*. Online. 2024, vol. 3, book 12, part 5, chapter 2, pp. 82–92. IIP Series. Disponibil: <https://doi.org/10.58532/V3BHMA12P5CH2> [accesat 2026-02-12].
266. PAVLOPOULOS, A.; C. MAGNIS and G. E. IATRIDIS. Integrated reporting: Is it the last piece of the accounting disclosure puzzle? *Journal of Multinational Financial Management*. Online. 2017, vol. 41, pp. 23-46. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.mulfin.2017.05.001> [accesat 2026-02-12].

267. PELĂU, C. and A. C. CHINIE. *Environmental Key Performance Indicators of CSR activities in the energy industry*. Online. 2015. Disponibil: <https://doi.org/10.1515/picbe-2017-0008> [accesat 2026-02-12].
268. PETERS, G. F., and A. M. ROMI. The association between sustainability governance characteristics and the assurance of corporate sustainability reports. *Auditing*. Online. 2015, vol. 34, no. 1, pp. 163-198. Disponibil: <https://doi.org/10.2308/ajpt-50849> [accesat 2026-02-12].
269. PETERS, G. W. and E. PANAYI. Understanding modern banking ledgers through blockchain technologies: Future of transaction processing and smart contracts on the internet of money. In: P. TASCA; T. ASTE; L. PELIZZON and N. PERONY (eds.), *Banking Beyond Banks and Money. New Economic Windows*. Online. Cham: Springer, 2016, pp. 239-278. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-319-42448-4_13 [accesat 2026-02-12].
270. PETRYK, O.; O. DIADIUN; N. SEMENYSHENA; N. KHORUNZHAK and S. KALINICHENKO. Integrated reporting in the conditions of sustainable development: institutionalization through standardization. *Intellectual Economics*. Online. 2020, vol. 14, no. 2, pp. 67-86. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.13165/IE-20-14-2-05> [accesat 2026-02-15].
271. PHILLIPS, A. S.; Y. T. HUNG and P. A. BOSELA. Love canal tragedy. *Journal of Performance of Constructed Facilities*. Online. 2007, vol. 21, no. 4, pp. 313-319. [https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)0887-3828\(2007\)21:4\(313\)](https://doi.org/10.1061/(ASCE)0887-3828(2007)21:4(313))
272. PIESIEWICZ, M. and P. KUFEL Financial indicators as determinants of integrated reporting quality: evidence from Poland. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2025, vol. 33, no. 3, pp. 929–958. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-04-2024-2455> [accesat 2026-02-15].
273. PIESIEWICZ, M.; M. CIECHAN-KUJAWA and P. KUFEL. Differences in disclosure of integrated reports at energy and non-energy companies. *Energies*. Online. 2021, vol. 14, no. 5, art. 1253. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/en14051253> [accesat 2026-02-15].
274. PILLAI, Y. and K. SEETAH. Determinants of integrated reporting quality of financial firms. *The Indonesian Journal of Accounting Research*. Online. 2022, vol. 25, no. 2, pp. 271-298. Disponibil: <http://doi.org/10.33312/ijar.611> [accesat 2026-02-15].
275. PISTONI, A.; L. SONGINI and F. BAVAGNOLI. Integrated reporting quality: An empirical analysis. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. Online. 2018, vol. 25, no. 4, pp. 489-507. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/csr.1474> [accesat 2026-02-15].

276. PIZZI, S.; G. MASTROLEO; A. VENTURELLI and F. CAPUTO. The digitalization of sustainability reporting processes: A conceptual framework. *Business Strategy and the Environment*. Online. 2024, vol. 33, no. 2, pp. 1040-1050. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/bse.3544> [accesat 2026-02-15].
277. POPA, A. The corporate social responsibility practices in the context of sustainable development. The case of Romania. *Procedia Economics and Finance*. Online. 2015, vol. 23, pp. 1279–1285. Disponibil: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00395-0](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00395-0) [accesat 2026-02-15].
278. PORRITT, J. *Capitalism as if the world matters*. Online. London: Routledge, 2007. Disponibil: <https://doi.org/10.4324/9781849770675> [accesat 2026-02-15].
279. PRETIS, F.; C. HEPBURN; A. PFEIFFER and A. TEYTELBOYM. *Are we running out of exhaustible resources?*. Online. 2023. SSRN. Disponibil: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4457854> . [accesat 2026-02-15].
280. PRINSLOO, A. and W. MAROUN. An exploratory study on the components and quality of combined assurance in an integrated or a sustainability reporting setting. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. Online. 2021, vol. 12, no. 1, pp. 1-29. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-05-2019-0205> [accesat 2026-02-15].
281. PRODANOVA, N.; M. KUBĚNKA; Z. KEVORKOVA; N. BOCHKAREVA and W. HUSSEIN. Analytical capabilities of integrated corporate reporting. *Journal of Security and Sustainability Issues*. Online. 2020, vol. 9, no. 3. Disponibil: [https://doi.org/10.9770/jssi.2020.9.3\(17\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2020.9.3(17)) [accesat 2026-02-15].
282. QADERI, S. A., B. Ali GHALEB; A. QASEM and S. S. S. WAKED. Audit committee effectiveness and integrated reporting quality: Does family ownership matter?. *Cogent Economics & Finance*. Online. 2024, vol. 12, no. 1, art. 2291893. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/23322039.2023.2291893> [accesat 2026-02-15].
283. QADERI, S. A.; B. A. A GHALEB; A. A. HASHED; S. and Z. ABDULLAH. Board characteristics and integrated reporting strategy: does sustainability committee matter?. *Sustainability*. Online. 2022, vol. 14, no. 1, art. 6092. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su14106092> [accesat 2026-02-15].
284. QADERI, S. A.; S. CHANDREN, S. and Z. ABDULLAH. Integrated reporting quality in Malaysia: Do chairman attributes matter?. *Cogent Business & Management*. Online. 2023, vol. 10, no. 1, art. 2186757. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2186757> [accesat 2026-02-15].

285. QIAN, G.; R. SAPINGI and N. M. HUSIN. Impact of integrated reporting disclosure on accounting-based performance of Asian listed companies. *International Journal of Business & Society*, 2023, 24(3). Disponibil: <http://dx.doi.org/10.33736/ijbs.6418.2023> [accesat 2026-02-15].
286. QIAN, G.; R. SAPINGI and N. M. HUSIN. Integrated Reporting Disclosure Quality and Firm Performance: Evidence From Japanese Listed Companies. *European Proceedings of Finance and Economics*. Online. 2022. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.15405/epfe.23081.13> [accesat 2026-02-15].
287. RADU, O. M. and V. D. DRAGOMIR. The relationship between integrated thinking and financial risk: Panel estimation in a global sample. *Risks*. Online, 2022, vol. 11, no. 1, art. 6. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/risks11010006> [accesat 2026-02-15].
288. RADU, O. M.; V. D. DRAGOMIR and L. IONESCU-FELEAGĂ. The conceptual link between country competitiveness and corporate ESG performance. In: *Proceedings of the International Conference on Business Excellence*. Bucharest University of Economic Studies. Online. 2023, vol. 17, no. 1, pp. 763-775. Disponibil: <https://intapi.sciendo.com/pdf/10.2478/picbe-2023-0071> [accesat 2026-02-20].
289. RADU, O. M.; V. D. DRAGOMIR and N. HAO. Company-level factors of non-financial reporting quality under a mandatory regime: a systematic review of empirical evidence in the European Union. *Sustainability*. Online. 2023, vol. 15, no. 23, art. 16265. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su152316265> [accesat 2026-02-15].
290. RAEMAEEKERS, K.; W. MAROUN and N. PADIA. Risk disclosures by South African listed companies post-King III. *South African Journal of Accounting Research*. Online. 2016, vol. 30, no. 1, pp. 41-60. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/10291954.2015.1021583> [accesat 2026-02-15].
291. RAHMANSYAH, A.; R. MULYANY and T. A. GEUMPANA. Using Social Media as A Legitimation Tool in Sustainability Reporting: Evidence from SOEs Listed on the Indonesia Stock Exchange. *Jurnal Dinamika Akuntansi dan Bisnis*. Online. 2023, vol. 10, no. 2. Disponibil: <https://dx.doi.org/10.24815/jdab.v10i2.27550> [accesat 2026-02-15].
292. RAIBORN, C. A; J. B. BUTLER and M. F. MASSOUD. Environmental reporting: toward enhanced information quality. *Business Horizons*. Online. 2011, vol. 54, no. 5, pp. 425-433. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2011.04.004>
293. RAIMO, N.; A. CARAGNANO; M. MARIANI and F. VITOLLA. Integrated reporting quality and cost of debt financing. *Journal of Applied Accounting Research*. Online. 2022,

- vol. 23, no. 1, pp. 122-138. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JAAR-04-2021-0097> [accesat 2026-02-15].
294. RAIMO, N.; F. VITOLLA; A. MARRONE and M. RUBINO. Do audit committee attributes influence integrated reporting quality? An agency theory viewpoint. *Business Strategy and the Environment*. Online. 2021, vol. 30, no. 1, pp. 522-534. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/bse.2635> [accesat 2026-02-15].
 295. RAIMO, N.; M. ZITO and A. CARAGNANO. Does national culture affect integrated reporting quality? A focus on GLOBE dimensions. In: *9th International Symposium on Natural Resources Management*. Online. May 31st, 2019, Zaječar, Serbia. Belgrade: Megatrend University, 2019, pp. 383-392). Disponibil: <https://hdl.handle.net/10419/199012> [accesat 2026-02-15].
 296. RAIMO, N.; V. L'ABATE; D. SICA and F. VITOLLA. Integrated reporting and the Corporate Sustainability Reporting Directive: bridging the gap or growing apart?. *Management Decision*. Online. 2025. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MD-10-2024-2408> [accesat 2026-02-15].
 297. RANDA, I. O. Integrated Reporting for Inclusive and Sustainable Global Capitalism. In: *Handbook of Research on Global Institutional Roles for Inclusive Development*. Online. IGI Global, 2022, chapter 10, pp. 175-197. Disponibil: <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-2448-3.ch010> [accesat 2026-02-15].
 298. RANE, N.; S. CHOUDHARY, S. and J. RANE. *Artificial intelligence driven approaches to strengthening Environmental, Social, and Governance (ESG) criteria in sustainable business practices: a review*. Online. 05-27-2024. SSRN. Disponibil: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4843215> [accesat 2026-02-15].
 299. REZAEI, Z. *Business sustainability: Performance, compliance, accountability and integrated reporting*. London: Routledge, 2017. Disponibil: <https://doi.org/10.4324/9781351284288> [accesat 2026-02-15].
 300. RICHARD, G. and E. ODENDAAL. Credibility-enhancing mechanisms, other than external assurance, in integrated reporting. *Journal of Management and Governance*. Online. 2021, vol. 25, no. 1, pp. 61-93. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s10997-020-09509-x> [accesat 2026-02-15].
 301. RIVERA-ARRUBLA, Y. A. and A. ZORIO-GRIMA. Integrated reporting, connectivity, and social media. *Psychology & Marketing*. Online. 2016, vol. 33, no. 12, pp. 1159-1165. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/mar.20953> [accesat 2026-02-15].

302. RIVERA-ARRUBLA, Y. A.; A. ZORIO-GRIMA and M. A. GARCÍA-BENAU. Integrated reports: disclosure level and explanatory factors. *Social Responsibility Journal*. Online. 2017, vol. 13, no. 1, pp. 155-176. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SRJ-02-2016-0033> [accesat 2026-02-15].
303. ROMAN, A. G.; M. MOCANU and R. HOINARU. Disclosure style and its determinants in integrated reports. *Sustainability*. Online. 2019, vol. 11, no. 7, art. 1960. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su11071960> [accesat 2026-02-15].
304. ROSENTHAL, R. and M. R. DIMATTEO. Meta-analysis: Recent developments in quantitative methods for literature reviews. *Annual review of psychology*. Online. 2001, vol. 52, no. 1, pp. 59-82. Disponibil: <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.59> [accesat 2026-02-15].
305. ROTH, H. P. Is integrated reporting in the future?. *The CPA Journal*. Online. 2014, vol. 84, no. 3, pp. 62-67 Disponibil: <https://www.proquest.com/openview/bf2e09b0c0aa60f813abb567c6de6d6b/1?pq-origsite=gscholar&cbl=41798> [accesat 2026-02-15].
306. RUSU, T. M.; A. ODAGIU; H. POP and L. PAULETTE. Sustainability Performance Reporting. *Sustainability*. Online. 2024, vol. 16, no. 1, art. 8538. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su16198538> [accesat 2026-02-16].
307. SALLOOMI, R. K. and A. H. YAHYA. The Extent of Compatibility of Reporting in The Banks of The Iraqi Stock Exchange with The International Integrated Reporting Framework and Its Response to The Requirements of Investors. *International Journal of Research in Social Sciences & Humanities*. Online. 2022, vol. 12, no. 1, pp. 611-629. Disponibil: <http://doi.org/10.37648/ijrssh.v12i01.031> [accesat 2026-02-10].
308. SALVIONI, D. M. and L. BOSETTI. *Sustainable development and corporate communication in global markets*. Online. 03-16-2015. 19 p. SSRN. Disponibil : <https://ssrn.com/abstract=2579147> [accesat 2026-02-16].
309. SALVIONI, D.; S. FRANZONI and F. GENNAR. Corporate Governance Systems and Sustainability: CSR as a Factor of Convergence between Outsider and Insider Systems. *Corporate ownership & control*. Online. 2016, vol. 14, no. 1, pp. 139-150. Disponibil: https://iris.unibs.it/retrieve/ddc633e3-4ec5-4e2e-e053-3705fe0a4c80/137-148COC_Volume_14_Issue_1_Fall_2016.pdf [accesat 2026-02-16].
310. SAMANS, R. and J. NELSON. Corporate governance and oversight. In: *Sustainable Enterprise Value Creation: Implementing Stakeholder Capitalism through Full ESG*

- Integration*. Online. Cham: Springer International Publishing. 2022, pp. 103-140. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-93560-3> [accesat 2026-02-16].
311. SÁNCHEZ, I. M. G.; L. R. DOMÍNGUEZ and I. G. ALVAREZ. Corporate governance and strategic information on the internet: A study of Spanish listed companies. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Online. 2011, vol. 24, no. 4, pp. 471–501. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/09513571111133063> [accesat 2026-02-16].
312. SCARPELLINI, S. Social indicators for businesses' circular economy: multi-faceted analysis of employment as an indicator for sustainability reporting. *European Journal of Social Impact and Circular Economy*. Online. 2021, vol. 2, no. 1, pp. 17-44. Disponibil: <https://doi.org/10.13135/2704-9906/5282> [accesat 2026-02-16].
313. SCHMID, C. H.; I. R. WHITE and T. STIJNEN. Introduction to systematic review and meta-analysis. In: *Handbook of meta-analysis*. Online. New York: Chapman and Hall/CRC, 2020, pp. 1-18. Disponibil: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.1201/9781315119403-1/introduction-systematic-review-meta-analysis-christopher-schmid-ian-white-theo-stijnen> [accesat 2026-02-16].
314. SEBRINA, N.; S. TAQWA; M. AFRIYENTI and D. SEPTIARI. Analysis of sustainability reporting quality and corporate social responsibility on companies listed on the Indonesia stock exchange. *Cogent Business & Management*. Online. 2023, vol. 10, no. 1, art. 2157975. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/23311975.2022.2157975> [accesat 2026-02-16].
315. SENANI, K. G. P.; R. AJWARD and J. S. KUMARI. Determinants and consequences of integrated reporting disclosures of non-financial listed firms in an emerging economy. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. Online. 2024, 2024, vol. 22, no. 5, pp. 1336-1355. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JFRA-03-2022-0083> [accesat 2026-02-16].
316. SHARAWI, H. *The Impact of ESG Disclosure on Financial Reporting Quality: Evidence From KSA*. Online. 12-10-2024. SSRN. Disponibil: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5092540> [accesat 2026-02-16].
317. SHEVTSHENKO, E.; I. POLJANTCHIKOV; K. MAHMOODA; T. KANGILASSKI and A. NORTA. Collaborative project management framework for partner network initiation. *Procedia Engineering*. Online. 2015, vol. 100, pp. 159-168. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2015.01.354> [accesat 2026-02-16].
318. SIMNETT, R. and A. L. HUGGINS. Integrated reporting and assurance: where can research add value? *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. Online. 2015, vol. 6, no. 1, pp. 29–53. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-09-2014-0053> [accesat 2026-02-16].

319. SIMNETT, R.; S. ZHOU and H. HOANG. Assurance and other credibility enhancing mechanisms for integrated reporting. In: *Integrated reporting: A new accounting disclosure*. Online. London: Palgrave Macmillan, 2016, pp. 269-286. Disponibil: https://doi.org/10.1057/978-1-137-55149-8_14 [accesat 2026-02-16].
320. SOCOLIUC, M.; V. GROSU; E. HLACIUC and S. STANCIU. Analysis of social responsibility and reporting methods of Romanian companies in the countries of the European Union. *Sustainability*. Online. 2018, vol. 10, no. 12, art. 4662. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/su10124662> [accesat 2026-02-16].
321. SOFIAN, I. Approaching value creation from an integrated reporting perspective. In: *6th International Scientific Conference IFRS: Global Rules and Local Use*, 11th–12th October 2018, Prague. Online. pp. 247–260. Disponibil: https://www.researchgate.net/profile/Ioana_Neacsu5/publication/332469790_Approaching_Value_Creation_from_an_Integrated_Reporting_Perspective/links/5cb73b6c4585156cd79efab2/Approaching-Value-Creation-from-an-Integrated-Reporting-Perspective.pdf [accesat 2026-02-16].
322. SONGINI, L.; A. PISTONI; P. TETTAMANZI; F. FRATINI and V. MINUTIELLO. Integrated reporting quality and BoD characteristics: an empirical analysis. *Journal of Management and Governance*. Online. 2022, vol. 26, pp. 579–620. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s10997-021-09568-8> [accesat 2026-02-16].
323. SORIYA, S. and P. RASTOGI. A systematic literature review on integrated reporting from 2011 to 2020. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. Online. 2022, vol. 20, no. 3-4, pp. 558-579. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JFRA-09-2020-0266> [accesat 2026-02-16].
324. SORIYA, S. and P. RASTOGI. The impact of integrated reporting on financial performance in India: a panel data analysis. *Journal of Applied Accounting Research*. Online. 2023, vol. 24, no. 1, pp. 199-216. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/JAAR-10-2021-0271> [accesat 2026-02-16].
325. SPIRA, L. and M. PAGE. Risk Management: the reinvention of internal control and the changing role of internal audit. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*. Online. 2003, vol. 6, no. 1, pp. 640-661. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/09513570310492335> [accesat 2026-02-16].
326. STENT, W. and T. DOWLER. Early assessments of the gap between integrated reporting and current corporate reporting. *Meditari Accountancy Research*. Online. 2015, vol. 23, no. 1, pp. 92-117. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2014-0026> [accesat 2026-02-16].

327. STEYN, M. Senior executives' perspectives of integrated reporting regulatory regimes as a mechanism for advancing sustainability in South African listed companies. *Southern African Business Review*. Online. 2014, vol. 18, no. 3, pp. 142-174. Disponibil: <https://doi.org/10.25159/1998-8125/5692> [accesat 2026-02-16].
328. STONE, R. New Seveso findings point to cancer. *Science*. Online. 1993, vol. 261(5127), p. 1383. Disponibil: <https://doi.org/10.1126/science.8367719> [accesat 2026-02-16].
329. STUBBS, W. and C. HIGGINS, C. *Sustainability and integrated reporting: A study of the inhibitors and enablers of integrated reporting*. Online. Sydney: Institute of Chartered Accountants in Australia, 2012. Disponibil: https://www.academia.edu/58662594/Sustainability_and_integrated_reporting_a_study_of_the_inhibitors_and_enablers_of_integrated_reporting [accesat 2026-02-16].
330. STUBBS, W. and C. HIGGINS. Integrated reporting and internal mechanisms of change. *Accounting, auditing & Integrated Reporting*. Online. 2014, vol. 27, no. 7, pp. 1068-1089. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/AAAJ-03-2013-1279> [accesat 2026-02-16].
331. SU, E., MAHMOOD, R. and H. Md. SOM. Navigating external pressures: a study on CSR disclosure practices in an emerging region. *Cogent Business & Management*. Online. 2024, vol. 11, no. 1, art. 2375408. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/23311975.2024.2375408> [accesat 2026-02-16].
332. SUPRATIWI, W.; D. AGUSTIA;, W. DIANAWATI and T. PANGGABEAN. Textual attributes on integrated reporting quality: Evidence in Asia and Europe. *Cogent Business & Management*. Online. 2022, vol. 9, no. 1, art. 2111848. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/23311975.2022.2111848> [accesat 2026-02-16].
333. ȘOIMU, S., G. BĂDICU și B. A. C. COJOCARU. Opțiuni de selectare și aplicare a politicilor contabile în aprecierea poziției și performanței financiare. *Economica*. Online. 2021, nr. 4, pp. 105-124. Disponibil: <https://doi.org/10.53486/econ.2021.118.105> [accesat 2026-02-16].
334. ȘOIMU, S.; A. GRAUR and G. BĂDICU. Relevance and role of communication between auditors and the audited entity in the audit mission. *European Journal of Accounting, Finance & Business*. Online. 2022, vol. 10, no. 2. ISSN 2344-102X, ISSN-L 2344-102X. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/2913.pdf [accesat 2026-02-20].
335. TAMBUNAN, S.; A. SIREGAR; M. WIJAYA and I. PRATAMA. The Impact of Corporate Governance On The Integrated Reporting Quality Of Indonesian Listed Firms: Moderating Role Of CSR Disclosure And Corporate Sustainability. *International Journal of Economics*

- and Finance Studies*. Online. 2022, vol. 14, no. 4, pp. 252-274. Disponibil: <https://doi.org/10.34111/ijefs.20220113> [accesat 2026-02-16].
336. TERJESEN, S.; R. SEALY and V. SINGH. Women directors on corporate boards: A review and research agenda. *Corporate Governance: An International Review*. Online. 2009, vol. 17, pp. 320–337. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8683.2009.00742.x> [accesat 2026-02-16].
337. THOMSON, I. But does sustainability need capitalism or an integrated report. A commentary on ‘The International Integrated Reporting Council: A story of failure’ by Flower, J. *Critical Perspectives on Accounting*. Online. 2015, vol. 27, pp. 18-22. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2014.07.003> [accesat 2026-02-16].
338. TIRADO-VALENCIA, P. and M. RUIZ-LOZANO. Do industrial companies respond to the guiding principles of the Integrated Reporting framework? A preliminary study on the first companies joined to the initiative; ¿ Responden las empresas industriales a los principios orientadores del marco de Reporting Integrado? Un estudio preliminar sobre las primeras empresas adheridas a la iniciativa. *Revista de Contabilidad-Spanish Accounting Review*. Online. 2016, vol. 19, no. 2, pp. 252-260. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.rcsar.2016.02.001> [accesat 2026-02-16].
339. TIRADO-VALENCIA, P.; M. De VICENTE-LAMA; M. CORDOBÉS-MADUEÑO and M. RUIZ-LOZANO. Determinants of interconnected corporate information. Evidence of the connectivity principle in integrated reporting. *European Research on Management and Business Economics*. Online. 2024, vol. 30, no. 3, art. 100255. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.iiedeen.2024.100255> [accesat 2026-02-16].
340. TIRON-TUDOR, A.; T. OPRISOR and G. ZANELATO. The mimicry of integrated reporting: an analysis of the Principles-Based approach. In: *Integrated Reporting: Antecedents and Perspectives for Organizations and Stakeholders*. Online. Cham: Springer, 2019, pp. 153-168. Disponibil: https://doi.org/10.1007/978-3-030-01719-4_8 [accesat 2026-02-16].
341. TORELLI, R.; F. BALLUCHI and K. FURLOTTI. The materiality assessment and stakeholder engagement: A content analysis of sustainability reports. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. Online. 2020, vol. 27, no. 2, pp. 470–484. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/csr.1813> [accesat 2026-02-16].
342. TSAKUMIS, G. T. The influence of culture on accountants’ application of financial reporting rules. *Abacus*. Online. 2007, vol. 43, no. 1, pp. 27-48. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/j.1467-6281.2007.00216.x> [accesat 2026-02-16].

343. TURCU, R. Integrated Reporting: The Next Step Ahead for a Sustainable Society. *European Journal of Business Science and Technology*. Online. 2015, vol. 1, no. 1, pp. 65-77. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.11118/ejobsat.v1i1.38> [accesat 2026-02-16].
344. ULUPUI, I. G. K. A.; Y. MURDAYANTI; M. YUSUF; I. PAHALA and A. ZAKARIA, Integrated reporting disclosure and its implications on investor reactions. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*. Online. 2020, vol. 7, no. 12, pp. 433-444. Disponibil: <https://doi.org/10.13106/jafeb.2020.vol7.no12.433> [accesat 2026-02-16].
345. VAZ, N.; B. FERNANDEZ-FEIJOO and S. RUIZ. Integrated reporting: an international overview. *Business Ethics: A European Review*. Online. 2016, vol. 25, no. 4, pp. 577-591. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/beer.12125> [accesat 2026-02-16].
346. VELTE, P. and M. STAWINOAGA. Integrated reporting: The current state of empirical research, limitations and future research implications. *Journal of Management Control*. Online. 2017, vol. 28, pp. 275-320. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/s00187-016-0235-4> [accesat 2026-02-16].
347. VENA, L., S. SCIASCIA and A. CORTESI, A. Integrated reporting and cost of capital: The moderating role of cultural dimensions. *Journal of international financial management & accounting*. Online. 2020, vol. 31, no. 2, pp. 191-214. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/jifm.12113> [accesat 2026-02-16].
348. VERGIL, H.; M. MURSAL and M. KAPLAN. The causal relationship between public investment in renewable energy and climate change performance index. *International Journal of Energy Economics and Policy*. Online. 2025, vol. 15, no. 1, pp. 121-130. Disponibil: <https://doi.org/10.32479/ijeep.17308> [accesat 2026-02-16].
349. VITOLLA, F. and N. RAIMO. Adoption of integrated reporting: Reasons and benefits—A case study analysis. *International Journal of Business and Management*. Online. 2018, vol. 13, no. 12, pp. 244-250. Disponibil: <https://doi.org/10.5539/ijbm.v13n12p244> [accesat 2026-02-16].
350. VITOLLA, F.; A. MARRONE and N. RAIMO. Integrated reporting and integrated thinking: A case study analysis. *Corporate Ownership and Control*. Online. 2020, 18, no. 1, pp. 281-291. Disponibil: <http://doi.org/10.22495/cocv18i1siart4> [accesat 2026-02-16].
351. VITOLLA, F.; A. SALVI; N. RAIMO; F. PETRUZZELLA and M. RUBINO. The impact on the cost of equity capital in the effects of integrated reporting quality. *Business Strategy and the Environment*. Online. 2020, vol. 29, no. 2, pp. 519-529. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/bse.2384> [accesat 2026-02-16].

352. VITOLLA, F.; N. RAIMO and M. RUBINO. Board characteristics and integrated reporting quality: An agency theory perspective. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. Online. 2020, vol. 27, no. 2, pp. 1152-1163. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/csr.1879> [accesat 2026-02-16].
353. VITOLLA, F.; N. RAIMO; M. RUBINO and A. GARZONI. How pressure from stakeholders affects integrated reporting quality. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. Online. 2019, vol. 26, no. 6, pp. 1591-1606. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/csr.1850> [accesat 2026-02-16].
354. VITOLLA, F.; N. RAIMO; M. RUBINO and A. GARZONI. The determinants of integrated reporting quality in financial institutions. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*. Online. 2020, vol. 20, no. 3, pp. 429-444. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/CG-07-2019-0202> [accesat 2026-02-16].
355. VITOLLA, F.; N. RAIMO; M. RUBINO and A. GARZONI. The impact of national culture on integrated reporting quality. A stakeholder theory approach. *Business strategy and the environment*. Online. 2019, vol. 28, no. 8, pp. 1558-1571. Disponibil: <https://doi.org/10.1002/bse.2332> [accesat 2026-02-16].
356. VRF. *Integrated Thinking Principles. Value creation through organizational resilience*. Online. 2022. Disponibil: https://integratedreporting.ifrs.org/wp-content/uploads/2022/07/VRF_ITP-v1point0.pdf [accesat 2026-02-16].
357. WADDELL, S. and L. D. BROWN. Fostering intersectoral partnering: A guide to promoting cooperation among government, business, and civil society actors. *IDR reports*. Online. 1997, vol. 13, no. 3, pp. 1-26. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/252822990_Fostering_Intersectoral_Partnering_A_Guide_to_Promoting_Cooperation_Among_Government_Business_and_Civil_Society_Actors [accesat 2026-02-16].
358. WAHYUNI, P. D. The Role of IFRS S1 and S2 in Enhancing Transparency and Accountability of ESG Reports: A Systematic Review. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*. Online. 2025, vol. 25, no. 1, pp. 1-12. Disponibil: <https://doi.org/10.9734/ajeba/2025/v25i11628> [accesat 2026-02-16].
359. WALLACE, R. O.; K. NASER and A. MORA. The relationship between the comprehensiveness of corporate annual reports and firm characteristics in Spain. *Accounting and Business Research*. Online. 1994, vol. 25, no. 97, pp. 41-53. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/00014788.1994.9729927> [accesat 2026-02-16].

360. WANG, J.; G. TIAN; W. FAN and D. LUO. The effect of mandatory regulation on corporate social responsibility reporting quality: Evidence from China. *Journal of Applied Business Research*. Online. 2017, vol. 33, no. 1, pp. 67-86. Disponibil: <https://doi.org/10.19030/jabr.v33i1.9861> [accesat 2026-02-16].
361. WANG, R.; S. ZHOU and T. WANG. Corporate governance, integrated reporting and the use of credibility-enhancing mechanisms on integrated reports. *European Accounting Review*. Online. 2020, vol. 29, no. 4, pp. 631-663. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/09638180.2019.1668281> [accesat 2026-02-16].
362. WEILAND, S.; T. HICKMANN; M. LEDERER; J. MARQUARDT and S. SCHWINDENHAMMER. The 2030 agenda for sustainable development: transformative change through the sustainable development goals?. *Politics and Governance*. Online. 2021, vol. 9, no. 1, pp. 90-95. Disponibil: <https://doi.org/10.17645/pag.v9i1.4191> [accesat 2026-02-16].
363. WILD, S. and C. van STADEN. Integrated reporting: Initial analysis of early reporters – An institutional theory approach. In: *7th Asia Pacific interdisciplinary accounting research conference*, Kobe. Online. 2013. Disponibil: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3163774> [accesat 2026-02-16].
364. WILMSHURST, T. D. and G. R. FROST. Corporate environmental reporting: A test of legitimacy theory. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Online. 2000, vol. 13, no. 1, pp. 10-26. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/09513570010316126> [accesat 2026-02-16].
365. WÓJCICKA, M. and M. ŁĘSKI. The concept of sustainable development in the UN activity. In: *Collective human rights*. Online. 2015, pp. 341-354. Disponibil: https://www.researchgate.net/profile/Pawel-Sitek/publication/282703595_The_human_right_to_the_safe_deposit-credit_institutions/links/5619177808aea80367202df0/The-human-right-to-the-safe-deposit-credit-institutions.pdf#page=198 [accesat 2026-02-16]
366. WORLD COMMISSION ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT (ed.). *Our common future*. Oxford paperbacks. Online. Oxford, New York: Oxford University Press, 1987. Disponibil: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> [accesat 2026-02-16].
367. *World Intellectual Capital Initiative. Connectivity background paper for integrated reporting*. Online. 2013. Disponibil: <https://www.integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/07/IR-Background-Paper-Connectivity.pdf> [accesat 2026-02-16].

368. YILDIRIM, G.; T. U. KOCAMIŞ and F. Ö. TÜRÜDÜOĞLU. Integrated Reporting: A Template for Energy Companies. In: Soner GOKTEN (ed.), *Accounting and corporate reporting – Today and Tomorrow*. Online. 2017, p. 15. Disponibil: <https://dx.doi.org/10.5772/intechopen.68921> [accesat 2026-02-16].
369. Yip, A. W.; W. Y. YU and Q. W. IP. Motivating small and medium-sized listed companies for better Environmental, Social and Governance (ESG) reporting in Hong Kong. *Public Administration and Policy*. Online. 2024, vol. 27, no. 2, pp. 220-234. Disponibil: <https://doi.org/10.1108/PAP-05-2024-0068> [accesat 2026-02-16].
370. YUCEMOZ, Mert. Integrated reporting: conceptual approaches to implementation and development prospects. Online. 2022. Disponibil: <http://doi.org/10.30525/978-9934-26-220-3-9> [accesat 2026-02-16].
371. YÜKSEL, F. Entegre raporlama, değer yaratma ve entelektüel katma değer katsayisi: Bist kurumsal yönetim endeksinde bir uygulama. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*. Online. 2018, vol. 20, pp. 473-492. Disponibil: <https://dergipark.org.tr/en/pub/mbdd/issue/42789/517740> [accesat 2026-02-16].
372. YULYAN, M.; W. YADIATI and S. ARYONINDITO. The influences of good corporate governance and company age on integrated reporting implementation. *Journal of Accounting Auditing and Business*. Online. 2021, vol. 4, no. 1. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.24198/jaab.v4i1.31761> [accesat 2026-02-16].
373. YUSOF, S.M. Social environmental disclosure between gri-sustainability reporting and iirc-integrated reporting among european companies. *International Business Research*. Online. 2018, vol. 11, no. 6, pp. 185-198. Disponibil: <https://doi.org/10.5539/ibr.v11n6p185> [accesat 2026-02-14].
374. ZHOU, S.; R. SIMNETT and W. GREEN. Does integrated reporting matter to the capital market?. *Abacus*. Online. 2017, vol. 53, no. 1, pp. 94-132. Disponibil: <https://doi.org/10.1111/abac.12104> [accesat 2026-02-16].

ANEXE

Compararea cadrelor utilizate în procesul de structurare și întocmire a rapoartelor integrate

Numele cadrului de raportare	Ghidul GRI de raportare a durabilității	Cadrul de Raportare Integrată
<i>Tip de raport</i>	Raport privind durabilitatea	Raport integrat
<i>Obligativitatea prezentării</i>	Voluntar	Voluntar
<i>Aplicabilitatea geografică</i>	Internațional	Internațional
<i>Scop</i>	Standardele GRI au ca scop ghidarea entităților în procesul de prezentare publică a celor mai semnificative efecte asupra economiei, mediului și oamenilor, inclusiv impactul asupra drepturilor omului și modul în care entitățile gestionează aceste impacturi.	Scopul CRI este de a crea un echilibru corespunzător între flexibilitate și prescriere, care să recunoască ampla variabilitate a circumstanțelor individuale ale diferitelor entități, garantând, totodată, un nivel acceptabil de comparabilitate între entități, în vederea satisfacerii cererii de informații
<i>Obiectivul raportului</i>	Impactul asupra dezvoltării durabile (economice și ESG)	Prezentarea procesului de creare de valoare în cadrul entității
<i>Gradul de detaliere</i>	Ghid general/Ghid pe sector/Ghid pe tematici	Cadru general
<i>Public țintă</i>	Toate grupurile de interes	Toate grupurile de interes, dar se acordă atenție deosebită investitorilor și factorilor de decizie
<i>Tipuri de entități</i>	Orice entitate, indiferent de dimensiune, sector sau locație	Entități de orice dimensiune din sectorul privat (<i>prin adaptare, poate fi aplicat și de instituții publice și organizații nonguvernamentale</i>)
<i>Abordarea pragului de semnificație</i>	Standardele de raportare GRI adoptă un concept de dublă semnificație, identificând atât problemele ESG care (potențial) au un impact financiar semnificativ (adică problemele relevante pentru investitori), cât și problemele care vor influența evaluările altor părți interesate (subiecte care afectează oamenii și mediul în afara organizației).	IIRC se referă la o problemă semnificativă ca fiind una care afectează substanțial, sau are potențialul de a afecta substanțial, strategia organizației, modelul său de afaceri și unul sau mai multe dintre capitalele pe care le utilizează sau le influențează pe termen scurt, mediu sau lung.
<i>Principii de raportare</i>	1. Precizie 2. Echilibru 3. Claritate 4. Comparabilitate 5. Completitudine 6. Contextul durabilității 7. Promptitudine 8. Verificabilitate	1. Direcție strategică și orientarea viitoare 2. Conectivitatea informațiilor 3. Relațiile cu părțile interesate 4. Pragul de semnificație 5. Concizia 6. Fiabilitatea și exhaustivitatea 7. Consecvența și comparabilitatea
<i>Elemente de conținut a raportului</i>	1. Organizația și practicile sale de raportare 2. Activitățile și angajații 3. Guvernanța 4. Strategii, politici și practici 5. Implicarea părților interesate	1. Prezentarea și mediul extern 2. Guvernanța 3. Modelul de afaceri 4. Riscurile și oportunitățile 5. Strategia și alocarea resurselor 6. Performanța 7. Perspectivele 8. Baza de întocmire și prezentare

Sursa: elaborat de autor în baza CRI și prevederilor GRI

Explicarea etapizată a evoluției raportării corporative de la abordarea financiară la abordarea integrată

Etapa, perioada	Descrierea perioadei	Tipul de raportare	Comentarii
Etapa I (până în anii 1970)	Neglijența industrială	Raportare financiară tradițională	Entitățile sunt orientate în comunicarea poziției și performanței financiare (profit, pierderi, etc.) luând în considerare informațiile economico-financiare istorice [151]. Rapoartele financiare erau întocmite pentru autoritățile fiscale și acționari, purtând un caracter obligatoriu de conformare strict la reglementările impuse. În această perioadă, lipsește orientarea strategică pe termen lung, dar și responsabilitatea față de impactului social și de mediu al activității entității.
Etapa II (1970-1980)	Conștientizarea impactului ecologic	Raportare financiară tradițională	Deceniul este marcat de presiuni sociale după multiplele dezastre ecologice survenite, însă entitățile încă nu au o orientare în direcția comunicării nefinanciare. Motivați de impactul dezastruos asupra mediului, în anul 1972, reprezentanții a 113 state membre a ONU au adoptat Declarația de la Stockholm, drept rezultat al Conferinței privind Mediul Uman. Acest eveniment a marcat începutul cooperării internaționale în domeniul problemelor de mediu.
Etapa III (1980 - 1990)	Geneza conceptului de dezvoltare durabilă	Raportare financiară tradițională și comunicări voluntare privind mediul	În cadrul Raportului Brundtland, din 1987, a fost formulată prima definiție oficială a dezvoltării durabile, solicitând schimbarea modelelor de consum și de producție. În același timp, fondarea CERES a pus bazele primului cadru de evaluare a performanței de mediu a entităților, facilitând în acest sens înțelegerea de către entități a cerințelor la care trebuie să se conformeze.
Etapa IV (1990 - 2000)	Structurarea și standardizarea responsabilității corporative	Raportare financiară tradițională și raportare de mediu/CSR voluntară și izolată	În anii 90, a avut loc o dezvoltare mai vizibilă în direcția responsabilității corporative, fiind înregistrate primele inițiative privind impactul asupra mediului și societății. Se remarcă apariția conceptului de CSR și publicarea voluntară a rapoartelor sociale și de mediu. Elkington J. și Rowlands I., prin lucrarea lor dau viață unui nou concept „ <i>Triple Bottom Line</i> ” (profit, oameni, planetă), contribuind în acest sens dezvoltarea raportării integrate, sociale și de mediu. Autorii susțin că „justiția socială, prosperitatea economică și calitatea mediului sunt cele trei elemente cheie ... de măsurare a performanței corporative” [118]. În anul 2004, Prințul Charles lansează proiectul Accounting for Sustainability, introducând conceptul de „ <i>raportare conectată</i> ”.
Etapa V (2000-2010)	Incorporarea principiilor de durabilitate în planificarea strategică	Raportare financiară tradițională, raportare privind durabilitatea și raportare CSR	În această etapă au fost emise standardele GRI, acestea stând la baza începuturilor raportării privind durabilitatea. A fost integrată corelația capitalurilor și s-a remarcat legătura dintre guvernanta, performanță și strategiile pe termen lung. Cercetătorii Brown H., de Jong M. și Levy D., consideră standardele GRI o forță instituțională transformatoare, ce a revoluționat domeniul sustenabilității corporative [42].

Etapa, perioada	Descrierea perioadei	Tipul de raportare	Comentarii
Etapa VI (2010-2020)	Dezvoltarea conceptuală și implementarea practică a raportării integrate	Raportarea integrată și raportarea privind durabilitatea	În anul 2010, A4S și GRI înființează Consiliul Internațional pentru Raportare Integrată, care la rândul său, a lansat și dezvoltat cadrul general de raportare integrată, fiind promovat la nivel global. Scopul raportului propus este de a prezenta informațiile financiare și nefinanciare într-un singur raport și crearea de valoare pe termen lung. Una dintre lucrările de impact publicate în această perioadă este „ <i>One report: Integrated reporting for a sustainable strategy</i> ”, cartea ce a reflectat viziunea autorilor Eccles R. și Krzus M. privind necesitatea unificării rapoartelor financiare și a celor nefinanciare [113]. Totodată, angajamentul națiunilor în dezvoltarea durabilă a fost reiterat prin adoptarea ODD-urilor, în anul 2015.
Etapa VII (2020 până în prezent)	Raportare integrată consolidată și standardizată	Raportarea cu tendință de reglementare și standardizare globală	În ianuarie 2023, apare Directiva CSRD ce impune obligativitatea raportării nefinanciare a entităților mari, dar și cele cotate la bursă. Studiile demonstrează deja că entitățile de dimensiuni mari și cele din industrii sensibile aliniază rapoartele integrate la standardele ESRS, demonstrându-și tendința de conformitate cu noile reglementări [296]. La scurt timp, au fost adoptate și publicate IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information și S2 Climate-related Disclosures de către ISSB, focusându-se pe dimensiunile ESG, inițiind o nouă etapă privind prezentarea informațiilor legate de durabilitate pe piețele de capital din întreaga lume. Scopul punerii în aplicare a Standardelor ISSB a fost pentru a ajuta entitățile să își prezinte informațiile privind sustenabilitatea într-un mod solid, comparabil și verificabil cât și pentru a satisface nevoile tuturor stakeholderilor [358]. Aceste standarde au venit drept răspuns la schimbarea semnificativă a investitorilor, care în luarea deciziilor pentru investiții, au început să acorde o atenție sporită aspectelor de mediu, sociale și de ESG [114].
Tendențe de viitor (post 2025)	Consolidarea raportării integrate în era digitalizării și inteligenței artificiale	Raportare integrată digitală	În era dezvoltării digitalizării și tehnologiilor AI, raportarea inevitabil va fi revoluționară prin: XBRL (eXtensible Business Reporting Language), blockchain, automatizare ESG prin AI și Big data. În acest context, Peters G. și Panayi E. au făcut o prezentare generală a conceptului de tehnologie blockchain și a potențialului său de a revoluționa domeniul economic [269]. Mai mult, Rane N., Choudhary S. și Rane J. evidențiază impactul benefic al aplicării inteligenței artificiale în îmbunătățirea practicilor ESG [298]. În susținerea acestei idei, Lim T. a confirmat potențialul promițător pe care îl are integrarea AI în practici de investiții durabile și etice [214].

Sursa: elaborat de autor

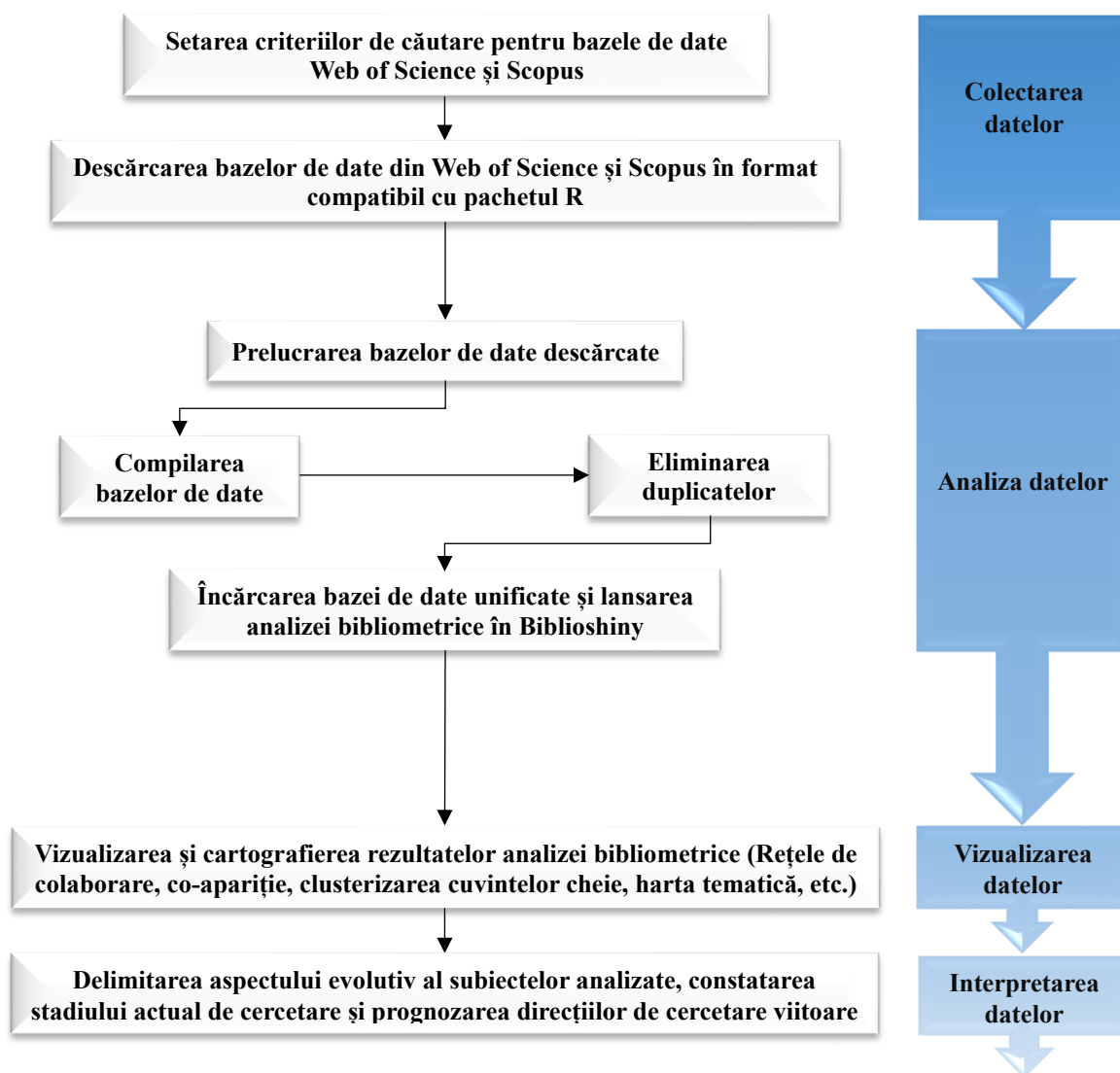
Sinteza definițiilor raportării integrate

Nr. d/o	Autorii	Definiția	Sinteza autorului
Raportarea integrată ca proces			
1.	Eccles R., Krzus M. și Tapscott D.	„(...) un proces care cuprinde în rapoartele anuale informațiile companiilor aspectele ESG”[113].	Deși toți autorii grupați percep raportarea integrată ca un proces, fiecare dintre ei a inclus în definiții o abordare proprie. Astfel, Eccles, Krzus și Tapscott au menționat componentele ESG ca informații ce sunt prezentate într-un raport integrat. IIRC a evidențiat că acest proces este bazat pe gândire integrată, pe când da Costa Marques l-a identificat ca un proces de management și control. Autorul Yüksel contribuie cu o viziune interesantă, precizând că raportarea integrată este un proces de transfer a informațiilor despre capitaluri din interior spre exterior. Cercetătorul Botez, spre deosebire de ceilalți, definește raportarea integrată ca un set de procese și activități.
2.	International Integrated Reporting Council	„(...) un proces bazat pe gândire integrată care are ca rezultat un raport integrat periodic al unei organizații despre crearea de valoare în timp și comunicările conexe legate de aspectele creării de valoare” [179].	
3.	Botez D.	„Raportarea integrată este un set de procese și activități care au ca rezultat vizibil și concis o raportare periodică cu privire la modul în care strategia, managementul, performanța și previziunile organizației permit crearea și menținerea valorii pe termen lung” [37].	
4.	Busco C. et al.	„Raportarea integrată este un proces care are ca rezultat comunicarea creării de valoare în timp, prin intermediul raportului anual integrat” [48].	
5.	Maniora J.	„Raportarea integrată poate fi înțeles ca un proces de internalizare a noilor norme etice, manifestat în raportare și practici de management mai etice, datorită unui accent sporit pe integrarea aspectelor ESG în modelul de afaceri al companiei” [227, p. 756].	
6.	Yüksel F.	„Raportarea integrată poate fi definită ca procesul de transfer a valorii create de o corporație asupra capitalului financiar și intelectual către utilizatorii de informații” [371, p. 473].	
7.	da Costa Marques M.	„Raportarea integrată este înțeleasă ca un proces de management și control, care are ca rezultat comunicarea unui raport integrat și periodic privind crearea de valoare în timp” [90, p. 4322].	
Raportarea integrată ca instrument			
1.	Vitolla F. și Raimo N.	„Raportarea integrată este un instrument de raportare inovator și eficient care include informații financiare și nefinanciare” [349].	Autorii ce definesc raportarea integrată ca instrument, formulează și o idee comună despre comunicarea problemelor și performanței durabile în cadrul raportului, excepție cercetătorii Vitolla și Raimo care menționează doar prezența informațiilor financiare și nefinanciare.
2.	Busco C. și Sofra E.	„Raportarea integrată este un instrument valid în dezvoltarea unei mai bune conștientizări asupra relației dintre procesul de creare de valoare al unei organizații și problemele de dezvoltare durabilă (...)” [46, p. 200].	
3.	Hassani H., Unger S. și Entezarian M.	„Raportarea integrată poate fi înțeleasă ca un instrument pentru transmiterea internă a informațiilor, dar și ca o modalitate de a îmbunătăți calitatea comunicării politicilor ESG” [161, p. 6].	
4.	Rahmansyah A., Mulyany R. și Geumpana T.	„Raportarea integrată este un instrument pentru ilustrarea performanței durabile în raport cu valorile de bază, obiectivele și țințele unei companii” [291, p. 269].	
Raportarea integrată ca îmbinare a diferitor tipuri de rapoarte			
1.	Dr. Markus Kreher, Klynveld Peat	„Raportarea integrată este un concept cuprinzător care combină raportarea financiară tradițională (cum ar fi bilanțul sau situația fluxurilor de numerar) cu elemente de raportare nefinanciară (cum ar fi raportarea privind	Cercetătorii explică raportarea integrată ca o formă de raportare ce întrunește raportul financiar

Nr. d/o	Autorii	Definiția	Sinteza autorului
	Marwick Goerdeler (KPMG)	durabilitatea, raportarea managementului riscului și aspectele de guvernanță corporativă)” [178].	obișnuit cu diferite tipuri de rapoarte, cum ar fi raportul de privind durabilitatea, raportul de management al riscurilor, raportul de guvernanță, etc. Pe lângă această accepțiune comună, Churet și Eccles consideră că acest tip de comunicare este destinat investitorilor; iar autorul Randa subliniază utilitatea decizională pe care o are raportarea integrată.
2.	Fifka M.	„Raportarea integrată se referă la includerea informațiilor sociale și de mediu în raportul anual obișnuit, în loc de a publica un raport nefinanciar de sine stătător” [132, p. 56].	
3.	Churet C. și Eccles R.	„Raportarea integrată poate fi înțeleasă ca convergența raportului privind durabilitatea și a raportului financiar într-o singură narațiune - o comunicare destinată în principal investitorilor, în care managementul de vârf își oferă opiniile despre modul în care problemele și inițiativele de sustenabilitate se așteaptă să contribuie pe termen lung la strategia de dezvoltare a afacerii” [66, p. 56].	
4.	Yıldırım G., Kocamış T. și Türüdüoğlu F.	„Raportarea integrată poate fi definită ca un raport complex care urmărește prezentarea rapoartelor anuale și rapoartelor privind durabilitatea într-un singur raport, precum și obiectivele și strategiile pe termen scurt, mediu și lung ale organizației” [368].	
6.	Randa I.	„Raportarea integrată este o amalgamare a raportării financiare tradiționale, a raportării de durabilitate și a dezvoltărilor de guvernanță corporativă menite să sporească utilitatea decizională a raportării corporative moderne” [297].	
Raportarea integrată ca îmbinare a informațiilor financiare și nefinanciare			
1.	Jeyaretnam T. și Niblock-Siddle K.	„Un raport integrat oferă cititorilor o imagine completă a performanței unei companii, conținând informații nefinanciare despre performanța ESG, împreună cu informații financiare” [191].	Cercetătorii descriu raportarea integrată ca un raport cuprinzător, ce reunește aspecte financiare și nefinanciare pentru a evidenția integral performanța organizațională. Autorii Mitrovic, Jurcic și Trifunovic evidențiază rolul informațiilor financiare și nefinanciare în reflectarea integrării dezvoltării durabile în activitățile entității. Yucemoz, pe de altă parte, include în definiția raportării integrate mențiuni despre creșterea transparenței și îmbunătățirea relațiilor cu părțile interesate.
2.	Mitrovic R., Jurcic A. și Trifunovic D.	„Raportarea integrată poate fi definită ca o descriere integrată a performanței companiei, atât financiară, cât și nefinanciară, pentru a arăta măsura în care compania încorporează ideea dezvoltării durabile în operațiunile sale” [245, p. 55].	
3.	Salloomi R. și Yahya A.	„Raportarea integrată poate fi definită ca un model modern de raportare a unităților economice cu o perspectivă informațională cuprinzătoare prin care informațiile esențiale (financiare și nefinanciare) sunt comunicate într-o manieră coerentă și echilibrată” [307, p. 616].	
4.	Yucemoz M.	„Raportarea integrată combină informațiile financiare și nefinanciare pentru a spori transparența, crearea de valoare și relațiile cu părțile interesate, aliniindu-se la provocările economice și de mediu în evoluție la nivel mondial pentru îmbunătățirea proceselor de luare a deciziilor” [370].	

Sursa: elaborat de autor

Diagrama fluxului analizei bibliometrice realizate prin intermediul Bibliometrix

Sursa: elaborat de autor

Date generale privind bazele de date extrase de pe platformele Web of Science și Scopus

Indicatori	Raportare integrată	Calitatea raportării integrate
<i>Criterii de căutare</i>	<i>Tema: „integrated reporting” sau „integrated reports” sau „integrated report”</i>	<i>Tema: „integrated reporting quality” sau „integrated reports quality” sau „integrated report quality”</i>
<i>Rezultate obținute Web of Science</i>	1287	51
<i>Rezultate obținute Scopus</i>	1506	57
<i>Rezultate după unificarea bazelor de date și eliminarea duplicatelor</i>	1863	66
<i>Perioada</i>	1965-2024	2014-2024
<i>Surse</i>	826	44
<i>Nr. de autori</i>	3627	144
<i>Lucrări cu un singur autor</i>	290	0
<i>Co-autori per cercetare</i>	2,88	3,14
<i>Rata de creștere anuală</i>	7,39%	24,57%
<i>Referințe</i>	10712	445
<i>Cuvinte-cheie</i>	3328	193
<i>Vechimea medie a publicațiilor</i>	5,51	2,48
<i>Citări medii ale publicațiilor</i>	20,03	26,68
<i>% Colaborărilor internaționale</i>	2,469%	3,03%

Sursa: elaborat de autor

Sumar al răspunsurilor la chestionar

Acronim	Descriere	Simbol	Frecvența și ponderea răspunsurilor
<i>Țară</i>	Țara de origine a entității	-	Republica Moldova – 144 respondenți (47,5%); România – 159 respondenți (52,5%).
<i>Mărime</i>	Dimensiunea entității	-	Mari și mijlocii – 144 respondenți (47,5%); Mici – 100 respondenți (33%); Micro – 59 respondenți (19,5%).
<i>Sector</i>	Domeniul de activitate economic al entității	-	Producție – 40 respondenți (13,2%); Comerț – 51 respondenți (16,8%); Servicii – 212 respondenți (70%).
<i>Vechime</i>	Vechimea entității	-	Sub 1 an – 2 respondenți (0,7%); Între 1-3 ani – 21 respondenți (6,9%); Între 3-5 ani – 20 respondenți (6,6%); Între 5-10 ani – 61 respondenți (20,1%); Peste 10 ani – 199 respondenți (65,7%).
<i>Ocupație</i>	Poziția respondentului în cadrul entității	-	Administrativ – 58 respondenți (19,1%); Cercetare/inovare – 13 respondenți (4,3%); Financiar/contabil – 93 respondenți (30,7%); Manager – 53 respondenți (17,5%); Manager și proprietar – 27 respondenți (8,9%); Marketing și vânzări – 35 respondenți (11,6%); Tehnic – 24 respondenți (7,9%).
<i>Vechime salariat</i>	Vechimea salariatului în entitate	-	Mai puțin de 1 an – 43 respondenți (14,2%); Între 1-3 ani – 91 respondenți (30%); Între 3-5 ani – 71 respondenți (23,4%); Mai mult de 5 ani – 98 respondenți (32,3%).
<i>Studii</i>	Ultimul ciclu de studii absolvit	-	Doctorat – 31 respondenți (10,2%); Licență – 109 respondenți (36%); Liceu – 37 respondenți (12,2%); Masterat – 107 respondenți (35,3%); Școală de meserii – 19 respondenți (6,3%).
<i>Dezvoltare profesională</i>	Încurajarea angajaților să își dezvolte abilitățile și cariera pe termen lung	S	Da – 218 respondenți (71,9%); Nu – 29 respondenți (9,6%); Nu corespunde – 3 respondenți (1%); Nu știu – 2 respondenți (0,7%); Planificat – 51 respondenți (16,8%).
<i>Flexibilitate program</i>	Personalizarea programului de lucru în funcție de nevoile angajaților	S	Da – 185 respondenți (61,1%); Nu – 71 respondenți (23,4%); Nu corespunde – 2 respondenți (0,7%); Nu știu – 8 respondenți (2,6%); Planificat – 37 respondenți (12,2%).
<i>Lucru de la distanță</i>	Posibilitatea de a lucra de acasă	S	Da – 113 respondenți (37,3%); Nu – 128 respondenți (42,2%); Nu corespunde – 7 respondenți (2,3%); Nu știu – 10 respondenți (3,3%); Planificat – 45 respondenți (14,9%).
<i>Implicarea angajaților</i>	Consultarea angajaților asupra problemelor importante care privesc activitatea entității	S	Da – 195 respondenți (64,4%); Nu – 55 respondenți (18,2%); Nu corespunde – 3 respondenți (1%); Nu știu – 21 respondenți (6,9%); Planificat – 29 respondenți (9,6%).
<i>Participații la capitalul entității</i>	Angajații beneficiază de participații la capitalul entității	S	Da – 89 respondenți (29,4%); Nu – 159 respondenți (52,5%); Nu corespunde – 13 respondenți (4,3%); Nu știu – 25 respondenți (8,3%); Planificat – 17 respondenți (5,6%).
<i>Participații la profitul entității</i>	Angajații beneficiază de participații la profitul entității	S	Da – 106 respondenți (35%); Nu – 141 respondenți (46,5%); Nu corespunde – 9 respondenți (3%); Nu știu – 21 respondenți (6,9%); Planificat – 26 respondenți (8,6%).
<i>Sănătate, siguranță și relaxare</i>	Protejarea angajaților prin programe de sănătate, siguranță și relaxare	S	Da – 192 respondenți (63,4%); Nu – 71 respondenți (23,4%); Nu corespunde – 6 respondenți (2%); Nu știu – 5 respondenți (1,7%); Planificat – 29 respondenți (9,6%).
<i>Politici antidiscriminare</i>	Aplicarea politicilor pentru evitarea discriminării în recrutarea personalului dar și ulterior	S	Da – 194 respondenți (64%); Nu – 38 respondenți (12,5%); Nu corespunde – 3 respondenți (1%); Nu știu – 30 respondenți (9,9%); Planificat – 38 respondenți (12,5%).
<i>Climat de muncă echilibrat</i>	Asigurarea unui climat de muncă echilibrat pentru toți angajații	S	Da – 234 respondenți (77,2%); Nu – 26 respondenți (8,6%); Nu corespunde – 3 respondenți (1%); Nu știu – 7 respondenți (2,3%); Planificat – 33 respondenți (10,9%).

Acronim	Descriere	Simbol	Frecvența și ponderea răspunsurilor
<i>Consum de energie</i>	Minimizarea impactului negativ prin reducerea consumului de energie	E	Da – 203 respondenți (67%); Nu – 44 respondenți (14,5%); Nu corespunde – 5 respondenți (1,7%); Nu știu – 7 respondenți (5,9%); Planificat – 33 respondenți (10,9%).
<i>Resurse naturale</i>	Minimizarea impactului negativ prin reducerea consumului de resurse naturale	E	Da – 205 respondenți (67,7%); Nu – 43 respondenți (14,2%); Nu corespunde – 12 respondenți (4%); Nu știu – 17 respondenți (5,6%); Planificat – 26 respondenți (8,6%).
<i>Deșeuri</i>	Minimizarea impactului negativ prin măsuri de reducere și reciclare a deșeurilor	E	Da – 200 respondenți (66%); Nu – 37 respondenți (12,2%); Nu corespunde – 12 respondenți (4%); Nu știu – 17 respondenți (5,6%); Planificat – 37 respondenți (12,2%).
<i>Surse alternative de energie</i>	Minimizarea impactului negativ prin folosirea unor surse alternative de energie	E	Da – 133 respondenți (43,9%); Nu – 76 respondenți (25,1%); Nu corespunde – 10 respondenți (3,3%); Nu știu – 26 respondenți (8,6%); Planificat – 58 respondenți (19,1%).
<i>Energie regenerabilă</i>	Minimizarea impactului negativ prin recursul la energie regenerabilă	E	Da – 108 respondenți (35,6%); Nu – 90 respondenți (29,7%); Nu corespunde – 11 respondenți (3,6%); Nu știu – 31 respondenți (10,2%); Planificat – 63 respondenți (20,8%).
<i>Transport ecologic</i>	Minimizarea impactului negativ prin alternative de transport cu impact mai redus asupra mediului	E	Da – 138 respondenți (45,5%); Nu – 80 respondenți (26,4%); Nu corespunde – 19 respondenți (6,3%); Nu știu – 19 respondenți (6,3%); Planificat – 47 respondenți (15,5%).
<i>Emisii de substanțe chimice</i>	Minimizarea impactului negativ prin evidențe calitative și cantitative ale emisiilor de agenți poluanți	E	Da – 140 respondenți (46,2%); Nu – 80 respondenți (26,4%); Nu corespunde – 20 respondenți (6,6%); Nu știu – 37 respondenți (12,2%); Planificat – 26 respondenți (8,6%).
<i>Produse și servicii noi</i>	Evaluarea impactului potențial asupra mediului în proiectarea produselor și serviciilor noi	E	Da – 165 respondenți (54,5%); Nu – 64 respondenți (21,1%); Nu corespunde – 17 respondenți (5,6%); Nu știu – 19 respondenți (6,3%); Planificat – 38 respondenți (12,5%).
<i>Certificare</i>	Deținerea certificatelor de management al mediului	E	Da – 134 respondenți (44,2%); Nu – 86 respondenți (28,4%); Nu corespunde – 18 respondenți (5,9%); Nu știu – 41 respondenți (13,5%); Planificat – 24 respondenți (7,9%).
<i>Proces de producție ecologic</i>	Procese de producție care respectă mediul înconjurător	E	Da – 153 respondenți (50,5%); Nu – 40 respondenți (13,2%); Nu corespunde – 52 respondenți (17,2%); Nu știu – 24 respondenți (7,9%); Planificat – 34 respondenți (11,2%).
<i>Green Cost Efficiency</i>	Economisirea resurselor bănești prin reducerea impactului asupra mediului	E	Da – 181 respondenți (59,7%); Nu – 29 respondenți (9,6%); Nu corespunde – 15 respondenți (5%); Nu știu – 47 respondenți (15,5%); Planificat – 31 respondenți (10,2%).
<i>Transparență de mediu</i>	Furnizarea unor informații clare cu privire la impactul asupra mediului clienților, furnizorilor, comunității locale etc.	E	Da – 135 respondenți (44,6%); Nu – 85 respondenți (28,1%); Nu corespunde – 19 respondenți (6,3%); Nu știu – 27 respondenți (8,9%); Planificat – 37 respondenți (12,2%).
<i>Green Competitive Advantage</i>	Obținerea avantajelor competitive prin măsuri orientate spre protecția mediului	E	Da – 168 respondenți (55,4%); Nu – 47 respondenți (15,5%); Nu corespunde – 19 respondenți (6,3%); Nu știu – 41 respondenți (13,5%); Planificat – 28 respondenți (9,2%).
<i>Etică în tranzacții</i>	Promovarea onestității și eticii în toate tranzacțiile	G	Da – 255 respondenți (84,2%); Nu – 10 respondenți (3,3%); Nu corespunde – 4 respondenți (1,3%); Nu știu – 9 respondenți (3%); Planificat – 25 respondenți (8,3%).
<i>Etică în promovare</i>	Respectarea normelor etice în materie de promovare	G	Da – 244 respondenți (80,5%); Nu – 18 respondenți (5,9%); Nu corespunde – 5 respondenți (1,7%); Nu știu – 11 respondenți (3,6%); Planificat – 25 respondenți (8,3%).

Acronim	Descriere	Simbol	Frecvența și ponderea răspunsurilor
<i>Onorarea contractelor</i>	Onorarea la timp a obligațiilor contractuale	G	Da – 233 respondenți (76,9%); Nu – 23 respondenți (7,6%); Nu corespunde – 8 respondenți (2,6%); Nu știu – 12 respondenți (4%); Planificat – 27 respondenți (8,9%).
<i>Feedback</i>	Asigurarea cadrului adecvat pentru feed-back	G	Da – 247 respondenți (81,5%); Nu – 15 respondenți (5%); Nu corespunde – 2 respondenți (0,7%); Nu știu – 9 respondenți (3%); Planificat – 30 respondenți (9,9%).
<i>Plângeri și reclamații</i>	Gestionarea plângerilor din partea clienților, furnizorilor și altor parteneri de afaceri	G	Da – 216 respondenți (71,3%); Nu – 22 respondenți (7,3%); Nu corespunde – 5 respondenți (1,7%); Nu știu – 11 respondenți (3,6%); Planificat – 49 respondenți (16,2%).
<i>Colaborare CSR</i>	Colaborarea cu alte organizații pentru a derula acțiuni CSR	G	Da – 169 respondenți (55,8%); Nu – 47 respondenți (15,5%); Nu corespunde – 8 respondenți (2,6%); Nu știu – 50 respondenți (16,5%); Planificat – 29 respondenți (9,6%).
<i>Formare comunitate</i>	Oportunități pentru formarea membrilor comunității locale	S*	Da – 181 respondenți (59,7%); Nu – 78 respondenți (25,7%); Nu corespunde – 8 respondenți (2,6%); Nu știu – 11 respondenți (3,6%); Planificat – 25 respondenți (8,3%).
<i>Furnizori locali</i>	Contracte de aprovizionare în primul rând cu furnizorii locali	S*	Da – 181 respondenți (59,7%); Nu – 59 respondenți (19,5%); Nu corespunde – 16 respondenți (5,3%); Nu știu – 24 respondenți (7,9%); Planificat – 23 respondenți (7,6%).
<i>Inițiative sociale</i>	Susținerea inițiativelor sociale	S*	Da – 199 respondenți (65,7%); Nu – 44 respondenți (14,5%); Nu corespunde – 8 respondenți (2,6%); Nu știu – 17 respondenți (5,6%); Planificat – 35 respondenți (11,6%).
<i>Acțiuni comunitare</i>	Participarea la acțiuni în comunitatea locală	S*	Da – 185 respondenți (61,1%); Nu – 52 respondenți (17,2%); Nu corespunde – 10 respondenți (3,3%); Nu știu – 20 respondenți (6,6%); Planificat – 36 respondenți (11,9%).
<i>Suport financiar comunitate</i>	Suport financiar constant pentru proiectele comunitare	S*	Da – 131 respondenți (61,1%); Nu – 90 respondenți (29,7%); Nu corespunde – 7 respondenți (2,3%); Nu știu – 33 respondenți (10,9%); Planificat – 42 respondenți (13,9%).
<i>Dialog cu comunitatea</i>	Dialog periodic deschis cu comunitatea locală pe probleme sensibile	S*	Da – 115 respondenți (38%); Nu – 98 respondenți (32,3%); Nu corespunde – 17 respondenți (5,6%); Nu știu – 31 respondenți (10,2%); Planificat – 42 respondenți (13,9%).
<i>Locuri de muncă noi</i>	Promovarea inițiativelor în direcția creării de noi locuri de muncă	S*	Da – 173 respondenți (57,1%); Nu – 63 respondenți (20,8%); Nu corespunde – 7 respondenți (2,3%); Nu știu – 13 respondenți (4,3%); Planificat – 47 respondenți (15,5%).
<i>etică anti-corupție</i>	Principii pentru prevenirea și combaterea corupției	S*	Da – 197 respondenți (65%); Nu – 44 respondenți (14,5%); Nu corespunde – 9 respondenți (3%); Nu știu – 22 respondenți (7,3%); Planificat – 31 respondenți (10,2%).
<i>etică în marketing</i>	Campanii de marketing fundamentate pe principii etice	S*	Da – 200 respondenți (66%); Nu – 26 respondenți (8,6%); Nu corespunde – 13 respondenți (4,3%); Nu știu – 30 respondenți (9,9%); Planificat – 34 respondenți (11,2%).
<i>Valori și reguli de conduită</i>	Definirea periodică, în mod clar, un număr de valori-cheie și un număr de reguli de conduită	G*	Da – 226 respondenți (74,6%); Nu – 28 respondenți (9,2%); Nu corespunde – 1 respondent (0,3%); Nu știu – 16 respondenți (5,3%); Planificat – 32 respondenți (10,6%).
<i>Comunica-rea valorilor organizaționale</i>	Comunicarea valorilor entității angajaților, clienților, furnizorilor, partenerilor de afaceri	G*	Da – 226 respondenți (74,6%); Nu – 32 respondenți (10,6%); Nu corespunde – 2 respondenți (0,7%); Nu știu – 13 respondenți (4,3%); Planificat – 30 respondenți (9,9%).
<i>Comunica-rea standardelor organizaționale</i>	Comunicarea standardelor entității angajaților, clienților, furnizorilor, partenerilor de afaceri	G*	Da – 214 respondenți (70,6%); Nu – 36 respondenți (11,9%); Nu corespunde – 4 respondenți (1,3%); Nu știu – 12 respondenți (4%); Planificat – 37 respondenți (12,2%).
<i>Cultură organizațională</i>	Dezvoltarea unei culturi organizaționale care integrează practici CSR	G*	Da – 179 respondenți (59,1%); Nu – 32 respondenți (10,6%); Nu corespunde – 3 respondenți (1%); Nu știu – 46 respondenți (15,2%); Planificat – 43 respondenți (14,2%).

Acronim	Descriere	Simbol	Frecvența și ponderea răspunsurilor
<i>Valorizarea cunoștințelor</i>	Cunoștințele ca o valoare în sine atât pentru salariați, cât și pentru organizație	G*	Da – 234 respondenți (77,2%); Nu – 24 respondenți (7,9%); Nu corespunde – 3 respondenți (1%); Nu știu – 15 respondenți (5%); Planificat – 27 respondenți (8,9%).
<i>Valorizarea învățării continue</i>	Susținerea învățării continue de către salariați și grupuri, ca valoare distinctă a culturii organizaționale	G*	Da – 237 respondenți (78,2%); Nu – 14 respondenți (4,6%); Nu corespunde – 4 respondenți (1,3%); Nu știu – 14 respondenți (4,6%); Planificat – 34 respondenți (11,2%).
<i>Valorizarea inovării organizaționale</i>	Promovarea inovării, ca valoare distinctă a culturii organizaționale	G*	Da – 221 respondenți (72,9%); Nu – 21 respondenți (6,9%); Nu corespunde – 4 respondenți (1,3%); Nu știu – 26 respondenți (8,6%); Planificat – 31 respondenți (10,2%).
<i>Buget și obiective sociale</i>	Echilibrarea bugetului organizației cu responsabilități sociale	G*	Da – 170 respondenți (56,1%); Nu – 38 respondenți (12,5%); Nu corespunde – 8 respondenți (2,6%); Nu știu – 42 respondenți (13,9%); Planificat – 45 respondenți (14,9%).
<i>Familiaritate cu CSR</i>	Familiarizarea cu CSR înainte de completarea chestionarului	S*	Da – 151 respondenți (49,8%); Nu – 94 respondenți (31%); Vag – 58 respondenți (19,1%).
<i>Acționari</i>	Importanța CSR pentru acționari	S*	Importanță majoră – 146 respondenți (48,2%); Importanță relativă/medie – 133 respondenți (43,9%); Nesemnificativă – 24 respondenți (7,9%).
<i>Proprietari</i>	Importanța CSR pentru proprietari	S*	Importanță majoră – 145 respondenți (47,9%); Importanță relativă/medie – 135 respondenți (44,6%); Nesemnificativă – 23 respondenți (7,6%).
<i>Angajați</i>	Importanța CSR pentru angajați	S*	Importanță majoră – 127 respondenți (41,9%); Importanță relativă/medie – 143 respondenți (47,2%); Nesemnificativă – 33 respondenți (10,9%).
<i>Autorități locale</i>	Importanța CSR pentru autoritățile locale	S*	Importanță majoră – 190 respondenți (62,7%); Importanță relativă/medie – 89 respondenți (29,4%); Nesemnificativă – 24 respondenți (7,9%).
<i>Clienți</i>	Importanța CSR pentru clienți	S*	Importanță majoră – 149 respondenți (49,2%); Importanță relativă/medie – 112 respondenți (37%); Nesemnificativă – 42 respondenți (13,9%).
<i>Bănci</i>	Importanța CSR pentru bănci	S*	Importanță majoră – 115 respondenți (38%); Importanță relativă/medie – 135 respondenți (44,6%); Nesemnificativă – 53 respondenți (17,5%).
<i>Furnizori</i>	Importanța CSR pentru furnizori	S*	Importanță majoră – 134 respondenți (44,2%); Importanță relativă/medie – 139 respondenți (45,9%); Nesemnificativă – 30 respondenți (9,9%).
<i>Imaginea pe piață</i>	Aplicarea CSR ameliorează imaginea pe piață	G*	În foarte mare măsură – 29 respondenți (9,6%); În foarte mică măsură – 39 respondenți (12,9%); În mare măsură – 98 respondenți (32,3%); În mică măsură – 34 respondenți (11,2%); Într-o oarecare măsură – 103 respondenți (34%).
<i>Brand</i>	Aplicarea CSR ameliorează percepția publicului privind brandul entității	G*	În foarte mare măsură – 38 respondenți (12,5%); În foarte mică măsură – 27 respondenți (8,9%); În mare măsură – 106 respondenți (35%); În mică măsură – 35 respondenți (11,6%); Într-o oarecare măsură – 97 respondenți (32%).
<i>Reputație</i>	Aplicarea CSR ameliorează reputația entității	G*	În foarte mare măsură – 40 respondenți (13,2%); În foarte mică măsură – 28 respondenți (9,2%); În mare măsură – 109 respondenți (36%); În mică măsură – 37 respondenți (12,2%); Într-o oarecare măsură – 89 respondenți (29,4%).
<i>Statutul entității</i>	Aplicarea CSR îmbunătățește statutul entității în comunitatea de afaceri	G*	În foarte mare măsură – 27 respondenți (8,9%); În foarte mică măsură – 31 respondenți (10,2%); În mare măsură – 100 respondenți (33%); În mică măsură – 37 respondenți (12,2%); Într-o oarecare măsură – 108 respondenți (35,6%).
<i>Motivarea angajaților</i>	Aplicarea CSR motivează mai bine angajații	S*	În foarte mare măsură – 19 respondenți (6,3%); În foarte mică măsură – 33 respondenți (10,9%); În mare măsură – 93 respondenți (30,7%); În mică măsură – 55 respondenți (18,2%); Într-o oarecare măsură – 103 respondenți (34%).

Acronim	Descriere	Simbol	Frecvența și ponderea răspunsurilor
<i>Moralul angajaților</i>	Aplicarea CSR îmbunătățește moralul salariaților	S*	În foarte mare măsură – 22 respondenți (7,3%); În foarte mică măsură – 25 respondenți (8,3%); În mare măsură – 89 respondenți (29,4%); În mică măsură – 42 respondenți (13,9%); Într-o oarecare măsură – 125 respondenți (41,3%).
<i>Recrutarea angajaților</i>	Aplicarea CSR identifică noi surse de recrutare a unor salariați valoroși	S*	În foarte mare măsură – 21 respondenți (6,9%); În foarte mică măsură – 34 respondenți (11,2%); În mare măsură – 90 respondenți (29,7%); În mică măsură – 39 respondenți (12,9%); Într-o oarecare măsură – 119 respondenți (39,3%).
<i>Cerințele clienților</i>	Aplicarea CSR satisface mai bine cerințele clienților	G*	În foarte mare măsură – 24 respondenți (7,9%); În foarte mică măsură – 32 respondenți (10,6%); În mare măsură – 100 respondenți (33%); În mică măsură – 37 respondenți (12,2%); Într-o oarecare măsură – 110 respondenți (36,3%).
<i>Costuri de operare</i>	Aplicarea CSR stimulează reduceri ale costurilor de operare	G*	În foarte mare măsură – 20 respondenți (6,6%); În foarte mică măsură – 31 respondenți (10,2%); În mare măsură – 71 respondenți (23,4%); În mică măsură – 55 respondenți (18,2%); Într-o oarecare măsură – 126 respondenți (41,6%).
<i>Relații cu ONG-uri</i>	Aplicarea CSR dezvoltă relații de colaborare curentă cu ONG-uri și alte organizații sociale	S*	În foarte mare măsură – 24 respondenți (7,9%); În foarte mică măsură – 26 respondenți (8,6%); În mare măsură – 91 respondenți (30%); În mică măsură – 29 respondenți (9,6%); Într-o oarecare măsură – 133 respondenți (43,9%).
<i>Avantaj competitiv</i>	Aplicarea CSR sprijină obținerea de avantaj competitiv	G*	În foarte mare măsură – 22 respondenți (7,3%); În foarte mică măsură – 30 respondenți (9,9%); În mare măsură – 118 respondenți (38,9%); În mică măsură – 35 respondenți (11,6%); Într-o oarecare măsură – 98 respondenți (32,3%).
<i>Website</i>	Difuzarea acțiunilor CSR prin website-ul propriu	Q _R	Da – 83 respondenți (27,4%); Nu – 77 respondenți (25,4%); Nu corespunde – 14 respondenți (4,6%); Nu știu – 44 respondenți (14,5%); Planificat – 85 respondenți (28,1%).
<i>Campanii de marketing</i>	Difuzarea acțiunilor CSR prin campanii de marketing	Q _R	Da – 98 respondenți (32,3%); Nu – 78 respondenți (25,7%); Nu corespunde – 12 respondenți (4%); Nu știu – 40 respondenți (13,2%); Planificat – 75 respondenți (24,8%).
<i>Raport de mediu</i>	Difuzarea acțiunilor CSR prin rapoarte de mediu	E*	Da – 76 respondenți (25,1%); Nu – 105 respondenți (34,7%); Nu corespunde – 14 respondenți (4,6%); Nu știu – 48 respondenți (15,8%); Planificat – 60 respondenți (19,8%).
<i>Raport social</i>	Difuzarea acțiunilor CSR prin rapoarte sociale	Q _R	Da – 97 respondenți (32%); Nu – 89 respondenți (29,4%); Nu corespunde – 14 respondenți (4,6%); Nu știu – 54 respondenți (17,8%); Planificat – 49 respondenți (16,2%).
<i>Raport CSR</i>	Difuzarea acțiunilor CSR prin rapoarte CSR	Q _R	Da – 97 respondenți (32%); Nu – 80 respondenți (26,3%); Nu corespunde – 17 respondenți (5,6%); Nu știu – 58 respondenți (19,1%); Planificat – 51 respondenți (16,8%).
<i>Canale interne de comunicare</i>	Difuzarea acțiunilor CSR prin canale interne de comunicare	Q _R	Da – 128 respondenți (42,2%); Nu – 54 respondenți (17,8%); Nu corespunde – 16 respondenți (5,3%); Nu știu – 38 respondenți (12,5%); Planificat – 67 respondenți (22,1%).
<i>Raport de mediu*</i>	Raportul de mediu ca instrument CSR	E*	Da – 79 respondenți (26,1%); Nu – 98 respondenți (32,3%); Nu corespunde – 19 respondenți (6,3%); Nu știu – 58 respondenți (19,1%); Planificat – 49 respondenți (16,2%).
<i>EMAS</i>	EMAS ca instrument CSR	E*	Da – 89 respondenți (29,4%); Nu – 92 respondenți (30,4%); Nu corespunde – 11 respondenți (3,6%); Nu știu – 50 respondenți (16,5%); Planificat – 61 respondenți (20,1%).
<i>Raport social*</i>	Raportul social ca instrument CSR	Q _R	Da – 92 respondenți (30,4%); Nu – 108 respondenți (35,6%); Nu corespunde – 9 respondenți (3%); Nu știu – 50 respondenți (16,5%); Planificat – 44 respondenți (14,5%).
<i>AA1000SES</i>	AA1000SES ca instrument CSR	Q _R	Da – 71 respondenți (23,4%); Nu – 92 respondenți (30,4%); Nu corespunde – 9 respondenți (3%); Nu știu – 82 respondenți (27,1%); Planificat – 49 respondenți (16,2%).
<i>SA8000</i>	SA8000 ca instrument CSR	Q _R	Da – 85 respondenți (28,1%); Nu – 81 respondenți (26,7%); Nu corespunde – 10 respondenți (3,3%); Nu știu – 78 respondenți (25,7%); Planificat – 49 respondenți (16,2%).

Acronim	Descriere	Simbol	Frecvența și ponderea răspunsurilor
<i>Marcarea produselor</i>	Marcarea specială a produselor ca instrument CSR	Q _R	Da – 101 respondenți (33,3%); Nu – 63 respondenți (20,8%); Nu corespunde – 49 respondenți (16,2%); Nu știu – 40 respondenți (13,2%); Planificat – 50 respondenți (16,5%).
<i>Reticența managerilor</i>	Lipsa conștientizării din partea managerilor ca barieră în implementarea CSR	G*	În foarte mare măsură – 20 respondenți (6,6%); În foarte mică măsură – 40 respondenți (13,2%); În mare măsură – 97 respondenți (32%); În mică măsură – 30 respondenți (9,9%); Într-o oarecare măsură – 116 respondenți (38,3%).
<i>Complexitate CSR</i>	Complexitatea acțiunilor CSR ca barieră în implementarea CSR	G*	În foarte mare măsură – 39 respondenți (12,9%); În foarte mică măsură – 21 respondenți (6,9%); În mare măsură – 62 respondenți (20,5%); În mică măsură – 54 respondenți (17,8%); Într-o oarecare măsură – 127 respondenți (41,9%).
<i>Impact asupra costurilor</i>	Impactul asupra costurilor ca barieră în implementarea CSR	G*	În foarte mare măsură – 22 respondenți (7,3%); În foarte mică măsură – 34 respondenți (11,2%); În mare măsură – 99 respondenți (32,7%); În mică măsură – 24 respondenți (7,9%); Într-o oarecare măsură – 124 respondenți (40,9%).
<i>Resurse financiare limitate</i>	Resursele financiare limitate ca barieră în implementarea CSR	G*	În foarte mare măsură – 39 respondenți (12,9%); În foarte mică măsură – 30 respondenți (9,9%); În mare măsură – 91 respondenți (30%); În mică măsură – 35 respondenți (11,6%); Într-o oarecare măsură – 108 respondenți (35,6%).
<i>Dificultăți estimare beneficii</i>	Dificultăți privind estimarea beneficiilor aferente CSR ca barieră în implementarea CSR	G*	În foarte mare măsură – 38 respondenți (12,5%); În foarte mică măsură – 28 respondenți (9,2%); În mare măsură – 65 respondenți (21,5%); În mică măsură – 57 respondenți (18,8%); Într-o oarecare măsură – 115 respondenți (38%).
<i>Lipsă interes angajați</i>	Lipsa interesului din partea angajaților ca barieră în implementarea CSR	G*	În foarte mare măsură – 14 respondenți (4,6%); În foarte mică măsură – 33 respondenți (10,9%); În mare măsură – 57 respondenți (18,8%); În mică măsură – 47 respondenți (15,5%); Într-o oarecare măsură – 152 respondenți (50,2%).
<i>Lipsă interes parteneri de afaceri</i>	Lipsa interesului din partea partenerilor de afaceri ca barieră în implementarea CSR	S*	În foarte mare măsură – 18 respondenți (5,9%); În foarte mică măsură – 35 respondenți (11,6%); În mare măsură – 83 respondenți (27,4%); În mică măsură – 41 respondenți (13,5%); Într-o oarecare măsură – 126 respondenți (41,6%).
<i>Cunoștințe CSR insuficiente</i>	Cunoștințe insuficiente pentru implementarea CSR ca barieră în implementarea CSR	S*	În foarte mare măsură – 42 respondenți (13,9%); În foarte mică măsură – 24 respondenți (7,9%); În mare măsură – 112 respondenți (37%); În mică măsură – 34 respondenți (11,2%); Într-o oarecare măsură – 91 respondenți (30%).

**Corelații Pearson pentru modelul econometric general, modelul pentru România și
modelul pentru Republica Moldova**

		Q_R	S	E	G	S*	G*	E*
<i>Pearson Correlation General</i>	Q_{R G}	1,000	0,533	0,637	0,637	0,701	0,502	0,517
	S	0,533	1,000	0,317	0,398	0,398	0,241	0,201
	E	0,637	0,317	1,000	0,355	0,547	0,305	0,380
	G	0,637	0,398	0,355	1,000	0,552	0,413	0,223
	S*	0,701	0,398	0,547	0,552	1,000	0,640	0,372
	G*	0,502	0,241	0,305	0,413	0,640	1,000	0,252
	E*	0,517	0,201	0,380	0,223	0,372	0,252	1,000
<i>Sig. (1-tailed) General</i>	Q_{R G}	.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	S	0,000	.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	E	0,000	0,000	.	0,000	0,000	0,000	0,000
	G	0,000	0,000	0,000	.	0,000	0,000	0,000
	S*	0,000	0,000	0,000	0,000	.	0,000	0,000
	G*	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	.	0,000
	E*	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	.
<i>Pearson Correlation România</i>	Q_{R RO}	1,000	0,560	0,603	0,657	0,698	0,582	0,505
	S	0,560	1,000	0,332	0,375	0,387	0,325	0,140
	E	0,603	0,332	1,000	0,395	0,489	0,302	0,450
	G	0,657	0,375	0,395	1,000	0,536	0,404	0,268
	S*	0,698	0,387	0,489	0,536	1,000	0,704	0,412
	G*	0,582	0,325	0,302	0,404	0,704	1,000	0,344
	E*	0,505	0,140	0,450	0,268	0,412	0,344	1,000
<i>Sig. (1-tailed) România</i>	Q_{R RO}	.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	S	0,000	.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,039
	E	0,000	0,000	.	0,000	0,000	0,000	0,000
	G	0,000	0,000	0,000	.	0,000	0,000	0,000
	S*	0,000	0,000	0,000	0,000	.	0,000	0,000
	G*	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	.	0,000
	E*	0,000	0,039	0,000	0,000	0,000	0,000	.
<i>Pearson Correlation Republica Moldova</i>	Q_{R MD}	1,000	0,496	0,677	0,627	0,705	0,408	0,534
	S	0,496	1,000	0,296	0,460	0,401	0,143	0,266
	E	0,677	0,296	1,000	0,326	0,603	0,306	0,314
	G	0,627	0,460	0,326	1,000	0,599	0,435	0,179
	S*	0,705	0,401	0,603	0,599	1,000	0,573	0,334
	G*	0,408	0,143	0,306	0,435	0,573	1,000	0,162
	E*	0,534	0,266	0,314	0,179	0,334	0,162	1,000
<i>Sig. (1-tailed) Republica Moldova</i>	Q_{R MD}	.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	S	0,000	.	0,000	0,000	0,000	0,043	0,001
	E	0,000	0,000	.	0,000	0,000	0,000	0,000
	G	0,000	0,000	0,000	.	0,000	0,000	0,016
	S*	0,000	0,000	0,000	0,000	.	0,000	0,000
	G*	0,000	0,043	0,000	0,000	0,000	.	0,026
	E*	0,000	0,001	0,000	0,016	0,000	0,026	.

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Corelații Pearson pentru modelele sectoriale

		Q _R	S	E	G	S*	G*	E*
<i>Pearson Correlation Producție</i>	Q _R	1,000	0,717	0,467	0,523	0,631	0,561	0,429
	S	0,717	1,000	0,285	0,289	0,326	0,273	0,292
	E	0,467	0,285	1,000	0,567	0,372	0,404	0,142
	G	0,523	0,289	0,567	1,000	0,324	0,480	0,265
	S*	0,631	0,326	0,372	0,324	1,000	0,684	0,445
	G*	0,561	0,273	0,404	0,480	0,684	1,000	0,379
	E*	0,429	0,292	0,142	0,265	0,445	0,379	1,000
<i>Sig. (1-tailed) Producție</i>	Q _R	,	0,000	0,001	0,000	0,000	0,000	0,003
	S	0,000	,	0,038	0,036	0,020	0,044	0,034
	E	0,001	0,038	,	0,000	0,009	0,005	0,191
	G	0,000	0,036	0,000	,	0,021	0,001	0,049
	S*	0,000	0,020	0,009	0,021	,	0,000	0,002
	G*	0,000	0,044	0,005	0,001	0,000	,	0,008
	E*	0,003	0,034	0,191	0,049	0,002	0,008	,
<i>Pearson Correlation Comerț</i>	Q _R	1,000	0,435	0,595	0,601	0,544	0,465	0,520
	S	0,435	1,000	0,234	0,383	0,360	0,059	0,238
	E	0,595	0,234	1,000	0,289	0,527	0,402	0,414
	G	0,601	0,383	0,289	1,000	0,458	0,283	0,090
	S*	0,544	0,360	0,527	0,458	1,000	0,582	0,085
	G*	0,465	0,059	0,402	0,283	0,582	1,000	0,100
	E*	0,520	0,238	0,414	0,090	0,085	0,100	1,000
<i>Sig. (1-tailed) Comerț</i>	Q _R	.	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	S	0,001	.	0,049	0,003	0,005	0,341	0,046
	E	0,000	0,049	.	0,020	0,000	0,002	0,001
	G	0,000	0,003	0,020	.	0,000	0,022	0,266
	S*	0,000	0,005	0,000	0,000	.	0,000	0,277
	G*	0,000	0,341	0,002	0,022	0,000	.	0,243
	E*	0,000	0,046	0,001	0,266	0,277	0,243	.
<i>Pearson Correlation Servicii</i>	Q _R	1,000	0,545	0,654	0,649	0,732	0,507	0,530
	S	0,545	1,000	0,354	0,433	0,436	0,270	0,180
	E	0,654	0,354	1,000	0,341	0,562	0,289	0,402
	G	0,649	0,433	0,341	1,000	0,585	0,442	0,240
	S*	0,732	0,436	0,562	0,585	1,000	0,651	0,406
	G*	0,507	0,270	0,289	0,442	0,651	1,000	0,258
	E*	0,530	0,180	0,402	0,240	0,406	0,258	1,000
<i>Sig. (1-tailed) Servicii</i>	Q _R	.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	S	0,000	.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,004
	E	0,000	0,000	.	0,000	0,000	0,000	0,000
	G	0,000	0,000	0,000	.	0,000	0,000	0,000
	S*	0,000	0,000	0,000	0,000	.	0,000	0,000
	G*	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	.	0,000
	E*	0,000	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000	.

Sursa: SPSS, versiunea 26

Sistemul de scoring pentru aprecierea calității rapoartelor integrate

Secțiune	Descrierea criteriului spre notare
Prezentarea organizației și mediul extern	Scopul organizației
	Misiunea organizației
	Viziunea organizației
	Cultura, etica și valorile
	Proprietarii și structura operațională
	Activitățile și piețele principale
	Mediul concurențial și poziționarea pe piață (luând în considerare factori precum amenințarea din partea unor noi concurenți și a unor produse și servicii substitut, puterea de negociere a clienților și furnizorilor și intensitatea rivalității cu concurenții)
	Poziția din cadrul lanțului valoric
	Informațiile cantitative esențiale (de exemplu, numărul de angajați, veniturile și numărul de țări în care activează organizația), evidențiind, mai ales, modificările importante față de perioadele anterioare
	Factorii importanți care afectează mediul extern și răspunsul organizației
	Nevoile și interesele legitime ale principalelor părți interesate
	Condițiile macro și microeconomice, cum ar fi stabilitatea economică, globalizarea și tendințele sectorului de activitate
	Forțele pieței, cum ar fi punctele forte și punctele slabe relative ale concurenților și cererea din partea clienților
	Viteza și efectele schimbărilor tehnologice
	Problemele sociale, cum ar fi populația și schimbările demografice, drepturile omului, sănătatea, sărăcia, valorile colective și sistemele de educație
	Provocările de mediu, cum ar fi schimbările climatice, pierderea ecosistemelor și deficitele de resurse pe măsură ce ne apropiem de atingerea limitelor planetare
	Mediul legislativ și de reglementare în care organizația își desfășoară activitatea
Guvernanța	Mediul politic din țările în care organizația își desfășoară activitatea și din alte țări care ar putea afecta capacitatea organizației de a-și implementa strategia
	Structura de conducere a organizației, inclusiv aptitudinile și diversitatea (de exemplu, diversitatea mediilor de proveniență, de gen, a competențelor și a experiențelor) persoanelor responsabile cu guvernanța și măsura în care dispozițiile de reglementare influențează modul în care este concepută structura de guvernanță
	Procesele specifice utilizate pentru a lua decizii strategice și pentru a stabili și a monitoriza cultura organizației, inclusiv atitudinea acesteia față de riscuri și mecanismele care tratează integritatea și problemele de etică
	Acțiunile specifice pe care persoanele responsabile cu guvernanța le-au întreprins pentru a influența și a monitoriza direcția strategică a organizației și abordarea sa față de gestionarea riscurilor
	Modul în care cultura, etica și valorile organizației se reflectă în utilizarea capitalurilor și în efectele sale asupra acestora, inclusiv în relațiile sale cu principalele părți interesate

Secțiune	Descrierea criteriului spre notare
Modelul de afaceri	Măsura în care organizația implementează practici de guvernanta care depășesc dispozițiile legale
	Responsabilitatea pe care și-o asumă persoanele responsabile cu guvernanta pentru promovarea și facilitarea inovării
	Modul în care remunerarea și stimulentele sunt corelate cu crearea de valoare pe termen scurt, mediu și lung, inclusiv maniera în care acestea sunt corelate cu modul în care organizația utilizează capitalurile și cu efectele sale asupra acestora
	Identificarea explicită a elementelor-cheie ale modelului de afaceri
	O diagramă simplă care evidențiază elementele-cheie, susținută de o explicație clară privind relevanța elementelor respective pentru organizație
	Un flux narativ logic în contextul circumstanțelor specifice ale organizației
	Identificarea părților interesate critice și a altor elemente subordonate (de exemplu, materii prime) și factori importanți care afectează mediul extern
	Legătura cu informațiile acoperite de alte elemente de conținut, cum ar fi strategia, riscurile și oportunitățile și performanța (inclusiv indicatorii-cheie de performanță și considerentele de ordin financiar, cum ar fi controlarea costurilor și veniturile)
	Legătura dintre principalele intrări și capitalurile de care depinde organizația sau care îi oferă o sursă de diferențiere, în măsura în care aceste intrări sunt semnificative pentru înțelegerea robusteții și rezilienței modelului de afaceri
	Discuție cu privire la natura și amploarea compensărilor importante care influențează selectarea intrărilor
	Modul în care organizația se diferențiază pe piață (de exemplu, prin diferențierea produselor, segmentarea pieței, canalele de livrare și marketing)
	Măsura în care modelul de afaceri se bazează pe generarea de venituri după punctul de vânzare inițial (de exemplu, angajamente de garanție extinsă sau tarife pentru utilizarea rețelei)
	Modul în care organizația abordează necesitatea de a inova
	Modul în care modelul de afaceri a fost proiectat pentru a se adapta schimbărilor
	Un raport integrat identifică produsele și serviciile cheie ale unei organizații. Ar putea să existe alte ieșiri, cum ar fi produsele secundare și deșeurile (inclusiv emisiile), care trebuie detaliate în cadrul prezentării modelului de afaceri în funcție de pragul de semnificație al acestora
Riscuri și oportunități	Atât rezultatele interne (de exemplu, moralul angajaților, reputația organizației, veniturile și fluxurile de trezorerie), cât și rezultatele externe (de exemplu, satisfacția clienților, plata impozitelor, loialitatea față de brand și efectele sociale și de mediu)
	Atât rezultatele pozitive (adică cele care generează o creștere netă a capitalurilor și, prin urmare, creează valoare), cât și rezultatele negative (adică cele care generează o scădere netă a capitalurilor și, prin urmare, erodează valoarea)
	Identificarea riscurilor și oportunităților interne
	Identificarea riscurilor și oportunităților externe
Strategia și alocarea resurselor	Circumstanțe specifice care ar determina materializarea riscului sau a oportunității
	Măsuri adoptate pentru a gestiona riscurile sau oportunitățile cheie (abordarea entităților față de riscuri și oportunități)
	Obiectivele strategice ale organizației pe termen scurt
	Obiectivele strategice ale organizației pe termen lung
	Strategiile pe care aceasta le are implementate sau intenționează să le implementeze în vederea îndeplinirii acelor obiective strategice

Secțiune	Descrierea criteriului spre notare
Performanța	Planurile de alocare a resurselor pe care le are în vederea implementării strategiei sale
	Modul în care își va măsura realizările și rezultatele prevăzute pe termen scurt, mediu și lung
	Descrierea legăturii dintre strategia organizației și planurile de alocare a resurselor și informațiile acoperite de alte elemente de conținut (modelul de afaceri, mediul extern, riscurile și oportunitățile, capitalurile)
	Rolul inovării
	Modul în care organizația dezvoltă și exploatează capitalul intelectual
	Măsura în care considerentele sociale și de mediu au fost incluse în strategia organizației pentru a-i oferi un avantaj competitiv
	Principalele caracteristici și constatări aferente cooperării cu părțile interesate care au fost utilizate în formularea strategiei și a planurilor de alocare a resurselor
	Indicatori cantitativi cu privire la ținte, riscuri și oportunități, explicând importanța acestora, implicațiile și metodele și ipotezele utilizate pentru compilarea lor
	Efectele organizației (atât pozitive, cât și negative) asupra capitalurilor, inclusiv efectele semnificative asupra capitalurilor în aval și în amonte în cadrul lanțului valoric
	Starea relațiilor cu principalele părți interesate și modul în care organizația a răspuns nevoilor și intereselor legitime ale principalelor părți interesate
Perspectivelor	Legăturile dintre performanța anterioară și cea curentă și dintre performanța curentă și perspectivele organizației
	Pentru a demonstra legătura dintre performanța financiară și cea aferentă altor capitaluri pot fi utilizați indicatori-cheie de performanță care combină parametrii financiari cu alte componente (de exemplu, raportul dintre emisiile de gaze cu efect de seră și vânzări)
	Așteptările organizației în legătură cu mediul extern cu care aceasta este probabil să se confrunte pe termen scurt, mediu și lung
Baza de întocmire și prezentare	Modul în care acestea vor afecta organizația
	Modul în care organizația este în prezent pregătită să răspundă provocărilor și incertitudinilor critice care este probabil să apară
	Un rezumat al procesului organizației de stabilire a pragului de semnificație
Concepte fundamentale	O descriere a limitelor de raportare și a modului în care acestea au fost determinate
	Un rezumat al cadrelor generale și metodelor importante utilizate pentru cuantificarea sau evaluarea aspectelor semnificative
	Procesul de creare de valoare – descrierea procesului de creare de valoare în cadrul organizației
Principiul conciziei	Capitalurile – identificarea și descrierea tipurilor de capitaluri implicate
	Un raport integrat trebuie să fie concis

Sursa: elaborat de autor în baza CRI

Corelații Pearson pentru modelul financiar al calității rapoartelor integrate

		Q_{RI}	D_a	V_c	N_a	G_i	ROE	ROA	C_a
<i>Pearson Correlation</i>	Q_{RI}	1,000	0,009	0,191	0,412	0,205	0,210	0,186	0,309
	D_a	0,009	1,000	0,161	-0,240	0,309	-0,106	-0,135	-0,155
	V_c	0,191	0,161	1,000	-0,058	0,262	0,050	0,027	0,046
	N_a	0,412	-0,240	-0,058	1,000	0,072	0,045	0,027	0,750
	G_i	0,205	0,309	0,262	0,072	1,000	-0,176	-0,156	0,091
	ROE	0,210	-0,106	0,050	0,045	-0,176	1,000	0,470	0,038
	ROA	0,186	-0,135	0,027	0,027	-0,156	0,470	1,000	0,062
	C_a	0,309	-0,155	0,046	0,750	0,091	0,038	0,062	1,000
<i>Sig. (1-tailed)</i>	Q_{RI}	.	0,438	0,001	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000
	D_a	0,438	.	0,004	0,000	0,000	0,039	0,012	0,005
	V_c	0,001	0,004	.	0,169	0,000	0,202	0,328	0,222
	N_a	0,000	0,000	0,169	.	0,115	0,227	0,328	0,000
	G_i	0,000	0,000	0,000	0,115	.	0,002	0,004	0,065
	ROE	0,000	0,039	0,202	0,227	0,002	.	0,000	0,262
	ROA	0,001	0,012	0,328	0,328	0,004	0,000	.	0,151
	C_a	0,000	0,005	0,222	0,000	0,065	0,262	0,151	.

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Corelații Pearson pentru modelul de mediu al calității rapoartelor integrate

		Q_{RI}	D_a	V_c	EPI	CCPI
<i>Pearson Correlation</i>	Q_{RI}	1,000	0,074	0,382	0,184	0,328
	D_a	0,074	1,000	0,164	-0,116	-0,207
	V_c	0,382	0,164	1,000	-0,011	0,150
	EPI	0,184	-0,116	-0,011	1,000	0,407
	CCPI	0,328	-0,207	0,150	0,407	1,000
<i>Sig. (1-tailed)</i>	Q_{RI}	.	0,223	0,000	0,027	0,000
	D_a	0,223	.	0,044	0,114	0,016
	V_c	0,000	0,044	.	0,457	0,059
	EPI	0,027	0,114	0,457	.	0,000
	CCPI	0,000	0,016	0,059	0,000	.

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Corelații Pearson pentru modelul de guvernanță al calității rapoartelor integrate

		Q_{RI}	D_a	V_c	A_i	A_e	A₄	D_c	D_v	L_i	L_i
<i>Pearson Correlation</i>	Q_{RI}	1,000	0,057	0,120	0,496	0,463	0,574	0,002	-0,088	0,066	0,440
	D_a	0,057	1,000	0,161	-0,054	-0,039	-0,012	0,195	0,280	0,000	0,214
	V_c	0,120	0,161	1,000	-0,098	-0,064	-0,019	0,177	0,245	-0,171	0,105
	A_i	0,496	-0,054	-0,098	1,000	0,771	0,737	-0,154	-0,217	-0,077	0,310
	A_e	0,463	-0,039	-0,064	0,771	1,000	0,863	-0,179	-0,235	-0,096	0,314
	A₄	0,574	-0,012	-0,019	0,737	0,863	1,000	-0,078	-0,173	-0,017	0,430
	D_c	0,002	0,195	0,177	-0,154	-0,179	-0,078	1,000	0,748	0,014	-0,002
	D_v	-0,088	0,280	0,245	-0,217	-0,235	-0,173	0,748	1,000	-0,077	-0,024
	L_i	0,066	0,000	-0,171	-0,077	-0,096	-0,017	0,014	-0,077	1,000	0,106
	D_r	0,440	0,214	0,105	0,310	0,314	0,430	-0,002	-0,024	0,106	1,000
<i>Sig. (1- tailed)</i>	Q_{RI}	.	0,169	0,022	0,000	0,000	0,000	0,486	0,071	0,135	0,000
	D_a	0,169	.	0,004	0,183	0,256	0,418	0,001	0,000	0,500	0,000
	V_c	0,022	0,004	.	0,050	0,144	0,373	0,002	0,000	0,002	0,040
	A_i	0,000	0,183	0,050	.	0,000	0,000	0,005	0,000	0,100	0,000
	A_e	0,000	0,256	0,144	0,000	.	0,000	0,001	0,000	0,054	0,000
	A₄	0,000	0,418	0,373	0,000	0,000	.	0,096	0,002	0,387	0,000
	D_c	0,486	0,001	0,002	0,005	0,001	0,096	.	0,000	0,410	0,487
	D_v	0,071	0,000	0,000	0,000	0,000	0,002	0,000	.	0,101	0,344
	L_i	0,135	0,500	0,002	0,100	0,054	0,387	0,410	0,101	.	0,038
	D_r	0,000	0,000	0,040	0,000	0,000	0,000	0,487	0,344	0,038	.

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

**Corelații Pearson pentru modelul financiar, de mediu și de governanță al calității
rapoartelor integrate**

		Q_{RI}	D_a	V_c	E	S	G
<i>Pearson Correlation</i>	Q_{RI}	1,000	0,080	0,304	0,371	0,220	0,433
	D_a	0,080	1,000	0,164	0,049	0,153	0,062
	V_c	0,304	0,164	1,000	0,353	0,789	0,171
	F	0,371	0,049	0,353	1,000	0,319	0,139
	M	0,220	0,153	0,789	0,319	1,000	0,073
	G	0,433	0,062	0,171	0,139	0,073	1,000
<i>Sig. (1-tailed)</i>	Q_{RI}	.	0,203	0,001	0,000	0,011	0,000
	D_a	0,203	.	0,044	0,305	0,057	0,261
	V_c	0,001	0,044	.	0,000	0,000	0,038
	F	0,000	0,305	0,000	.	0,000	0,074
	M	0,011	0,057	0,000	0,000	.	0,226
	G	0,000	0,261	0,038	0,074	0,226	.

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Corelații Pearson pentru modelul general al calității rapoartelor integrate

		Q_{RI}	ESG	R_i	R_s	PIB	Ic
<i>Pearson Correlation</i>	Q_{RI}	1,000	0,473	0,320	0,198	0,160	-0,024
	FMG	0,473	1,000	0,069	0,039	-0,003	-0,241
	R_i	0,320	0,069	1,000	0,141	-0,053	-0,092
	R_s	0,198	0,039	0,141	1,000	-0,027	-0,010
	PIB	0,160	-0,003	-0,053	-0,027	1,000	0,134
	Ic	-0,024	-0,241	-0,092	-0,010	0,134	1,000
<i>Sig. (1-tailed)</i>	Q_{RI}	.	0,000	.000	0,020	0,049	0,403
	FMG	0,000	.	0,237	0,344	0,486	0,006
	R_i	0,000	0,237	.	0,072	0,291	0,170
	R_s	0,020	0,344	0,072	.	0,391	0,457
	PIB	0,049	0,486	0,291	0,391	.	0,082
	Ic	0,403	0,006	0,170	0,457	0,082	.

Sursa: elaborat de autor în baza SPSS, versiunea 26

Acte de implementare

victoriabank[®]

 Grupul
Banca Transilvania

Clasificare VB: Privata

Nr. _____ din "15" august 2025

La Nr. _____ din "___" "___" 20___

ACT

cu privire la implementarea propunerilor specificate în cercetarea științifică a doctorandei ASEM, Cojocar (Bărbieru) Ana-Carolina, pentru conferirea titlului de doctor în economie cu tema tezei „Analiza de senzitivitate a factorilor determinanți în creșterea calității raportării integrate”

Având în vedere necesitatea alinierii B.C. Victoriabank S.A. la cerințele actuale privind responsabilitatea corporativă, prezentul act confirmă implementarea propunerilor și recomandărilor formulate în teza de doctorat a dnei Cojocar (Bărbieru) Ana-Carolina. Se consideră pertinente și de valoare rezultatele prezentate în cercetare, fiind analizate dimensiunile ESG în contextul organizațional din Republica Moldova și România.

În urma examinării datelor și informațiilor prezentate, au fost identificate o serie de sugestii menite să contribuie la îmbunătățirea procesului de colectare a datelor privind performanța ESG, prin extinderea indicatorilor măsurați. Pe baza concluziilor cercetării, au fost delimitate următoarele măsuri relevante în contextul băncii:

- Incorporarea în procesul de raportare a unor indicatori ESG suplimentari, cu scopul creșterii transparenței și fiabilității datelor raportate, astfel încât acestea să permită evaluarea internă a performanței, dar și să îmbunătățească comunicarea cu părțile interesate;
- Optimizarea indicatorilor ESG existenți pentru o monitorizare mai precisă și un control eficient al performanței;
- Revizuirea modalității de prezentare a datelor în rapoartele anuale, prin includerea în raportul anual al unor elemente descrise în modelul de scoring privind nivelul calității rapoartelor integrate.

Pentru B.C. Victoriabank S.A., responsabilitatea corporativă depășește caracterul obligatoriu și reprezintă o modalitate de a demonstra angajamentul real în promovarea dezvoltării sustenabile. Prin implementarea recomandărilor din teză, considerăm că am reușit să creștem calitatea informațiilor raportate și am devenit mai aproape de părțile interesate.

Coordonator ESG,
B.C. Victoriabank S.A.
BRICEAG Daniela

Str. 31 August 1989,
nr. 141, MD 2004
Mun. Chișinău,
Republica Moldova

Tel.: 030303184
office@vb.md
victoriabank.md

Cod fiscal: 1002600001338
Cod TVA: 0500379 / Cod bancar (SWIFT): VICBMD2X
Cont IBAN: MD81NB0000000000035216701
Cont corespondent: 35216701 în CD al BNM
Capital social - 250 000 910 lei

**Act privind implementarea rezultatelor și recomandărilor cercetărilor științifice ale
doctorandei Academiei de Studii Economice din Moldova
d-na COJOCARU (BĂRBIERU) Ana-Carolina pentru conferirea titlului de doctor în
economie cu tema „Analiza de senzitivitate a factorilor determinanți în creșterea calității
raportării integrate”**

Documentul confirmă implementarea recomandărilor formulate în baza cercetării științifice prezentate în teza de doctorat, având ca obiect raportarea integrată și factorii ce stimulează calitatea acesteia, dar și impactul dimensiunilor ESG în creșterea transparenței informațiilor corporative.

Ca urmare a aplicării propunerilor, au fost revizuite procedurile interne de raportare pentru a crește transparența și relevanța informațiilor financiare și nefinanciare prezentate către părțile interesate. În acest context, implementarea rezultatelor cercetării a presupus următoarele măsuri aplicative:

- Adaptarea indicatorilor ESG relevanți pentru sectorul de activitate al companiei, cu delimitarea clară a dimensiunilor de mediu, socială și de guvernare, în vederea monitorizării performanței nefinanciare, dar și a impactului acestor dimensiuni asupra rezultatelor financiare ale companiei;
- Extinderea dimensiunilor ESG cuantificate de către companie, prin includerea acelor indicatori ce au fost prezentați drept relevanți în creșterea calității raportării corporative;
- Includerea principiilor raportării integrate în procesul de management al riscurilor și oportunităților, cu accent pe corelarea riscurilor ESG cu obiectivele strategice și cu politicile de guvernare corporativă;
- Implementarea sistemului intern de evaluare a calității raportării integrate, inspirat din sistemul de scoring propus în cercetare.

Transpunerea în practică a măsurilor descrise a contribuit la îmbunătățirea calității informațiilor raportate, la creșterea transparenței și la consolidarea imaginii pe piață, precum și la îmbunătățirea comunicării cu părțile interesate. Considerăm că implementarea rezultatelor cercetării a permis utilizarea raportării integrate nu doar ca un instrument de comunicare eficient, ci și ca un proces intern de management potrivit pentru orientarea către performanță sustenabilă și creare de valoare pe termen lung.

**Contabil-sef,
Larisa Curea**

Curea

"ZERNOFF BEVERAGES" S.R.L.

MD-2019, mun. Chişinău, str. Grenoble nr. 161A, IBAN: MD37AG000000022514102951 BIC AGRNMD2X864, BC'MAIB'S.A. sucursala 'Tighina', c/f 1020600021981, c/TVA 0210563, tel.: 078 000 454

Nr. înreg. 20/08 din 20.08.2025

Proces-verbal privind implementarea rezultatelor şi propunerilor cercetărilor ştiinţifice efectuate de doctoranda din cadrul ASEM, d-na COJOCARU (BĂRBIERU) Ana-Carolina pentru conferirea titlului de doctor în economie cu tema „Analiza de senzitivitate a factorilor determinanţi în creşterea calităţii raportării integrate”

Prin prezentul act se certifică implementarea în cadrul entităţii a recomandărilor propuse în baza rezultatelor cercetării ştiinţifice realizate şi reflectate în teza de doctorat, în mod particular, calitatea informaţiilor raportate, sustenabilitatea în domeniul producţiei şi procesul de creare a valorii pe termen scurt, mediu şi lung.

Ținând cont de profilul companiei, modelul nostru de afaceri presupune o interdependență ridicată între resursele utilizate, procesele tehnologice, calitatea produselor și responsabilitatea față de consumatori și mediul înconjurător. În baza propunerilor formulate, am reușit să realizăm integrarea următoarelor direcții importante:

- Identificarea și implementarea indicatorilor ESG relevanți pentru industria alcoolului, pentru monitorizarea eficienței proceselor, a impactului asupra mediului, a siguranței și dezvoltării personalului, precum și a respectării standardelor de guvernanță și calitate;
- Reconfigurarea practicilor de raportare prin conectarea informațiilor nefinanciare și financiare într-un raport integrat, reflectând relația dintre modelul de afaceri al companiei, gestionarea capitalurilor și performanța obținută pe termen scurt, mediu și lung;
- Stabilirea unei relații funcționale între indicatorii ESG și performanța financiară, astfel încât să fie evidențiat rolul strategic al dimensiunilor ESG în consolidarea rezultatelor financiare și a valorii organizaționale;

Implementarea acestor măsuri a permis îmbunătățirea relevanței informațiilor utilizate în procesul decizional, ajustarea metricilor interni de măsurare a performanței ESG, precum și dezvoltarea practicilor de raportare corporativă către o aliniere cu cerințele actuale ale părților interesate. Prin integrarea informațiilor nefinanciare în raportul companiei, prevedem o creștere a interesului potențialilor parteneri externi prin creșterea credibilității companiei și consolidarea imaginii acesteia pe o piață caracterizată de presiuni concurențiale înalte.

Contabil-șef Zernoff Beverages SRL,
Mihai Popovici

"ART FLAME" SRL
MD-2020 mun. Chisinau, str. Socoleni 31
art.flame@bk.ru

c.f. 1016600040002 TVA 0405417
IBAN: MD18FT222470200000590498
BIC: FTMDMD2X847 "FinComBank" S.A.

Nr. înregistrare 36/05.05.2025

Act cu privire la implementarea rezultatelor cercetărilor științifice ale doctorandei ASEM, d-na COJOCARU (BĂRBIERU) Ana-Carolina, pentru conferirea titlului de doctor în economie cu tema „Analiza de senzitivitate a factorilor determinanți în creșterea calității raportării integrate”

Prin prezentul act se confirmă adoptarea propunerilor prezentate în teza de doctorat, în ceea ce privește integrarea dimensiunilor ESG în procesul de raportare anuală, precum și implementarea mecanismelor necesare pentru raportarea integrată.

Întrucât compania Art Flame SRL dispune de o fabrică de producere a mobilei, în urma aplicării recomandărilor formulate în baza rezultatelor cercetării, am decis includerea metricilor de măsurare a dimensiunilor ESG, dar și urmărirea procesului de creare, păstrare și erodare a valorii, prin următoarele practici:

- Monitorizarea impactului de mediu al procesului de producție prin introducerea indicatorilor privind consumul de materii prime, consumul de energie electrică și gestionarea deșeurilor rezultate din producție;
- Evaluarea dimensiunii sociale prin urmărirea indicatorilor referitori la sănătatea și securitatea în muncă, respectarea standardelor de muncă, programele de instruire profesională, etc.;
- Consolidarea guvernantei prin clarificarea responsabilităților manageriale privind sustenabilitatea și integrarea riscurilor ESG în procesele decizionale;
- Urmărirea procesului de creare, păstrare și erodare a valorii, prin identificarea și monitorizarea factorilor economici, de mediu și sociali care influențează performanța pe termen scurt, mediu și lung a companiei;

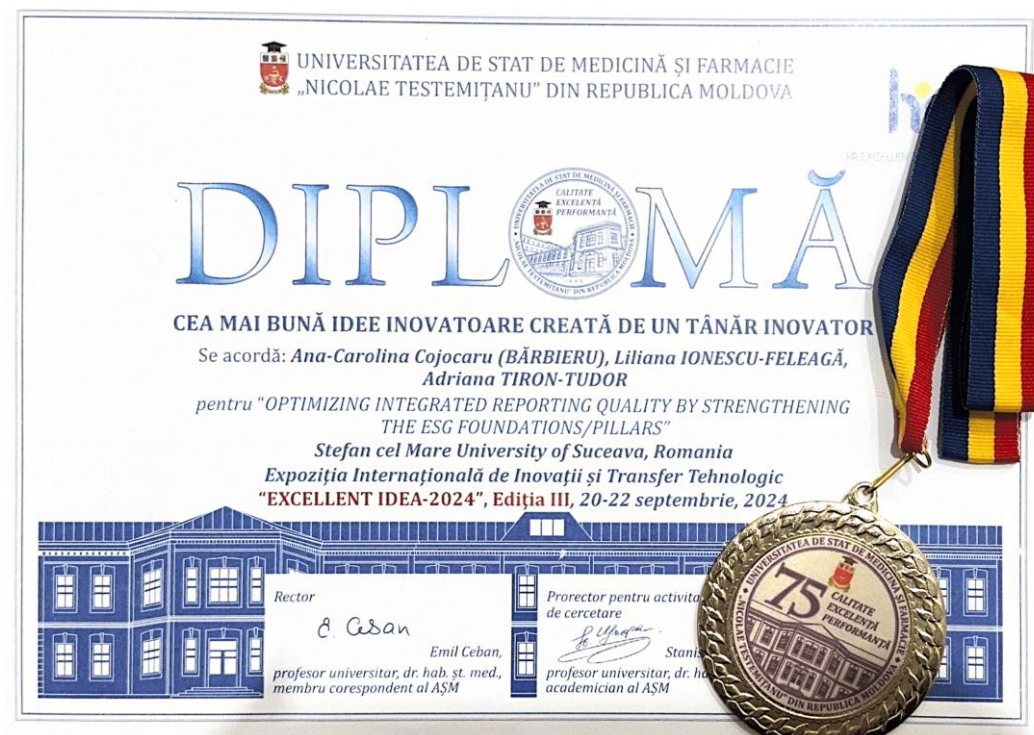
Prin implementarea măsurilor menționate am reușit să facem un pas sigur către adoptarea raportării integrate, întrucât cercetarea științifică prezentată a reușit să evidențieze beneficiile ce pot fi obținute prin creșterea transparenței informațiilor.

Director General,
Art Flame SRL
PEHTELEV Serghei

Diplome de merit și de apreciere

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

**la teza de doctor cu titlul ANALIZA DE SENZITIVITATE A FACTORILOR DETERMINANȚI ÎN
CREȘTEREA CALITĂȚII RAPORTĂRII INTEGRATE,**

autor COJOCARU (BĂRBIERU) Ana-Carolina

Prin prezenta declarăm pe propria răspundere personală că:

1. materialele prezentate în teza de doctor/habilitat/lucrare de sinteză și rezumatele tezei sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice;
2. teza de doctor/habilitat/lucrare de sinteză și rezumatele tezei, plasate pe site-ul ANACEC, coincid cu versiunea pe hârtie ce urmează să fie depuse la ANACEC împreună cu dosarul pentru confirmarea titlului științific.

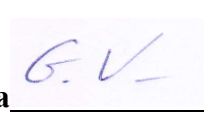
În contextul celor expuse, conștientizăm că, în caz contrar, urmează să suportăm consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Pretendentul la titlul științific:

COJOCARU (BĂRBIERU) Ana-Carolina

Conducători științifici:

MIHAILA Svetlana

GROSU Veronica

CURRICULUM VITAE

europass

Ana-Carolina Cojocaru (Bărbieru)

Data nașterii: 02/12/1996 | **Cetățenie:** moldoveană | **Număr de telefon:**

(+373) 68412788 (Număr de telefon mobil) | **E-mail:** carolinabarbieru@gmail.com |

Adresă: str. Alexandru Vlahuță 26, ap. 8, MD-2005, Chișinău, Moldova (Acasă)

EXPERIENȚA PROFESIONALĂ

DIRECTOR COMERCIAL – ALINES-ART SRL – 07/2019 – În curs – CHIȘINĂU, MOLDOVA

MANAGER LOGISTICĂ – WELLCLIFF SRL – 02/2018 – 08/2019 – CHIȘINĂU, MOLDOVA

CONTABIL/CONTABILĂ – AIMS CENTER SRL – 04/2017 – 03/2018 – CHIȘINĂU, MOLDOVA

AGENT VÂNZĂRI – PRIMOCONTATTO – 05/2016 – 12/2016 – CHIȘINĂU, MOLDOVA

EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ

2019 – ÎN CURS

DOCTORAT/CONTABILITATE, AUDIT, ANALIZĂ ECONOMICĂ Academia de Studii Economice din Moldova/ cotutelă Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

2017 – 2020

MASTERAT/FINANȚE ȘI CONTABILITATEA FIRMEI Academia de Studii Economice din Moldova

2014 – 2018

LICENȚĂ/ACHIZIȚII Academia de Studii Economice din Moldova

2011 – 2016 Chișinău, Moldova

STUDII MEDII DE SPECIALITATE/CONTABILITATE Colegiul Național de Comerț al ASEM

2002 – 2012

LICEUL TEORETIC “MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA”

FORMARE CONTINUĂ

17/06/2021

Participare, Conferința Națională online „Bune practici în școala proactivă”

Asociația Generală a Învățătorilor din România, Filiala din Republica Moldova

29/03/2021

Participare, Webinar/Training „Aspecte practice cu privire la întocmirea rapoartelor financiare în sectorul bugetar și întocmirea situațiilor financiare în sectorul corporativ”

Monitorul fiscal FISC.md

11/01/2021

Participare, Conferința Națională „Cum să fii autor de publicații în revistă științifico-metodică”

Asociația Generală a Învățătorilor din România, Filiala din Republica Moldova

25/11/2020 – 26/11/2020

Participare, Conferința Națională a Contabililor „Contabilitatea ’20-’21. Măsurile pandemice, noutăți și recomandări fiscal-contabile”

„Proactive” Centrul de instruire și consultanță în contabilitate, fiscalitate și finanțe

19/11/2020

Participare, Simpozionul Internațional Științifico-Practic „Sustainable Public Procurement: challenges and opportunities”

Universitatea de Stat din Moldova

21/09/2020 – 22/10/2020

Participare, Conferința Internațională „Globalization and Higher Education in Economics and Business Administration GEBA-2020”

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

10/10/2018

Participare la masa rotundă „Rolul contabilității în bunul mers al ascensiunii profesionale”, Cercul Științific Studentesc al Departamentului „Contabilitate, Audit și Analiză Economică”

12/04/2016

Participare la evenimentul „Relevanța contabilității în dezvoltarea cu succes a unei afaceri”, ASEM

● **COMPETENȚE LINGVISTICE**

Limbă(i) maternă(e): **ROMÂNĂ**

Altă limbă (Alte limbi):

	COMPREHENSIUNE		VORBIT		SCRIS
	Comprehensiune orală	Citit	Producerea de mesaje orale	Conversație	
RUSĂ	C2	C2	C2	C1	C2
ENGLEZĂ	C1	C2	C2	C1	C2
SPANIOLĂ	C1	C2	C2	C1	C2

Niveluri: A1 și A2 Utilizator de bază B1 și B2 Utilizator independent C1 și C2 Utilizator experimentat

● **COMPETENȚE**

Social Media | Microsoft Office (Excel ; PowerPoint ; Word) - nivel experimentat | Google (Google Meet, Google Docs, Google Classroom, Google Drive, Google Site) | Navigare Internet (IE, Google Chrome, Firefox, Opera, etc.) | Utilizarea buna a programelor de comunicare (e-mail ; messenger ; skype etc) | VOSviewer | Bibliometrix | Publish and Perish

● **HOBBY-URI ȘI TEME DE INTERES**

Cititul

Ciclism

Înot

Călătorii

● **COMPETENȚE ORGANIZATORICE**

Capacitatea organizatorică bazată pe simț practic

Capacitate de sinteză și analiză

Capacitate decizională

Tehnici și metode de organizare a lucrului în echipă

Gândire logică, strategică

● **COMPETENȚE DE COMUNICARE ȘI INTERPERSONALE**

Ascultare activă

Colaborare

Gândire creativă

Flexibilitate

Abilități oratorice

● **DISTINCȚII ONORIFICE ȘI PREMII**

08/05/2025

Medalia de Argint, Euroinvent 2025 – European Exhibition of Creativity and Innovation

Cojocaru (Bărbieru), A.C., Mihaila, S., Grosu, V. „Assessing environmental practices as drivers of competitive advantage in Romanian and Moldovan companies”. Medalia de Argint la expoziția Euroinvent 2025, ediția a 17-a.

08/06/2024

Medalia de Argint, Euroinvent 2024 – European Exhibition of Creativity and Innovation

Cojocaru (Bărbieru), A.C., Mihaila, S., Grosu, V. „Optimizing integrated reporting quality by strengthening the ESG foundations/pillars”. Medalia de Argint la expoziția Euroinvent 2024, ediția a-16-a.

22/09/2024

Medalia de Aur

Cojocaru (Bărbieru), A.C., Ionescu-Feleagă, L., Tiron-Tudor, L. „Optimizing integrated reporting quality by strengthening ESG pillars”. Expoziția Internațională de Inovație și Transfer Tehnologic Excellent IDEA - 2024.

2024

Cea mai bună idee inovatoare creată de un tânăr inovator – USMF

Cojocaru (Bărbieru), A.C., Ionescu-Feleagă, L., Tiron-Tudor, A. „Optimizing integrated reporting quality by strengthening the ESG foundations/pillars”. Expoziția Internațională de Inovații și Transfer Tehnologic „Excellent Idea-2024”, Ediția III, 20-22 septembrie 2024.

2023

Diplomă de Merit – Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

Diplomă de Merit pentru performanțele științifice acumulate și obținerea Bursei de Excelență a Guvernului pentru anul 2023

21/04/2021

Diplomă de gratitudine, Webinarul „Fenomenul contrafacerii în Republica Moldova” – Asociația de Cultură Juridică Henri Capitant

21/04/2021

Premiul I, Sesiunea de comunicări științifice a studenților In-Extensio (Științe economice), a XXI-a Ediție, Alba-Iulia – Universitatea "1 Decembrie 1918" din Alba Iulia

23/06/2020

Premiul I, Sesiunea de comunicări științifice a studenților In-Extensio (Științe economice), a XX-a Ediție, Alba-Iulia – Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

20/12/2018

Premiul II, Concursul „Cel mai bun student al ASEM - 2018” – Academia de Studii Economice din Moldova

25/04/2018

Diplomă de merit în cadrul concursului Burse de Merit 2017 (pentru studenții instituțiilor de învățământ superior din Moldova) – Centrul de Informații Universitate

27/04/2017

Premiul I, Simpozionul Științific al Tinerilor Cercetători (28-29 aprilie 2017) – Academia de Studii Economice din Moldova

27/04/2017

Premiul II, Simpozionul Științific al Tinerilor Cercetători (28-29 aprilie 2017) – Academia de Studii Economice din Moldova

09/02/2016

Diplomă de gradul II, Concursul Economic „Cel mai bun contabil” – Colegiul Național de Comerț al ASEM

2016

Diplomă de Merit, Promoția 2016 – Colegiul Național de Comerț al ASEM

25/05/2015

Diplomă de Merit, Gala Laureatilor-2015, secțiunea „Cea mai bună reușită” – Colegiul Național de Comerț al ASEM

24/10/2014

Diplomă de gradul II, Concursul Economic „Deficitul bugetar și modalități de finanțare a acestuia” – Colegiul Național de Comerț al ASEM

22/05/2014

Diplomă de gradul III, Gala Laureatilor-2014, secțiunea „Premianți ai conferințelor științifice studențești” – Colegiul Național de Comerț al ASEM

22/05/2014

Diplomă de Merit, Gala Laureatilor-2014, secțiunea „Cea mai bună reușită” – Colegiul Național de Comerț al ASEM

2014

Diplomă de gradul III, Conferința Științifică Interdisciplinară „Căldura și lumina în viziunea interdisciplinară” – Colegiul Național de Comerț al ASEM

28/10/2013

Premiul Mare, Concursul Economic „Statistica - punctul forte în cercetarea fenomenelor și proceselor social-economice” – Colegiul Național de Comerț al ASEM

24/01/2013

Diplomă de gradul III, English Language Contest – Colegiul Național de Comerț al ASEM

2013

Mențiuni, Olimpiada Republicană de Economie, ediția 2013 – Ministerul Educației al Republicii Moldova

● **CONCURSURI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE**

19/05/2021

Organizator, Concursul Studențesc Internațional „Profesia contabilă - o carieră de succes”

13/10/2020

Participare, Concursul de proiecte dedicat Zilei Studentului, „Contabilitatea în culori și versuri”, ediția a IV-a

06/05/2018

Participare cu eseu la concursul „Looking to the future - Common values, common dreams”

26/04/2017

Participare, Concursul Economic Studențesc „Azi Student, mâine Antreprenor - ediția a IX-a”

14/12/2016

Participare, Concursul Studențesc „Fă un pas mai aproape de contabilitate”, categoria „Cei mai pragmatici”

16/04/2014

Participare, Dezbateri „PRO sau CONTRA”, Ediția a II-a
